

EX LIBRIS
G.J. ARVANITIDI

BYZANTINI

ΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΘΗΝΑΙ

ΚΑΡΤΙΝΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΥΠΗΧΟΥ ΣΙΦΗΝΟΥ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ,

ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΥΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ

ΧΡΥΣΟΥ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΟΥ

ΥΠΟ

ΚΑΡΟΛΟΥ Ι. ΓΚΙΩΝ

ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ.

«Και μείζον' ὅστις ἀντὶ
τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον
νομίζει, τοῦτον οὐδαμῶς
λέγω».

[Σοφοκλ. Ἀντιγ.]

ΕΝ ΣΥΡΩ.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ἢ «ΠΡΟΟΔΟΣ.»

1876.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν
μου, θεωρούμενον προῖον τυποκλοπίας, καταδιώκεται
κατὰ τὸν νόμον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

EX LIBRIS
G. J. ARVANITIDI

ΒΥΖΑΝΤΙΝΙ

ΑΡΙΘ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

477

ΤΗ,
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΦΙΛΟΜΟΥΣΩ ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΙ
ΤΩΝ ΣΙΦΝΙΩΝ
ΚΑΙ
ΤΩ ΣΕΒΑΣΤΩ ΜΟΙ ΠΑΤΡΙ
ΙΩΑΝΝΗ Κ. ΓΚΙΩΝ
ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΝ ΔΕ
ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Ὁ Συγγραφεύς.

AKADHMIA

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΤΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΟΥ.

Πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.

« Μητρός τε καὶ πατρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστι πατρίς, καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον, καὶ ἐν μείζονι μίτρα καὶ παρὰ θεοῦ καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι καὶ σέβεσθαι δεῖ, καὶ μᾶλλον ὑπέκειν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν, ἢ πατέρα· καὶ ἢ πείθειν, ἢ ποιεῖν, ἢ ἂν κελεύῃ καὶ πάσχειν, ἐάν τι προστάτη παθεῖν, ἡσυχίαν ἄγοντα, ἐάν τε τύπτεσθαι, ἐάν τε δεσθαι, ἐάν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέον ταῦτα, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει· καὶ οὐχὶ ὑπεικτέον, οὐδὲ ἀναχωρητέον, οὐδὲ ληπτέον τὴν τάξιν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ, καὶ ἐν δικαστηρίῳ, καὶ πανταχοῦ ποιητέον, ἢ ἂν κελεύῃ ἢ πόλις καὶ ἡ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν, ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε· βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων ἐστὶ ἤττον τὴν πατρίδα »

[Λόγοι τοῦ Σωκράτους ἐν τῇ Κρίτῳ
τοῦ Πλάτωνος.]

«Ὅτε τὸ πρῶτον μοι προὔταθῃ ὑπὸ φίλων τιμῶν ἢ συγγραφήτῃς Ἱστορίας τῆς πατρίδος ἡμῶν **ΣΙΦΝΟΥ**, ὑπὸ δύο ἄλλως ἀντιθέτων αἰσθημάτων κατελήφθην· ἐσυλλογίσθην ἄφ' ἐνός, ὅτι πρὸς τοιαύτην ἐπιχείρησιν εἶχον ἀνάγκην βιβλιοθήκης πλουσιωτέρας τῆς ἐμῆς, εἰς τὴν ὁ

πολιαν ἐν ἀνάγκῃ γὰ καταφεύγω πρὸς τελειότεραν ἐπεξεργασίαν τοῦ προταθέντος μοι ἔργου, ἐν ἐπαρχίᾳ δὲ διαμέρων δὲν ἠδυνάμην γὰ ἔχω τὸ εὐτύχημα τοῦτο· ἀλλ' ἐπεθύμουν ἀφ' ἐτέρου, γὰ ἰκαροποιήσω καὶ τὰς ἀγαθὰς ὑπὲρ ἐμοῦ διαθέσεις τῶν φίλων, οἵτινες ἀκούσαντες μου διηγουμένου ποτὲ ὀλίγα τιρὰ περὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς, ἔτι μᾶλλον ἐπέμενον εἰς τὴν παράκλησιν αὐτῶν, καὶ δὲν ἤθελον ποσῶς γὰ δώσωσιν ἀκρόασιν εἰς τὰς παρ' ἐμοῦ προβαλλομένας δυσχερείας· μετὰ πολλὰς δὲ σκέψεις καὶ ἀναβολὰς ἐκλίνα γὰρῶ ἐκὼν ἄκωρ ὑπὲρ τῆς ἰδέας τῶν φίλων· ἀνεργήθω λοιπὸν ὁ κύβος, εἶπον, καὶ ἠρξάμην τοῦ ἔργου, μόνον βοήθημα ἔχων τὴν πτωχὴν μου βιβλιοθήκην, καὶ σημειώσεις τιρὰς, τὰς ὁποίας εἶχον συλλέξει, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐφοίτων ἐν τῷ Ἑθν. Πανεπιστημίῳ (1859—63), ἕτε τῇ συμβουλῇ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Λατ. Φιλολογίας Κ. Εὐθ. Καστόργχη εἶχον συλλάβει τοιαύτην τιρὰ ἰδέαν, μετράσαν ὅμως ἑνεκα διαφόρων αἰτίων ἀπραγματοποιήτων, διδοτι, ὡς ὁ Σεβαστὸς ἐκεῖνος Καθηγητῆς ἔλεγε ἡμῖν, μόνον διὰ τοιοῦτων ἱστοριῶν, γραφομένων παρ' εἰδὸς ἐκάστου φοιτητοῦ, δυναμένου γὰ γρωρίση κάλλιον παντὸς ἄλλου τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα, καὶ ἐρευρήση τὰ περὶ αὐτῆς, θὰ ἦτο δυνατὸν γὰ συγγραφῆ ποτε ἱστορία τῆς ὅλης Ἑλλάδος πλήρης, καὶ ἀκριβῆς, ἀξία ἐκτὸς τῶν ἄλλων γὰ διαφωτίξῃ καὶ ὀδηγῇ καὶ πάντα ξένον, θέλοντα ἀρεν ξεραγοῦ γὰ ἐπισκερθῆ τόπον τιρὰ.

Ὁ δὲ μόνον δὲ τοῦτο εἶναι ἀληθὲς, ἀλλ' ὅτι καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἐμφυτον αισθάνεται τὴν ἀνάγκην, καὶ μεγάλην ἔχει ἐπιθυμίαν γὰ γρωρίση, ὅσον οἶδόν τε κάλλιον, τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου, ἐν τῷ ὁποίῳ εἶδε κατὰ πρῶτον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, διὰ τὸν ὁποῖον ἔχει τὰς γλυκύτερας τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀναμνήσεις, ἐν τῷ ὁποίῳ ἔλαβε τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τέλος κείρται τὰ ὅσα τῶν γονέων καὶ προ-

πατόρων του, ἐλπίζει δὲ ἕκαστος γὰρ ἐραποθέσθαι καὶ τὰ
 ἰδικά του· εἶχε δὲ μέγα δίκαιον ὁ ποιητὴς Εὐριπίδης
 εἰπὼν «οὐδὲν γλυκίον πάτρης», καὶ ἄλλαχού «πολλοῦ γε
 χρυσοῦ καὶ πλοῦτου κρείστων πάτρα», ὡς καὶ ἕτερος τῶν
 ἀρχαίων προπατόρων, ὁμολογῶν ὅτι «οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἀνι-
 ἀρότερον, ἢ γὰρ πατρώας στέρεσθαι»· πράγματι δὲ, τίς τῶν
 ἀναγνωστῶν δὲν ἐδοκίμασε τὰς πικρίας τοῦ ἐμφύτου ἐ-
 κείνου τῆς **ροσταλγίας** αἰσθήματος, ὅπερ πολ-
 λάκις ἴσως ἀπέσπασεν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, μακρὰν
 εὐρισκομένου τῆς πατρώας γῆς, καὶ τῶν προσφιλῶν αὐτῷ
 ἀντικειμένων τὰ δάκρυα κρουνηδόν; τοσαύτην δὲ δύ-
 ναμιν, ὁμολογῶ, ἔχει τὸ αἶσθημα τοῦτο καὶ παρὰ τοῖς
 συμπολιταῖς ἡμῶν, ὥστε, εἰ καὶ ἠναγκασμένοι γὰρ μετοι-
 κῶσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, καὶ μάλιστα ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει, Ἀλεξανδρείᾳ, Γαλαζίῳ καὶ Ἰμβραλίᾳ, πρὸς πο-
 ρισμόν τῶν τοῦ βίου, οὐδέποτε, καὶ εἰς τὰς μεγαλοπό-
 λεις ταύτας διατρίβοντες, λησμονοῦσι τὴν πατρίδα αὐ-
 τῶν, εἰ καὶ διαχωρίζουσιν αὐτοὺς ἀπὸ ταύτης

«Οὐρέα τε σκυιόντα, θάλασσά τε ἠχίεσσα.»

ἀλλὰ πάντοτε αὐτὴν ἔχουσι κατὰ νοῦν, καὶ περὶ αὐτῆς
 πάντοτε ὁμιλοῦσιν, ἑῶντες χαίρειν τὰ περὶ αὐτοῦς, καὶ
 πρὸς αὐτὴν ἕκαστος, ὡς ἄλλος Ὀδυσσεὺς ἔχει ἐστραμμέ-
 νον τὸ ὄμμα, ἐπιθυμῶν, ὡς ἐκεῖνος καθ' Ὁμηρον

«... καὶ καπνὸν ἀποθρῶσκοντα νοῆσαι
 ἧς γαίης.»

Τὸ εὐγενὲς δὲ τοῦτο αἶσθημα εἶναι τὸ αἴτιον, κατὰ
 τὴν ἐμὴν ἰδέαν, ὅπερ ἀναγκάζει ἕκαστον τῶν συμπολι-
 τῶν ἐν μὲν τῇ ξένῃ γὰρ ἐργάζεται φιλοπόνοως, ὅπως δι'
 ἐντέλιμον ἐργασίας πορίζηται πλοῦτην. δαπαρᾷ δὲ ταῦτα
 ἀφειδῶς ἐν τῇ πατρώᾳ γῇ πρὸς καλλωπισμόν τῆς πατρι-
 κῆς ἐστίας, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν, ἐνώπιον τῶν συμπολιτῶν
 του, τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας του· εἰς τὸ αἶσθημα
 τοῦτο ἀποδοτέον ἐπίσης οὐ μόνον τὴν διατήρησιν, ἀλλὰ

καὶ ἐπαύξῃσιν μάλιστα τῶν τῆς ρήσου κατοικῶν, διότι ὀλιγίστοι ἀποξεοῦνται, πάντες δὲ σχεδὸν φιλοτιμοῦνται, ὅπως διέλθωσι τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου τῶν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν· τὸ αἰσθημια τέλος τοῦτο εἶναι τὸ συντεῖνον εἰς τὴν ἀνακαλιεῖν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ οὐχὶ τόσον γοητῆμον ἐδάφους τῆς ρήσου διὰ συνεχοῦς καὶ πολυδαπάνου καλλιέργειας, καὶ τὸν πολλαπλασιασμόν τῶν φυτειῶν, τῶν ἐποίων εἶναι μᾶλλον ἐπιδεκτικῆ, καὶ αἰτίαι ἀποτελοῦσαι τὸ καλλίτερον τῆς ρήσου κόσμημα· ὥστε, ἄν τις παραβάλη τὴν τῶν ὄψιν τῆς πατρίδος μῶν Σίφρου, ἥτις ὀσημέραι βᾶνται ἐπὶ τὰ κρεῖττω, πρὸς ἐκείνην, ἥτις ἦτο πρὸ τριακοσταετίας, θέλει εὖρεϊ ἐντελῆ μεταμόρφωσιν, καθιστώσαν ἅλας τετρατὴν τὴν διαμορῆν ἐν αὐτῇ κατὰ τὴν ὁμολογίαν οὐ μόνον τῶν ὀλλγας ἡμέρας διεθόρτων ἐν Σίφρω, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων, οἵτινες ἐκ διαφορῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος, ὡς λ. χ. τῆς Σύρου καὶ τῶν Ἀθηρῶν, ἐρχονται πολλακίς, ὅπως ἐν αὐτῇ διέλθωσι τὸ θέρος. Εἰς τὴν φιλοπατρίαν δὲ ταύτην, καὶ τὸν περὶ τὰ καλὰ ζῆλον τῶν Σιφρίων ὀφείλονται καὶ πολλὰ δημωφελῆ ἔργα.

Ἐν τῇ σημερινῇ δὲ μάλιστα ἐποχῇ, τοσοῦτω περισπούδαστος ἐθεωρήθη ἡ συγγραφή τοιοῦτων ἱστορικῶν μορογραφιῶν, ὥστε, καθόσον ἐγὼ γινώσκω, τὸ μὲν δημοτικὸν Συμβούλιον Ἐρμουπόλεως διὰ τῆς ἀπὸ 7 Νοεμβρίου 1875 πράξεώς του ἐχορήγησε πλῆρωσιν δραχμῶν 2,000 διὰ τὸν συγγραφέα τὴν ἱστορίαν τῆς Σύρου κ. Τ. Ἀμπελᾶν, ὁ δὲ τῶν Ἀθηρῶν Δήμαρχος οὐ μικρὸν ἄθλον προῦβαλεν, ὅπερ μέλλει γὰρ δοθῆναι εἰς τὸν συγγραφέα τὸ καλλίτερον πόνημα περὶ τῆς τῶν Ἀθηρῶν ἱστορίας· ὅμοια δὲ διαγωνίσματα προβάλλονται καθ' ἐκάστην ἐπὶ τῶν διαφορῶν συλλόγων τῆς Κω]πόλεως διὰ τὰς συγγραφὰς τῶν ἱστοριῶν τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης κ.τ.λ., ἕνα βεβαίως γνωρίσωσι κάλλιον τὰς ἰδίας αὐτῶν πατρίδας καὶ οἱ μὴ τυχεῖς ἐπιστημονικῆς

ἐκπαιδεύσεως κάτοικοι τῶν διαφόρων τούτων μισῶν, κεν-
τάται δὲ καὶ διεγερταὶ ἡ φιλοτιμία ἐκάστου, ὅπως συν-
εισφέρῃ καὶ αὐτὸς τὸν ὄβολόν του ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου
καὶ τῆς δόξης αὐτῆς, ὑπὲρ τῶν ὀποίων καὶ ἄλλοι βε-
βαίως πρὸ αὐτοῦ πολυειδῶς ἐργάσθασαν, καὶ τῆν ὀποίων
πολλοὶ, κατὰ τῆν ἑαυτοῦ δύναμιν ἕκαστος, ἐτλησαν.

Ἄλλὰ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἠδύνατό τις βεβαίως γὰ ἀπο-
τελεῖν πρὸς ἐμὲ τὴν ἀκόλουθον ἐρώτησιν· ὅτι, διὰ τὴν
συγγραφὴν τοιοῦτου εἶδους πορημάτων, ἔλαβον πρόνοιαν
ἢ τὰ τὸν δῆμον ἐκπροσωποῦντα δημοτ. Συμβούλια, ἢ οἱ
φιλεκπαιδευτικοὶ σύλλογοι, οἵτινες συνήθως καὶ τῆν τῆς
τυπώσεως δαπάνην ἀναλαμβάνουσιν· ὑμεῖς ὅμως, ποῦ
στηριζόμενοι ἀρελάβετε αὐτοβούλως τοιοῦτον οὐχὶ ὀλι-
γοδάπανον ἀγῶνα; εἰς τὴν δικαίαν ταύτην, ἀλλὰ καὶ
τολμηρὰν ἐν μέρει ἐρώτησιν, ἔχω κἀγὼ πρόχειρον τὴν
ἀπάντησιν, τὴν ὀποίαν ἀυστόλως καὶ λέγω· ὅτι, τὸν
μὲν κόπον τῆς συγγραφῆς ἀρέλαβον ἐγὼ χάριν τῶν φί-
λων, δι' οὗς λόγους εἶπον ἀνωτέρω, καὶ χάριν τῶν συμ-
πολιτῶν ἰδίως, τὴν δὲ δαπάνην τῆς ἐκτυπώσεως αὐτοὶ οὖ-
τοι, ὡς ἐλπίζω ἐκ τῶν προτέρων, διὰ τῆς μικρᾶς αὐτῶν
συνδρομῆς, ὥστε καὶ τὸ παρὸν περὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν
Σίφρου πορημάτων θὰ ἦναι κτήμα οὐχὶ πλέον ἐμοῦ, τοῦ
διὰ τῆς γραφίδος ἰκαροποιήσαντος τὰς ἀξιώσεις τῶν φί-
λων, ἀλλ' ἐξέσσω καὶ τῶν δαπανησόντων συνδρομητῶν,
τῶν ὀποίων ἀπαντες σχεδὸν, λαβόντες τὴν πρώτην στοι-
χειώδη ἐκπαιδεύσιν ἐν τῇ περιωρῶν ἄλλοτε Σχολῇ τῆς
Σίφρου, καὶ δι' αὐτῆς καὶ μόνης οἱ πλείστοι διάφορα ἐν-
τιμα βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα πολλαχοῦ μετερχόμε-
νοι, ὡς προείπομεν, αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐπιθυμίαν βε-
βαίως γὰ μάθωσιν, ὅποια ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῆς πατρίδος
ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦδε, ὡς καὶ
πᾶν ἄλλο ἀφορῶν ταύτην.

Ἐπειδὴ ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω τῆς ἀλλοτε περιωνόμου Σχολῆς τῆς πατρίδος ἡμῶν, δὲν θεωροῦμεν ὅλως ἀκαιρον καὶ ὀχληρὰν εἰς πάντα φιλικαναγνώστην τὴν ἀφήγησιν ὀλίγων τινῶν περὶ αὐτῆς, ἀπὸ τῆς ὁποίας, ὡς ἀπὸ Δουρείου τινὸς ἵππου, ἐξῆλθον, κατὰ τοὺς χρόνους μάλιστα τῆς δουλείας, οὐκ ὀλίγοι τολμηροὶ μαχηταί, οὐχὶ διὰ τοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου, ἀλλὰ διὰ τῶν γραμμάτων ἐκπορθοῦντες τὰς πόλεις, τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας διατελέσαντες ἄγρυπνοι φρουροί, καθ' ἣν ἐποχὴν αὕτη, ὑπὸ πολλῶν κλυδῶνων περιστοιχιουμένη, ἐκινδύνευε νὰ καταποντισθῆ, καὶ διαπύρσιοι κήρυκες τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, δι' ἧς κατὰ μέγιστον μέρος κατωρθώθη ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν καλιγγενεσία, καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἐλπίζομεν, ὅτι καὶ πάλιν ἀναδειχθήσεται ποτε τροπαιοῦχος καὶ ἅπασα ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν τέλος ὀφείλει ἡ ἰδιαιτέρα ἡμῶν πατρίς, ὅ,τι καλὸν πάλαι ποτὲ καὶ νῦν παρήγαγε καὶ παράγει.

Ἡ τῶν Μουσῶν καλλιέργεια ἐν Σίφνῳ φαίνεται ἀρξαμένη πολὺ πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κων]πόλεως, καὶ ἴσως ἐπὶ τῶν εἰκονομάχων αὐτοκρατόρων, ὅτε πολλοὶ πεπαιδευμένοι ἐκδιωχθέντες τῆς Βασιλευούσης εὐρον ἄσυλον εἰς τὰς μονὰς, καὶ μάλιστα μεμακρυσμένων χωρῶν καὶ νήσων τοῦτο τοῦλάχιστον δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ἐκ τῆς παρῄδσεως, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῆς Βρύσζως ὑπῆρχε σπουδαία βιβλιοθήκη, ἐκ χειρογράφων κατὰ μέγιστον μέρος ἀποτελουμένη, τῶν ὁποίων ὅμως δυστυχῶς ὀλίγιστα ὑπάρχουσι τῶρα λείψανα, διότι τὰ μὲν κατὰ διαφόρους καιροὺς ἠρπάγησαν ἀπὸ ξένους, τὰ δὲ ἐφθάρησαν ἐκ τῆς τῶν μοναχῶν ἀκηδίας· ἐξηκολούθει δὲ αὕτη καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν, ὅτε τῶν πεπαιδευμένων οἱ μὲν πλείστοι κατέφυγον εἰς τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅπου μετέδωσαν τὴν Ἑλλην. παιδείαν, τινὲς δὲ εὐρον ἄσυλον καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου. Καὶ τινες μὲν ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι ἐν Σίφνῳ διδάσκαλοι,

καὶ τοῦ ὠρισμένως ἐδίδασκον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ διὰ τίνων μέσων συνετηροῦντο, δὲν δυνάμεθα νῦν μετ' ἀκριβείας ν' ἀποφραθῶμεν, διότι δυστυχῶς ὁ ἡμιτελής καὶ λίαν ἐφθαρμένος σκωληκόβρωτος Κώδικς τοῦ Σχολείου, ἐκ τοῦ ὁποίου μετὰ κόπου ἠδυνήθημεν νὰ ἀρυσθῶμεν πληροφορίας τινάς, δὲν ἀνατρέχει πέραν τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος, ὅτε πλέον ἡ Σχολὴ ἦτο ἰδρυμένη εἰς τὸ ἐν Σίφνῳ Μετόχιον τοῦ Παναγίου Τάφου, δαφιλῶς διαχέουσα τὸ τῆς παιδείας φῶς εἰς τοὺς πρὸς μάθησιν ὄργωντας νέους, οὐ μόνον τῆς Σίφνου, ἀλλὰ καὶ τῶν πέριξ νήσων, καὶ ἄλλων μεμακρυσμένων μερῶν, οἵτινες ἐπροτίμων τὴν ἐν Σίφνῳ δικμονήν, διότι ἡ δουλεία ἐν αὐτῇ δὲν ἦτα λίαν ἐπαχθῆς, οὐδενὸς ὑπάρχοντος ἐν τῇ νήσῳ Ὀθωμανοῦ ἀναφέρεται δὲ ἡ διάσπημος αὐτῆ τῆς Σίφνου Σχολῆ καὶ ὑπὸ τοῦ λεξικογράφου Βαρίνου μετὰ τῶν ὀλίγων ἄλλων, ἦτοι τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, τῆς τοῦ Ἄθωνος, τῆς τῶν Ἰωαννίνων, τῶν Κυθωνιῶν τῆς Πάτριου καὶ τῆς Δημητσάνης ἐν Πελοποννήσῳ, αἵτινες μόνον ὑπῆργον κατὰ τὰς δεινὰς ἐκείνας τοῦ ἔθνους περιστάσεις, καὶ τοὺς χρόνους τῆς ἀμαθείας.

Ἐκ τοῦ σκωληκόβρωτου λοιπὸν κώδικος μαθαίνομεν, ὅτι παρεχωρήθη πρὸς τὴν κοινότητα τῆς Σίφνου τὸ ἐν αὐτῇ ὑπάρχον, καὶ πλησίον τῆς κωμοπόλεως τοῦ Κάστρου, πρωτευούσης τότε τῆς νήσου, κείμενον μετόχιον τοῦ Ἁγίου Τάφου, περιέχον δύο ναοὺς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, καὶ τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ὧς καὶ τὰ εἰς αὐτὸ ἀνήκοντα κτήματα, κατὰ τὸ ἔτος 1687, ἐπὶ τῷ ῥητῷ ὄρω, νὰ φέρῃ ἡ Σχολὴ τὸ ὄνομα *Σχολεῖον τοῦ Ἁγίου Τάφου*· πράγματι δὲ ἔφερεν αὐτὸ ἐπὶ ὀλοκλήρου αἰῶνας, καὶ νῦν ἔτι μετὰ σεβασμοῦ τινος ἀναφέρεται· περὶ τοὺς ναοὺς δὲ τοῦ μετοχίου ὠκοδομήθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατάλληλοι αἰθουσαι διὰ τὴν παράδοσιν τῶν μαθημάτων, καὶ οὐκ ὀλίγα δωμάτια διὰ τὴν διημέρευσιν τοῦ τε διδασκάλου καὶ τῶν μαθητῶν ὄλων, καὶ τὴν διανυκτέρευσιν ἐν αὐτοῖς τῶν ξένων. Τῶν πολλῶν δὲ δωμα-

τίων τῆς Σχολῆς, ἧτις μετὰ τὴν Ἐθνικὴν ἡμῶν ἀποκατάστασιν μετετέθη εἰς θέσιν κεντρικωτέραν δι' ὅλους τοὺς τῆς νήσου κατοίκους, ἧτοι ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εἶναι ἤδη καταφανῆ μόνον τὰ ἐρείπια· ἐκ τῶν εἰσοδημάτων δὲ τῶν παραχωρηθέντων κτημάτων ἔπρεπε καὶ ὁ διδάσκαλος νὰ μισθοδοτῆται, καὶ ἡ Σχολὴ νὰ συντηρῆται· μετὰ πολλῆς δὲ τῆς πιθανότητος δυνάμεθα, κατ' ἐμὴν ἰδέαν, νὰ εἰκάζωμεν, ὅτι ὁ παραχωρήσας πατριάρχης Ἱεροσολύμων τῇ πατρίδι ἡμῶν τὴν οὐκ εὐκαταφρόνητον ταύτην δωρεὰν ἤῤητο Σίφνιότις, ἐκεῖ πατριαρχεύσας, ὡς ἄλλοι Σίφνιοι ἀλλαχοῦ, ἢ ἐχρημάτισέ ποτε μαθητῆς ἐν Σίφνῳ, καὶ διὰ τῆς δωρεᾶς ταύτης ἀπέδιδεν αὐτῇ τὰ διδασκάλια. Ἐπιτροποὶ δὲ καὶ Ἐφοροὶ τῆς Σχολῆς ἦσαν συνήθως οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην προσετώτες τῆς νήσου, ἄξιοι τῆς παρ' ἡμῶν τῶν μεταγενεστέρων εὐγνωμοσύνης, δι' ἣσιν κατεβαλον ὑπὲρ αὐτῆς μέριμναν, ἕνεκα τῆς ὁποίας καὶ διετηρήθη μέχρι τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας, ἄνευ διαλείμματος σχεδὸν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀγῶνος, ὡς καὶ οἱ καταβαλόντες ὑπὲρ αὐτῆς τὸν ὄβολόν των, ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις θέλομεν ἰδεῖ.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐλαμβάνετο ἡ δέουσα πρόνοια ἐνίοτε παρὰ τῶν ἐνοικιαστῶν ὑπὲρ τῆς τῶν κτημάτων καλῆς καταστάσεως, τούτου δὲ ἕνεκεν ὀλιγόστευον καὶ τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν, ἀπεφασίσθη ἡ τῶν κτημάτων ἐκποίησης, τῇ ἀδείᾳ τοῦ τότε πατριάρχου Ἱεροσολύμων, οὗ τινος δημοσιεύομεν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς νήσου, καὶ ἐπιτρόπους τῆς Σχολῆς ἐπιστολήν.

† ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς Ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ Πάσης Παλαιστίνης.

Εὐγενέστατοι καὶ χρησιμώτατοι ἄρχοντες τῆς θεοσώστου νήσου Σίφνου, καὶ τιμιώτατοι ἐπιτροποὶ, ὅτε τοῦ Παναγίου Τάφου, Κων. Ἀπ. Μπαῶς, καὶ οἱ τῆς κατὰ τὴν αὐ-

τὴν νῆσον Ἑλλην. Σχολῆς, ὅτε κ. Κων. Ζ. Μάτσας, καὶ
 δ κ. Ν. Βαλέττας, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν με-
 τριότητος, χάρις καὶ ἔλεος εἴη ὑμῖν ἀπασιν ἀπὸ Θεοῦ Κυ-
 ρίου, πατρὸς ἡμῶν, καὶ παρὰ μὲν τοῦ Ἁγίου Τάφου βοή-
 θεια, ἀγιασμοὶς, καὶ ἐπίσκεψις, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλο-
 γία, καὶ συγχώρησις· μετὰ τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς καὶ
 εὐλογίας φανερόνομεν ὑμῖν, ὡς ἐπληροφόρηθημεν οὐ μόνον
 διηγηματικῶς ἀπὸ ζώσης φωνῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ κοινῆς πρὸς
 ἡμᾶς ἀναφορᾶς τοῦ τε Πανιερωτάτου ἐν Χριστῷ ἀγαπητοῦ
 συναδέλφου ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ, Ἁγίου Σίφνου, Κυρ.
 Καλλινίκου, τοῦ ὑμετέρου Πνευματικοῦ Προστάτου καὶ ποι-
 μένος, καὶ τῶν ἤδη ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκομένων ἀρ-
 χόντων, τοῦ τε Κ. Γεωργ. Μπάου Γραμματικοῦ, καὶ τοῦ Κ.
 Κωνσταν. Μπάου, ὅτι τὸ αὐτόθι ἐν τῇ θεοσώστῃ νήσῳ καὶ
 πατρίδι ὑμῶν Σίφῳ κείμενον Μετόχιον τοῦ Παναγίου Τά-
 φου, τὸ ἐξ ἀρχαίων χρόνων παρὰ τῶν ἀειμνήστων προκα-
 τῶν ἡμῶν ἀφιερῶθέν εἰς τὸ κοινὸν τῆς πατρίδος ὑμῶν,
 μετὰ τῶν προικοδοθέντων ἐκεῖνῳ ἀκινήτων ὑποστατικῶν
 κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπὶ τὸ εἶναι καὶ λέγεσθαι παρὰ
 πάντων *Σχολεῖον τοῦ Παναγίου Τάφου*, μὲ ὄλον ὅπου δια-
 τελεῖ καὶ μένει ψιλῶ μόνον ὀνόματι, δὲν προχωρεῖ ὁμως εἰς
 αὐξήσιν καὶ βελτίωσιν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἐξ ἐναντίας λαμ-
 βάνει μείωσιν καὶ στέρησιν τῶν ὧν ἀνήκουσιν εἰς μόνιμον
 στερέωσίν του, ἅτε δὴ ἐκ τῶν ἐτησίως ποριζομένων αὐτῷ
 προσόδων τῶν ὑποστατικῶν καὶ εἰσοδημάτων μὴ ἐξαρκοῦν-
 των εἰς τε μισθοὺς τῶν διδασκάλων, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς,
 χρείας τῆς αὐτῆς Σχολῆς, ἐξ αἰτίας τῆς διόλου καταχρή-
 σεως, ἀμελείας, καὶ τοῦ ἀκαλλιεργήτου τῶν εἰς τὰ αὐτὰ ὑ-
 ποστατικά κατὰ καιροὺς ἀντικαταστησάντων, καὶ ὅτι ἡ
 αὐτὴ Σχολὴ φθάσασα εἰς τὸ ἀνοικονόμητον, καὶ ἐπα-
 πειλοῦσα τὴν παντελῆ φθοράν της, δεῖται τῆς ἀναγ-
 καίας ἀντιλήψεως καὶ βοηθείας, ἵνα μὴ τάχιον ἐξίτη-
 λος γένηται, καὶ ἐπομένως καταργηθῇ καὶ τὸ μνημόσυνον
 τῶν ταύτην συγκροτησάντων καὶ συστησάντων· ταῦτα, ὡς

εἶρηται, πληροφορηθέντες, καὶ λυπηθέντες ἐπ' αὐτοῖς, καὶ
 μὴ ἀνεχόμενοι τῆς καταργήσεως τῶν παρὰ τῶν ἀοιδίμων
 προκατόχων ἡμῶν συστηθέντων καὶ ἀποφανθέντων, μετὰ
 πόθου ἐβουλήθημεν, ὡς κατ' ἔλεος θεῖον κατέστημεν διά-
 δοχοὶ τῶν ἀειμνήστων ἐκείνων Πατριαρχῶν, οὕτω μιμητι-
 κῶς, καὶ τῶν ὧν διαστάξαντο θεοφίλως, προσπισταὶ καὶ ἀν-
 τιλήπτορες, ὅσον ἐνεστὶν ἡμῖν, καὶ νὰ φροντίσωμεν, καθ' ὅπερ
 ἀνάκειται ἡμῖν χρέος περὶ τῆς ἐπανορθώσεως, καὶ, ὅσον
 οἶόν τε, καλῆς καταστάσεως τῆς αὐτῆς Σχολῆς καὶ προό-
 δου τῶν ἐν ταύτῃ μαθητευομένων, καὶ διδασκομένων παι-
 δῶν ὑμῶν, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπαυστον μνήμην τῶν
 ἀοιδίμων προκατόχων μας· καὶ δὴ σκέψεως οὐκ ὀλίγης κα-
 ταβληθείσης μετὰ προθυμίας, χάριν τῆς Σχολῆς ταύτης,
 κοινῇ συναινέσει καὶ ἀποφάσει ἐκρίθη, ὅπως, τὰ ὅσα περ-
 περιωζόμενα ἀκίνητα ὑποστατικά καὶ κτήματα ἀφιερώθη-
 σαν, καὶ ἐπροσηλώθησαν τῇ ῥηθείᾳ Σχολῆ, πωληθῶσι διὰ
 τῆς κοινῆς ὑμῶν ἐπιστάσις, ἐπιμελείας, καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ,
 καὶ καθαρᾷ συνειδήσει, χωρὶς τινὸς φιλοπροσωπίας, καὶ ἢ
 ἐξ ἀπάντων τούτων συναχθῆσομένη τιμὴ ἀνελλιπῶς ἐναπο-
 τεθῇ σὺν τόκῳ εἰς τὸ κοινὸν τῆς νήσου ὑμῶν ταύτης, ἵνα ὁ
 ἐκ ταύτης κατ' ἔτος ποριζόμενος τόκος ἐνιαύσιος δίδωται
 ἐτοίμως τῇ Σχολῆ, ἕνεκα τῆς οἰκονομίας, καὶ ἀπαντήσεως
 τῶν ἀναγκαιῶν τῆς, καὶ τοῦτο, ἕως οὐ διαρκεῖ, τῇ τοῦ Θεοῦ
 βοηθείᾳ, ἢ Σχολῆ αὐτῆ, καὶ φοιτῶσιν ἐν αὐτῇ μαθηταί, ὡς
 πρὸς Κύριον εὐχόμεθα· εἰ δέ γε ἐκ τινῶν ἀπευκταίων περι-
 στατικῶν, ἐξ αἰτίας τῆς τοῦ πανδαμάτορος χρόνου παρα-
 τάσεως, συμβῆ φθορά τις καὶ παντελῆς κατάργησις τῇ ῥη-
 θέισῃ Σχολῆ, τότε τὰ τοκιζόμενα κεφάλαια ταῦτα ἐν τῇ
 νήσῳ, καὶ παρὰ πάντων τῶν τε ἡδῆ, καὶ τῶν εἰσέποτε κα-
 τοίκων τῆς νήσου γνωριζόμενα καὶ ὁμολογούμενα ἄσπρα
 τοῦ Παναγίου Τάφου, νὰ χρεωστῶνται ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς
 πατρίδος σας, καὶ νὰ δίδωνται εὐγνωμόνως καὶ ἀπαραιτή-
 τως τῷ Παναγίῳ Τάφῳ. Οὕτω διατεθέντων τῶν κατὰ τὴν
 Σχολὴν ταύτην, ἢ μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῇ

Πατριαρχικοῦ γράμματος δίδωσι τὴν ἄδειαν ὑμῖν τοῖς εὐγα-
νεστάτοις ἄρχουσι, καὶ τοῖς ῥηθῆσιν ἀντιπροσώποις, τοῖς τε
τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τῆς Σχολῆς, ἵνα μετὰ τὴν παραλα-
βὴν τοῦ παρόντος μου, καὶ ἀνάγνωσιν τῶν ἐν τούτῳ γεγραμ-
μένων, συνελθόντες εἰς ἓν, καὶ δημοφώνως τῆ εἰδήσει ἀπάν-
των, καὶ τῶν λοιπῶν προσετώτων, πωλήσητε ἅπαντα τὰ
σωζόμενα ὑποστατικά τῆς Σχολῆς διὰ Σουλτάν μαζετίου,
οὐ πρὸς χάριν, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ φιλοπροσωπίαν, δίδοντες
ταῦτα πράξει τελεία, ὡς εἴθισται τῇ πατρίδι ὑμῶν, πρὸς
ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελε καταβάλλει καὶ αὐτὸν τὸν παραμικρὸν
Κοδράντην, καὶ προσθέσει καὶ ζήλω χριστιανικῷ πρὸς ἐ-
παύξηνσιν τῶν προσόδων τῆς Σχολῆς, καὶ μετὰ τὴν κατά-
θεσιν σὺν τόκῳ εἰς τὸ κοινόν σας τῆς τιμῆς ἐκείνων, καθ' ὃν
τρόπον γράφομεν, εἰδοποιήσητε ἡμᾶς περὶ τῆς πάντων τού-
των ἀνελλιποῦς ἐκπληρώσεως διὰ κοινῆς ὑμῶν ἀναφορᾶς
ἐνσφραγίστου τῇ σφραγίδι τῆς κοινότητος ὑμῶν· καὶ το-
σαῦτα μὲν πρὸς εἰδήσιν σας, περιμένοντες ἀπόκρισίν σας, ἣ
δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη ὑμῖν.

αὐθὶ Δεκεμβρίου κδ.

† Ο ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ ΚΑΙ ΕΝ ΧΡΙΣΤῳ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΥΜΩΝ
ΒΕΒΑΙΟΙ.

Πράγματι δὲ τὰ κτήματα ἐξεποιήθησαν, ἐκπληρωθέντων
τῶν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ὑποβληθέντων ὄρων, ὡς δηλοῦται ἐκ
τῆς δημοσιευομένης ἀπαντήσεως τῶν τε Ἐφόρων τῆς Σχο-
λῆς, καὶ τῶν προσετώτων τῆς νήσου.

*Τὴν ὑμετέραν σεβασμιωτάτην ἡμῖν μακαριότητα τα-
πεινῶς προσκυνούμεν, εὐλαβῶς ἀσπάζομενοι τὴν
πλουτοδότιδα ὑμῶν δεξιὰν τρίς.*

Ἡ σεβασμία ἡμῖν εὐχετική πατριαρχικὴ ἐπιστολή, δι' ἧς
ἐπέτρυσεν ἡμῖν τὴν πώλησιν τῶν σωζομένων ὑποστατικῶν
τοῦ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν ἱεροῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τά-

φου, πάλαι ἀφιερωθέντος εἰς τὸ κοινὸν τῆς πατρίδος ἡμῶν
 παρὰ τῶν ἀειμνήστων προκατόχων σας ἐπὶ τῷ εἶναι καὶ
 λέγεσθαι *Κοινὸν Βουλευτήριο* τῆς Νήσου ταύτης, ἐπλή-
 ρωσεν ἡμᾶς χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν εὐεργετικῶ-
 τάτην ἡμῶν μακαριότητα· εἴθε ἐπὶ καλοῦ νὰ τελειώσῃ τὸ
 ἔργον, τοῦ ὁποίου τὰ θεμέλια οἱ ἀειμνήστοι αὐτῆς προκά-
 τοχοι κατέβαλον, ἐπειδὴ χωρὶς τούτου οὐ μόνον προϊόντος
 τοῦ χρόνου ἔμελλον καὶ αὐτὰ τὰ κτήματα παντελῶς νὰ
 χαθῶσιν ἐκχερσωθέντα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἱερὸν μετόχιον,
 παντάπασι διερρηκὸς ὑπὸ τοῦ χρόνου, πτώσιν τελείαν ἡ-
 πείλει· ὀφείλεται λοιπὸν τὸ πᾶν ἔργον τῆ μεγαλόφρονι αὐ-
 τῆς μακαριότητι, δι' οὗ τὰ τε τῆς οἰκοδομῆς πρὸς τὸ πα-
 ρὸν ἐπεσκευάσθησαν, καὶ πρόσδοτος ὁπωσοῦν προσεγένετο
 εἰς μισθοὺς διδασκάλου, καὶ ἤδη πάλιν ὑπὸ τὰς λαμπρὰς
 ἡμέρας τῆς ἔλαβε σύστασιν τὸ *Σχολεῖον*, καὶ φωτίζονται
 ἐν αὐτῷ οἱ πτωχοὶ καὶ ὄφρανοὶ τῆς πατρίδος, καὶ τῶν λοι-
 πῶν περιοικίδων νήσων, ὑπερ ἧτο ὁ θεὸς καὶ θεοφιλῆς σκο-
 πὸς τῶν ἀοιδίμων προκατόχων τῆς, ἀνθ' ὧν ὑφ' οὖντες φωνὰς
 δεήσεων πρὸς τὸν μισθοδότην Κύριον ὁμοφώνως παρακα-
 λοῦμεν καὶ δεόμεθα, ἵνα ἀμείψῃ τὴν φιλάγαθον καὶ φιλάν-
 θρωπον αὐτῆς μακαριότητα τοῖς παρ' ἑαυτοῦ ἀγαθοῖς μὲ
 τὰς ἀξίας ἀμοιβὰς, χαρίζουσα αὐτῇ γῆρας βαθὺ καὶ λιπα-
 ρὸν πρὸς εὐεργεσίαν πολλῶν καὶ ὠφέλειαν· φανερόνομεν δὲ
 αὐτῇ καὶ τὴν ποσότητα τῆς τιμῆς τῶν πωληθέντων πραγ-
 μάτων, τὰ ὁποῖα πωλήσαντες, κοινῇ γνώμῃ τῶν προστώ-
 των, διὰ Σουλτὰν μαζετίου, ὡς ἐπέταξεν ἡμῖν, ἐδώσαμεν
 αὐτὰ πράσει τελεία πρὸς τοὺς τὰ πλείω καταβαλόντας,
 μηδενὶ χαριζόμενοι, ἀλλὰ τὴν ὠφέλειαν καὶ αὐξήσει τῆς
 Σχολῆς προθέμενοι· διὰ τοῦτο καὶ ἔκτοτε ἀνεβλήθη μέχρι τοῦδε
 ἡ πώλησις, μένοντες... ἐπ' ἐλπίδι τῶν πλειόνων· αὕτη δὲ
 ἡ τιμὴ αὐτῶν συμποσομένη εἰς γρόσια τρεῖς χιλιάδας ἐ-
 κατὸν δέκα πέντε (N. 3115), τοκισθεῖσα εἰς τὸ κοινὸν, ἀ-
 πόκειται αἰωνίως ὡς κτήμα τῆς Σχολῆς, ἐνόσῳ διαρκεῖ
 καὶ σώζεται, εἰς μνήμην αἰώνιον τῶν τε ἀειμνήστων προ-

κατόχων, και τῆς Πανσεβάστου εὐεργέτιδος ἡμῶν μακα-
ριότητος' αὐκ'. Ἰουνίου 13 Σίφνος.

Δοῦλοι ταπεινοὶ και τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐπειθῆ.

Οἱ ἐπίτροποι τῆς Σχολῆς, και Προεστῶτες τῆς Νήσου Σίφνου.

Ἐκτὸς ὁμῶς τοῦ ἀνωτέρω κεφαλαίου, και ἄλλαι ὑπῆρχον
προγενέστεραι δωρεαὶ εἰς τὴν Σχολὴν, προελθοῦσαι εἴτε ἐκ
τινων φιλογενῶν, εἴτε ἐκ συνεισφορῶν τῶν Σιφνίων, ὡς δη-
λοῦται ἐκ τῶν δημοσιευομένων ὡδε ἐγγράφων, εὐρισκομένων
εἰς διαφόρους σελίδας τοῦ προμνημονευθέντος κώδικος.

† ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ Πατριάρχης Ἱερουσαλήμ και
Πάσης Παλαιστίνης.

Ἡ μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἐνυπογρά-
φου πατριαρχικοῦ ἀποδεικτικοῦ γράμματος δηλοποιούσα
ὑπόσχεται, ἵνα δίδῃ εἰς τὸ κατὰ τὴν νῆσον Σίφνου κείμενον
Ἑλλην. Σχολεῖον κατ' ἔτος 600 Γροσσια, τὸν τόκον, ὧν κα-
τέθετο εἰς τὸ κοινὸν τοῦ Παναγίου Τάφου 7500 Γροσίων,
πρὸς τεσσαράκοντα τὸ πούγγετον, ὃ εἰς Ταϊγάνιον ὧν Πα-
νευγενέστατος Ἄρχων Πολυκόβνικος και Ἰππότης Κύριος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΑΚΗΣ, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ αὐτοῦ Σχο-
λεῖου, ἐνόσφ ἀκμάζει και διαμένει, ἀδιακοπῶς ἐν αὐτῷ πα-
ραδιδομένων τῶν μαθημάτων· ἐὰν δὲ ἐκ τινων καιρικῶν
περιστατικῶν, ἢ ἄλλων αἰτιῶν, ἢ και ἐξ ἀμελείας τῶν ἐπι-
στατῶν, γένηται παῦσις τῶν μαθημάτων, και ἐπαμείνων
συμβῆ αὐτῷ παντελὴς ἀργία, νὰ μὴ δίδῃ ὅλως τὰ 600 Γροσ.,
ἀλλ' ἡμεῖς τε και οἱ μεθ' ἡμᾶς διαδεξόμενοι τὸν πατριαρ-
χικὸν τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον νὰ οἰκονομῶμεν ταῦτα εἰς
ἀναγκαίαις χρεῖαις και ὑποθέσεις, λέγω, ἐλέους και βοηθείας,
ἕως οὗ ἐπαναλάβῃ τὴν προτέραν ἐπανόρθωσιν, και τὴν κατὰ
συνέχειαν καλὴν πρόδοδον τὸ αὐτὸ Σχολεῖον, ὑπὲρ οὗ κατε-
τέθη ὁ ῥηθεὶς ἀριθμὸς τῶν 7500 Γροσίων, και τότε πάλιν,

προτιμώμενον τῶν ἄλλων, νὰ λαμβάνη κατ' ἔτος ἀνελλιπῶς τὰ αὐτὰ 600 Γρόσιζ, τὸν τόκον' οὕτως ἀποφαινομένη ὑπισχνεῖται κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔγγραφον διάταξιν τοῦ ἀρχοντος Πολκοβνίκου Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΑΡΒΑΚΗ, διδ' εἰς ἐνδειξιν τῶν ρηθέντων ἐγένετο τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν ἀποδεικτικὸν γράμμα, καὶ ἐπεδόθη τοῖς Ἐφόροις τοῦ αὐτοῦ Σχολείου.

† Ἱεροσολύμων ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, αὐχὰ Ἱανουαρίου κ'.

Ὅτε δὲ μετὰ δεκαετίαν περίπου ἀνεθεωρήθη ὁ λογαριασμὸς τοῦ ἀνωτέρω ποσοῦ, ἐδόθη παρὰ τοῦ τότε Πατριάρχου ἡ ἀκόλουθος ἀπόδειξις,

**ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων
καὶ Πάσης Παλαιστίνης.**

Ἡ μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος δηλοποιεῖ, ὅτι θεωρήσαυτες τὸν λογαριασμὸν τῶν 7300 Γροσίων τῆς Σχολῆς τῆς ρήσου Σίγρου μετὰ τοῦ παριερωτάτου μητροπολίτου Ἀγίου Σίγρου Κ. Καλλιπύκου, κατὰ τὸ ἀνὰ χεῖρας κρατούμενον ἔγγραφον τοῦ μακαρίτου προκατόχου ἡμῶν Κ. Πολυκάρπου, τὸ διάφορον τῶν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ αὐχὰ Ἱανουαρίου κ', μέχρι τοῦ αὐχὰ Ἱανουαρίου κ', λογαριάσαυτες αὐτὰ πρὸς 40, ἅτινα ἔστησαν γρόσια 3600· ἀπὸ δὲ τοῦ αὐχὰ Ἱανουαρίου κ' μέχρι τοῦ αὐχὰ Ἱανουαρίου κ' πρὸς εἴκοσι τὸ πουργεῖον τὸν χρόνον, τὸ διάφορον Γρόσια 900, συμποσούμενα ὅλα εἰς 4500, ὑποσχόμεθα πληρῶσαι τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον πρὸς εἴκοσι Γρόσια τὸ πουργεῖον, Γρόσια 180 μέχρι τριετίας· μετὰ δὲ τὴν τριετίαν ὑποσχόμεθα δίδουαι κατ' ἔτος ἀνὰ 300 ἀπὸ τοῦ ἀνωθεν κεφαλαίου σὺν τῷ τόκῳ τῶν ἀνωθεν μέχρι τῆς τελείας αὐτῶν ἐξοφλήσεως· διὸ καὶ εἰς ἐνδειξιν ἐγένετο τὸ παρὸν ἡμῶν ἐνυπόγραφον καὶ ἐδόθη τῇ αὐτοῦ παριερωτήτῃ.

αὐχὰ Ἱανουαρίου κ'.

[ΤΣ] † Ὁ Ἱεροσολύμων ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ βεβαίως

Ἐδωρήθησαν δὲ τῇ Σχολῇ, κατὰ τὸν ἐν τῷ κώδικι σωζόμενον κατάλογον, ἐκ συνεισφορῶν ἀπὸ τοῦ 1750 τὰ ἀκόλουθα ποσὰ, σημειούμενα, ὡς ἔχουσιν ἐν αὐτῷ.

« Τὰ ἀφιερωθέντα παρὰ τοῦ ἐν μακαρία τῇ λήξει Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Κ. Κ. Νεοφύτου	Γρ.	500
Τὰ ἀφιερωθέντα παρὰ τῶν ἐπιτρόπων αὐτοῦ καὶ μακαριτῶν Ἀναγ. Γρυπάρη, Κ. Μάτσα, Ι. Μπάου, καὶ Σταμ. Γρυπάρη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1750		200
Τὰ ἀφιερωθέντα παρὰ τοῦ μακαρίτου Βιτωράκη Μάτσα		400
Τὰ ἀφιερωθέντα παρὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος καὶ δραγομάνου τοῦ Β. στόλου Κ. Ν. Μαυρογένη ἀπὸ ἔτος 1776	»	300
Τὰ ἀφιερωθέντα παρὰ τοῦ ἰδίου καὶ δεύτερον ἀπὸ ἔτος 1779		500
Ἐπρόσθεσεν ἡ αὐτοῦ ἐνδοξότης εἰς τοὺς κρατοῦντας δανειακῶς τὰ ἄνω ἑπτακόσια γρόσια τοῦ μακαρίτου Κ. Νεοφύτου διὰ τριῶν χρόνων διάφορα, ὅπου εἶχον νὰ πληρώσουν εἰς τὸ Σχολεῖον οἱ χρειοφειλέται, ὅπου τὰ ἐκρατοῦσαν		242
Τὰ ἀφιερωθέντα παρὰ τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Σερίφῳ κειμένου, ἀπὸ ἔτος 1782 συνδρομῆ καὶ παρακινήσει τοῦ ἐν αὐτῷ ἀσκουμένου ἀγίου ἀρχιμανδρίτου Κ. Κ. Καλλινίκου		50
Τὰ ἀφιερωθέντα παρὰ τοῦ Πανιερωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου ἀγίου Κυζίκου Κ. Ἀγαπίου Γρυπάρη ἀπὸ ἔτος 1784 Ἀυγούστου 20, ἃ ἐλάβομεν διὰ χειρὸς τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος Μαυρογένη τοῦ ἐκ Πάρου		500
Διαφόρων ἄλλων δωρητῶν		2407
τὸ ὅλον Γρόσια		5049

1793 Ὀκτωβρίου 7 ἀφιερώθησαν παρὰ τοῦ
μακαρίτου Β. Μπουμπούρη ἐξ Ὑδρας 200

Κατὰ τὸ ἔτος δὲ 1807 ὁ Γ. Γρυπάρης διὰ διαθήκης, ἰδίᾳ
χειρὶ γεγραμμένης, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, ἀφιερώνει εἰς τὸ Σχο-
λεῖον τὴν ἐκ 500 Γροσίων χρεωστικὴν ὁμολογίαν τοῦ κοι-
νοῦ πρὸς αὐτὸν, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ὅμως, ὅπως τὸ Σχολεῖον
τελῆ μνημόσυνον ὑπὲρ αὐτοῦ κατ' ἔτος, τὴν 5 Νοεμβρίου,
ἡμέραν τῶν γενεθλίων του, μνημονεύωνται δὲ καὶ τὰ ὀνό-
ματα τῶν βοηθησάντων τὸ Σχολεῖον Ἀγαπίου, Χρυσάνθου,
καὶ Ἰωσήφ, τῶν Ἀρχιερέων, καὶ Ἀνθίμου Ἱεροδιακόνου.

Ἐπὶ τοῦ τάφου δ' αὐτοῦ ἐπέγραψεν ἡ Σχολὴ τάδε:

« Εἰπέ τάφε, τίς ἐνθάδε ὁ κρυπτόμενος νεκρός; »
» Ὁ Γεώργιος Γρυπάρης, ὁ ταῖς πράξεις λαμπρός »,
» Ὁ Φιλόμουσος Προστάτης, καὶ Κοσμητὸρ τῆς Σχολῆς
» Ἦν ἐκόσμησε καὶ ἄλλοις, καὶ οἰκῆμασι πολλοῖς »

Γενομένου δὲ ἐράνου κατὰ τὸ 1813 συνήχθη οὐ μικρὰ
χρηματικὴ ποσότης κατὰ τὸν ἐπόμενον κατάλογον.

« Ὁ Παν. Δεσπότης μας ἁγ. Σίφνου Κ. Καλλίνικος Γ.	200
Ὁμοίως καὶ τὰ ὠφελήματα τῆς Πανεροῦότητός του.	
Ὁ Σινιὸρ Γιαννάκης Μπαῶς	200
Ὁ Σινιὸρ Μ. Ζ. Μάτσας	200
Ὁ Σινιὸρ Νικ. Βαλέττας	50
Ὁ λογιώτατος Κωνσταν. Παλαιός	150
Ὁ διδάσκαλος τῆς Σχολῆς Νικόλαος (Χρυσόγε- λος) τὰ ὁποῖα ἐκλείσαμεν ἀπὸ τὸν μισθόν του.	200
Ὁ Παππὰ Γιάννης Κουλλούρης.	8
Ὁ Κυρ. Χατζῆ Ἰωαν. Κουρτέλι ἀπὸ τὴν Νεῖό	52
Ὁ Κυρ. Νικ. Κόκκινος	400
Τὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γ. Γρυπάρη	500
Ὁ μακαρίτης Π. Καμαράσης	500
Ἄπὸ μερικὰ ὀνόματα τῶν χριστιανῶν.	84

Ἐν ἑτέρῳ δὲ σελίδι τοῦ κώδικος εἶναι γεγραμμένα ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Σχολείου τάδε·

α 1819, Ἰουλίου 25, ἦλθεν ἐδῶ εἰς Σίφνον ὁ πανευγενέστατος ἄρχων Ἀλέξ. Πελαγηνός, καὶ διὰ τῆς φιλομούσου καὶ φιλογενοῦς αὐτοῦ προτροπῆς ἐκατάβαλαν οἱ κάτωθεν ὀνομαστὶ γεγραμμένοι, τὸ ὅσον ἐκ προαιρέσεως ὁ καθεὶς ἐβουλήθη, πρὸς διόρθωσιν καὶ σύστασιν τοῦ Σχολείου Γρῶσια 2898, 17.

1820, κατὰ μῆνα Μάιον. Κατὰ τὴν ἀνά χειρας ἡμῶν ἐπιταγὴν τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, καὶ τῆ συναινέσει πάντων τῶν προκρίτων τῆς πατρίδος μας Σίφνου, ἐπωλήθησαν τὰ τῆς γῆς ὑποστατικά τῆς Σχολῆς μας, καὶ ἰδοῦ, ὅπου ἐνταῦθα φανερόνεται, ποῖος ἠγόρασε καθ' ἓνα, καὶ πόσον· ἡ δὲ διαταγὴ τοῦ μακαριωτάτου, ὡς φαίνεται, διαλαμβάνει νὰ βαλθῶσι πάγχος, ὅσα ἄπρα ληφθῶσιν ἐκ τῆς πωλήσεως τούτων τῶν ὑποστατικῶν, καὶ νὰ καρποῦται τὸ διάφορον ἡ Σχολῆ, ἕως οὗ διαμένει· ἐὰν δὲ, ὃ μὴ γένοιτο, Χριστὲ Βασιλεῦ, ἀλλὰ μᾶλλον στερεωθεῖ καὶ ἀυξηθεῖ, ἐὰν λέγω, ἤθελεν ἐρημωθῆ, καὶ μένη ἐρείπιον, αὐτὰ τὰ ἄσπρα νὰ μένωσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ Παναγίου Τάφου· συναχθέντα χρήματα ἐκ τῆς πωλήσεως Γρ. 3115».

Εὐγνωμονοῦντες δ' οἱ συμπολιταὶ ἡμῶν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Πελαγηνοὺς, δι' ἃν οὗτοι ἐδείκνυσον προστασίαν ὑπὲρ τοῦ Σχολείου, ἐξέφρασαν καὶ ἐγγράφως τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην· τὸ δὲ εὐχαριστήριον οὗτινος ἀντίγραφον ὑπάρχει ἐν τῷ τοῦ Σχολείου κώδικι, ἔχει οὕτω·

Τῆ φιλομούσῳ καὶ μουσοτρόφῳ δυάδι τῶν ἀδελφῶν, τοῖς κοινοῖς ἡμῶν εὐργέταις, τῷ τε εὐγενεστάτῳ Ἀρχοντι Ποστελνίκῳ Κ.Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝῶ καὶ τῷ εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ ἡμῶν ΑΛΕΞΑΝΔΡῶ, τοῖς ΠΕΛΑΓΗΝΟΙΣ, τὸ κοινὸν Ἑλληνομουσεῖον, τὸ τῶν ὀρφανῶν καὶ πενήτων τροφεῖον, ἡ πατρίς δι' ἡμῶν

ἀνατίθησι· τίνι γὰρ ἄλλῳ καὶ δικαιότερον, ἢ τοῖς
 συστήσασι καὶ κοσμήσασιν; Ὑμέτερον ἄρα, ΔΥΑΣ
 ΜΟΥΣΟΤΡΑΦΗΣ, τῶν τὰς χρυσᾶς ὑποστησάντων
 κίνας, καὶ ἐποικοδομήσαι, καὶ τὰ λοιπὰ συναρμολο-
 γήσασθαι, ὡς σοφοὺς ἀρχιτέκτονας, καὶ αὔξαι εἰς
 καθ' ἑρῶν ταῖς Μούσαις, καὶ μνημεῖον αἰώνιον τῆς
 ὑμετέρας ἀρετῆς καὶ παιδείας.

αριθ'. Ἰουλίου α'. Σίφνος.

Ο Οικονόμος ΜΠΑΟΣ, Πρωτοπαπᾶς ΖΑΜΠΕΛΗΣ, Παπᾶς
 ΔΗ. ΚΑΤΣΑΣ, Κ. Ζ. ΜΑΤΣΑΣ, Ι. ΜΠΑΟΣ, ΝΙΚ. ΒΑΛΕΤΤΑΣ.
 Π. ΠΡΟΦΕΛΕΓΓΙΟΣ, ΚΩΝ. ΜΠΑΟΣ, ΖΑΝΝΗΣ Ι. ΚΑΜΠΑΝΗΣ,
 ΔΗ. ΜΑΤΣΑΣ, ΝΙΚ. ΚΑΜΠΑΝΗΣ, ΖΑΝΝΗΣ Α. ΚΑΜΠΑΝΗΣ,
 ΜΑΡΙΝΟΣ ΜΠΑΟΣ.

Ἐπῆρχε δὲ διαρκῶς ἀνηρτημένον ἐν τῷ Σχολείῳ καὶ μι-
 κρὸν κιβώτιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔρριπτεν ὁ βουλόμενος τὸν
 ἑαλόν του· τινὲς δὲ καὶ μετὰ θάνατον ἄφινον κληροδοτή-
 ματα εἰς τὴν Σχολήν, τῆς ὁποίας οἱ Ἐπίτροποι ἐδάνειζον
 πάντα τὰ περισσεύοντα Κεφάλαια εἰς τὰς κοινότητας τῆς
 πόλεως, ὅπως διὰ τῶν ἐτησίων τόκων συντηρῆται αὕτη·
 τὰ συμβολαίων δὲ τούτων δημοσιεύομέντινα, ἐν πρωτο-
 τύπῳ ἢ ἐν ἀντιγράφῳ διασωζόμενα ἐν τῷ μνημονευθέντι
 κώδικι.

«Φανερόμεν οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι, καὶ Ἐπι-
 τροποι τοῦ κοινοῦ Σχολείου τῶν Ἑλληνικῶν, ὅτι ἐλά-
 βομεν δαρειακῶς διὰ χρεῖαν τῆς αὐτῆς Σχολῆς παρὰ
 τοῦ ἀγίου Ἀρχιδιακόνου Κ. Ἰωκείμ γρόσ. 500, ἐπὶ ὑ-
 ποσχέσει καὶ συμφωνίᾳ τοιαύτῃ· νὰ πληρόνωμεν εἰς τὴν
 Παροισότητά του κατ' ἔτος Γρόσ. 40. μετὰ δὲ τὴν ἀπο-
 βίωσίν του, ἐκουσίᾳ του γρώμῃ, διὰ τὴν φιλογένειαν καὶ
 φιλομάθειάν του, τὰ ἄφιερῶ εἰς τὴν αὐτὴν Σχολήν, διὰ
 νὰ ἦναι ἀναπόσπαστα καὶ ἀραζήτητα παρὰ τῶν κληρο-

νόμων του, εις αιώριον μνημόσυρον τῆς ψυχῆς του· καὶ
 εις τὴν περὶ τούτου ἐνδειξιν ἔγειρεν ἡ παροῦσα ὁμολο-
 γία, τῇ ἐπιβεβαιώσει τοῦ Παρευγενεστάτου Ἐφόρου καὶ
 Προστάτου τῆς Σχολῆς Κ. Κ. Ἀλεξ. Πελαγηνοῦ, καὶ τῇ
 ἰδιοχείρῳ ἡμῶν ὑπογραφῇ εις βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας.

1819. Ἰουλίου 21. Σίφνος.

ΚΩΝ. ΜΑΤΣΑΣ ὑπόσχομαι, Ν. ΒΑΛΕΤΤΑΣ ὑπόσχομαι.
 ΑΛΕΞ. ΠΕΛΑΓΗΝΟΣ βεβαίωσιν.

Διὰ τῆς παρούσης κοινῆς ὁμολογίας τοῦ χωρίου Ἀρ-
 τεμῶνος δηλοποιεῖται, ὅτι ἐλάβομεν δανειακῶς, διὰ
 χρεῖαν τοῦ κοινοῦ μας, ἀπὸ τοῦ Σχολείου Ἑλληνικοῦ
 Γρῶσ. 2000, ἐπὶ συμφωνίᾳ τόκου πρὸς δέκα τοῖς ἑκατὸν
 τὸν χρόνον, ὑποσχόμενοι ὅλοι κοινῶς, πληρόντες κατ'
 ἔτος τὸ συμφωνημένον αὐτῶν διάφορον· καὶ διὰ τὴν περὶ
 τούτου ἐνδειξιν ἔγειρεν ἡ παροῦσα κοινὴ ὁμολογία, ὑ-
 πογεγραμμένα παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ αὐτοῦ χωρίου δι'
 ἀσφάλειαν.

1814 Μαρτίου 19 Σίφνος.

Ὁ Οἰκονόμος ΜΠΑΟΣ, ὁ Σακελλάριος ΒΕΡΝΙΚΟΣ, ΑΛΕΞ.
 ΚΑΜΠΑΝΗΣ, ΖΑΝΗΣ Ι. ΚΑΜΠΑΝΗΣ, ΓΕΩΡ. Ν. ΒΕΡΝΙΚΟΥ,
 ΙΩΑΝ. Κ. ΝΤΟΥΛΦΗΣ, ΤΟΜΑΖΟΣ Α. ΔΕΠΑΣΤΑΣ, ΠΕΤΡΟΣ
 ΜΑΤΣΑΣ, ΑΠΟΣΤ. ΜΑΤΣΑΣ, ΝΙΚΟΛ. Α. ΚΑΜΠΑΝΗΣ.

1820 Ἰουλίου 11. Διὰ τῆς παρούσης κοινῆς ὁμολο-
 γίας δηλοποιούμεν, ὅτι ἔδανείσθημεν διὰ χρεῖαν τοῦ μέ-
 ρους μας Ἐξαμπέλων καὶ Καταβατῆς παρὰ τῆς κοινῆς
 Σχολῆς Σίφνου, διὰ χειρὸς τῶν εὐγενεστάτων Ἐπιτρό-
 πων, τοῦ τε Κ. Κ. Μάτσα καὶ Νικ. Βαλέττα Γρῶσ. τὸν
 ἀριθμὸν 2000, ἐπὶ συμφωνίᾳ τόκου ἀρὰ δέκα τοῖς ἑκατὸν
 τὸν χρόνον, τῶν ὁποίων ὑποσχόμεθα τὰ πληρόντες κατ'

έτος τὸ διάφορον, καὶ αὐτὸ τὸ κεφάλαιον εἰς πᾶσαν ἀνα-
 ζήτησιν· εἰς ἐνδειξιν δ' ἐδώκαμεν τὴν κοινὴν ἡμῶν ταύ-
 την ὁμολογίαν εἰς χεῖρας τῶν ἀνωθερ τῆς Σχολῆς Ἐπι-
 τρώπων μὲ τὰς ἰδίας ἡμῶν ὑπογραφάς.

Ὁ Πρωτόπαππας Σίφνου Παππᾶς ἸΩ. ΚΟΥΛΑΟΥΡΗΣ, ὁ ἄρ-
 χων τοῦ Εὐαγγελίου . . . Ὁ Σκευοφύλαξ Σίφνου, ἐπιστάτης
 Ἐξαμπέλων καὶ Καταβατῆς βεβαιῶ.

Διὰ τῆς παρούσης κοινῆς ἡμῶν ὁμολογίας φανερόνο-
 μεν οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι, ὅτι ἐλάβομεν δαρεια-
 κῶς παρὰ τῆς κοινῆς ἡμῶν Σχολῆς διὰ χρεῖαν τοῦ κοι-
 νοῦ τοῦ μέρους μας Κάστρου Γρόσια τὸν ἀριθμὸν 5120,
 διὰ τὰ ὁποῖα ὑποσχόμεθα νὰ πληρῶνῃ κατ' ἔτος τὸ διά-
 φορον αὐτῶν εἰς τὴν κοινὴν Σχολήν, πρὸς δέκα τοῖς ἑκα-
 τὸν τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον, καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου ἐν-
 δεῖξιν ἐδώσαμεν τὴν παροῦσαν μας Καρτσιλαρικὴν ὁ-
 μολογίαν, ἐνυπόγραφον διαβεβαίωσιν.

Τῆ α'. Ἰουλίου 1820.

ΚΩΝ. ΜΠΑΟΣ, ΚΩΝ. Ζ. ΜΑΤΣΑΣ, ΝΙΚ. ΒΑΛΕΤΤΑΣ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΘΩΝΑΙΟΣ, καὶ Γραμματικὸς τῆς Καντσελα-
 ρίας βεβαιῶ.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ κοινὸν τῆς Σερίφου ἐδανείσθη παρὰ
 τῆς Σχολῆς χρήματα, δῶσαν ἐπὶ τούτῳ χρεωστικὴν ὁμο-
 λογίαν, ὑπογεγραμμένην παρὰ τῶν προεστώτων τῆς νήσου,
 δημοσιεύομεν καὶ ταύτης, σωζομένης ἔτι ἐν τοῖς ἀρχείοις
 τοῦ Σχολείου, πανομοιότυπον ἀντίγραφον.

(Τ Σ). διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν κοινῆς χρεωστικῆς ὁ-
 μολογίας ἡμῖς ὅλον κοινὸς ὁμολογοῦμε ὅτι ἐλάβομεν διὰ
 χρεῖαν καὶ ἀνάγκη τοῦ κοινοῦ μας παρὰ τὸν κυρίον ἐπι-
 τρώπον τῆς ἀλυτηκῆς σχολῆς τῆς νήσου αἰφροῦ γρόσια
 τὸν ἀριθμὸν τρεῖς χιλιάδας r. 5000 ἐπισυνγορῆα τόκου

πρὸς δώδεκα τὰ ἑκατὸ τὸν καθέκαστο χρόνων ὑποσχόμενη ὅλη κοινὸς διὰ τὰ δίνουσα καταίτος το σίμπροφονή-
 μένον διάφορον ὁμίας καὶ ἀρήθελε ζιτιθὴ καὶ τὸ κεφάλαιον. καὶ διὰ τὴν περὶ τούτου ἐνδειξὴν καὶ ἀσφάλεια τι-
 πούτε μὲ τὴ κοινὴ ἡμὸν σφραγίδι καὶ με τὰς ἠπογραφὰς
 τὸν προσετότον κληρικὸν καὶ λαϊκὸν διὰ τὰ ἔχη τὸ κίρος
 καὶ τὴν ὄσχην ἐμπαρτι τόποτε καὶ κριτιρίο εἰς ἀσφάλια.
 1820 Μαῦον 9 σέρφος.

Οἰκονόμος ΔΕΙΜΒΑΙΟΣ ὑπόσχομαι. ΣΚΙΟΦΙΛΑΞ ὑπόσχομαι.
 ΑΝΔΡΕΑΣ λαιρεὺς ὑπόσχομαι. ΔΑΜΠΑΔΑΡΙΟΣ ὑπόσχομαι.
 ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΡΙΠΑΡΙΣ ὑπόσχομαι. ΙΩΑΝΙΣ ΚΟΝΤΕΣ ὑπόσχο-
 μαι. ΑΠΟΣΤΟΛΙΣ ΔΕ . . . ὑπόσχομαι. ΙΩΑΝΗΣ ΔΙΜ. ΧΗΘ
 ὑπόσφομαι. ΠΡΟΤΟΝΕΤΑΡΙΟΣ ὑπόσχομαι.

Τὰ δὲ μετὰ τὴν ἐκποίησιν τῶν κτημάτων τοῦ Σχολείου
 χρηματικὰ κεφάλαια διετέθησαν, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς δη-
 μοσιευομένης ὡδε σημειώσεως τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐχούσης οὕτω.

« Ὁ Ἄρτεμων χρεωστει χρέος 2000 Γρόσια. Διάφορον
 200. καὶ δι' εὐγνωμοσύνην 50. τὸ ὅλον Γρ. 250.

» Τὸ Κάστρον χρεωστει χρέος 2620. Διάφορον 262, καὶ
 δι' εὐγνωμοσύνην 50. τὸ ὅλον Γρ. 342.

» Ἐξάμπελα καὶ Καταβατὴ χρέος 1030· νὰ δίδη διά-
 φορον 103, καὶ ὑπὲρ καταστάσεως αὐτῆς 50. τὸ ὅλον
 Γρ. 153.

» Νὰ δίδη καὶ τὸ Σταυρὶ, χάριν εὐγνωμοσύνης, ὑπὲρ τῆς
 καταστάσεως τῆς Σχολῆς Γρ. 70.

» Τὸ ὅλον Κεφάλαιον 5650 Γρόσια. Τὰ διδόμενα 815.»

Ἡ δὲ ἐτησία λογοδοσία τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σχολείου
 ἐσημειοῦται ἐν τῷ κώδικι διὰ μεθόδου λίαν ἀπλῆς, τῆς ὁ-
 ποίας παραθέτομεν ὑποδείγματα τινὰ, ἐμφαινόντα τὰ ἔ-
 σοδα καὶ ἔξοδα ὠρισμένων ἐτῶν.

« 1779. Δοσοληψία τοῦ Σχολείου τῆς Σίφνου,
ἐπιτροπευόντων
ΓΕΩΡ. ΓΡΥΠΑΡΗ, καὶ ΙΩΑΝ. ΚΑΜΠΑΝΗ.

	Γρ.	Δήψις
» Οἰκονόμου Μάτσα	Γρ.	10
Σακελλαρίου Μπάου	»	3,20
Ἰωάν Καμπάνη	»	6,34
Σκευοφύλακος Καζιλιέρη	»	6,34
Γ. Γρυπάρη	»	6,34
Ζαφείρη Μάτσα	»	5
Φρασὲ Δεπάστε	»	6,34
Ἄντ. Δεπάστε	»	6,34
Κων. Μπάου	»	9,20
Νικολάκι τοῦ Πίκουλου	»	6,34
Κων. Π. Μάτσα	»	6,34
Τοῦ Ἀγίου Σίφνου Κ. Μελετίου	»	60
Τοῦ κοινοῦ Κάστρου, Καταβατῆς, καὶ Σταυρίου	»	95
Ἡ σύναξις τοῦ Κουτίου	»	14,29
		<u>245,27</u>

	Γρ.	Δόσις
Ἐμισθὸς τοῦ διδασκάλου μὲ τὴν πρόσθεσιν τοῦ ἄρχοντος	Γρ.	174
Ἐμισθὸς τοῦ ἐφημερίου		20
Ἐξόδα τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Σχολείου		3,37
Ἄλλα ἐξόδα τοῦ Σχολείου διὰ μερεμέτι τοῦ ὄντα τοῦ διδασκάλου, καὶ σὲ ἓνα ἀρνί		<u>8,29</u>
Ἐγείνειν ὅλη ἡ δόσις διὰ τὸ Σχολεῖον		206,26
Ἐδόθησαν καὶ εἰς τὸν μισθὸν τοῦ διδασκάλου τοῦ Μουσικοῦ Σχολείου	Γρ.	<u>39,00</u>
		<u>245,26</u>
περίσσευμα παρὰς		4

1780. Σεπτεμβρίου 20.

Αἱψίς.

Ἐλάβομεν ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἄρχοντος, διὰ χειρὸς τοῦ Ἁγίου Σίφνου	Γρ.	60
Διὰ τὰ Γρ. 700, ὅπου ἐδώσαμεν εἰς τὸ κοινὸν, ἐλάβομεν διάφορον		70
Ἐλάβομεν διὰ τὰ Γρ. 500 τοῦ μακαρίτου Ἀντωνίου ἀπὸ τὸ κοινὸν	Γρ.	50
Διὰ τὸ χρέος τοῦ ἄρχοντος		25
Διὰ τοῦ μακαρίτου Βιτωράκη ἀπὸ τὸ κοινὸν		20
Ἀπὸ σύναξιν τοῦ κουτίου τοῦ Σχολείου		22,44
Ἀπὸ κριθάρι τῶν πραγμάτων τοῦ Σχολείου		3,10
		<hr/>
		250,24
ἀφαιροῦνται		250, 6
		<hr/>
Περίσσευμα παράδες		15

Δόσις

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ἐδώσαμεν εἰς τὸν μισθὸν τοῦ διδασκάλου Κ. Χρυσάνθου εἰς τρεῖς βάρταις		474
Ἐδώσαμεν καὶ τοῦ Ἐφημερίου τοῦ Σχολείου εἰς δύο βάρταις		20
Σὲ ἕξοδα τῆς Ἐκκλησίας		7,24
Σὲ δύο τράβαις Σφακιαναῖς, δι' ἓνα ἀρνὶ τοῦ δι- δασκάλου τὴν Λαμπράν, διὰ μερεμέτι τοῦ Ἵοντὰ τοῦ μεγάλου, μαστόρου πληρωμὴν, ποργιῶν, καὶ ἀσβέστη Γρ.		8,22
		<hr/>
		210, 6
Ἐδόθησαν εἰς τὸν μισθὸν τοῦ διδασκάλου τοῦ Μουσικοῦ Σχολείου		40,
		<hr/>
		250, 6

Όσα ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Σίφνου διὰ τὴν ὁμολογίαν, ὅπου χρεωτᾶ τοῦ Σχολείου, τὸ διάφορον Γρ.	50
Ἐλάβομεν ἀπὸ τὸ κοινὸν διὰ τὴν ὁμολογίαν, ὅπου χρεωστᾶ τοῦ Σχολείου	114
Ἀπὸ ταῖς ὁμολογίαις	75
Ἀπὸ σύναξιν τοῦ κουτίου τοῦ Σχολείου	24,26
Ἀπὸ τὴν πώλησιν τοῦ κρασίου ἐλάβομεν	19,15
Ἀπὸ ἐλαίας τοῦ Σχολείου ἐλάβομεν	2
Ἀπὸ σῦκα τοῦ Σχολείου ἐλάβομεν	4,20
	<hr/>
	286,24

Δόσεις.

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ἐδώσαμεν τοῦ διδασκάλου Κ. Μισαήλ κατὰ τὴν συμφωνίαν Γρ.	320
Ἐδώσαμεν εἰς τὴν βάρκαν, ὅπου ἐστάλαμεν, καὶ τὸν ἔφερε	25
Εἰς τὸν μισθὸν τοῦ Ἐφημερίου	20
Δι' ἔξοδα τῆς Ἐκκλησίας	6,13
Διὰ νὰ κτίσουν τὴν σκάλα, ὅπου ἐπῆρε τὸ ποτάμι.	6,11
Διὰ τὸ μερεμέτι τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου ἔσταζε, καὶ τὸν ὄντα τοῦ διδασκάλου	8,07
Διὰ τράβαις Σφακιαναῖς, καὶ διὰ νὰ τὰς περάσουν μαστορικά Γρ.	2,32
Δι' ἄλλα μερεμέτια	17,49
	<hr/>
Ὅλη ἡ δόσις τοῦ Σχολείου	406,02
Κάμνοντας κατὰ τὰν ἀνωτέρω σύναξιν	286,21
	<hr/>
Μένει χρέος τὸ Σχολεῖον	119,21

Ἐκ μόνης τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἀνωτέρω ἐννοεῖ δ' ἀναγνώστῃς, ὅτι ἡ ὑπὲρ τῆς ΕΛΛΗΝ. ΣΧΟΛΗΣ τῆς ΣΙΦΝΟΥ μέριμνα ἦτο ἡ σπουδαιοτέρα τότε φροντίς ὄλων σχεδὸν τῶν τῆς νήσου κατοίκων, οἵτινες, πρὸς τοῖς ἄλλοις, οὐκ ὀλίγον ἐφρόντιζον καὶ διὰ τὴν εὐρεσιν καταλλήλου δι' αὐτὴν διδασκάλου, ἀποστείλαντες ἐπὶ τούτῳ καὶ ἴδιον πλοῖον εἰς Πάτμον, ὡς ἐν τῇ διαχειρίσει τοῦ ἔτους 1782 σημειοῦται, ἵνα μεταφέρῃ ἐκεῖθεν τὸν Μισαήλ.

Ὡς δὲ ἐκ παραδόσεως γνωρίζομεν, ἡ μὲν προκαταρκτικὴ Ἐκπαίδευσις ἐγένετο τότε κατ' οἶκον, ἢ καὶ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ὑπὸ Ἱερέων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· τὰ δὲ ἐν χρήσει βιβλία ἦσαν συνήθως ἡ Ὀκτώηχος καὶ τὸ Ψαλτήριον· ἀφοῦ δὲ ἐξεμάνθανον, οὕτως εἶπεῖν, τὰ ἐν τοῖς Σχολείοις ἐκείνοις διδασκόμενα, μετέβαινον οἱ ἀρεγόμενοι μεγαλειτέρας παιδείας εἰς τὴν Σχολὴν τοῦ Ἁγίου Γάφου, τῆς ὁποίας διδασκαλοὶ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα, καθόσον ἠδυνήθημεν νὰ ἀνεύρωμεν, ἦσαν οἱ ἐπόμενοι· κατὰ τὸ ἔτος μὲν 1750 Στέφανός τις, ἐκ Κύπρου, ὡς τεκμαιρόμεθα ἐκ τινος σελίδος τοῦ κώδικος, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶναι καταγεγραμμένα τὰ παρὰ τοῦ διδασκάλου τούτου δωρηθέντα τῇ Σχολῇ βιβλία, χειρόγραφα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ ἐκ τῶν νῦν δυσευρέτων, τῶν ὁποίων δυστυχῶς ὀλίγα διασώζονται τώρα ἐν τῇ ὁπωσοῦν πλουσίᾳ, ἐκ διαφόρων δωρεῶν, βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλλ. Σχολείου· τούτου δὲ διάδοχος φαίνεται Ἀπόστολός τις, οὐτινος ὄμως καὶ ὁ χρόνος ἀκριβῶς, καθ' ὃν ἐδίδαξε, καὶ ἡ Πατρὶς, καὶ τὸ Ἐπώνυμον ἀγνοοῦνται· μετὰ τοῦτον δὲ μέχρι τοῦ 1785 ἐδίδαξεν ὁ ἐκ Λακωνίας ΕΜ. ΤΡΟΧΑΝΗΣ, ὅστις πρὸς τιμὴν τοῦ τότε Πατριάρχου Κων]πόλεως Σωφρονίου Β'. ἐποίησε 786 ἠρωϊκοὺς στίχους, τῶν ὁποίων τὸ χειρόγραφον μένει ἔτι ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἁγιοταφ. Μετοχίου.

Πρὸ τούτου δὲ, ἀλλ' εἰς ἄγνωστον ἀκριβῶς ἐποχὴν, φαίνεται διδάξας ἐν Σίφνῳ, πρὸ τῆς ἐν Πάτμῳ Σχολαρχίας του, καὶ ὁ περίφημος διδάσκαλος ΔΑΝΙΗΛ ὁ ΚΕΡΑΜΕΥΣ, ὅστις ἔκαμνε χρήσιν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ὡς πάντες οἱ τότε διδάσκα-

λοι τῆς ψυχαγωγίας, τῆς ὁποίας παράδειγμα παραθέτομεν ὧδε τὴν ἑρμηνεῖαν στίχου τινὸς τοῦ Φωκυλίδου, ἀντιγράφαντες αὐτὴν ἐκ τετραδίου μαθητοῦ τινος τοῦ Δανιὴλ· «Καλῶς βιάδιζε, καὶ κακὸν πᾶν ἐκτρέπου»· Καλῶς [ὀρθῶς, σεμνῶς, ἐναρέτως]· βιάδιζε [ὄδευε, περιπάτει, πολιτεύου, διαγε]· καὶ κακὸν πᾶν [κάθε πονηρίαν, ἀμάρτημα]· ἐκτρέπου [ἀπέφρευγε, ἀποποιῶ, ἀποδοκίμαζε]· ἐγράφετο δὲ τὸ μὲν κείμενον διὰ μεγάλων γραμμάτων, ἡ δὲ ἑρμηνεῖα ἐκάστης λέξεως ἄνωθεν διὰ μικροτέρων.

Τοῦ Ἐμ. Τροχάνη δὲ διάδοχος ἐν τῇ Σχολῇ ἐγένετο ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων· τούτου δὲ, ὡς ἐν σημειώσει τινὶ φαίνεται, ἡ πενταετία ἔληξε τῷ 1781· ἐδίδασκε δ' οὗτος ἐπὶ ἐτησίῳ μισθῷ Γροσίων 174, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἐθεωρεῖτο ἀνάλογος μισθοδοσίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Μετὰ τὸν Χρῦσανθον προσεκλήθη ἐκ Πάτμου ὁ ΜΙΣΑΗΛ· ἐναρξίν δὲ τῶν μαθημάτων ἔκαμε τῇ α' ὀκτωβρίου 1781, ἐπὶ ἐτησίῳ μισθῷ Γροσ. 320, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐν τῷ κώδικι συμφωνίας, ἐχούσης οὕτω· «Ἀποδεικνύομεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ἐπίτροποι τοῦ Σχολείου, ὅτι, ἐρχομένου τοῦ λογιωτάτου Κ. Μισαῆλ ἐκ Πάτμου, συνεφωνήσαμεν μὲ τὴν αὐτοῦ λογιότητα, εἰς τὸ νὰ ἐπιτηρῆ, καὶ ἐπισκέπτηται εἰς διδασκαλίαν χαρακτῆρα τὸ παρὸν Σχολεῖον, παραδίδων εἰς τοὺς μαθητάς, ἐνοπίους καὶ ξένους, ἐπιμελῶς καὶ ἀόκνως, τὴν παράδοσιν τῶν γραμματικῶν μαθημάτων· ἡμεῖς δὲ οἱ ἐπίτροποι ὑποσχόμεθα εἰς τὴν λογιότητά του, νὰ δίδωμεν διὰ μισθὸν τοῦ κόπου του τὸν κατ' ἑκάστον χρόνον 320 Γροσίων, χωρὶς ἄλλου τινος δικαιώματος, ἢ εἰσοδήματος τοῦ Σχολείου, ἡ ὁποία συμφωνία ἄρχεται ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου τοῦ αψπ'α'.»

ΜΙΣΑΗΛ ὁ Σίφνου Διδάσκαλος στέργω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΡΥΠΑΡΗΣ, καὶ Ἐπίτροπος τῆς Σχολῆς στέργω.»

Ἐδίδαξε δὲ ὁ ΜΙΣΑΗΛ ἐν Σίφνῳ μέχρι τοῦ ἔτους 1792· ἠναγκάσθη δὲ τότε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Πάτμον, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ τότε Πατριάρχου, ἵνα χρῆσι-

μεύση ὡς ὑποδιδάσκαλος εἰς τὴν τῆς Πάτμου Σχολῆν ὑπὸ τὸν περιώνυμον Διδάσκαλον ΔΑΝΙΗΛ τὸν ΚΕΡΑΜΕΑ, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε καὶ διάδοχος.

Ἐπὶ τοῦ ΜΙΣΑΗΛ δὲ ἡ τῆς Σίφνου Σχολῆ κατέστη περι-
σπούδαστος, καὶ μαθηταὶ οὐκ ὀλίγοι, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν,
ἤρχοντο ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς διὰ τὴν φήμην τοῦ τε διδασκά-
λου καὶ τῆς Σχολῆς· ἡ δὲ πρὸς τοὺς ξένους τοῦτους μαθη-
τὰς περιποίησις τῶν Σιφνίων ἦτο πολλῶν ἐπαίνων ἀξία,
ὡς δμολογεῖ δαοίδιμος ΝΕΟΦ. ΒΑΜΒΑΣ, μαθητεύσας καὶ αὐ-
τὸς τότε ἐν Σίφνῳ, λέγων ἐν τῇ πρὸς τὸν Συμπολίτην ἡμῶν
Κ. Ἰω. Ν. Βαλέτταν αὐτοβιογραφίᾳ του. «Μέχρι τῆς ἡλικίας
» δεκαπέντε ἐτῶν ἐφοίτων εἰς τὰ διδασκαλεῖα τῆς πατρί-
» δος μου Χίου· συναισθανόμενος δὲ τὴν ὀλίγην εἰς τὰ μα-
» θήματα ἐπίδοσίν μου, καὶ ἀκούων τὴν Σχολῆν τῆς Σίφνου
» φημιζομένην, παρεκάλουν τοὺς γονεῖς μου νὰ μὲ ἀποστεί-
» λωσιν ἐκεῖ . . . ἔλθων δὲ οὕτως εἰς Σίφνον διέμεινα ἐκεῖ
» μαθητῶν δύο ἔτη· ἡ Σχολῆ εἶχεν ἓνα μόνον διδάσκα-
» λον, Μισαήλ τὸν Πάτμιον, ὅστις ἐδίδασκε μόνον τὴν Ἑλλην.
» Γλῶσσαν, καθὼς πάντες σχεδὸν οἱ διδάσκαλοι τοῦ και-
» ροῦ ἐκείνου· ἐνταῦθα δ' ὄφειλω νὰ ἀναφέρω μετ' ἐπαίνου
» τὴν ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑΝ τῶν ΣΙΦΝΙΩΝ, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ξένους
» μαθητὰς ἐξαιρετὸν φιλανθρωπίαν». — Ἐν Σίφνῳ δὲ ἐ-
διδάχθη ὀλίγον πρὸ αὐτοῦ καὶ ὁ ἐκ Πάρου Δ. Μαυρογένης,
ἀναβάς ἐπὶ τοῦ τῆς Οὐγγροβλαχίας Ἀρχιερατικοῦ θρόνου
κατὰ τὸ 1786.

Διημέρευον δὲ πάντες οἱ μαθηταὶ εἰς τὰ διάφορα δωμά-
τια τῆς Σχολῆς, καταλλήλως ἐντὸς τοῦ περιβόλου αὐτῆς
ᾠκοδομημένα, διηρημένοι κατὰ χωρία· διενευκτέρευον δὲ
συνήθως ἐν αὐτοῖς οἱ ἀλλοδαποί· ἤρχοντο δὲ οἱ ἐκ τῶν δια-
φόρων κωμοπόλεων καθ' ἑκάστην πρῶτην, φέροντες μετ' ἑ-
αυτῶν καὶ τὴν ἡμερησίαν τροφήν, διότι οὗτοι ἐκτὸς τῶν
τῆς κωμοπόλεως τοῦ Κάστρου, δέκα μόλις λεπτὰ ἀπεχού-
σης τῆς Σχολῆς, ἤναγκάζοντο νὰ διανύωσι καθ' ἑκάστην
δρόμον δύο περίπου ὥρων, πρὸς ἀκρόασιν τῶν μαθημάτων,

δι' ὧν μόνον ἤλπιζον μέλλον ἔντιμον· δι' αὐτοὺς δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι προσφεύστατα ἤρμοζεν ἡ τοῦ Ἰσοκράτους ἐκείνη παραίνεσις, «Μὴ κατοίκνει μακρὰν ὁδὸν πορευέσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους»· πράγματι δὲ διὰ τῶν γραμμάτων τούτων ἄλλοι μὲν ἐγένοντο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Γραμματεῖς παρὰ τοῖς ἡγεμόσι τῆς Μολδοβλαχίας, ἄλλοι διδάσκαλοι ἐν τοῖς τῶν πλουσίων οἴκοις, ἢ ἐν τοῖς Σχολείοις διαφόρων κοινοτήτων, πολλοὶ ἀνοψώθησαν εἰς τοὺς Πατριαρχικοὺς θρόνους τῆς Κ]πόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας, πᾶμπολλοὶ δὲ εἰς Ἀρχιερατικοὺς, καὶ Ἐπισκοπικοὺς, ὡς λ. χ. τῆς Καισαρείας, Βελιγραδίου, Βυδίνης, Κυζήκου, κ.τ.λ., γινόμενοι οὕτω χρήσιμοι οὐ μόνον εἰς ἑαυτοὺς, καὶ τοὺς ἑαυτῶν συγγενεῖς, ἀλλὰ καὶ κοινῶς εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, ὅπου συνήθως γηράσκοντες, ἢ παραιτούμενοι, διῆγον τὰ τελευταίας τοῦ βίου τῶν ἡμέρας.

Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ τούτων ἦτο ὁ Πατριάρχης **ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ** ὁ Β', περὶ τοῦ ὁποῖου ὁ Κ. Σάθας (ἐν Τουρκ. Ἑλλάδι.) λέγει τάδε· «Πρὸς ἀσφαλεστέραν δὲ ἐπιπέφλησιν τοῦ κατὰ τῶν Τούρκων μίσους τῶν Μανιατῶν οἱ Ἑνετοὶ ἐθεώρησαν ἐπάναγκες, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ ἐλαττήριον τῆς θρησκείας· ὅθεν ἐν ἔτει 1659 ὁ Στόλαρχος Φραγ. Μοροζίνης καταπλεύσας εἰς Σίφνον παρέλαβε, καὶ ἐντίμως ἐδεξιώθη τὸν ἐκεῖ μονάζοντα Ἰωαννίκιον τὸν Β', ὅστις, τρεῖς ἀναβάς ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Κων]πόλεως, εἶχε παραιτηθῆ ἐν ἔτει 1655, βία τῶν κρατούντων· μετὰ τοιοῦτου δὲ πολυτίμου φορτίου καταπλεύσας εἰς Κύθηρα, ἔγραψε πρὸς τοὺς Μανιάτας, καὶ ἐν μέσῳ χειμῶνος ἦλθε μετὰ δέκα Γαλερῶν ἐν τῷ λιμένι Κυτρινῶν, ἔνθα τρεῖς χιλιάδες Ἕλληνες, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες τοὺς προκρίτους τῶν λαϊκῶν καὶ κληρικῶν, ἐνθουσιωδῶς ὑπεδέχθησαν αὐτὸν, καὶ τὸν Ἰωαννίκιον, τοῦ ὁποῖου ἐν συγκινήσει κατησπάζοντο τὰς χεῖρας· μετὰ τὴν ἐπιτυχῆ δὲ ἐκβασιν τῆς ἐκστρατείας ἐκείνης, ὁ Μοροζίνης μετέβη καὶ εἰς Κρήτην

ἔχων ἐπίσης μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Ἰωαννίκιον, ὅστις ἐπανελθὼν ἐκείθεν ἀπεβίωσεν ἐν Σίφνῳ.

Σίφνιος δὲ ἦτο, ἐν τῇ τοῦ Ἀγ. Τάφου Σχολῇ ἐκπαιδευθεὶς, καὶ ὀκατὰ τὸ 1857 ἀποβιώσας πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ΙΕΡΟΘΕΟΣ, ὅστις ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος μεταβὰς ἐκεῖ, καὶ σύμβουλος ἐν πρώτοις διατελέσας τοῦ τότε Πατριάρχου, προεχειρίσθη ἀκολούθως καὶ διάδοχος ἐκείνου, ὑποδειχθεὶς ὑπὸ τοῦ ὑπ' αὐτὸν κλήρου, τιμήσαντος, διὰ τῆς ἐκλογῆς ταύτης, τὰς τε ἀρετὰς καὶ τὴν παιδείαν τοῦ Ἱεροθέου.

Ἐκ τῶν ἐπὶ παιδείᾳ δὲ καὶ ἀρετῇ διαπρεψάντων Σίφνιων κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα ἦσαν ὁ ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΟΘΩΝΕΙΟΣ, τελειοποιηθεὶς ἐν Χίῳ ὑπὸ τὸν Δαυιὴλ, καὶ διδάξας πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐν τῇ ἐν Φαναρίῳ Σχολῇ ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του, συμβάντος τῷ 1818. Ὁ ΚΩΝ. ΚΟΡΕΣΙΟΣ, Γραμματεὺς τοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Ε', ὅστις μόλις διεσώθη εἰς Βελιγράδιον μετὰ τὴν ἀπαγχόνισιν ἐκείνου· ὁ τούτου ἀδελφὸς ΑΝΘΙΜΟΣ, Ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως, ὅστις πρῶτος ἐσύστησεν ἐν τῇ Μακεδονικῇ ἐκείνῃ πόλει Ἑλλην. Σχολεῖον, καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι, τῶν ὁποίων τοὺς βίους δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν.

Διέπρεψαν δὲ, ὡς ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι διατελέσαντες ἐν Δάκκᾳ τῶν Ἰνδιῶν, παρὰ τῇ ἐκεῖ κοινότητι τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων, καὶ οἱ Κ. Κ. ΝΑΘΑΝΑΗΛ καὶ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ· περὶ τῶν δύο δὲ τούτων ἰδοὺ τί λέγει σύγχρονος ἀξιόπιστος μάρτυς ὁ ἐν Κάλκουτῇ τότε διαμένων Δημήτριος Γαλανός, ὁ Ἀθηναῖος, ἐν τινι τῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἀλληλογραφία ἐπιστολῶν του· « ἀπῆλθε τῇδε ὁ Ἅγιος » πατὴρ ἡμῶν *Ναθαναήλ*, ἡ ζῶσα εἰκὼν τῆς Ἱερωσύνης, » τὸ ἀγλαὸν δοχεῖον τῆς παιδείας, καὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ » ἀντ' αὐτοῦ ἦλθε μετ' οὐ πολὺ ὁ Γρηγόριος, ὁ πάντα ἐ- » κείτω ὁμοιος, ἀμφοτέροι ἐκ τῆς αὐτῆς γῆς καὶ πατρι- » δος· μακαριστέα ἄρα ἡ ΣΙΦΝΟΣ, ἡ γεννῶσα τοιούτους » ἄνδρας, καλοῦς τε καὶ γαθούς. » Καὶ ποῦ μὲν ἐτελοποίησε

τὰς σπουδὰς τοῦ ὁ Ναθαναὴλ, μετὰ τὰς ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Σίφνω, εἶναι ἄγνωστον ἡμῖν· γνωστὸν δ' ὅτι ὁ Γρηγόριος, μετὰ τὴν ἐν Σίφνω μαθητείαν παρὰ τῷ Μισαῆλ, ἐμαθήτευσε καὶ παρὰ Θεοδοσίῳ τινι, διδασκάλῳ ἐν Μαγνησίᾳ τῆς Ἐφέσου, ὡς ὁ ἴδιος ἐν τῇ πρὸς τὸν Πατριάρχην Κύριλλον ἐπιστολῇ του ὁμολογεῖ· δις δὲ μεταβάς εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη ἐκεῖ διατρίψας, διδάσκων καὶ κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐπανῆλθεν εἰς Κων]πολιν, ὅπου καὶ ἀπέθανε ὑπὸ λοιμικῆς νόσου εἰς ἡλικίαν 55 ἐτῶν, τῇ 12 Νοεμβρίου 1821, καὶ ἐτάφη πρὸ τοῦ νάρθηκος τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ Ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων, τῆς ὁποίας διστέλει τότε καὶ Ἐφημέριος. — Ἐπιστολάς τοῦ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ, καὶ λόγους τινάς, τοὺς ὁποίους ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ Ἄμβωνος ἐν Ἰνδίαις, ἐδημοσίευσε, μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου, ἐν Κων]πόλει ὁ Κ. Ἡλ. Τανταλίδης.

Ἐπίγραμμα δὲ πρὸς τιμὴν τοῦ Ναθαναὴλ ἔγραψεν ὁ κ. Δ. Γαλανὸς τὸδε:

*ΝΑΘΑΝΑΗΛ τὸδε μνήμα, πατρὸς δ' ὀπίου καὶ ἀγίου·
Χριστὸν κηρύττων γὰρ, καὶ λόγῳ καὶ βίῳ,
Δεύτερος ἀρεσάριθ Θεωῶς, Ἰερεὺς τ' ἀμίμητος·
Εὐδαίμων ΔΑΚΚΑ, καὶ πατρὶς ἄμα ΣΙΦΝΟΣ,
Ἡ μὲν, ἐν ἣ εἶδε φῶς, ἡ δὲ, ἐν ἣ ἀρεπαύθη·
Ὁλβιος κακείνος, δε τιμῶν σέβεται·*

Πρὸς τιμὴν δὲ τοῦ Γρηγορίου ὁ μὲν Κ. Ἡλ. Τανταλίδης ἐποίησε τὰ ἐπόμενα δύο ἐπιγράμματα.

*Ἰνδῶν μὲν Γαλανὸς μετενεῖκατο Ἑλλάδι γρῶσιν·
Ἰνδοῖς δ' Ἑλλήνων ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ σοφίην.
ἙΛΛΑΣ, κἀτιμὸς ἐσσι διδοῦσά τε δεχρυνμέτη τε·
Ἄλλοι πλουτοῦντων, σοὶ δ' ἄφερος τὸ κλέος.*

Οὐκ ἄρα τοῦ γε κλέος μετόπισθ' ἀπὸ πάντων ὀλεῖται,
 "Οσχε θεοφρονέων, ἐσθλὸς ἔησι φίλοις.
 Τῷ καὶ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ τοῦ ΣΙΦΝΟΘΕΝ Ἑλλάδ' ἀν' ἰσθμῶν,
 "Οψὲ μὲν, ἀλλ' ἔμπης οὐνομα κῦδος ἔχει,
 Οἷον γὰρ δὴ ἔτλη καὶ ἤρυσεν ἄσχελὸς ἔργον,
 Παρθένερος ψυχὴν κῆν χθορικὴν πελάγει κ.τ.λ.

Ὁ δὲ Κ. Α. Χαρίλαος

Πολλὰ ἐπ' εὐσεβίῃ ἱερῶς ἐμόγησεν ἀμύμων
 Κλειρὸς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Σίφνου ἀπ' ἀμφιρρότης
 "Οσὲ ἔθελησθε ὑπὲρ μέγα πόρτου λαΐτμα περήσας,
 Ἴνδῶν τηλεδαπῶν ἠλοθε γαῖαν ἔσω.
 Ἐρθα ὄγ' εὐσεβέων Χριστοῦ κατὰ τέθμηια λαόν
 Ἴθυρε σοφίῃ, ἐσθλὸς ἐὼν σφι πρόμος
 Ἥ ῥα εἶο ποθῆ κατὰ Γάγγηρ ἡμάτα πάντα,
 Ἥδ' ἀγαθὴ μνήμη πᾶσι μετ' ἑσσομένοις.

Ὁ δὲ συμπολίτης ἡμῶν Κ. Λέανδρος Ἀρβανιτάκης, διδάσκαλος ἤδη τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Σχολῆς, ἔγραψε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τόδε.

Ἑλλάδος ἐκ γαίης, ΣΙΦΝΟΥ ἀπὸ παιπαλοέσεως,
 Ἀγλαὸν ὡς ἔργος βλάστην ὁ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.
 Ἱερῶς δ' ἀθανάτοιο Θεοῦ γεγαῶς, ἐκέχαστο
 Παρτοίαις ἀρεταῖς, ἠδ' ἱερῆ σοφίῃ.
 Πολλὰ εἴης ἀποτῆλε πάτρης ὄδ' ἔοργε πάθερ τε,
 Τυχῆς οὐκ ἀλέγων εἴνεκεν ἀτρεκίης.
 Ἄστυ τὸ Βύζαντος, τηλουρὸν τ' αὐπέδον Ἴνδῶν
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ οἶδε κωδαλλίμους καμάτους.
 Ἐς τ' ἐπ' ἐκεῖνα γὰρ ἤλθ' ἐρατεινῆς ἐπὶ πείρατα γαίης,
 Χριστὸν κηρύσσων, εὐσεβίης προμαχῶν.
 Παῦρα δὲ γράψας κάλλιφ' ἀκερ συναπέφθιτο πάντων,
 Εἰ μὴ ρῶν γε φόως δ' ἤγαγε Ταρταλίδης.

Μετά τὴν ἐκ Σίφνου δὲ ἀναχώρησιν τοῦ Μισαήλ, ἐδί-
 δαξεν ἐν τῇ Σχολῇ ἐκείνῃ ὁ Ἰωάννης Τσοχάνης, καὶ ὁ Ζωρ-
 ζάκης Μάτσας, ἀμφότεροι ἐκ Σίφνου.

Ἡ Σχολὴ ὁμῶς τῆς Σίφνου, τὴν ὁποῖαν δικαίως δύναται
 τις νὰ ὀνομάσῃ Φυτώριον τοῦ κλήρου τῆς Ὁρθοδόξου ἐκ-
 κλησίας κατὰ τὰς δεινὰς τοῦ Ἔθνους περιστάσεις, ἐμελλε
 νέαν νὰ ἀνακτήσῃ φήμην περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἐκα-
 τονταετηρίδος, ἐπὶ πολλὰ διαρκέσασαν ἔτη, διὰ τοῦ συμπο-
 λίτου ἡμῶν, τοῦ ἀειμνήστου ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΥ.

Τοῦ ἐκ τῆς κωμοπόλεως τοῦ Ἀρτεμῶνος σεβασμίου Ἰε-
 ρέως Ἀντωνίου, τοῦ γενικῆς παρὰ πάντων ἀπολαύοντος
 ὑπολήψεως, μονογενῆς υἱὸς ὢν, ἐγεννήθη, ὑπερμεσούσης τῆς
 δεκάτης ὀγδόης ἐκατονταετηρίδος· λαβὼν δὲ ἐν Σίφνῳ τὰς
 πρώτας βάσεις τῆς ἐγκυκλίου ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ τοὺς τότε
 διδασκάλους Χρύσανθον καὶ Μισαήλ, δὲν ἠρκέσθη εἰς ταύτας
 καὶ μόνας, ἀλλ' εὐρυτέρας παιδείας ὀρεγόμενος, μετέβη
 πρῶτον μὲν εἰς Πάτρμον παρὰ τῷ Δανιήλ, εἶτα δὲ εἰς Χίον,
 ὡς φιλόπρονος μέλισσα, συλλέγων ὁσαυδὴποτε καὶ παρ' οἴ-
 ωνδῆποτε ἠδύνατο γνώσεις· τελείως δὲ, ὅσον ἦτο αὐτῷ
 ἐφικτὸν, παιδευθεὶς ἐπανῆλθεν εἰς Σίφνον περὶ τὰ μέσα τῆς
 πρώτης δεκαετηρίδος τοῦ παρόντος αἰῶνος· εἰ δὲ καὶ πολ-
 λαχόθον ἐζητεῖτο ὡς διδάσκαλος, διότι ἡ ταχύπτερος φήμη
 διέσπειρε πανταχοῦ τὴν εὐφροίαν καὶ πολυμαθειαν τοῦ
 Χρυσογέλου, ἐπροτίμησε νὰ διδάξῃ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν
 Σίφνῳ, τὴν ὁποῖαν ὑπερμέτρως μέχρι τέλους τοῦ βίου του
 ἠγάπα, εἰ καὶ ἡ ἰκανότης του, καὶ ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἐζῆσεν,
 ἀνεβίβασαν αὐτὸν εἰς τὰ ὕψιστα τῆς πολιτείας ἀξιώματα,
 γενόμενον πληρεξούσιον ἐπὶ τοῦ Ἀγῶνος, καὶ Ὑπουργὸν
 ἐπὶ Καποδιστρίου, καὶ πάλιν Ὑπουργὸν καὶ Γερουσιαστὴν
 ἐπὶ Ὁθωνος.

Ἀνέλαθε δὲ ὁ Ν. Χρυσόγελος τὴν Σχολαρχίαν τῆς ἐν
 Σίφνῳ Σχολῆς κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1808 ἐπὶ τοῖς ἐπο-
 μένοις ὄροις.

«*Παρέλαβον, γνώμη τῶν εὐγερεστάτων ἀρχόντων, τὴν προστασίαν τῆς Σχολῆς, ἐπὶ ταύταις ταῖς συνθήκαις. Νὰ παραδίδω Γραμματικὰ, Φιλοσοφικὰ, καὶ Γαλλικὰ, μὲ τὴν δυνατὴν ἐπιμέλειαν, νὰ διαμένω πενταετίαν μὲ τὸν συμφωνηθέντα μισθόν, τοῦτέστι μὲ 800 Γρόσια κατ' ἔτος, χωρὶς νὰ ἠμπορῶ νὰ ζητήσω περιπλοῦν· διὸ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν δίδωμι τὴν ὑπογραφήν μου. 1808' Ιουλ. 3»*

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ὁ Σίφνου διδάσκαλος, στέργω.

Διέμεινε δὲ διδάσκων ἐπὶ ταῖς αὐταῖς συνθήκαις καὶ δευτέραν πενταετίαν· ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1819 ἡ μισθοδοσία ἠύξησεν εἰς Γρ. 1300 κατ' ἔτος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐπομένης ἀποδείξεως.

«*Ἐλαβον παρὰ τοῦ Κ. Κων. Ζ. Μάτσα τὸν ἐτήσιον μισθόν μου, τὸν ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1819 μέχρι τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1820 Γρ. 1300 καὶ ἐξώφλησα.*

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, διδάσκαλος τῆς ἐν Σίφνῳ Σχολῆς..»

Διατελέσας δὲ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον διδάσκων ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν ὁ Ν. Χρυσόγελος, κατέστη λίαν προσφιλῆς, εἰς πάντας τοὺς Σιφνίους, οἵτινες εἰς πολλὰς αὐτῶν ὑποθέσεις ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας, τὰς ὁποίας προθύμως ἔδιδεν· ὡς δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ τοῦ ποιητοῦ ὄνομα παρέμεινε κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν Ὅμηρον, καὶ τὸ τοῦ βήτορος εἰς τὸν Δημοσθένην κ. τ. λ. οὕτω καὶ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν εἰς αὐτὸν ἀπενεμήθη ἐξαιρετικῶς ὡς τιμητικὸν ἐπώνυμον τὸ τοῦ διδασκάλου, καὶ δι' αὐτοῦ συνήθως προσηγορεῖτο ἐν Σίφνῳ, καὶ μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἐὰν ἐγὼ ἐπεχείρουν ἤδη νὰ περιγράψω δλόκληρον τὸν βίον τοῦ Συμπολίτου ἡμῶν τούτου, καὶ τὰς περικοσμοῦσας αὐτὸν ἀρετάς, δὲν θά ἠδυνάμην.

«*Οὐδ' εἰ δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματα εἶεν,
Φωνὴ τ' ἄρρηκτος, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐρείη»*

Γνωστότατον δὲ, ὅτι αὐτὸς ἰδίως ἀνεζωπύρησε, καθ' ὅν χρόνον ἐδίδασκε, εἰς τὰς καρδίας τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν τὸν πρὸς τὴν παιδείαν ἱερὸν ἐκείνον ἔρωτα, ὑπὸ τοῦ ὁποῦ ἐμφορηθέντες πολλοὶ Σίφνιοι, καὶ πανταχοῦ σχεδὸν διασπαρέντες, ἔντε τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ, μετὰ τὴν Ἑθνικὴν ἡμῶν ἀνάστασιν, διέσπειραν τὰ φῶτα τῶν γραμμάτων. Μεμνημένος δὲ ὢν καὶ τῶν μυστηρίων τῆς ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ, δὲν ἠσχολεῖτο μόνον, ἀπὸ πρῶτης μέχρις ἐσπέρας ἐργαζόμενος, εἰς τὴν ξηρὰν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων πρὸς τοὺς πανταχόθεν περὶ αὐτὸν συρρέοντας μαθητάς, περὶ τοῦ δικασίου ὄντας, ἀναθέτων τὴν τῶν ἀρχαίων προγύμνασιν εἰς μαθητάς τινας τῶν μεγαλειτέρων τάξεων, τοὺς ὁποῖους ἐκλέγων ἐμόρφωνεν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νὰ ἐμβάλλῃ εἰς τὰς ἀπαλὰς καρδίας τῶν νεανίσκων τούτων, τὸν ἱερὸν ἐκείνον ἐνθουσιασμὸν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἥτις μετ' οὐ πολὺ ἐμελλε νὰ καλέσῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα διὰ τῆς Αἰσχυλείου ἐκείνης προσκλήσεως.

« . . . ὦ παῖδες Ἑλλήνων ἴτε,
Ἐλευθεροῦτε πατρίδα, ἐλευθεροῦτε δὲ
παῖδας, γυναῖκας, νεῶν τε πατρῶων ἔδη,
θῆκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών».

Ἄνετειλε τέλος φιδρὰ ἡ ἡμέρα τῆς 25 Μαρτίου τοῦ 1821· μόλις δὲ ἤχησεν ἡ Σάλπιγξ τῆς ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, καὶ ὁ Νικ. Χρυσόγελος πρὸ πολλοῦ προσδοκῶν ταύτην, ἀφοῦ πρῶτον ἀνεπέτασε τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ, ἐπέταξε κατὰ μέρος τὴν Γραμματικὴν, ἐγκατέλειψε τὸ Σχολεῖον, ἀναθέσας τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ εἰς τινὰ τῶν μαθητῶν του, καὶ στρατολογήσας, ὅσους πλείονας ἠδυνήθη, μετέβη εἰς τὸ ἐν Πελοποννήσῳ στρατόπεδον, διότι μαχητῶν εἶχε τότε ἡ πατρίς ἀνάγκην· ἡ δὲ φύσις εἶχε προικίσει αὐτὸν μὲ τοιαῦτα προτερήματα, ἅτινα τὸν καθίστων ἱκανόν, ἵνα κατὰ τὸν ποιητὴν εἴπωμεν,

« μύθωκ τε ρητῆρ' ἔμμεται, προηκτῆρά τε ἔργων»

"Οτε δὲ τὸ ἀγωνιζόμενον Ἕλλην. Ἔθνος ἐκλήθη, ἵνα ἀποστείλῃ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ, ἐν Ἀτρεῖ, κτλ. ἵνα δι' αὐτῶν θέσῃ τὰς πρώτας βάσεις τῆς ΕΥΝΟΜΙΑΣ, ἢ ΣΙΦΝΟΣ εἰς τὸν Διδάσκαλόν τῆς ἐνεπιστεύθη τὴν ἑαυτῆς τύχην. Ἐνθουσιῶν δὲ, καὶ ἐν ἀρχαίᾳ ὧν τότε ἡλικία ὁ ἀοιδιμος οὗτος ἀνὴρ, δὲν διήγαγε, κατὰ τὴν ἐν ταῖς συνελεύσεσιν ἐκείναις διαμονὴν του, βίον ἡσυχον καὶ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἔτρεχε παντοῦ, ὅπου αἱ ἀνάγκαι τῆς πατρίδος ἐκάλουν αὐτόν· αἱ Μυνελεύσεις, τῶν ὁποίων διετέλει σχεδὸν πάντοτε Γραμματεὺς, γνωρίζουσαι τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἰκανότητα καὶ δραστηριότητα, ἀνέθετον αὐτῷ τὰς σπουδαιότερας ἐντολάς· ἀπὸ τοῦ Ἄστρους εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ ἀπὸ τοῦ Ναυπλίου εἰς τὰς Ναυτικὰς Νήσους μεταβαίνων, καὶ ἐκεῖθεν πάλιν εἰς τὴν ἑδραν τῆς τότε Κυβερνήσεως, ἐξεπλήρου μετὰ δραστηριότητος καὶ ἐπιτυχίας τὰ ἐμπιστευόμενα αὐτῷ ὑψηλά καθήκοντα· ὅτε δὲ ὁ τῆς Αἰγύπτου στόλος ἤρχετο ἐξ Ἀλεξανδρείας, ἵνα συνενωθῇ μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ, φόβος δὲ καὶ ὑποψίαί μεγάλαι ὑπῆρχον, ὅτι θὰ ἐγένετο ἀπόβασις ἐπὶ τῶν Κυκλάδων, καὶ ἀφρευκτος ἕθεωρεῖτο, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ ἑξανδραποδισμὸς αὐτῶν, οἷος συνέβη πρὸ ὀλίγου ἐν Χίῳ, Ψαρῶ, καὶ Κυθωνίαις, ἐβράδυνε δὲ ὁ ἐξοπλισμὸς τοῦ Ἕλλην. στόλου πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ ἐπικρεμαμένου τότε ἐπ' αὐτῶν κινδύνου, ὁ Ν. Χρυσόγελος, διὰ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ παραστάσεων πρὸς τε τὴν Ἔθν. Συνέλευσιν, καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν, ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς τότε Κυβερνήσεως, ἣτις αὐτὸν τοῦτον ἀπέστειλεν εἰς τὰς Ναυτικὰς Νήσους, ὅστις διὰ τῆς ἐνθουσιῶδους αὐτοῦ φωνῆς κατώρθωσε τὴν ταχεῖαν τοῦ Ἕλλην. στόλου προπαρασκευὴν, καὶ τὴν σωτηρίαν ἐπομένως τῶν Κυκλάδων, ἐν αἷς συμπεριελαμβάνετο καὶ ἡ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίς, πρὸς τὴν ὁποίαν τοσοῦτον προσήγγισεν ὁ ἐχθρικός στόλος, ὥστε καὶ νὰ κανονοβολήσῃ τὴν Κωμόπολιν Κάστρον, μικρὰν ἐπενεγκῶν μόνον εἰς τινὰς οἰκοδομὰς ζημίαν, τῆς ὁποίας ὅμως οἱ κάτοικοι ὅλως ἔντρομοι κατεφυγον εἰς τὰς μεσογειοτέρας

κωμοπόλεις. τοιοῦτον παριστῶσι τὸν Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΝ
τὰ ἐπίσημα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔγγραφα.

Ἄλλὰ καὶ ἐν μέσῳ τοιούτων περιστάσεων εὐρισκόμενος,
δὲν ἐλησμόνει οὔτε τὸ Σχολεῖον, οὔτε τὸν διδάσκαλον Ν.
Σπεράντσαν, τὸν ὁποῖον ἀντ' αὐτοῦ ἀφήκεν ἐν αὐτῷ, θέλων
νὰ διευκολύνῃ καὶ τὰ τῆς μισθοδοσίας του, ὡς δηλοῦται
ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐπιτήμου ἔγγραφου.

Ἐλλογιμώτατε!

Ὁ Παραστάτης τῆς πατρίδος σας, καὶ Διδάσκαλός σου
Κ. Ν. Χρυσόγελος, μετ' ἐπιληροφύρησιν, ὅτι ἀκολουθεῖς
μὲ ἐπιμέλειαν καὶ ζήλον τὸ θεάρεστον καὶ κοινωφελὲς
διδασκαλικὸν ἔργον εἰς τὴν πατρίδα σου· μοι παρέστησεν
ὅμως ἐν ταῦτῳ καὶ τὴν δυσκολίαν, ὅπου δυκιμάζεις εἰς
τὸ γὰ λαμβάνης ἐν καιρῷ τὸν μισθόν σου· σὲ ἐπαιρῶ,
τέκνον χρηστὸν τῆς πατρίδος, διὰ τὸ πρῶτον, καὶ σὲ πα-
ρακαλῶ γὰ ἔχεις ὑπομονὴν διὰ τὸ δεύτερον· ἡ διοίκησις
ἔλαβε πρόνοιαν καὶ περὶ μισθοδοσίας τῶν διδασκάλων,
καὶ ἐντός ὀλίγου ἐκδίδεται ψήφισμα περὶ τούτου κοινῶς
πρὸς πάσας τὰς ἐπαρχίας, καὶ παύει καὶ αὐτὴ ἡ ἀνωμα-
λία. Ἐν τοσούτῳ δὲ ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα, ὑπομέ-
νων καὶ μικρὰν δυσκολίαν, καὶ ἔσται, ὅσον οὐπω, καιρὸς
γὰ λάβης τὴν ἀντιμισθίαν τῆς ὑπομονῆς σου, καὶ τὸν
δίκαιον ἔπαινον παρὰ τῆς Σεβαστῆς Διοικήσεως, διὰ τὴν
πατρικὴν σου προαίρεσιν. Ὑγίαινε.

Τῆ 10 Μαρτίου 1825· ἐν Ναυπλίῳ,

Ὁ τῆς Παιδείας ἔφορος
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΣ.

Μετὰ τὸ αἴσιον δὲ πέρας τοῦ Ἐθνικοῦ ἐκείνου ἀγῶνος, ὃ τῆς
Ἑλλάδος Κυβερνήτης Ἰω. Καποδίστριας τὸν Ν. Χρυσό-

γελον ἐξελέξατο ὡς Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, διὰ τοῦ ὁποίου ἐρρυθμίσθησαν τὰ τῆς Δημοτ. Ἐκπαιδεύσεως, τῆς ὁποίας πρὸ πάντων εἶχε τότε τὸ Ἔθνος ἀνάγκη· ἐπὶ τῆς ὑπουργίας του δὲ ταύτης ὠκοδομήθη καὶ τὸ ὑπάρχον ἔτι, ἀλλ' ἐπισκευασθὲν πρὸ δεκαετίας, τῆ δαπάνῃ τῶν ἐν Κ]πόλει συμπολιτῶν ἡμῶν, μεγαλοπρεπὲς δημοτ. Σχολεῖον· μετὰ τὴν δολοφονίαν δὲ τοῦ Κυβερνήτου, οὐ τινος καὶ κατὰ τὰς ἀτυχεῖς ἡμέρας διετελέσε φίλος, καὶ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὁθωνος, δὲν παρεγνωρίσθη ἡ ἀξία αὐτοῦ, ἀλλ' ἐτιμήθη καὶ πάλιν διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΟΥ, πολλάκις δὲ καὶ τοῦ τοῦ ΥΠΟΥΡΓΟΥ τῆς ΠΑΙΔΕΙΑΣ.

Δὲν θεωροῦμεν δ' ἀπὸ σκοποῦ νὰ ἀναφέρωμεν καὶ ἐν ἔτι γεγονός, διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται ἔτι μᾶλλον κατὰ δῆλος ἡ μεγάλη πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, καὶ ἡ φιλοπονία τοῦ ἀνδρός.

Ἰδιωτεύων ἐν Σίφνῳ ὁ Ν. Χρυσόγελος κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς τοῦ Ὁθωνος βασιλείας, καὶ διατελῶν δημοτ. Σύμβουλος, ἐζήτησε παρὰ τῆς τότε διοικήσεως, ὅπως ἀμισθὶ διδάσκη ἀνώτερά τινα μαθημάτων ἐν τῇ Σχολῇ, ἐν ἣ εἶχε δαπανήσει τὸ πλεῖστον τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας. Πᾶς ἄλλος βεβαίως μετὰ τὰ ἀξιώματα, εἰς ἃ ἀνεβιβάσθη, ἴσως οὐδὲ βλέμμα θὰ κατεδέχετο νὰ ρίψηεῖς τὸ Σχολεῖον πλέον, ἀλλ' ὁ Ν. Χρυσόγελος τοὺς ὑπὲρ τῆς ἰδίας πατρίδος κόπους ἐθεώρει προξένους τῆς μεγαλειτέρας αὐτῷ χαρᾶς· ἰδοὺ δὲ ἡ δοθεῖσα πρὸς αὐτὸν ἀπάντησις.

Ἄριθ. πρ. 160

Τῇ 17 Ὀκτωβρίου 1836· ἐν Σίφνῳ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἡ Δημαρχία Σίφνου,

Πρὸς τὸν κ. Ν. Χρυσόγελον.

Ἡ Β. Διοίκησις Μήλου διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 552 ἐγγράφου της διεθθυνη πρὸς τὴν Δημαρχίαν τὸ ἐσώκλειστον ἀπ' ἀριθ. 540 τῆς ἰδίας.

Ἡ Δημαρχία, ἐν ᾧ σὰς διευθύνει, Κύριε, τὸ εἰρημένον ἔγγραφον, εὐρίσκει τὴν εὐκαιρίαν γὰρ σὰς ἐκφράση κατὰ τὸ χρέος τῆς τῆν μεγάλην τῆς εὐχαρίστησιν, διὰ τὸν ὁποῖον δεικνύετε ἀξιεπαῖνον ζῆλον καὶ πατριωτισμόν, ὑπὸ τοῦ ὁποῦ βέβαια κινούμενοι ἀρεδέχθητε γὰρ παραδίδητε ἀμισθί εἰς τὴν ἐνταῦθα Ἑλλην. Σχολῆν ἀνώτερά τινα μαθήματα, διὰ γὰρ ὠφελήσητε τοὺς πατριώτας σας.

Κρίνει ὁμοίως χρέος τῆς γὰρ σὰς προτρέψῃ εἰς τὸ γὰρ ἐκπληρῆτε καὶ τὰ ἔργα τοῦ Δημοτ. Συμβούλου, καὶ γὰρ παρενρίσκηθε ὡς τοιοῦτος εἰς τὰς συνόδους τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου, εἰς τὰς ὁποίας ἡ παρουσία σας θέλει συνεργεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν δημοτικῶν ὑποθέσεων.

Ὁ Δήμαρχος, Σ. ΒΑΛΕΤΤΑΣ.

Πλήρης δ' ἡμερῶν ὁ Ν. Χρυσόγελος ἀπεβίωσεν ἐν Σίφνῳ τῇ 17 7βρίου 1867, ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας τοῦ ἡ μνήμη ὅμως αὐτοῦ θέλει μένει ἑσαεὶ, διακωνιζομένη οὐ μόνον ἐκ τῆς περὶ αὐτοῦ κρίσεως τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου κ.κ. Κων. Ἀσωπίου, Φιλ. Ἰωάννου, καὶ Εὐθ. Καστόρχη, οἵτινες λέγουσι πρὸς τοὺς ἄλλοις περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Ῥοδοκ. διαγωνίσματος κατὰ τὸ 1867. «Ἡ Ἑθνικὴ Εὐγνωμοσύνη ἀπαιτεῖ, εἰ μὴ ἀποδίδομεν ἐν δέορτι τὸν προσήκορτα ἔπαινον εἰς τοιοῦτους Εὐεργέτας τοῦ ἔθνους, γὰρ μνημορεύωμεν τοὺςλάχιστον αὐτῶν» ὅτι δὲ ὁ Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τοῦτο, ἀποδεικνύει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ Σίφνου λογίων, οἵτινες ἐμαθήτευσαν παρ' αὐτῶ, καὶ τινες ἔτι ζῶντες διδάσκουσι πολλὰ καὶ ἄλλα διὰ τῆς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν διαδόσεως τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ, καὶ οὐ μόνον ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, διότι κατὰ τὸν Θεουκιδίδην «Ἀνδρῶν ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσσηυῶση ἄγραφος μνήμη παρ' ἐκάστῳ τῆς γῆς»

μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδαιατᾶται.»—δικαίως δ' ἐπεγράφη ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ τὸ ἐπόμενον ἐπιτύμβιον, ὑπὸ τοῦ κ. Φ. Ἰωάννου ποιηθὲν, ὅπερ ἐν ὀλίγοις ἐξεικονίζει τὸν ἄνδρα.

ΜΕΜΝΗΣΘ' ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΕΝΟΣ, ΟΥΤΟΙ ΑΝΩΝΥΜΟΝ ΕΙΚΟΣ
 ΚΕΙΣΘΑΙ ΝΙΚΣΛΕΩΝ ΧΡΥΣΟΓΕΛΩΝ ΓΕΡΑΡΟΝ.
 ΜΟΥΣΑΙΣΙ ΓΑΡ ΑΡΕΣΚΟΜΕΝΟΣ ΚΟΥΡΩΝ ΦΡΕΣΙ ΔΗΡΟΝ
 ΩΡΣΕΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΗΣ, ΕΥΜΑΘΕΗΣ Θ' ΙΜΕΡΟΝ,
 ΔΟΥΛΟΣΥΝΗΝ ΤΕ ΚΑΚΗΝ ΑΝΑΜΥΝΩΝ ΠΑΤΡΙΔΙ ΝΙΚΑ
 ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΓΝΩΜῃ, ΝΕΣΤΟΡΕΟΝ ΣΤΟΜ' ΕΧΩΝ·
 ΓΑΡ ΕΡΑΤΗ ΣΙΦΝΙΩΝ ΕΧΕ ΜΕΙΛΙΧΟΣ ΑΝΕΡΟΣ ΕΣΘΛΟΥ
 ΟΣΤΕΑ ΤΩΝ ΕΠΙ ΣΟΙ ΓΕΝΗΣΟΜΕΝΗ ΚΑΜΑΤΩΝ.

Ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ ΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ, καὶ ὑπὸ τὸν Ν. Χρυσόγελοιο μαθητεύσας, ἔθεσε τὰς πρώτας τῶν γνώσεών του βάσεις, τὰς ὁποίας ἐπηρέησεν ἀκολουθῶς ἐν τῷ τῆς Σύρου Γυμνασίῳ, ὅτε διετέλει Γυμνασιάρχης ὁ Ν. Βάμβας, πρὸ πάντων δὲ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μελέτης, ὁ Συμπολίτης ἡμῶν, καὶ ἐμὸς διδάσκαλος, ΙΩΑΝ. ΒΑΛΕΤΤΑΣ, ὁ ἰδρυτὴς καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διευθυντὴς τοῦ περικωνύμου καθ' ὄλην τὴν Ἀνατολὴν ΕΛΛ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ, νῦν δὲ τοῦ ἐν Λονδίῳ, ὅστις διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν τοῦ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΦΩΤΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ, μετὰ σπουδαίων προλεγομένων καὶ σημειώσεων, τοῦ περὶ τοῦ ΟΜΗΡΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ συγγράμματος αὐτοῦ, καὶ τῆς ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ μεταφράσεως τῆς ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝ. ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ τοῦ Δοναλδῶνος, δι' ἣν καὶ βραβεῖου ἠξιώθη παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου, τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλήν. Γραμμάτων, κατέλαβε περιφανῆ θέσιν μετὰ τῶν Φιλολόγων

Διάδοχος δὲ τοῦ Ν. Σπεράντσα ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ Ἀγ. Τάφου ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου ἐγένετο ὁ τοῦ Ν. Χρυσογέλιου ἐπίσης μαθητὴς Γ. Α. ΨΑΡΑΥΤΗΣ. Εἰκοσαετίαν δὲ περίπου διδάξας ὁ ἀκάματος οὗτος διδάσκαλος, μεθ' ἐνὸς καὶ μόνου βοηθοῦ, τοῦ μακαρίτου ΑΓ. ΑΒΡΑ, λομμάτου περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, διὰ τὴν ἐπίτονον διδασκαλίαν, καταστάντος, παρήγαγεν καρποὺς οὐκ εὐκαταφρονήτους· τούτου δὲ μαθη-

ταί εἶναι σχεδὸν ἅπαντες, οἱ νῦν ἐν ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ διατελοῦντες Συμπολίται, τῶν ὁποίων πολλοὶ καὶ διὰ μόνων τῶν μαθημάτων, ἄπερ παρ' αὐτοῦ ἐδιδάχθησαν, ἤδυνήθησαν νὰ μετέλθωσι λίαν ἐπιτυχῶς τὸ τοῦ διδασκάλου ἐπάγγελμα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὸν φόνον τοῦ Κυβερνήτου ἡ προσδιορισθεῖσα διὰ τὸν διδάσκαλον μισθοδοσία, εἰ καὶ εὐτελής δὲν ἐπληρόνετο τακτικῶς, ὁ Γ. Ψαραύτης ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ πρὸς καιρὸν τὰς παραδόσεις τῶν μαθημάτων· αἱ γινόμεναι δὲ ἀναφοραὶ παρὰ τῶν κατοίκων ἀπάσης τῆς νήσου πρὸς τὴν Ἐπαρχιακὴν Δημογεροντίαν, τὰς ὁποίας καὶ ἡμεῖς δημοσιεύομεν, δεικνύουσιν ἀρκούντως, ὅποια αἰσθητάματα ἔτρεφεν ἡ πατρις καὶ πρὸς τὸν διδάσκαλόν της τοῦτον.

Πρὸς τὴν Ἐπαρχιακὴν Δημογεροντίαν.

Μ' ὄσσην χαρὰν ἐβλέπομεν τὴν πρὸ χρόνων τινῶν σύστασιν τῆς ἐνταῦθα Ἑλλην. Σχολῆς, καὶ τὴν πρόδοον τοῦ ἐν αὐτῇ διδασκάλου Κ. Γεωρ. Ψαραύτου, μὲ τόσσην θλίψιν ἐβλέπομεν καὶ τὴν πρὸ ἐξ μηνῶν παῦσιν αὐτοῦ ἀπὸ τὰ χρέη του, διὰ τὴν δεκατεσσάρων μηνῶν στέρησιν τοῦ μισθοῦ του, θεωροῦντες τὴν εἰς τοὺς μαθητὰς ἐπιγυνομένην ἐκ τῆς παύσεως βλάβην, οἵτινες ἐλησμοθήσαν, ὅσα προέμαθον·

Ἄλλ' ἐπειδὴ εἰς τὴν τότε ἐποχὴν διὰ τὴν ἀναρχίαν ἐθεωρεῖτο πολλὴ δύσκολος ἡ διατήρησις τῆς Σχολῆς, τῶρα, ὅτε ἡ Α.Μ. ὀφθαλμνότατος Βασιλεὺς ἡμῶν ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τῆς κείας του πατρίδος, ἥτις ἐλπίζομεν, ὅτι θέλει ἀποκατασταθῆ εὐδαιμῶν, βασιλευμένη ἀπὸ τοιοῦτον μοράρχην, τοῦ ὁποίου ὁ πρῶτιστος καὶ κυριώτατος σκοπὸς εἶναι ἡ διάδοσις τῶν φώτων, τῶρα ἀναμφιβόλως δισκεδάσθη πᾶσα δυσκολία τῆς ἐκτελέσεως τῶν κοινῶν καλῶν, καὶ αἱ Μοῦσαι ἀρχισαν νὰ ἐπαραστρέφουν ἀφόβως εἰς τὴν ἰδίαν Ἐστίαν διὰ τῆς προστασίας τῆς Α.Μ.

Ὅθεν καὶ ἡ Δημογεροντία αὕτη ἐπερειδομένη εἰς τοὺς

ἀγαθοποιὸς σκοποὺς τοῦ Σ. ἡμῶν Ἄρακτος, παρακαλεῖται νὰ μὴ ἀφήσῃ οὐδὲ στιγμήν νὰ παρέρχηται, ἀλλὰ νὰ προσκαλέσῃ τὸν διδάσκαλον εἰς τὰ χρέη του, διὰ νὰ τρέχουν πάλιν οἱ παῖδες τὴν πρὸς τὴν παιδείαν ὁδόν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν καὶ μόνην ἐξήρτηται ἡ εὐδαιμονία τοῦ Ἔθνους· νὰ ιδεάσῃ δὲ ἐπομένως καὶ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Παιδείας γραμματεῖαν, διὰ νὰ λάβῃ πρόνοιαν περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν μισθῶν τοῦ διδασκάλου τούτου, ἀγωνιζομένου πρὸς φῶτισιν τῆς ἐνταῦθα Νεολαίας.

Ἐν Σιφνίῳ τῆ 22 Φεβρουαρίου 1833.

Ἐπορταὶ ἑκατοῦτάδες ὑπογραφῶν.

Διὰ τῶν ἀναφορῶν δὲ τούτων τὰ παράπονα τῶν Σιφνίων ἱκανοποιήθησαν παρὰ τῆς τότε Κυβερνήσεως, καὶ ὁ διδάσκαλος ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον αὐτοῦ· δυστυχῶς ὅμως διὰ τὴν πατρίδα ἡμῶν ὁ θάνατος πρόωρος ἀφῆρπασε, καὶ ἐν ἀκμαίᾳ ἔτι ἡλικίᾳ, τὸν Γ. ΨΑΡΑΥΤΗΝ κατὰ τὸ ἔτος 1851, ἀφήσαντα ὅμως ὄνομα σεβαστὸν παρὰ τοῖς συμπολίταις ἡμῶν.

Ὅποιας δὲ ἐλπίδας ἔτρεφον οἱ πατέρες ἡμῶν διὰ τὴν Σχολὴν αὐτῶν, καὶ τί παρὰ τοῦ Ἔθνους ἐζήτουν μετὰ τὴν αἰσίαν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀγῶνος ἐκβασιν, δηλοῦται ἐκ τῆς κατωτέρω πρὸς τὴν ἐν Προνοίᾳ Ἐθνοσυνέλευσιν ἀναφορᾶς.

« Ἴερὰ Ἐθροσυνέλευσις!

» Τὸ Ἔθνος ἐμπιστευθὲν ἤδη εἰς τὴν φρόνησιν καὶ τὸν πατριωτισμὸν σας ὅλα του τὰ συμφέροντα, ὕλην τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν του, καὶ πεπεισμένον, ὅτι τώρα θέλουν λάβει τέλος τὰ πολύστονα δεινά του, εἰς σᾶς μόνους τὰ βλέμματά του ἔχει προσηλωμένα· ὅθεν καὶ ἡ κοινότης αὐτὴ σπεύδει νὰ ἰκετεύσῃ θερμῶς τὴν Σ. Ἐθροσυνέλευσιν ἰκεσίαν

εὐλογον καὶ δικαίαν, διὰ τὸ ὅποιον ἐλπίζει, ὅτι θέλει ῥύχει, τῆς αἰτήσεως.

»Ἡ Ἑλληνικὴ Σχολὴ τῆς πατρίδος μας, Φιλογενέστατοι Πληρεξούσιοι, ἐστάθη ἀνέκαθεν ἐπιφανὴς διὰ τοὺς ὁποίους ἐγέννησε καρποὺς, χρηματίσασά ποτε ΚΟΙΝΟΝ ΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΥΣ, καὶ ὄχι ὀλίγων ἀπὸ τὸ Βυζάντιον καὶ ἀλλαχόθεν προστρεχόντων.

»Οἱ αἰδιμοὶ πρόγονοι ἡμῶν, διὰ νὰ ἦναι σταθερὸς ὁ πόρος τῆς μισθοδοσίας τοῦ διδασκάλου, συνεισέφερον ἐκ τῆς μικρᾶς των καταστάσεως χρηματικά τινα βοηθήματα, τὰ ὅποια ἐδανείσθησαν πρὸ χρόνων εἰς τὰ κοινὰ τῆς πατρίδος, καὶ λαμβανόμενων τῶν τάκων τακτικῶς καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν, καὶ ἡ Σχολὴ ἐκείνη ἐπεσκευάζετο, καὶ ὁ διδάσκαλος ἐλάμβανε τὸν ἐτήσιον μισθὸν του· τῶρα δὲ, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑθνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὑστερήθη τὸν εἰρημένον πόρον, ἐπειδὴ δὲν δίδουν τίποτε τὰ κοινὰ, καὶ κατήντησε, φεῦ! ἐρείπιον τὸ πάλαι διαθρυλούμενον Διδασκαλεῖον τῆς Σίφνου.

»Οἱ οἰκήτορες αὐτῆς τῆς νήσου, ζητήσαντες πρὸ δύο ἐτῶν δι' ἀναφορᾶς των ἀπὸ τὴν Σ. Κυβέρνησιν τὴν διόρθωσιν, καὶ μισθὸν τοῦ διδασκάλου τοῦ Σχολείου τούτου, ἐπέτυχον μόνον νὰ χορηγηθῇ εἰς αὐτὸ ἀπὸ τὸ Ἑθνικὸν ταμεῖον ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου, 60 Φοίνικες κατὰ μῆνα, ὑποσχομένης τῆς Σ. Κυβερνήσεως νὰ χορηγήσῃ εἰσέπειτα καὶ τὰ τῆς ἀνορθώσεως ἔξοδα· ἤδη δὲ, ἐπειδὴ δι' ἔσωτερικὰ συμβάντα ὁ θεῖος οὗτος σκοπὸς δὲν ἔφθασε νὰ ἐκτελεσθῇ, καὶ ἐπαπειλεῖται μέγιστος κίνδυνος εἰς τὴν Νεολαίαν, νὰ ταφῇ ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Σχολῆς, καὶ τρόποις δὲν ἔχομεν ἐξ ἰδίων νὰ τὴν ἀνορθώσωμεν, με θερμὰ δάκρυα παρκαλοῦμεν τὴν Σ. Ἐθνοσυνέλευσιν, νὰ χορηγηθῶσι τὰ μέσα τῆς ἀνορθώσεώς της, καὶ νὰ γίνῃ εἴτε κεντρικὸν τῶν νήσων, ἢ τοῦλάχιστον τμηματικὸν τῆς ἐπαρχιάς, συγκροτημένον με τοὺς ἀναγκαίους διδασκάλους. Ἐὰν δὲ τοῦτο δὲν ἐγκριθῇ, παρκαλοῦμεν νὰ μᾶς παραχωρηθῇ μισθὸς τοῦλάχιστον

τριῶν διδασκάλων, διότι ἡ Νεολαία μας ὑπερβαίνει τὸν ἀριθμὸν τῶν τριακοσίων παιδῶν, καὶ νὰ μᾶς δοθοῦν τὰ χρεωστούμενα παρὰ τῶν κοινοτήτων εἰς τὸ Σχολεῖον τοῦτο, διὰ νὰ δυνηθῶμεν ἐξ αὐτῶν νὰ τὴν ἀνορθώσωμεν.

»Σ. Ἐθροσυνέλευσις!

» Εἰς ἡμᾶς τοὺς Σίφνιους, κατοικοῦντας νῆσον μικρὰν καὶ ἄκαρπον, ἄλλο δὲν μένει πλέον, παρὰ ἡ ἐκπαίδευσις τῆς Νεολαίας μας. Ἐὰν καὶ τοῦτο δὲν ἀξιοθῶμεν νὰ ἀπολαύσωμεν, προτιμῶμεν νὰ καταβῶμεν εἰς τοὺς τάφους μὲ αὐτὰ τὰ τέκνα μας, διὰ νὰ μὴ εἴμεθα τῷ ὄντι, Ἐτώσια ἄχρη ἀρούρης.

Ἐν Σίφνῳ τῇ 2 Δεκεμβρίου 1831.

Γ. ΔΕΙΜΒΑΙΟΣ κ.τ.λ.»

Καὶ τοιαῦτα μὲν ἐζήτουν παρὰ τῆς Συνελεύσεως οἱ Σίφνιοι, ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ παρακλήσεις αὐτῶν, ἴσως καὶ ἕνεκα τῶν τότε περιστάσεων, δὲν εἰσηκούσθησαν· ἐπειδὴ δὲ ὁ κίνδυνος τῆς καταπτώσεως ἤρχισε νὰ ἐπαπειλῇ τὴν ζωὴν τῶν μαθητῶν, ἡ ἔδρα τοῦ Σχολείου μετετέθη τότε ἐν τῇ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου μονῇ, ἥτις καταλλήλως ἐπεσκευάσθη ἐπὶ τούτῳ.

Τὸν Γ. Ψαράτυν ἀποθανόντα διεδέχθη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ, καὶ ἐμὸς διδάσκαλος, κ ΓΕΩΡ. ΒΙΩΝΗΣ, πενταετίαν περίπου διευθύνας τὸ Σχολεῖον τῆς Σίφνου, καὶ δευχθεὶς καθ' ὅλα ἐφάμιλλος τῶν προκατόχων αὐτοῦ, οὐδενὸς φειδόμενος κόπου· δὲν ἤρκεσθη δὲ μόνον διδάσκων μεθ' ἐνὸς μόνου βοηθοῦ τοὺς ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν μαθητὰς τῶν τριῶν τοῦ Σχολείου τάξεων, τῶν ὁποίων οὐκ ὀλίγοι ἦσαν ἐκ τῶν πέριξ νήσων, ἀλλὰ καὶ τὰς ὀλίγας ὥρας τῆς ἀνέσεως αὐτοῦ ἐθυσίαζεν ὑπὲρ τῶν τέκνων τῆς πατρίδος, συστήσας καὶ ἰδιαιτέραν τάξιν ἐκ τῶν ἀπολυομένων μαθητῶν, ἀλλὰ μὴ εὐπορούντων, ὅπως μεταβῶσιν εἰς Γυμνάσιον, ζητήσας ἐπὶ τούτῳ τὴν τῆς Κυβερνήσεως ἄδειαν· ἐν τῇ τάξει δὲ ταύτῃ ἐδιδάσκοντο ἀνώτερα τῶν ἐν τοῖς Ἑλλήν. Σχολείοις μαθημάτων.

Μετατεθέντα δὲ εἰς Ἀθήνας τὸν Κ. Γ. Βιώνην, κατ' ἀρ-

χάς μὲν ὡς Σχολάρχην, ὀλίγω δ' ὕστερον ἐπαξίως τῆς ἱκανότητός του εἰς τὴν τοῦ Καθηγητοῦ προαχθέντα θέσιν, διεδέχθη ἀδιδάσκαλος Ν. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ, ἀποθανών κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος, οὗτινος μετ' ὀλίγον ἐγένετο διάδοχος ὁ ἐκ τοῦ Σχολαρχείου Ἀθηνῶν εἰς τὸ τῆς Σίφνου, χάριν τῆς ὑγείας του, μετατεθείς κ. ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ, ὅστις, μετὰ πενταετῆ Σχολαρχίαν ἐν Σίφνω, μετετέθη ὡς Καθηγητῆς εἰς Ἀθήνας ἀμφότεροι δ' οὗτοι κατέστησαν γνωστότατοι διὰ τὴν πολυχρόνιον καὶ ἐπιτυχῆ ἐν τοῖς Γυμνασίοις Ἀθηνῶν διδασκαλίαν. (*)

Καὶ ταῦτα μὲν, ὅσα ἠδυνήθημεν νὰ εἰπωμεν περὶ τε τῆς πατριδος ἡμῶν, καὶ περὶ τῆς Σχολῆς αὐτῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ διδασκάντων, ἐκτενέστερον μὲν διελθόντες τὰ τῶν πρὸ ἡμῶν, ἐν παράδειγμα δὲ μόνον τὰ τῶν ἐπιζώντων, ἵνα μὴ καὶ κατ' ἐλάχιστον παρεξηγηθῶμεν.

Περάναντες δὲ τὴν χάριν τῶν φίλων καὶ συμπολιτῶν πραγματείαν ἡμῶν ταύτην, δὲν ἐλπισμονήσαμεν τὸ τοῦ Ξενοφάντος, ὅπερ ἀπ' ἀρχῆς εἶχομεν κατὰ νοῦν· ὅτι δηλ. «Ὁὐ πάντω γε ράδιόν ἐστι εὐρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ οὐκ ἂν τις
» αἰτίαν ἔχοι· χαλεπὸν γὰρ οὕτω ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν
» ἀμαρτεῖν· χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιῆσαι
» μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περιτυχεῖν»· δὲν ἀπετράπημεν ὁμῶς τοῦ σκοποῦ ἡμῶν, πρόχειρον ἔχοντες ἐπίσης τὸ τοῦ Βακχυλίδου, λέγοντος,

» Ταῦτα μὲν ἐγὼ,

» Εἰ δέ τις ἄλλως λέγει, πλατεῖα κέλευθος».

Ἐγγραφον ἐν Σίφνω τῆ 24 Νοεμβρίου 1875.

Κ. Ι. Γ.

(*) Μετὰ τὴν ἐκ Σίφνου μετάθεσιν τοῦ Κ. Χ. Δραγάτη, τῆ 1862, τὸ περιώνυμον ἐκεῖνο τῆς Σίφνου Σχολεῖον ἤρχισε δυστυχῶς νὰ ἐκπίπτῃ, καὶ οὐ μόνον κατὰ τὸ ποιόν, ἀλλὰ καὶ τὰ ποσόν τῶν μαθητῶν· οἱ δὲ λόγοι τῆς καταπτώσεως ταύτης, γνωστότατοι ὄντες εἰς τοὺς συμπολίτας ἡμῶν, διαφεύγουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν ἡμετέραν πρόθεσιν.

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ.

Η ΣΙΦΝΟΣ, μία τῶν Κυκλάδων νήσων οὖσα, καὶ κειμένη ὑπὸ πλάτος μὲν $36^{\circ}, 5'$ — $37^{\circ}, 3'$, μῆκος δὲ $22^{\circ}, 22'$, ἐκαλεῖτο πρότερον **ΜΕΡΟΠΗ**, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, καὶ **ΑΚΙΣ**, κατὰ Πλίνιον· μετωνομάσθη δὲ **ΣΙΦΝΟΣ** ἀπὸ Σίφνου, υἱοῦ τοῦ Σουνίου, ἀρχαίου τῆς Ἀττικῆς Ἡρώος, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐλαβε τὸ ὄνομα τὸ μεσημβρινώτερον τῆς Ἀττικῆς ἀκρωτήριον Σούμιον, τὸ καινῶς νῦν καλούμενον Κάβο-κολώναι, διὰ τὰς ἔτι σωζομένας ἐκεῖ σήλας τοῦ ναοῦ τῆς Σουινιάδος Ἀθηνᾶς· κατὰ τινὰς δὲ ἔτυμολόγους ὠνομάσθη ἡ νῆσος οὕτως ἀπὸ τοῦ ἐπιθέτου *σιφνός* (κενός) διὰ τὰς ὑπονόμους τῶν ἐν αὐτῇ μεταλλείων· ἐπειδὴ ὁμοίως τὸ ὄνομα τῆς νήσου ἦτο ἀρχαιότερον αὐτῶν, φαίνεται ἡμῖν πιθανωτέρα ἢ προηγουμένη γνώμη, ἄλλως τε γνωστοῦ ὄντος, ὅτι ἅπασαι σχεδὸν αἱ πόλεις καὶ νῆσοι τῆς Ἑλλάδος ἔλαβον τὰ ὀνόματα ἀπὸ Θεῶν, Ἡρώων, ἢ Ἡγεμόνων, ὡς λ. χ. αἱ Ἀθῆναι ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ Νάξος ἀπὸ τοῦ Νάξου κ.τ.λ.

ἔχει δὲ ἡ Σίφνος περίμετρον 40 περίπου Γεωγ. μιλίων, κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον 28,000 βημάτων· εἶναι δὲ χωρισμένη ἡ νῆσος ἀπὸ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολὰς ὑπὸ βαθείας τινὸς ἐντομῆς, ὑψομένης ὀλίγον περὶ τὰ μέσα αὐτῆς, εἰς δύο σχεδὸν ἴσα μέρη, τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρὸς μεσημβρίαν εἶναι ὀγκωδέστερον, ἐπιμηκέστερον δὲ τὸ πρὸς Βορρᾶν, εἰς δξύτετον ἀπολήγον ἀκρωτήριον, καλούμενον νῦν τοῦ Ἀγ. Φιλίππου. Ὅρος δὲ ὕψους 3,000 περίπου ποδῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, τὸ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ νῦν καλούμενον, διὰ τὸν ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ὑπάρχοντα δμώνυμον ναδν, ὑψοῦται ἀποτόμως ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τοῦ μεσημβρινοῦ ἡμίσεως τῆς νήσου μέρους· ἀνατολικώτερον δ' ἐκείνου καὶ χθαμαλότερον εἶναι τὸ τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου ὄρος, τὰ δὲ πρὸς τὸ Δυτικὸν τῆς νήσου ὑψούμενα ὄρη, ἐκατέρωθεν τοῦ ὄρου τῶν Καμαρῶν, καὶ εἰς μῆκος ἀρκετὸν χωροῦντα, φαίνονται, ὅτι βιαίως ποτὲ, κατὰ τὴν Γεωκτιστικὴν ἐποχὴν, καὶ ἀποτόμως διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων οὕτως, ὥστε πολλαχοῦ παρατηρεῖ ὁ μετὰ προσοχῆς ἐξετάζων αὐτὰ, ὅτι ἀκριβῶς ἀναποκρίνονται αἱ ἐξοχαὶ τοῦ ἐνὸς ὄρους πρὸς τὰς κοιλότητας τοῦ καταντικρῶ αὐτοῦ κειμένου· λόφοι δὲ πολλοὶ ὑψοῦνται πανταχοῦ σχεδὸν τῆς νήσου. Ἐκτασιν δὲ ἔχει κατὰ μῆκος μὲν 10 μιλίων περίπου, κατὰ πλάτος δὲ 3· ἐπιφάνειαν δὲ 30,000 Βασ. στρεμμάτων, τῶν ὁποίων μόλις τὸ πέμπτον καλλιεργεῖται.

Κεῖται δὲ ἡ ΣΙΦΝΟΣ πρὸς δυσμὰς μὲν τῶν νήσων Πάρου καὶ Ἀντιπάρου, τῶν ὁποίων ἀπέχει 14 καὶ 42 μιλ. Νοτ.-Δυτ. δὲ τῆς Σύρου, τῆς ὁποίας ἀπέχει 33, Νοτ.-Ανατ. τῆς Σερύφου, τῆς ὁποίας ἀπέχει μίλια 12, καὶ πρὸς Βορρᾶν τῶν νήσων Κιμῶλου καὶ Μήλου, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ διοικητικῶς νῦν συνδέεται, ἀπέχουσα τῆς μὲν πρώτης μίλια 10, τῆς δὲ δευτέρας 20· τῶν δὲ Νοτ.-Ἀνατολ. κειμένων Φολεγάνδρου καὶ Σικίνου, ὑπαγομένων ἐπίσης ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ, τῇ τῆς Μήλου, ἀπέχει μίλια μὲν 28 ἀπὸ τῆς μὲν, 32 δὲ ἀπὸ τῆς ἐτέρας· τοῦ δὲ Πειραιῶς ἀπέχει μίλια 75.

Ὄνομάσθησαν δὲ ἡ Σίφνος καὶ ἄλλαι ἔνδεκα νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους *Κυκλάδες* ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, διότι ἀπετέλουν κύκλον, οὕτως εἰπεῖν, περὶ τὴν ἱεράν, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, νῆσον ΔΗΛΟΝ, ἔνθα, ὡς οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπίστευον, ἐγεννήθησαν τὰ δύο τοῦ Διὸς δίδυμα τέκνα, ΑΠΟΛΛΩΝ καὶ ΑΡΤΕΜΙΣ. Ἐν τῇ νήσῳ δὲ ἐκείνῃ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐτελεῖτο ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ ἐπίσημος ἑορτὴ, ΤΑ ΔΗΛΙΑ, εἰς τὴν ὁποίαν συνήρχοντο οἱ περὶ τὴν Δῆλον νησιῶται, καὶ οἱ τῶν παραλίων τῆς Μ. Ἀσίας Ἴωνες, ἱεράν Ἀμφικτυονίαν συγκροτοῦντες πρὸς λατρείαν τοῦ κοινοῦ πατρῷου θεοῦ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ· ἐν τῇ ἑορτῇ δὲ ταύτῃ πρερυρέθη ποτὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ὅμηρος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐπομένων στίχων, τῶν ἐν τῷ πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ὕμνῳ τοῦ ποιητοῦ,

« Ἀλλ' ἄγετε, ἰλλήκοι μὲν Ἀπόλλων, Ἀρτέμιδι ἔνθ,
Χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι ἔμοιο δὲ καὶ μετόπισθε
Μνήσασθ' ὅπποτε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Ἐρθάδε ἀρείρηται ξείνος ταλαπείριος ἔλθῶν,
ᾧ κοῦραι, τίς δ' ὕμμιε ἀνήρ ἠδίστος ἄοιδῶν
Ἐρθάδε πωλεῖται, καὶ τίω τέρπεσθε μάλιστα ;
Ἵμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑλοκρίνασθ' εὐφῆμως,
Τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ Χίω ἐνὶ παιπαλοέσση. »

Τὸ ἐν Δῆλῳ δηλ. ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος ἦτο διὰ τοῦς Ἴωνας ἐν γένει, νησιώτας καὶ μὴ, κέντρον, ὁποῖον τῶρα ὁ ἐν Τήνῳ ναὸς τῆς ΥΠΕΡΑΓ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ δι' ὀλόκληρον τὸν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὸν κόσμον, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι τότε καὶ αἱ πόλεις ἀπέστελλον ἐπισήμως, καὶ δημοσίᾳ δαπάνῃ, θεωροῦς πρὸς μεγαλοπρεπεστέραν τῆς ἑορτῆς τελετῇ· ἤρχοντο δὲ οἱ νησιῶται εἰς ΔΗΛΟΝ, διάφορα φέροντες μεθ' ἑαυτῶν δῶρα, μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν, καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἑορτῇ ἡμέρας τινὰς διαρκούσα, εἶχε χαρακτῆρα οὐ μόνον θρησκευτικόν, ἀλλ' ἐν μέρει καὶ διασκεδαστικόν· τοῦτα

δὲ μαρτυρεῖ καὶ ὁ Θουκυδίδης λέγων « ἦν δὲ ποτε καὶ πά-
» λαι μεγάλη σύνοδος εἰς τὴν Δῆλον τῶν Ἴωνων τε καὶ
» περικτιόνων νησιωτῶν· σὺν τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐ-
» θεώρου, ... καὶ ἀγῶν ἐποιεῖτο αὐτόθι, καὶ γυμνικὸς καὶ
» μουσικὸς, χοροὺς τε ἀνῆγοναὶ πόλεις »· καὶ ὁ Στράβων δὲ
ἀναφέρει ὅτι « ἔνδοξον ἐποίησαν αὐτὴν (τὴν Δῆλον) αἱ πε-
» ριοικίδες νῆσοι, καλούμεναι ΚΥΚΛΑΔΕΣ, κατὰ τιμὴν πέμ-
» πουςαι δημοσίᾳ θεωροῦς τε καὶ θυσίας, καὶ χοροὺς παρ-
» θένων, πανηγύρεις τε ἐν αὐτῇ συνάγουσαι μεγάλας ». Καὶ
διεκόπη μὲν ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἡ ἑορτὴ αὕτη κατὰ τοὺς Ἰσο-
ρικοὺς χρόνους, ἀλλ' ἀνενεώθη ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ
πολέμου, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἐκαθάρισαν τὴν Δῆλον κατὰ
χρησμόν τινά, ἐκθάψαντες τοὺς ἐν αὐτῇ τεθαμμένους, καὶ
διατάξαντες, ὅπως τοῦ λοιποῦ μῆτε νὰ ἀποθνήσκῃ, μῆτε
νὰ γεννᾶ τις ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἐν τῇ παρακειμένη νήσῳ Ῥη-
νεῖα, ἣτις ἦτο προσοδεδεμένη εἰς τὴν Δῆλον δι' ἀλύσειω.

Τοσοῦτο δὲ σεβαστὴ θεωρεῖτο ἡ ἑορτὴ αὕτη παρὰ τοῖς
Ἀθηναίοις, ὥστε καὶ διὰ νόμου εἶχον ἀπαγορεύσει τὴν ἐκ-
τέλειαν τῶν θανατικῶν ποινῶν πρὸ τῆς ἐπανόδου ἐκ Δῆ-
λου τῆς λεγομένης Θεωρίδος νῆος, τὴν ὁποῖαν καθ' ἕκαστον
ἔτος ἔστειλον ἐκεῖ μετὰ τῶν ΘΕΩΡΩΝ· ἔνεκα δὲ τῆς αἰτίας
ταύτης ἀνεβλήθη καὶ ἐπὶ 30 ὅλας ἡμέρας ἡ ἐκτέλεσις τῆς
θανατικῆς ποινῆς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, καθ' ἃς μένων
ἐν τῇ φυλακῇ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν συγγραφὴν δύο σπου-
δαίων διαλόγων τοῦ Πλάτωνος, ἧτοι τοῦ Φαίδωνος ἢ περὶ
Ἀθαλασίας ψυχῆς, καὶ τοῦ Κρίτωνος ἢ περὶ Δικαίου.

Εἶχε δὲ ἡ ΣΙΦΝΟΣ καὶ πόλιν ὁμώνυμον, κατὰ δὲ τὸν Στέ-
φανον καὶ ἑτέρας δύο, τὴν ΑΠΟΔΑΩΝΙΑΝ καὶ τὴν ΜΙΝΩΑΝ,
ἀπὸ τοῦ Μίνως, τοῦ μυθικοῦ τῆς Κρήτης βασιλέως, λαβοῦ-
σαν τὸ ὄνομα, ἐν τῇ ὁποῖα ὑπῆρχε καὶ κρήνη (βρύσις), κατὰ
τὸν αὐτὸν λεξικογράφον ἣτις ἐπίσης ἐκαλεῖτο Μινῶα.

*Ἐκεῖτο δὲ ἡ μὲν ὁμώνυμος πόλις ΣΙΦΝΟΣ, ἣτις καὶ
ἄστὺ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότη καλεῖται, πρὸς τὸ ἀνατολικὸν
τῆς νήσου ἄκρον, καὶ ὑπὲρ τὴν θάλασσαν· μέρος δὲ μόνον

ταύτης μικρὸν κατέχει ἡ νῦν κωμόπολις Κάστρον, ἐνῶ ἡ παλαιὰ πόλις φαίνεται, ὅτι ἐξετείνεται καθ' ὅλην τὴν πρὸς δυσμὰς κατωφέρειαν, μέχρι τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ περιβάλλετο δὲ ὑπὸ τείχους, ὡς πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἀρχαῖαι πόλεις, ὅπως ἀνθίσταται κατὰ πάσης ἐχθρικῆς προσβολῆς, καὶ τοῦ τείχους τούτου σώζονται καὶ νῦν ἔτι λείψανα οὐκ ὀλίγα, τῶν ὁποίων τινὰ μὲν βλέπει ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ὁ ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας εἰς Κάστρον μεταβαίνων, ἄλλα δὲ παρὰ τὸν ποταμόν· ἐν τῇ πόλει δὲ ταύτῃ ἦτο βεβαίως ὠκοδομημένον τὸ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ΠΥΤΑΝΕΙΟΝ, καὶ ἡ τῶν Σιφνίων ΔΕΥΚΟΦΥΨ ΑΓΟΡΑ κατὰ τὸν Ἡρόδοτον· πολλὰ δὲ μνημεῖα, καὶ μνημείων λείψανα περὶ τὴν κωμόπολιν ταύτην εὐρισκόμενα, καὶ περὶ τῶν ὁποίων γενήσεται λόγος ἐν τοῖς ἐπομένοις, ὑποστηρίζουσι τὴν γνώμην ἡμῶν περὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως· μέχρι τοῦ 1400 δὲ Μ. Χ. διετηρεῖτο ἐν καλῇ σχεδὸν καταστάσει, κατὰ περιγηγῆτην τινα, πέραν τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ, καὶ πλησίον τοῦ ὑπάρχοντος φρέατος, ὁ ναὸς τοῦ Πανός, τοῦ τραγόποδος θεοῦ τῶν ποιμένων, οὗτινος εἶδε καὶ ἄγαλμα θαυμασίας τέχνης, παριστῶν τὸν θεὸν τοῦτον, ἔχοντα ἐν τῷ στόματι τὴν προσφιλή αὐτῷ σύριγγα, καὶ βλέποντα πρὸς τὸν οὐρανόν· δὲν εἶδεν ὅμως αὐτὸ ἐν τῷ οἰκείῳ πλέον ναῷ, ἀλλ' ἐνωκοδομημένον εἰς τι ναίδιον, ἀναμφιβόλως ἐν τῇ θέσει, ἥτις νῦν κατὰ παραφθορὰν βεβαίως ὀνομάζεται κοινῶς *Στραβοπόδι* ἀντὶ *Τραγοπόδι*, διότι ἐκεῖ ἔβλεπον οἱ μεταγενέστεροι τῆς νήσου κάτοικοι τὸ ἄγαλμα τοῦ τραγόποδος τούτου θεοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ τύχη εἶναι ἤδη ἄγνωστος· δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ, ὅτι θὰ κοσμηῆ Μουσεῖόν τι τῆς Εὐρώπης, ὅπως καὶ τόσα ἄλλα Ἑλληνικὰ ἔργα.

Ἡ δὲ ἑτέρα πόλις ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ, λαβοῦσα τὸ ὄνομα, βεβαίως ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, (ὡς καὶ ὁ ΑΡΤΕΜΩΝ ὀνομάσθη οὕτω, βεβαίως ἐξ ἀρχαίων χρόνων ἐκ τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ὁποίου εἶναι ἤδη ὠκοδομημένος ὁ μεγαλοπρεπῆς ναὸς τῆς Θεοτόκου,

καθ' ἃς ἔχει παραδόσεις ὁ κτήτωρ αὐτῆς ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ), ἀτειχιστος οὖσα, ἔκειτο βεβαίως ἐν τῇ θέσει, τὴν ὁποίαν κατέχει καὶ τῶρα ἡ δμώνυμος κωμόπολις, ἥτις κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους μετωνομάσθη καὶ ΣΤΑΥΡΙ (ον), ἴσως διὰ τὸν ἐν μέσῳ σχεδὸν αὐτῆς οἰκοδομηθέντα κατὰ τὸν μεσαιῶνα ναὸν τοῦ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ, διότι ἀπίθανος μοι φαίνεται ἡ γνώμη τινῶν, ὅτι ἔλαβε τὸ ὄνομα διὰ τὸ μακρόθεν φαινόμενον σταυροειδὲς τῆς Κωμοπόλεως σχῆμα.

Περὶ τῆς τοποθεσίας δὲ τῆς ΜΙΝΩΑΣ οὐδὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν μετὰ βεβαιότητος, οὔτε ἠδυνήθημεν νὰ εὑρωμεν εἰς τινα τῶν νῦν κατοικουμένων κωμοπόλεων οὐχὶ πλέον ἴχνη τῆς κρήνης, ἀλλὰ τοῦ διὰ τὴν κρήνην ὕδατος· βεβαίως ἡ πόλις αὕτη συνοικισθεῖσα εἰς χρόνους ἀρχαιοτάτους ὑπὸ τῶν ἐκδιωζάντων τοὺς Κάρας καὶ Φοίνικας Κρητῶν ἐπὶ τοῦ Μίνωος, ὡς θὰ εἰπώμεν ἐν τοῖς ἐπομένοις, πρῶτως ἴσως καὶ κατεστράφη μετὰ τὴν ἐκδίωξιν καὶ τούτων ὑπὸ τῶν Ἰώνων· ἴσως δὲ μετὰ πιθανότητος δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι αὕτη ἔκειτο πρὸς τὸ Μ.-Δ. τῆς νήσου, ἐν τῇ θέσει, ἥτις διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ ἐρείπιων, καλεῖται ἤδη Ἑλληνικὰ ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ τῆς ὀνομασίας δὲ ταύτης ὁ Ἕλλην πολ-
λαχοῦ ἐπονομάζει τὰς κατηρειπωμένας ἀρχαίας πόλεις· ἐπειδὴ δὲ ἅπας ὁ περὶ αὐτῶν τόπος εἶναι ἀνυδρος, οὐδὲως παράδοξον τὸ οὐ πολὺ μακρὰν τῆς θέσεως ἐκείνης ῥέον παρὰ τὴν θάλασσαν ὕδωρ νὰ ἦτο τὸ διὰ τῆς Μινώας κρήνης διερχόμενον· ἴσως δὲ ποτε ἀνασκαφαί τινες περὶ τὴν θέσιν ἐκείνην δώσωσιν εἰς ἡμᾶς ἀφορμὴν εἰς ἀσφαλεστέρας κρίσεις.

ΛΙΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΟΡΜΟΙ. Κυριώτερος τῶν τῆς νήσου λιμένων εἶναι ὁ πρὸς Μεσημβρίαν κείμενος ΦΑΡΟΣ ἐξ ἀρχαίων χρόνων τὸ ὄνομα τοῦτο φέρων, διὰ τὸν ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντα, καὶ πρὸς ὀδηγίαν τῶν εἰσπλεόντων χρήσιμον φάρον (φανὸν), οὗτινος βεβαίως λείψανα εἶναι τὰ ἐτι σωζόμενα ἐρείπια κυκλοτεροῦς τινος πηλσίον τῆς ἀκτῆς Πύργου. Ἐκ τῶν παρακειμένων δὲ δύο ὀρμίσκων ὁ πρὸς ἀριστερὰν ὀνομάζεται νῦν τοῦ Ἀποκοφτοῦ, τοῦτο βεβαίως τὸ ὄνομα λαβὼν, διότι ἐκεῖ

ἀποκόπτεται, οὕτως εἶπεν, ὁ Βόρειος ἄνεμος, ὅταν σφοδρῶς πνέων δὲν ἐπιτρέπη τὴν εἰς Φάρον προσόρμισιν τῶν πλοίων, ἅτινα τότε καταφεύγουσιν ἐν αὐτῷ.

Δυτικώτερον δὲ τοῦ Φάρου κεῖται ὁ φερώνυμος ΠΛΑΤΥΣ ΑἰΓΙΑΛΟΣ, προσιτὸς μόνον, ὅταν πνέωσι βόρειοι ἄνεμοι, εὐρύτατον ἔχων τὸ πρὸς νότον στόμιόν του· δυτικώτερον δὲ τοῦ ἀνωτέρω, καὶ Ν.-Δ. τῆς νήσου κεῖται ὁ ὄρμος ΒΑΘΥ λαβῶν ἴσως τὸ ὄνομα τοῦτο, οὐχὶ ἐκ τῶν βαθέων ὑδάτων, διότι τοιαῦτα δὲν εἶναι, ἀλλὰ διότι ἡ θέσις ἐκείνη, ἕνεκα τῶν ἀποτόμω, καὶ οὐ πολὺ μακρὰν ἀπὸ τῆς παραλίας ὑψουμένων βουνῶν, φαίνεται βαθέως κίμενος. Μετὰ τοῦτον δὲ, πρὸς τὸ δυτικὴν τῆς νήσου μέρος εἶναι ὁ ὄρμος τῶν **ΚΑΜΑΡΩΝ**, οὕτως ὀνομασθεὶς διὰ τὰ ἐν εἶδει θολωτῶν δωματίων ὑπάρχοντα περὶ τὴν θέσιν ἐκείνην σπήλαια. Πρὸς τὸ Βόρειον δὲ τῆς νήσου κεῖται ὁ τῆς Χερρονήσου λιμῆν, διότι πράγματι μικρὰν Χερσόνησον ἀποτελεῖ τὸ βόρειον ἄκρον τῆς Σίφνου· πρὸς Ἀνατολὰς δὲ κεῖται ὁ ὄρμος **ΑἰΓΙΑΛΟΣ**, πλησίον τῆς Κωμοπόλεως τοῦ Κάστρου, μετωνομασθεὶς, κατὰ τὴν ἐποχὴν βεβαίως τῆς Φραγγοκρατίας, καὶ **ΣΕΡΑΛΙΑ** διὰ τὰς παρ' αὐτὸν ὠκοδομημένας, καὶ τότε διατηρουμένας μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομάς. Τῶν δὲ ἀκρωτηρίων τῆς νήσου ἕξια λόγου εἶναι τὸ τοῦ ἈΓ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ πρὸς Βορρᾶν, καὶ τὸ πρὸς Ἀνατολὰς ΝΑΠΟΣ.

Ἐκ δὲ τῶν πρὸς μεσημβρίαν τῆς Σίφνου δύο νησιδίων, τὸ μὲν ἐν, παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Φάρου, μικρὰν ἔχον ἔκτασιν, οὐδὲν ἄλλο εἶναι, ἢ μέγας, τις βράχος ἀποσπαθεὶς ἀπ' αὐτῆς· ἐπ' αὐτοῦ δὲ, ἠνωμένου διὰ γεφύρας, εἶναι ἤδη ὠκοδομημένος ὁ ναὸς τῆς ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ· μεσημβρινώτερον δὲ ταύτης κεῖται τὸ ἕτερον, διὰ πηρθμοῦ 30—40 μέτρων χωριζόμενον τῆς Σίφνου, καὶ περίμετρον ἔχον περὶ τὰ 3—4 μίλια, χρήσιμον δὲ μόνον πρὸς βοσκὴν αἰγῶν καὶ προβάτων· βιοῦσι δὲ ἐν αὐτῷ καὶ οὐκ ὀλίγοι ἄγριοι κύνες· τὸ νησιδίον δὲ τοῦτο, ἀνώνυμον ὄν κατὰ τοὺς ἀρ-

χαίους χρόνους, ὡς δηλοῦται ἐκ τινος ἐπιγραφῆς, ἐνθα ἀπλῶς νῆσος ἀπέναντι τῆς Σιφνίων χώρας ὀνομάζεται καλεῖται νῦν κοινῶς ΚΥΤΡΙΑΝΗ, καὶ Κυτρίνη παρὰ τοῦ Γεωγράφου Μελετιίου, κατὰ παραθορὰν τῆς λέξεως ΚΥΠΡΙΑΝΗ, διότι ὡς ἐκ παραδόσεως Γερόντων γνωρίζομεν, γυνή τις Κυπρία ἔκτισεν ἐν αὐτῇ ναὸν τῆς Θεοτόκου, διατηρούμενον ἔτι, κατασκευάσασα τὸν πρὸς οἰκοδομὴν αὐτοῦ πηλὸν δι' οἴνου τῆς Κύπρου, πρὸς τιμὴν τοῦ θανόντος ἐντὸς πλοίου, καὶ ταφέντος ἐκεῖ υἱοῦ τῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΓΕΩΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ.

Ἐπὶ γεωλογικὴν ἔποψιν ἡ ΣΙΦΝΟΣ φαίνεται οὐχ ἠφαιστογενής, ὡς αἱ περὶ αὐτὴν νῆσοι Πολύαιγος, Κίμωνος, Μῆλος καὶ Φολέγανδρος, κατὰ τὸν Γάλλον Γεωλόγον Μ. Ἐδουάρδον, καὶ ἄλλων, αἵτινες προέκυψαν ἐκ τοῦ πυθμένου τῆς θαλάσσης δι' ἠφαιστειῶν ἐκρήξεων, ὅπως ἐπὶ ἱστορικῶν χρόνων αἱ περὶ τὴν Θήραν μικραὶ νῆσοι, καὶ ἐσχάτως μία, «ὁ ΓΕΩΡΓΙΟΣ», ἀλλὰ μᾶλλον ἀπόσπασμα τῆς ἄκρας τοῦ Σουνίου, ὡς καὶ αἱ μεταξὺ ἐκείνου καὶ αὐτῆς νῆσοι Κέα, Κύθνος καὶ Σέριφος, τῶν ὁποίων τὸ ἔδαφος θεωρεῖται ὡς συνέχεια τῆς Λαυριωτικῆς χώρας.

Τὰ δὲ πετρώματα τῆς Σίφνου σύγκεινται κατὰ μέγιστον μέρος ἐκ Γρανίτου λίθου, ἀποτελοῦντος τοὺς μεγάλους τῶν ὀρέων ὄγκους ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐκ διαφόρων ποιότητων ἀργιλλώδους φαμμίθου λίθου, ἢ Σχιστολίθου, ὅστις ἀνήκει εἰς τὰ λεγόμενα στρωματώδη ὑδατογενῆ πε-

τρώματα, ἀποτελεσθέντα ἐξ ὕλης, ἐν ὕδατι διαλελυμένης· παρήχθη δὲ ὁ λίθος οὗτος οὐχὶ ἀμέσως, καὶ διὰ τοῦτο ἐπάλληλα τοῦ εἶδους τούτου τὰ στρώματα· μέγα δὲ τῆς νήσου μέρος καλύπτεται ὑπὸ τῆς λεγομένης μαρμαρυγιακῆς τιταρολίθου, με εὐθείας θλάσεις, καὶ ὑπὸ ἀσβεστολίθου, ἐκ τῆς ὁποίας, διὰ τῆς ἐκχωρήσεως τοῦ δξυάνθρακος διὰ τοῦ πυρὸς παράγεται ἡ Ἀσβεστος. Ὑπάρχει δὲ ἐν Σίφνῳ καὶ ἐκ τῶν κρυσταλλοειδῶν πετρωμάτων ἐν ἀφθονίᾳ ὁ Πυρίτης λίθος (Ἄτσαχας κοινῶς καλούμενος), ὁ τοσοῦτον χρήσιμος διὰ τὴν ὑελουργίαν· οὐ μικρὸν δὲ τῆς νήσου μέρος κατέχει καὶ ὁ Σιδηροῦχος τιταρόλιθος, πορφυρίζων ἔχων τὸ χρῶμα.

Ἐκτὸς δὲ τῶν πετρωμάτων τούτων ὑπάρχει ἐν Σίφνῳ καὶ λατυπογενὲς πέτρωμα πρὸς τὸ δυτικὸν τῆς νήσου μέρος, ἀπὸ τοῦ ὄρμου τῶν Κεμαρῶν μέχρις ἀποστάσεως οὐ μικρᾶς· σύγκειται δὲ τοῦτο ἀπὸ θραύσματα λίθων διαφόρου εἶδους, μορφῆς, καὶ μεγέθους, κεκολλημένων διὰ τινος ἰλύος (λάσπης) λίαν σκληρᾶς· εἶναι δὲ τὸ ἔδαφος τοῦτο τῆς νήσου Ἐξαριγενὲς, ἥτοι ὑπὸ θαλλάσσης ἄλλοτε καλυπτόμενον, ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ὑπὸ δυνάμεώς τινος ἰσχυρᾶς· (*) ἀπ' ἐναντίας δὲ μέρος ἕτερον τῆς νήσου πρὸς τὸ Β. Α. ἔπαθε συνίζησιν, ἥτοι κατεβυθίσθη ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας πρότερον ὑπάρχον· ἡ συνίζησις δ' αὐτῆ, ἐπὶ ἱστορικῶν πλέον χρόνων συμβᾶσα, οὐ μικρὰν ἀλλοίωσιν ἐπέφερεν ἐπὶ τῶν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὑπαρχόντων μεταλλείων χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὡς θέλομεν εἰπεῖ ἐν τῷ Γ'. κεφαλαίῳ.

(*) Ἐντὸς τοῦ πετρώματος τούτου σκάπτωντις πρό τι-
νων ἑτῶν, (ὁ Α. Φ.) πρὸς κατασκευὴν οἰκίσκου διὰ τὸ πλακίριόν
του, ἀνεῦρε σωρὸν ὀστράκων, ἐν τῇ θαλάσῃ βεβαίως πρὸ τῆς
ἐξάρσεως ἐκεῖνης βιούτων.

Σημ. Ἡ Σίφνος ἔνεκα τῆς Ποσειδωνείου γενέσεώς τῆς, (ἵνα κατὰ τοὺς γεωλόγους εἴπωμεν), δὲν ὑπόκειται εἰς συνεχεῖς σεισμοὺς, ὡς αἱ παρακείμεναι Ἡφαιστογενεῖς νῆσοι· γενεαὶ δὲ ὀλόκληροι παρέρχονται, χωρὶς νὰ λάβωσι ποσῶς πετραὶ οἱ κάτοιχοι τοῦ φυσικοῦ τούτου φαινομένου· κατὰ τὸν παρελθόντα ἕμως αἰῶνα συνέβη καὶ ἐν Σίφνῳ σεισμός, ἔνεκα βεβαίως τῆς συνοχῆς τοῦ ὑποθαλασσίου ἐδάφους μετ' ἄλλων μεμακρυσμένων μερῶν, κατατρομάξας τὸν λαόν τῆς νήσου· αὐτόπτης μάρτυς, μοναχὸς τότε τῆς μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ἐνέγραψεν ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ κώδικος τῆς Μονῆς ἐκείνης τὰ περὶ τούτου, τῶν ὁποίων ἀντίγραφον ἐχορήγησεν ἡμῖν ὁ φιλόμουσος Ἀβέρκιος Γεροντόπουλος, ἡγούμενος νῦν τῆς μονῆς ταύτης· τὴν ἔκθεσιν δὲ ἐκείνην παραθέτομεν ὧδε, χάριν τῶν φιλοπεριέργων ἀναγνωστῶν, ὡς ἔχει, τηρήσαντες μὲν ἀπάσας τὰς ἐν τῷ πρωτύπῳ λέξεις, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ὀρθογραφίαν αὐτῶν, πλημμελῶς ἐν μέρει ἔχασαν.

1733. Ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ.

Εἰς τὰς 20, τοῦ Ἀγ. Μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου, ἔκαμε χιόρι, μὰ ὀλιγοστό, καὶ ἐβάλαμὲ το ἐρθύμισιν, διότι δὲν τὸ ἐρθυμούρταρὲ ποτέ τινας, τόσον πρῶτιμα τὰ χιόριση· καὶ ἐρχόμενος ὁ μῆνας ὁ Δεκέμβριος, εἰς τὰς 7, ἔκαμε σεισμόν, μὰ τὸν ἤκουσαν ὀλιγοστοὶ εἰς τὸ Κάστρον μόνον· τὸ δὲ ἐξημέρωμα, Σάββατον ἀργὰ, ἤκαμε πάλιν σεισμόν, καὶ τότε πολλοὶ δὲν τὸν ἤκουσαν· καὶ ξημερόντας ἡ Κυριακὴ ἀργὰ, Θεέ μου, τίς δὲν σὲ φοβᾶται· ὅμως ἕως ὅτου ξημερώση ἡ δευτέρα, δεκατέσσαρες φοραὶς ἔκαμε ἐπάνω ἐπαρωτό· ἔπειτα τρίτη, καὶ τετάρτη, καὶ πέμπτη, δὲν ἐστάθη ποσῶς· καὶ ὡς τόσον ἦταρὲ ἡ ἡμέρα τοῦ Ἀγίου Σπυριδῶνος, καὶ εἶχारे Ἀδελφάτα Παρηγῶρια, καὶ ἐφαγοποτίσθη ὁ κόσμος, καὶ ἔπесαν τὸ βράδυ οἱ Χριστιανοὶ τὰ ἀραπανθοῦν ὀλιγον, διότι ἐκοιμούνταρὲ μέσα εἰς τὰς Ἐκκλησίαις· καὶ ὡς καθὼς πέρρομεν οἱ Χριστιανοὶ ὅλοι τὸν πρῶτον ὕπνον, τὸ πρᾶγμα, ὅπου ἔγειρε, δὲν εἶναι βολετὸ χέρι ἀνθρώπου τὰ τὸ γράψη, διότι ἄλλο εἶναι τὰ δῆ τινας, καὶ ἄλλο τ' ἀκούση σεισμοῦ

μεγάλος ἔγειρεν, ὅπου ἡ ἀποκάτω γῆς ἐπῆγεν ἀποπάνω, καὶ ἡ ἀποπάνω ἐπῆγεν ἀποκάτω, καὶ ὡς τόσον δὲν ἦ-
 τανε ἄλλο, παρὰ ἀπόφασιν γὰ καταποντισθῆ ὁλο τὸ ρησι,
 ἡ Σίβρος· δὲν γράφω διὰ τὰς καμπάναις, διότι δὲν ἔ-
 πανσαν οὔτε μέγαν, οὔτε ῥύκτα, διότι ἔτρεμεν ἡ γῆ, ὡς
 τὴν κορυφὴν τοῦ καλαμιοῦ ἔτσι δὲ ἐσηκώθη ὁ κόσμος, καὶ
 ἔτρεξαν ὅλοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἄνδρες τε καὶ γυναικες,
 ἄλλος ξεπερέττωτος, ἄλλη χωρὶς μπόλλα, ἄλλος ξυπό-
 λυτος, ἄλλος γυμνός, ὡς καθὼς εὐρέθη κάθε ἕνας, κ' ἔ-
 τρεξαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἔπεσαν ὅλοι πλυτα (πρη-
 νεῖς) χάμω, καὶ ἔκλεγαν, καὶ ἐφώναξαν τὸ ΚΥΡΙΕ
 ΕΛΕΗΣΟΝ· ὁ θρησος, καὶ ὁ ἄλλαλαγγος, καὶ ἡ μετά-
 ροια, ὅπου ἔγειρε τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀνθρώπου χέρι δὲν
 ἠμπορεῖ γὰ τὰ γράψῃ, μόνον κάθε ἕνας ἀς τὸ λογιῶσῃ
 ἀπὸ τὴν Κυριακὴν, ὅπου ἔγειρε ὁ πρῶτος μέγας σει-
 σμός, ἐστάθησαν οἱ ἱερεῖς εἰς μεγαλοτάτας λιτανείας, καὶ
 δὲν ἐπόμεινε καθημεροσος εἰς τὰς λιτανείαις παιδὶ βυ-
 ζαράτικο, μόνον κοινῇ τῇ γνώμῃ ἔτρεχαν ὡς ποτάμι τὰ
 δάκρυά των, μικρῶν καὶ μεγάλων, ἀνδρῶν τε καὶ γυναι-
 κῶν, ὅπου δὲν ἄφησαν πατημασὰ ἀπάνω εἰς τὸ ρησι, ὅ-
 που γὰ μὴ τὴν γυρίσουν μὲ τὰς ἀγλαῖς εἰκόνας, καὶ
 τὸ ἱερατεῖον ὅλο, καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἠλλαξαν τὰ προσώ-
 πατά των ἀπὸ τὰ δάκρυα, καὶ ἀπὸ τὴν ρησείαν ἡ ἐκ-
 κλησιαίς, ὅπου ἦτανε μὲ τοὺς θόλους, ὅλαις ἀνοιξαν, καὶ
 ἐσυντρίφθησαν, καὶ τὰς ἀγλαῖς εἰκόνας ἔρριξε, καὶ σπῆτια
 περισσὰ ἐχάλασε· τότε ἔπισε καὶ ἡ εἰκόνα τῆς Παραγίας
 τοῦ Τόσου Νεροῦ μὲ φωνὴν, ὅπου ἠκουσθη εἰς τὸν Ἐφθ-
 μέριον τοῦ Μουγκοῦ· ὄχου ἄλλοιμονον τότες!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

ΟΡΥΚΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ, ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ.

Ορυκτολογικῶς ἐξεταζομένη ἡ Σίφνος, φαίνεται ὅτι κρύπτει ἐντὸς τῶν σπλάγχχνων αὐτῆς, κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας, οὐ μικρὰν πληθὺν διαφόρων μετάλλων, ὡς λ. χ. σίδηρον, χαλκόν, μόλυβδον, μαγνησίον, γαληνίτην, μαγνήτην καὶ ἄλλα· ἀλλὰ τὰ μέταλλα, διὰ τὰ ὅποια ἡ Σίφνος κατέστη τὸ πάλαι διάσημος, καὶ περὶ τῶν ἐποίων ἅπαντες σχεδὸν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, ἤτοι Ἡρόδοτος, Πausανίας, Στράβων, Πλίνος, καὶ ἄλλοι λέγουσιν, εἶναι ὁ ΧΡΥΣΟΣ καὶ ὁ ΑΡΓΥΡΟΣ, ἕνεκα τῶν ὁποίων τὸ πάλαι οἱ Σίφνιοι ἦσαν πάντων τῶν νησιωτῶν οἱ πλουσιώτεροι. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ πάλαι καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα μόνον ἐν Σίφνῳ, καὶ ἐν τῇ νήσῳ Θάσῳ, ἐξωρύσσετο χρυσοῦς, ἐνῶ ἀργυρὸς πολλαχοῦ, καὶ μάλιστα ἐν Λαυρίῳ, ὅπερ ἐσχάτως κατέστη πολυθρύλητον διὰ τὰς ἐν αὐτῷ Ἐκβολάδας, καὶ τὰς μολυβδόχους σκωρίας, (ἵνα μὴ εἰπωμεν καὶ διὰ τὰς μετοχὰς), τῶν ὁποίων μέγα ποσὸν ὑπάρχει ἔτι καὶ ἐν Σίφνῳ, περὶ τὰ ἀρχαῖα μεταλλεῖα, εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ὁποίων ἤδη προβαίνομεν.

Ὁ ΧΡΥΣΟΣ ἐν Σίφνῳ, ἐξωρύσσετο, ὡς φαίνεται, οὐχὶ καθαρὸς, καὶ ἐν ἰδίῳ μεταλλεῖῳ, ἀλλὰ μεμιγμένος μετ' ΑΡΓΥΡΟΥ· δύο δὲ εἶναι τὰ ἐπισημότερα τῶν ἀρχαίων μεταλλείων, ἤτοι τὸ τοῦ ΑΓΙΟΥ ΣΩΖΟΝΤΟΣ ὡς λεγόμενον, διὰ τὸν ἐκεῖ πλησίον ὑπάρχοντα ἁμώνυμον ναδόν, κοινῶς δὲ παρὰ τοῦ λαοῦ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ, καὶ τὸ τοῦ ΚΑΨΑΛΟΥ ἢ τῶν ΣΧΙΣΜΑΔΩΝ. Ἐκ τούτων δὲ τὸ μὲν πρῶτον κεῖται

πρὸς τὸ Βορ—'Ανατ. τῆς νήσου, πλησίον τῆς θαλάσσης· διὰ στενῆς δὲ εἰσόδου εἰσερχομενος ὁ θέλων νὰ τὸ ἐπισκεφθῆ, ἐπὶ πολλὰς ὥρας δύναται νὰ βαδίξῃ ἐντὸς αὐτοῦ, ἄνευ ἐλπίδος νὰ εὑρῇ καὶ τὸ τέρμα· ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐξαγόμενα ἐκ μεταλλεύματα ἀνευρίσκοντο ἐντὸς φλεβῶν, διερχομένων διὰ τῶν ἀποτελούντων τὰ ὄρη ἐκεῖνα πετρωμάτων, ἢ διεύθυνσις ἐντὸς τῶν μεταλλείων εἶναι *λαβυρινθοειδῆς*, καὶ διὰ τοῦτο οὐχὶ ἀκινδύως δύναται τις νὰ βαδίξῃ ἐντὸς αὐτοῦ ἄνευ ὁδηγοῦ, ἢ μίτου, τοῦ ὁποίου τὸ ἄκρον νὰ ἦναι προσδεδεμένον εἰς τὴν εἴσοδον· ἐπειδὴ δὲ δὲν εἰσέρχεται καὶ νῦν ἀνάλογον φῶς, ὡς καὶ τότε, διὸ καὶ εἰς πολλὰ μέρη διακρίνονται αἱ θέσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐτοποθέτουσιν τὰς λυχνίας οἱ ἐν αὐτῇ ἐργαζόμενοι, ἔχει ἀνάγκη ὁ ἐπισκεπτόμενος αὐτὸ καὶ ἀναμμένης δαδός.

· Ἄπασα δὲ ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ὄρυχείου τούτου, καὶ μετὰ τόσους αἰῶνας, φαίνεται ἀργυρίζουσα τὴν ὄψιν, οἱ δὲ ἐν ταῖς πλευραῖς αὐτοῦ λίθοι, λαμβανόμενοι ἐπὶ τῶν χειρῶν, ἔχουσι καὶ τὸ χρῶμα καὶ τὸ βᾶρος ἐπίσης *μεταλλικόν*· οὐδαμοῦ δὲ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ μεταλλείου δύναται τις νὰ ἀνεύρῃ καὶ ἐλαχίστην ποσότητα χρώματος, πολλαχοῦ δὲ μόνον σταλακτῆτας λευκοτάτους· τὰ δὲ πρὸς χρῆσιν τῶν μεταλλευτῶν ἐργαλλεῖα, ὡς εἰκάζομεν ἀπὸ τὰ τετυπωμένα σημεῖα ἐπὶ τῶν ἐντὸς τῶν μεταλλείων βράβραχων, ἦσαν ἐν μέρει μὲν *ἀξίται αιχμηραί*, ἐν μέρει δὲ *κωρικαί* ἢ *πυραμιδοειδεῖς*.

Πλησίον δὲ τοῦ ὄρυχείου τούτου, ἐπὶ τῶν ἀκτῶν, παρατηροῦνται κοιλοτήτες τινες ἐπὶ τῶν βράχων, καλούμεναι παρὰ τοῦ λαοῦ *Καμίρια*, καὶ ἐντὸς αὐτῶν, φαίνεται, ἐγένετο ἡ ἐκκαμίνευσις τῶν πολυτίμων τούτων μετάλλων, διὰ τῆς ἀναμίξεως καὶ ἄλλων μεταλλικῶν οὐσιῶν, ἥτοι σιδήρου, καὶ τιτανωδῶν τινῶν λίθων, οἵτινες συνέτεινον πρὸς τὴν ταχεῖαν τῆξιν, ὡς δύναται τις νὰ συμπεράνη ἐκ τῶν παρειῶν τῶν κοιλοτήτων, ἠλειμμένων διὰ μεταλλώδους τινὸς μίγματος· μεγάλοι δὲ σωροὶ *μολυβδοῦχωρ σκωριῶν*, αἱ-

τινες είναι τὰ περισσεύματα τῶν ἀρχαίων μεταλλουργικῶν ἐργασιῶν, εὐρίσκονται ἐρριμμένα περὶ τὴν θέσιν ἐκείνην, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὸν λόφον, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὀπίου εἶναι ὠκοδομημένος ὄναδος τοῦ ΑΓΙΟΥ ΣΙΑΒΕΣΤΡΟΥ· διὰ τὰ ἐρριμμένα δὲ ἐκεῖ ταῦτα λείψανα τῶν ἐκμεταλλευμάτων ἢ θέσις ἐκείνη ὑπὸ τοῦ λαοῦ καλεῖται ΛΕΙΨΑΝΑ· μέγα δὲ μέρος τῶν μεταλλευμάτων, κατὰ τὴν κρίσιν ὀρυκτολόγων τινῶν, μετεκομίζετο πρὸς ἐκκαμίνευσιν εἰς Λαύριον· ἐκ τούτου δὲ ἐξηγείται, κατ' αὐτοὺς, ἡ πληθὺς τῆς ἐκεῖ σεσωρευμένης σκωριούχου ὕλης· ἡ ἀνάγκη δὲ τῆς μεταφορᾶς ἐπεβλήθη ἴσως, μετὰ τὰς πρώτας ἐν Σίφνῳ ἐκκαμίνευσεις, δι' ἔλλειψιν καυσίμου ὕλης, ἥτις ἅπαξ περὶ τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς γῆσου κατασραφεῖτα, οὐδέποτε πλέον ἀνεβλάστησεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τόσους αἰῶνας ἡ ὄψις τῶν πέριξ ὁρέων φαίνεται γυμνοτάτη.

Ἄλλὰ καὶ παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς περὶ τὰ μεταλλεῖα θαλάσσης παραπλέων τις ἐν καιρῷ νημεῖας παρατηρεῖ εἰς βάθος ἀρκετὸν οὐ μόνον ἴχνη σκωριῶν, ἀλλὰ καὶ λείψανά τινα χειροποιήτου ἐργασίας, ἐκ τῶν ὁποίων εἰκάζεται, ὅτι ἐπὶ τῶν πρώτων Ἱστορικῶν χρόνων τὰ ἄκρα ἐκεῖνα τῆς Σίφνου κατεβυθίσθησαν ἀποτόμως ὑπὸ ἐγγεῖου τινος δυνάμεως, διὸ καὶ μέρη τινὰ τῆς πέριξ θαλάσσης ἔχουσι βάθος οὐ μικρὸν· πιθανώτατον δὲ νὰ ὑπῆρχεν εἰς τὸ καταβυθισθὲν ἐκεῖνο μέρος ἡ εἴσοδος καὶ ἄλλου τινος χρυσοφόρου μεταλλείου· ἡ καταβύθισις δὲ αὕτη ἐπιβεβαιοῦται ἐν μέρει καὶ ὑπὸ τοῦ τοῦ Πausανίου, ἀκμάσαντος περὶ τὰ 50 M. X, ὅστις ὁμως ἐθνικὸς ὢν, τὴν αἰτίαν ταύτης ἀποδίδει εἰς τὴν ὄργην τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, ὅπου πλησίον τῶν θησαυρῶν τῶν πλουσιωτέρων τῆς Ἑλλάδος πόλεωσ ἦτο καὶ ὁ τῶν Σιφνίων· λέγει δὲ (ἐν τοῖς Φωκικοῖς)· «Σιφνίων ἢ
 » νῆσος χρυσοῦ μέταλλα ἤνεγκε, καὶ αὐτοὺς τῶν προσιδόν-
 » των ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς ἀποφέρειν τὴν δεκάτην εἰς Δελ-
 » φοῦς· ὡς δὲ ὑπὸ ἀπληστίας ἐξέλιπον τὴν φορὰν, ἐπι-
 » κλύσασα ἡ θάλασσα, ἀφανῆ τὰ μέταλλα σφίσειν ἐποίησε»·

ἤτοι τῶν Σιφνίων ἡ νῆσος εἶχε μεταλλεῖα χρυσοῦ, καὶ ὁ Θεὸς (Ἀπόλλων) διέταξεν αὐτοὺς (διὰ τῆς Πυθίας βεβαίως), νὰ προσφέρωσι κατ' ἔτος εἰς τοὺς Δελφοὺς τὸ δέκατον τῶν ἐκ τῶν μεταλλείων εισοδημάτων· οἱ δὲ Σίφνιοι ὠκοδόμησαν τὸν θησαυρὸν, καὶ προσέφερον τὸ δέκατον· ὅτε δὲ ἀπὸ ἀπληστίας ἔπαυσαν τὴν ἀποστολὴν τῆς προσφορᾶς ταύτης, ἡ θάλασσα πλημμυρήσασα ἐξηφάνισε τὰ μεταλλεῖα αὐτῶν». ὥστε καὶ ἐκ τῆς αὐτοψίας, καὶ ἐκ τῆς διηγήσεως ταύτης ἐπιβεβαιοῦται ἡ καταβύθισις τοῦ ἐδάφους περὶ τὰ μέρη ἐκεῖνα· ἂν δὲ αὕτη, ἢ ἄλλη τις ἀφορμὴ ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς καταπαύσεως τῶν μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν, εἶναι ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς, ὡς καὶ ὁ χρόνος ἀκριβῶς, διότι παρ' αὐθεντῶν τῶν ἀρχαίων ἀναφέρεται.

Ὁ δὲ πατὴρ τῆς Ἱστορίας Ἡρόδοτος περὶ τὴν 5 Π. Χ. ἑκατονταετηρίδα γράφας τὰς ἐννέα αὐτοῦ Μούσας, οὐδὲν περὶ τῆς καταβύθισεως ταύτης λέγει, εἰ καὶ γράφει καὶ περὶ τοῦ πλούτου τῶν Σιφνίων τὸ πάλαι, καὶ περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θησαυροῦ. Σχολιαστὴς δὲ τις τῶν ἀρχαίων εἰς ἄλλην αἰτίαν ἀποδίδει τὸν θυμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, λέγων, ὅτι ἡ δεκάτη αὕτη τοῦ χρυσοῦ ἐστέλλετο εἰς Δελφοὺς κατ' ἔτος ἐν σχήματι χρυσοῦ ὠοῦ (αὐγοῦ), καὶ ὅτι ποτὲ οἱ Σίφνιοι, ἵνα ἐπωφεληθῶσι καὶ τὸν χρυσὸν τοῦτον, (ἐννοήσαντες βεβαίως, ὅτι ὁ ἀποστελλόμενος ἐχρησίμευεν οὐχὶ διὰ τὸν θεὸν, ἀλλ' ὡς λεία τῶν περὶ τὸν θεὸν ἱερῶν), ἀπέστειλαν οὐχὶ χρυσοῦν ὠόν, ἀλλὰ κεχρυσωμένον, καὶ ὅτι, ἀνακαλυφθείσης τῆς ἀπάτης ταύτης, τὰ μὲν μεταλλεῖα καταβυθίσθησαν, οἱ δὲ Σίφνιοι ἐπεκλήθησαν διὰ τοῦτο ἀκάθαρτοι (*).

(*) Εἰς τὰ διηγήματα ταῦτα τοῦ τε Πausανίου καὶ τοῦ σχολιαστοῦ ὑπολανθάνει βεβαίως καὶ ἀλήθειά τις, ἔχουσα, κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, ὡς ἀκολούθως· οἱ Σίφνιοι ἐνόσφ μὲν ἐξεμετάλλευον τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, ἀπέστειλλον τὴν δεκάτην πρὸς τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸν ὅποιον καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐλάτρευον ἀφοῦ ὁμοῦ αὐτοὶ ἐστερήθησαν τούτων, εἴτε ἐκ καταβύθισεων,

Τὸ δὲ ἕτερον Ὄρουχειον τὸ λεγόμενον τοῦ ΚΑΨΑΛΟΥ μὲν, διὰ τοὺς περὶ τὴν θέσιν ἐκείνην κεκαυμένους λίθους, τῶν Σχισμάδων δὲ, διότι οἱ πέριξ βράχοι εἶναι ἀποτόμως καὶ καθέτως σχεδὸν ἐσχισμένοι, κεῖται εἰς μεγάλην ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἀπόστασιν, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τοῦ Προφήτου Ἥλιου, τοὺς πρὸς τὸ Βορ.-Δυτ. τῆς νήσου μέρος· ἡ εἴσοδος δὲ αὐτοῦ μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦτο εἰσέτι ἄγνωστος, διότι τὸ πέριξ δάσος εἶχεν ἀποκρύψει αὐτήν· ἀνεκαλύφθη δὲ τυχαίως μετὰ τὴν πυρπόλησιν τοῦ δάσους ἐκείνου. Ἐπικάθηται δὲ ὑπεράνω τῆς εἰσόδου βράχοι ἀπότομοι ὕψους καὶ μέχρι 200 ποδῶν· καὶ ἐν τῷ μεταλλεῖῳ δὲ τούτῳ παρατηρεῖ τις τὰ αὐτὰ σχεδὸν φαινόμενα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐν τῷ τοῦ Ἁγίου Σώζοντος, ἦτοι Λαβυρινθοειδῆ τὴν διεύθυνσιν, ἀργυρίζουσαν τὴν ὄψιν τῶν παρειῶν τοῦ μεταλλείου, βάρος δὲ καὶ ἦχον τῶν ἀποσπασμένων ἐξ αὐτοῦ λίθων μεταλλικόν· ἐντὸς αὐτοῦ δὲ εὐρίσκει τις καὶ θραύσματά τινα ἀρχαίων πηλίνων ἀγγείων καὶ λίχνων, ἐκ τῶν ἐν χρήσει βεβαίως εἰς τοὺς ἐν αὐτοῖς ἐργασθέντας· ἐν αὐτῷ δὲ ἐξωφύττετο ἴσως θειοῦχος ἀργυρος, διότι οὐ μικρὰ ποσότης θείου ἐπικάθηται ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ μεταλλείου, περὶ τὸ ὅποιον ὑπάρχουσι λίθοι πολλοὶ πυρίκαστοι καὶ σιδηροῦχοι τὴν χροιάν καὶ τὸ βάρος· ὥστε δυοῖν θάτερον, ἢ καὶ σιδήρου μεταλλεῖον ἦτο ἐκεῖ πέριξ ἐν ἐνεργείᾳ, ἢ οἱ λίθοι ἐκείνοι ἐχρησίμουν πρὸς ταχυτέραν καὶ εὐκολωτέραν τήξιν τῶν Ἀργυροῦχων Ἐκβολάδων.

Πέριξ δὲ τῶν ἀνωτέρω μεταλλείων τῆς Σίρνου ἤδη, ἐν

εἶτε ἐξ ἄλλων λόγων, ἀπεστέρησαν τοῦ δεκάτου καὶ τὸν θεόν· πιθανόν δὲ καὶ ἐκ μικροφιλοτιμίας νὰ κατέφυγον εἰς τὸ παρὰ τοῦ σχολιαστοῦ ἀναφερόμενον ἐπινόημα, ὅτε τὰ μεταλλεῖα δὲν ἦσαν πλέον λίαν προσοδοφόρα· οἱ ἱερεῖς ὁμοῦς τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, ἐπωφελοῦμενοι τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐπιστίας τοῦ πλήθους, καὶ δὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ Πανσανίου, ἔπλασαν τὸν μῦθον ἐκεῖνον, ὅπως διατηρῶσι, πρὸς ὠφέλειάν των βεβαίως, ἀκμαῖον τὸ πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα σέβας τοῦ λαοῦ.

καιρῶ βροχῶν, ὡς καὶ εἰς τοὺς πλησίον αὐτῶν βόακας, ἀνευρίσκεται ποσότης οὐ μικρὰ *λιθαργύρου*, τὴν ὁποίαν ἀγράφται τινὲς μετ' ἐπιμελείας συλλέγουσιν, διότι αὕτη καὶ τῶρα, ὅπως καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, εἶναι ἀντικείμενον Ἐμπορίου πρὸς ἐπιγάνωσιν τῶν πηλίνων ἀγγείων, καὶ ἄλλας χρείας· δὲν εἶναι δὲ ἡ *λιθάργυρος* αὕτη, εἰς ἣν παρουσιάζεται κατάστασιν, ἴδιον μέταλλον, ἀλλ' *ὄξειδιον* τοῦ *μολύβδου*, προσελθὼν ἐκ τῆς ἐκκαμινεύσεως τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ περιέχον ἐν ἀφθονίᾳ μὲν *μόλυβδον*, ἐν σμικρᾷ δὲ ποσότητι καὶ *ἀργυρον*, διὰ τὰ τότε ἀτελεῖ περὶ τὴν ἐκκαμινεύσιν μέσα· τοιοῦτο δὲ *λιθαργύριον*, καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, εὐρίσκεται ἐν ἀφθονίᾳ καὶ εἰς τὸ Λαύριον.

Ἐκτὸς δὲ τῶν πολυτίμων τούτων μετάλλων ὑπῆρχεν ἐν Σίφνῳ καὶ ἑτέρα τις ὄρυκτῆ οὐσία, ἣτις ἐκαλεῖτο ΣΙΦΝΙΟΣ ΛΙΘΟΣ (*Lapis Siphnius*), περὶ τοῦ ὁποίου, ὁ μὲν Θεόφραστος, ὁ τοῦ Ἀριστοτέλους μαθητῆς, ἐν τῷ περὶ λίθων βιβλίῳ του, ὅπερ ἐγράφη τῷ 315 π. Χ. λέγει. «*Ἐπεὶ καὶ ἐν Σίφνῳ τοιοῦτός τις (λίθος) ἐστὶν ὄρυκτός, ὡς τρία στάδια ἀπὸ θαλάσσης, στρογγύλος καὶ βωλόδης, καὶ τρυφεύεται καὶ γλύφεται διὰ τὸ μαλακόν· ὅταν δὲ πυρωθῇ, καὶ ἀποβαθῇ ἐλαίῳ, μέλας τε σφόδρα γίνεται καὶ σκληρός· ποιοῦσι δ' ἐξ αὐτοῦ σκεύη τὰ ἐπιγράβεζα*». Τὰ αὐτὰ δὲ περίπου λέγει περὶ τοῦ λίθου τούτου τῆς Σίφνου καὶ ὁ Ῥωμαῖος Πλίνιος ἐν τῇ Φυσικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ. Ἐθεωροῦντο δὲ τὰ ἀγγεῖα ταῦτα πολύτιμα διὰ τὴν χρῆσιν καὶ στιλπνότητά των, οὐ μόνον ἐπὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐποχῆς· περὶ τῶν ἐκ ταύτης δὲ *Σιφνίων ποτηρίων* γράφει καὶ Στέφανος ὁ Βυζάντιος (*).

(*) Τῆς πολυτίμου ταύτης ὄρυκτῆς οὐσίας, οὐδὲν δυστυχῶς ἔχνος εὐρέθη ἐν Σίφνῳ κατὰ ταὺς νεωτέρους χρόνους, ὥστε φαίνεται ἢ ὅτι τὸ λατομεῖον ἐκεῖνο, περὶ οὗ ὁμιλεῖ ὁ Θεόφραστος, ἐκ σεισμοῦ τινος κατεβυθίσθη, ἢ ὅτι κερχωσμένον ὄν διατελεῖ ἔτι ἀγνωστον· εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο βεβαίως ἡ ἀνακάλυψις αὐτοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἡδύνατο νὰ προέλθῃ σπουδαῖόν τι καὶ ἐπωφελεῖς βιομηχανικὸν ἐπιτήδευμα.

Μετὰ τὸ πέρας δὲ τοῦ περὶ τῶν πολυτίμων ὀρυκτῶν τῆς Σίφνου κεφαλαίου τῆς πραγματείας ἡμῶν, δυνάμεθα, νομίζω, νὰ εἰπώμεν, ὅτι καὶ περὶ τῆς Σίφνου τὸ πάλαι ἐπηλήθευσεν, ὅ,τι ὁ Ξενοφῶν εἶπε διὰ τὸ Λαύριον τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι δηλ. « Ἔστι καὶ γῆ, ἣ σπειρομένη μὲν οὐ φέρει καρπὸν, ὀρυσσομένη δὲ πολλαπλασίους τρέφει, ἢ εἰ σίτον ἔφερε ».

Ἐνῶ δὲ πρὸ αἰῶνων πολλῶν τὰ μεταλλεῖα τῆς Σίφνου ἔμενον νεκρὰ, περὶ τὸ 1650 μ. χ. διαταράχθη ἡ ἡσυχία αὐτῶν, διότι Ἑβραῖοί τινες, ὡς λέγει ὁ Γάλλος περιηγητῆς Τουρνεφόρτιος, κατὰ διαταγὴν τῆς Πύλης ἤλθον εἰς Σίφνον πρὸς ἐκμετάλλευσιν μολύβδου· οἱ πρόκριτοι ὅμως τῆς Σίφνου μὴ ἀρεσκόμενοι εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, διότι ὁ λαὸς τῆς νήσου ὑπεβάλλετο εἰς ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν, ἐδελέασαν διὰ χρημάτων τὸν πλοίαρχον τοῦ κομίσαντος αὐτοὺς πλοίου, τὸ ὅποιον εἶχον φορτώσει ἀπὸ ἐκμετάλλευμα, διὰ νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸ εἰς Θεσσαλονίκην· καὶ τὸ μὲν πλοῖόν του οὗτος διετρώπητε, ἐσώθη δὲ διὰ τῆς λέμβου, ἐνῶ ἐκεῖνο ἐβυθίζετο· ἄλλοι δὲ τινες Ἰουδαῖοι καὶ Τοῦρκοι ἐπανελθόντες διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην, δὲν ἔλαβον καλλιτέραν τύχην, διότι οἱ Σίφνιοι ἔδωσαν καὶ πάλιν χρήματα εἰς πειρατὴν τινα ἐκ Προβιγκίας, εὐρισκόμενον τότε ἐν Μήλω, ὅστις διὰ κανονοβουλισμῶν ἐβύθησε τὸ πλοῖον, ὅπερ ἔφερε τοὺς Ἰουδαίους καὶ τὸ ἐκμετάλλευμα, καὶ οὕτως οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐγκατέλειψαν τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, μὴ τολμῶντες πλέον νὰ φανῶσιν εἰς τὰς νήσους πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν Γάλλων καταδρομῶν, οἵτινες πολλάκις ἠχμαλώτιζον αὐτούς. (*)

Σ. Ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς βασιλείας ἐν Ἑλλάδι διάφοροι Ἐπιστήμονες, καὶ μάλιστα Γερμανοί, ἐπεσκέφθησαν τὰ μεταλλεῖα τῆς Σίφνου· εἷς δὲ τούτων μάλιστα, ὁ Φιέδερ, κατὰ τὸ 1836 ἐνεργήσας πειραματικὰς τινὰς ἐρεῦνας ἐπὶ τῶν ἐξην-

τλημένων τούτων μεταλλείων, βεβαίον ότι ταῦτα, καί περ' οὕτως ἔχοντα, ἀποφέρουσιν ἔτι ἀρκετὴν ἀργύρου ποσότητα, οὐχὶ ὁμως καὶ τοσαύτην, ὥστε νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς τῆς ἐκμεταλλεύσεως δαπάνας.

Οὐδόλως βεβαίως παράδοξον, ὡς νομίζομεν, σπουδαιότερα ἐπιστημονικαί ἔρευναι νὰ ἀνεύρωσι νέας πηγὰς πλοῦτου, ὁμοίως πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων· τολμηρὸν δὲ νὰ παραδεχθῆ τις, ὅτι ἔκτειναι καὶ μόναι ἦσαν, αἱ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀνευρεθεῖσαι καὶ ἐξαντληθεῖσαι, ὅτε μάλιστα καὶ τὰ πρὸς μεταλλουργίαν μέσα ἦσαν πολὺ ἀτελέστερα τῶν νῦν ἐν χρήσει. Βεβαίως πρὸς τοῦτο εἶναι ἀνάγκη καὶ κόπου μεγάλου, καὶ δαπάνης οὐ μικρᾶς, ἀλλ' οὐδέποτε, κατὰ τοὺς ἔχοντας καὶ τὸν κοινὸν νοῦν, εἶναι δυνατόν νὰ εὐρεθῆ ὁ χρυσὸς ἐντὸς τοῦ πρὸς κεραμεῖαν χώματος, ὡς πρὸ τῶν ἐτῶν ταχυτοδακτυλουργίας κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὴν δημοτικὴν ἡμῶν ἀρχήν, καὶ διαδοῖς καὶ τὰς ἄλλας προϊσταμένας, νὰ ἐρεθίσῃ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον διὰ τῶν γελοίων διαδόσεων τὰς ἀκορήστους ὀρέξεις πολλῶν κερδοσκοπῶν τῆς Σύρου καὶ τῶν Ἀθηνῶν, ὥστε ἡ μὲν Σίφνος νὰ καταπλημμυρήσῃ χωροφυλάκων, μηχανικῶν, ἀγοραστῶν τῶν βουνῶν καὶ λόφων, ἡ δὲ ἐφημερίδογραφία, καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Ν. Κόσμου, ὑπὸ τῶν φαντασιωδῶν διηγήσεων διεγειρομένη νὰ παρίστανῃ τὴν Σίφνον ὀλόκληρον στίλβουσαν ἀπὸ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τοσοῦτον, ὥστε ἡ λάμψις αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς ἀναγωγῆς μόνον ἠδύνατο καὶ τοῦ τυφλοτέρου τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ ἐρεθίσῃ· πᾶς λίθος τότε ψαμμίτης, μικρὰν στιλπνότητα ἔχων, ἐθεωρεῖτο ἀργυροῦχος ἢ χρυσοῦχος, μαχαρίους δ' ἐθεώρουν ἑαυτοὺς οἱ ἐκ τῆς θέσεώς των δυνάμενοι νὰ ἐπωφεληθῶσιν ἐκ τῆς περιστάσεως ἐκείνης, καὶ νὰ κατασταθῶσι νέοι Κροῖσοι· συνεπεία δὲ τῶν διαδόσεων ἐκείνων ἀπηγορεύθη καὶ ἡ τοῦ κεραμεῖου χώματος ἐξαγωγή, ὅπου δ' εὐρέθη τοιοῦτον ἀλλαχοῦ κατεσχέθη· μόλις δὲ μετὰ παρέλευσιν μηνῶν ὀλοκλήρων ἐγνώσθη, ὅτι τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἔπρεπε νὰ γείνη καταληπτὸν, ἦτοι, ὅτι ἄ ν θ ρ α κ ε ς ἦτο ὁ ἐντὸς τῆς κ ε ρ α μ ί τ ι δ ο ς ἐπιζητούμενος θ η σ α υ ρ ὸ ς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΚΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ.

Τὸ κλίμα τῆς Σίφου, οὐδεμίαν ἔσως, ἢ μικράν μόνον ἀλλοίωσιν ὑποστάν ἐκ τοῦ χρόνου, ἐθεωρεῖτο πάντοτε ἐκ τῶν καλλιτέρων καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀρχαιότητος ἢ ἔλλειψις ἐλῶν, ἢ ἐν τῇ νήσῳ ἀνάπτυξις τῆς τε ἡμέρου καὶ ἀγρίας φυτείας, πανταχοῦ σχεδὸν, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλεται βεβαίως τὸ ὑγιεινὸν τοῦ τόπου, ὁ αἶθριος οὐρανός, ὁ μέτριος χειμὼν, ἢ σπανίως πίπτουσα χιὼν, καὶ οἰέτησιαι (μελτέμια), μετριάζοντες τὸν καύσωνα τοῦ θερούς, καθίστῳσι τὸ κλίμα τοιοῦτον, ὁποῖον παριστᾷ αὐτὸ ὁ Γάλλος Βαρθελεμῦ (ἐν τῷ Νέῳ Ἀναχάρσιδι, Κεφ. 76.) «Οὐρανὸς πάντοτε αἶθριος, λέγει, ἐξοχαλ ἐστολισμέναι ἀπὸ ἀρθῆ, καὶ πάντοτε κεκαλυμμέναι ἀπὸ καρπός, κατοικία καταροητεύουσα, ἐνθα ὁ καθαρώτερος ἀήρ παρατελεῖ τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων πέραν τῶν συνήθων ὀρίων, εἶναι ἀσθερῆς τις εἰκὼν τῶν ὠραιοτήτων, τὰς ὁποίας παρουσιάζει ἡ Σίφνος.»

Ἄλλος δὲ Γάλλος περιηγητῆς, ὁ Γκουφιῆ, λέγει ὅτι «τὸ κλίμα τῆς Σίφου ἐμπνέει λύπην, ὅταν τις μέλλῃ γὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ αὐτῆς· εἶναι δὲ τοῦτο πάντοτε αἶθριον καὶ γαλήνιον»· ὁ δὲ Γερμανὸς φιλόλογος Θείριος ἐπισκεφθεὶς ποτε τὴν Σίφνον, καὶ καταμαγευθεὶς ἐκ τῆς θέας αὐτῆς, ἦτις, ὑπὸ χειμάρων καὶ κοιλάδων διακοπτομένη, ποῦ μὲν παρουσιάζει ὄψιν ἀμφιθεατρικὴν καὶ κατάφυτον, ποῦ δὲ ὀρίζοντα ἀρκετὰ εὐρὺ καὶ σύνδενδρον, ἐνθα τῶν ἀδόντων παμπληθῶν πτηνῶν τὸ κελάδισμα διακόπτει

πολλάκις ὁ μονότονος τῶν ρυακίων ἦχος, παρωμοιάζεν αὐτὴν πρὸς μικρὰν Ἑλθετία.

Ὅτε δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1823 ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἤλθεν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, πρὸς συνομολόγησιν δανείου 4,000,000 φράγκων, ἀντὶ τῶν ὁποίων τὸ τάγμα ἐκεῖνο ἀπήτει πρὸς ἐγκατάστασιν αὐτοῦ τὰς νήσους Νάξου, Πάρου, Ἀντίπαρον καὶ Σίφνον, ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦ ἔγραφεν εἰς τὰς ὀδηγίας, τὰς πρὸς τὸν ἐν Ἑλλάδι πληρεξούσιον τοῦ Τάγματος, περὶ Σίφνου τὰ ἐπόμενα.

« Ἡ Σίφνος κεῖται πρὸς ἄρκτον καὶ ἐγγὺς τῆς Κιμώλου· πάλαι ἐνομιζέτο ἡ πλουσιωτέρα νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους διὰ τὰ ἐν αὐτῇ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὧν τὸ δέκατον μόνον παρέσχευεν εἰς τὸν περίφημον ναὸν τῶν Δελφῶν τοὺς πλουσιωτέρους θεσσαυρούς· τὰ ἐν αὐτῇ περικλειόμενα πλούτη διαμέρουσιν ἄγνωστα· ἐκτός δὲ τῶν μεταλλείων τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πλουτεῖ καὶ μολύβδου, σιδήρου καὶ μαγγήτου· τὰ ὄρη αὐτῆς περιέχουσι ὁμοίως λατομεῖα ὠραιοτάτου μαρμάρου· ἡ νῆσος αὕτη ἠδύνατο εἶναι κατὰ τὴν ἔξουσίαν τῶν Εὐρωπαίων, καὶ μάλιστα τῶν Μελιταίων Ἰπποτῶν· εἶναι ἐπίσης μία τῶν ὠραιωτέρων καὶ θελκτικωτέρων· ἀήρειναι καθαρὸς καὶ ὑγιεινός, τὸ ἔδαφος γονιμώτατον· ἐπικρατεῖ καὶ ἡ βιομηχαρία· οἱ κάτοικοι ἠδεις καὶ φιλόξενοι, αἱ γυναῖκες ὠραῖαι· δὲν ἔχει καλὸν λιμένα· εἶναι δὲ πολύτιμος, ὡς καὶ ἡ Πάρος, Ἀντίπαρος καὶ Νάξος, μεθ' ὧν δύναται γὰρ ἀποτελεῖσθαι λαμπτρὰν κτήσιν τοῦ Μελιταίου Τάγματος· ἔχει δὲ καὶ δύο ρησίδρια, καὶ μέρη ἀκατοίκητα, ἐν οἷς ἀκινδύνως θύναται γὰρ ἀγκυροβολήσωσι μεγάλα σκάφη».

Πλεονάζουσι δὲ ἐν Σίφνῳ ἐκ τῶν ἡμέρων δένδρων ἡ Ἐλατα, ἐκ τῆς ὁποίας ὑπάρχουσι νῦν περὶ τὰς 45,000 φυτὰ, καθ' ἡμέραν πολλαπλασιαζόμενα διὰ τῆς ἐμφυτεύσεως καὶ

τοῦ ἐνοφθαλισμοῦ· ἐκαλλιεργεῖτο δὲ, ὡς φαίνεται, αὕτη καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν κορυμῶν πολλῶν δένδρων τοῦ εἴδους τούτου, τῶν ὁποίων ἡ διάμετρος εἶναι μέχρι 3 καὶ 4 μέτρων· μετ' αὐτὴν δὲ τὰ Ἑσπεριδοειδῆ, (ἤτοι αἱ λεμονέξαι καὶ τὰ τούτοις ὅμοια), καὶ τὰ λοιπὰ ἀπωροφόρα, περὶ τῶν ὁποίων ἕτερος Γάλλος λέγει, ἐν τῷ ἐπιστημον. λεξικῷ «*Ἡ Σίφνος εἶναι ὑπὸ ὠραιότατον οὐρανόν· ὁ ἀήρ, τὰ ὕδατα, οἱ καρποὶ, τὸ μέλι, τὸ κυνήριον, αἱ ὄριθες, τὰ πάντα ἐν αὐτῇ εἶναι ἐξαιρετά· αἱ ἐν αὐτῇ σταφυλαὶ εἶναι θαυμάσιαι, ἀλλ' ἡ παράγουσα αὐτὰς γῆ εἶναι λίαν σκληρὰ, καὶ διὰ τοῦτο οἱ οἴνοι αὐτῆς δὲν εἶναι πολὺ λεπτοί»· τοιαύτη δὲ οὖσα ἡ Σίφνος ὡς πρὸς τὰς ὁπώρας, τῶν ὁποίων κατὰ τοὺς τελευταίους μάλιστα χρόνους πολλὰ εἶδη ἐξηυγενίσθησαν, ἀλλαχόθεν μετακομισθέντα, δὲν εἶναι τοσοῦτον ἐπιδεκτικὴ καὶ διὰ τοὺς ἀημετριακοὺς καρποὺς, διὸ καὶ μικρὰ δι' αὐτοὺς καταβάλλεται πρόνοια.*

Ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων φυτῶν καὶ θάμνων, ὑπὸ τῶν ὁποίων εἶναι κεκαλυμμένα τὰ ὄρη, οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ φάραγγες, πλεονάζουσι ἡ ἀγριελαια, ἡ ἀγρία ἄρκευθος (κοινῶς Φίδα καλουμένη) ὁ μαστιχοφόρος σχοῖτος, ἡ λβγος, καὶ ἡ ροδοδάφνη, εἰς τὰ ρεῦματα ἰδίως τῶν ποταμῶν, τὸ ἀψιθιον, ὁ Σπάρτος, ὁ Ἑλεμισφαλος, ὁ ἀρωματικὸς θῦμος, τὸ ἀρωματικὸν ὀρίγαρον, ἡ λιβαρωτίς (δενδρόλιθικος) εἶδος τε κρόκου (ζαφοράς) πρὸς τὸ βόρειον μέρος μόνον, καὶ ἡ αὐτοφυῆς καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν νῆσον κάππαρις. (*).

(*) Ἐκ τῶν διαφορῶν δὲ εἰδῶν τῶν ζώων, ὁμοίων καθ' ὅλας τὰς Κυκλάδας, ἄξιον σημειώσεως θεωροῦμεν εἶδος τι ἐντόμων ἐκ τῆς τάξεως τῶν κολεοπτέρων, χρυσιζουσαν ἔχον τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν, ὡς αἱ Κανθαρίδες, τὸ ὅπατον ζῆ μόνον ἐντὸς τῶν τοίχων τῆς μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, τῆς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁμωνύμου ὄρους ἐκτισμένης· διατελοῦσι δὲ τὰ ζῴδια ταῦτα, κοινῶς καλούμενα μαμουνάκια τοῦ Προφήτου Ἡλία, καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα ὑπὸ χειμερινῆν νάρκην, καὶ μόνον κατὰ τὰ ἔαρ καὶ τὸ θέρος φαίνονται, ὅτι ἔχουσι ζῶην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ.

Οὐδεμίαν βεβαίως δυνάμενοι νὰ ἔχωμεν ἀναμφισβήτη-
τον μαρτυρίαν περὶ τῶν πρώτων τῆς Σίφνου κατοίκων κατὰ
τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, ὅτε καὶ ἡ τῶν γραμμάτων χρῆ-
σις ἦτο εἰσέτι ἄγνωστος, ἐξ ἀνάγκης ἀνατρέχομεν εἰς τοὺς
ἀρχαίους Ἱστοριογράφους, αἵτινες, πλησιέστεροι ὄντες πρὸς
τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἦσαν βεβαίως καὶ εἰς θέσιν πολὺ καλ-
λιτέραν ἡμῶν, ὅπως μεταδώσωσι τὰς διὰ στόματος διασω-
θείσας παραδόσεις, αἵτινες καὶ παρὰ τῶν συγχρόνων τῶν
ἐπιστεύοντο, καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἦσαν ἐγγύτεραι.

Κατὰ τὰς μαρτυρίας λοιπὸν τοῦ τε Ἡροδότου, καὶ τοῦ
Θουκυδίδου, συγγράφαντος τὴν ἑαυτοῦ Ἱστορίαν περὶ τὸ
434—410 Π. Χ., Κἄρες καὶ Φοίνικες ἐκ τῆς Ἀσίας ὑ-
πῆρξαν οἱ πρῶτοι τῆς Σίφνου, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Κυκλά-
δων, κάτοικοι· γνωστὸν δὲ ὅτι ἐκ Φοινίκης ἦτο καὶ ὁ κο-
μίσας εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ 16 γράμματα, καὶ ὅτι οἱ Φοίνι-
κες πρωιμώτατα παντὸς ἄλλου ἔθνους ἐπεδόθησαν εἰς τὸ
ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, ἥτις δὲν ἦτο ἀμέτοχος καὶ
πειρατικῶν καὶ ληστρικῶν ἐπιδρομῶν· ἀποδείξεις δὲ τῆς
ἀληθείας ταύτης περὶ τῶν πρώτων οἰκιστῶν τῶν νήσων
ἔχομεν οὐ μόνον τὴν ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἀναφερομένην,
ὅτι δηλ., ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐκαθάριζον ἐπὶ τοῦ Πελοποννη-
σιακοῦ πολέμου τὴν Δῆλον, ἐκ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ τε-
θαμμένων εὐρέθησαν ὑπὲρ τοὺς ἡμίσεις Κἄρες, γνωρισθέν-
τες ἐκ τῶν συντεθαμμένων ὄπλων, καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς
ταφῆς τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν νεωτέρων ἀρχαιολό-

γων ἐρεύνας, τῶν ὁποίων πολλοὶ εὗρον εἰς πολλὰς τῶν νήσων ἵχνη τῆς διαμονῆς τῶν ἀρχαίων τούτων ἐποίκων· εἰς αὐτοὺς βεβαίως ἀποδοτέον καὶ τὰ πρῶτα τῆς νήσου ὀνόματα Μερόπη καὶ Ἄκις, ἴσως δὲ καὶ τὴν τῶν μεταλλείων εὐρεσιν, διότι, ὡς γνωστὸν, πρῶτοι οἱ Φοίνικες ἐπεδόθησαν εἰς τοιαύτας μεταλλουργικὰς ἐργασίας.

Πρῶτος δὲ ὁ Μίνως, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, ὁ τῆς Κρήτης βασιλεὺς, οὗτινος ἡ ἐποχὴ ὑποτίθεται ἕνα περίπου αἰῶνα πρὸ τῶν Τρωϊκῶν, εἰς τὴν Πελασγικὴν ἀνήκων φυλὴν, διὰ τῆς ναυτικῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἐγένετο κύριος τῶν Κυκλάδων, καὶ οἰκιστὴς τῶν περισσοτέρων ἐξ αὐτῶν, ἀποδιώξας τοὺς Κᾶρας, καὶ Φοίνικας, καὶ ἐγκαταστήσας ἐν αὐταῖς ἡγεμόνας τοὺς υἱοὺς του, οἵτινες καὶ τὰ ὀνόματα πολλῶν νήσων μετέβαλον, ὡς λ. χ. τὸ τῆς Φολεγάνδρου, οὕτω κληθείσης ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχαίου υἱοῦ τοῦ Μίνως Φολεγάνδρου, τὸ τῆς Μήλου ἀπὸ τοῦ ἥρωος Μήλου, ἐνῶ πρότερον ἐκαλεῖτο διὰ τοῦ Φοινικικοῦ ὀνόματος Βίβλος, κ. τ. λ. Ὅτι δὲ καὶ ἐν Σίφνῳ ἐπεκράτησεν ἡ τοῦ Μίνως δυναστεία, ἀπόδειξιν τρανωτάτην ἔχομεν καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως καὶ τῆς κρήνης Μινώας, περὶ ὧν εἶπομεν ἀνωτέρω· ἐπὶ τοῦ Μίνως δὲ καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ἀνεπτύχθη ἔτι μᾶλλον καὶ ἡ διὰ θαλάσσης συγκοινωνία, διότι, ὡς ὁ Θουκυδίδης λέγει « τότε καὶ οἱ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι » ἀνάστησαν (ἀπεδιώχθησαν) ὑπ' αὐτοῦ, ὅτε περ καὶ τὰς » πολλὰς αὐτῶν κατῴκισεν ».

Μετὰ τὸν Τρωϊκὸν δὲ πόλεμον, περὶ τὸ 4000 Π. Χ. ὅτε ἐγένετο μεγάλη τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος ἀναστασις, ἕνεκα τῆς καθόδου τῶν Ἑρακλειδῶν, οἱ Ἀθηναῖοι, Ἰωνες ὄντες, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποστείλωσι πολλαχοῦ ἀποικίας, διὰ τῶν ὁποίων κατέλαβον πρὸς ταῖς ἄλλοις καὶ ὅλας τὰς Κυκλάδας, πλὴν τῆς Μήλου καὶ Θήρας, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον ἐγκατασταθῆ Δωριεῖς· γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ ἡγεμὸν τῆς εἰς Σίφνον ἀποικίας τῶν ἐξ Ἀθηνῶν Ἰόνων ὠνομάζετο ΑΛΚΗΝΩΡ, κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Γεωγράφου

Διονυσίου. Τὴν εἰς Σίφνον δὲ μετάβασιν τῶν Ἰώνων ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ὁ Ἡρόδοτος λέγων (ἐν Βιβλ. 7) «*Σίφριοι δὲ καὶ Σεριφιοὶ Ἰῶνες ἀπ' Ἀθηναίων*» καὶ Ἰσοκράτης ὁ ῥήτωρ (ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ), ὁ ὁποῖος ἐγκωμιάζων τοὺς Ἀθηναίους λέγει «*Καὶ πρῶτον μὲν τὰς Κυκλάδας νήσους,*
» περὶ ἃς ἐγένοντο πολλὰί πραγματεῖαι κατὰ τὴν Μινῶ
» τοῦ Κρητὸς δυναστείας, ταύτας τὸ τελευταῖον ὑπὸ Κα-
» ρῶν κατεχομένης, ἐκβαλόντες ἐκεῖνους, οὐκ ἐξιδιώσασθαι
» τῆς χώρας ἐτόλμησαν, ἀλλὰ τοὺς μάλιστα βίου τῶν
» Ἑλλήνων δεομένους κατέφαισαν εἰς αὐτὰς (οἱ Ἀθη-
» ναῖοι)» καὶ μετὰ ταῦτα πολλὰς πόλεις ἐφ' ἑκάτερα τῆς
» Ἠπείρου καὶ μεγάλας ἔκτισαν». (*)

(*) Μετὰ τὴν ἀποδίωξιν τῶν Κρητῶν ἐκ Σίφνου, ἢ καὶ τὴν ὑποδούλωσιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἰώνων, φαίνεται ὅτι ἡ Μινῶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκπίπτουσα κατεστράφη, ἀντ' ἐκείνης δὲ νέαι πόλεις ψυχοδομήθησαν, ἧτοι ἡ Ἀπολλωνία, ἴσως δὲ συγχρόνως καὶ ἡ περὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν Ἀρτεμίων, ἧτις ὁμως παρ' οὐδενὸς τῶν ἀρχαίων μνημονεύεται· ἀλλ' ἡ ἔκτασις τῆς κωμοπόλεως ταύτης, ἧτις εἶναι νῦν ἡ μεγαλειτέρα καὶ πολυπληθέστερα τῶν τῆς Σίφνου, καὶ ἐν μέσῃ σχεδὸν κατασκίων δένδρων καὶ κήπων, ὀφείλεται εἰς τὴν καλαισθησίαν καὶ εὐπορίαν τῶν νῦν κατοίκων· κτίσματα δὲ ὅλως νέας ἐποχῆς φαίνονται καὶ αἱ ἐπίλοιποι τῆς νήσου κωμοπόλεις Ἐξάμπελα, Καταβατὴ, καὶ Πετάλλιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΜΗΑΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ,
ΗΤΟΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 490 Π. Χ.

Ἡ Σίφνος, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς Ἑλλάδος πόλεις καὶ νῆσοι, ἀπέτελει κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἰδιαίτερον, οὕτως εἶπεν, κράτος, διότι τὸ αἶσθημα τῆς Ἐθνικῆς ἐνό- τητος ὑπὸ ἐν κυβερνητικὸν σύστημα βραδέως ἀνεπτύχθη παρὰ τοῖς Ἑλλησιν εἶχεν ἐπομένως ἰδίους νόμους, καὶ ἴδιον τρόπον διοικήσεως καὶ ἐπὶ τῆς δυναστείας μὲν τοῦ Μίνως διακείμετο πιθανῶς ὑπὸ τῶν διαδόχων τούτου, μετὰ δὲ τὴν ἐν Σίφνω ἐγκατάστασιν τῶν Ἴωνων βεβαίως ὁ ἡγεμῶν αὐτῶν Ἀλκίνοωρ καὶ οἱ τούτου διάδοχοι θὰ ἐξήσκουν ἐπὶ τῶν Ἴωνων ἀποίκων εἰδός τι βασιλικῆς ἐξουσίας, ἕως ἔτου ὀλίγον κατ' ὀλίγον, μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας ἐν Ἀθήναις, μετεβλήθησαν καὶ τὰ τῶν ἀποικίων πολιτεύματα, παραδεκτοῦ γενομένου καὶ παρ' αὐτῶν τοῦ δημοκρατικοῦ, κατὰ τὸ τῆς Μητροπόλεως παράδειγμα.

Ἄλλ' εἰ καὶ διοικητικῶς ἦσαν οὕτω κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων οἱ Ἑλληνας, εἶχον ὁμῶς καὶ φυλετικὸν τινα σύνδεσμον, διότι εἶχον συναίσθησιν τῆς κοινῆς καταγωγῆς, εἶχον τὴν αὐτὴν θρησκείαν, τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, κοινὰς ἑορτὰς καὶ κοινούς ἀγῶνας, κατὰ τὴν τελετὴν τῶν ὁποίων μόνον εἰς τοὺς Ἑλληνας ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ παρευρίσκωνται, καὶ λαμβάνωσιν μέρος ἐν αὐτοῖς.

Δυστυχῶς δὲ δὲν περισώθησαν μέχρις ἡμῶν οἱ τῶν Σι-

φνίων νόμοι, εἰ καὶ γίνεται μνεία περὶ τούτων· οὐδόλως δὲ παράδοξον νὰ ἔγραψε καὶ περὶ τῆς τῶν Σιφνίων πολιτείας ὁ Ἀριστοτέλης, ὅστις γνωστὸν, ὅτι ἔγραψε περὶ τῆς τῶν Δηλίων, Κυθνίων, Μηλίων καὶ ἄλλων νησιωτῶν.

Οἱ ἐν Σίφνῳ δὲ ἐγκατασταθέντες Ἴωνες, εἴτε αὐτοὶ πρώτοι ἀρχίσαντες τὰς μεταλλευτικὰς ἐργασίας, ἢ, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, παρὰ τῶν πρὸ αὐτῶν παραλαβόντες ταύτας, σπουδαίως ἠσχολήθησαν εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· οὐδόλως δὲ παράδοξον ἢ ἐργασία αὕτη νὰ ἐγίνετο ὑπὸ ὅλων ἢ μέρους τῶν προτέρων τῆς Σίφνου κατοίκων, οἵτινες, εἴτε ἀναγνωρίσαντες τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἴώνων, ἢ νικηθέντες καὶ ὑποταχθέντες ὑπ' αὐτῶν, κατὰ τὸ τότε ἰσχύον δίκαιον τοῦ πολέμου, ὑπέκυψαν εἰς δουλείαν· τοῦτο τολάχιστον δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ἐκ τῶν λόγων τοῦ Ἡροδότου, ὅτι οἱ Σίφνιοι διενέμοντο τὰς προσόδους τῶν μεταλλείων κατ' ἔτος, ἄλλως δυσεξήγητος ἢ ἐξ ἴσου διανομή.

Πλουτήσαντες δὲ οἱ Σίφνιοι ὑπὲρ πάντας τοὺς Νησιώτας κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, δὲν ἠρέεσθησαν εἰς μόνην τὴν ἰδιωτικὴν ἀπόλαυσιν τοῦ πλοῦτου, ἀλλὰ μέγα μέρος αὐτοῦ ἐδαπάνησαν καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν δημοσίων ἰδρυμάτων καὶ γαῶν, πρὸς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως αὐτῶν· διὰ λευκῶν δὲ Παρίων μαρμάρων ὠκοδόμησαν οὐ μόνον τὸ ΠΡΥΤΑΝΕΙΟΝ τῆς πόλεως, ἤτοι τὸ δημοσίον οἰκοδόμημα, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγίνοντο αἱ συνεδριάσεις τῶν ἀρχόντων, ἐφυλάττοντο τὰ ἀγάλματα τῶν παλιούχων θεῶν, καὶ διετηρεῖτο ἄσβεστον τὸ ἐκ τῆς μητροπόλεως πῦρ, ἀλλὰ καὶ τὴν ΑΓΟΡΑΝ, ἤτοι τὸν τόπον τῆς συνελεύσεως τοῦ δήμου, τῆς ὁποίας ὁ περίβολος καὶ αἱ περὶ αὐτὴν στοαὶ ἦσαν ἐπίσης ἐκ μαρμαρίου.

Τὴν εὐτυχεῖαν ὅμως ταύτην τῶν Σιφνίων διατάραξε, κατὰ κακὴν μοῖραν, ἢ τῶν Σαμίων ἐπίθεσις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 6 Π. Χ. αἰῶνος· τὸ ὅλως δὲ ἀπρόοπτον τοῦτο γεγονός ἐπένεγκεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων κακῶν καὶ μεγάλως χρηματι-

κὰς ζημίας, καὶ οὐδέποτε πλέον ἠδυνήθησαν οἱ Σίφνιοι νὰ ἀναλάβωσι τὴν προτέραν εὐκλειαν· τὴν ἀφορμὴν δὲ καὶ τὰ προκαλέσαντα τὸ συμβάν τοῦτο αἴτια ἀφηγοῦμεθα ἤδη λεπτομερῶς, ὡς περιγράφονται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου.

Περὶ τὸ 536 Π. Χ. κατέλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς Σάμου διὰ τῆς βίας καὶ τῆς πονηρίας ὁ τύραννος Πολυκράτης, ὁ ὁποῖος καὶ πολλὰς ἄλλας παρακειμένας νήσους καὶ πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας κατέκτησε, κατασκευάσας ἐπὶ τούτῳ στόλον ἐξ ἑκατὸν πεντηκοντόρων, καὶ συντηρῶν στρατὸν ἐκ χιλίων μισθοφόρων τοξοτῶν· συνῆψε δὲ οὗτος καὶ σχέσεις φιλικὰς μετὰ τοῦ τότε βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Ἀράσιδος, ὅστις βλέπων τὰς μεγάλας ἐκεῖνας εὐτυχίας τοῦ Πολυκράτους, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν παραθέτομεν καὶ ἡμεῖς ὧδε· «*Δίαν εὐχάριστον μὲν εἶναι τὰ μακθάρη τις, ὅτι ὁ φίλος τοῦ εὐτυχεῖ, ἀλλ' εἰς ἐμὲ αἱ μεγάλαι εὐτυχίαι σου δὲν ἀρέσκουσι, ἐπειδὴ γινώσκω, ὅτι τὸ θεῖον εἶναι φθονερόν· ἐπιθυμῶ δὲ, ὅπως καὶ ἐγὼ καὶ οἱ φίλοι μου ἄλλοτε μὲν τὰ εὐτυχεῶσι, ἄλλοτε δὲ τὰ δυστυχεῶσι, διότι οὐδένα γινώσκω, ἐξ ὅσων ἤκουσα, ὁ ὁποῖος μέχρι τέλους δὲν κατεστράφη καθ' ὀλοκλήριαν, ἐνῶ καθ' ὅλα ἦτο εὐτυχῆς· σὺ λοιπὸν πειθόμενος εἰς ἐμὲ πρᾶξον εἰς τὰς εὐτυχίας σου ταῦτα· φροντίσας τὰ εὖρος, ὅ,τι ἐκ τῶν πραγμάτων σου θεωρεῖς μεγαλειτέρας ἄξιας, καὶ διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ὁποίου θὰ λυπηθῆς περισσότερον, ρίψον αὐτὸ οὕτως, ὥστε τὰ μὴ ἦναι δυνατὸν τὰ εὐρεθῆναι πλέον· ἴδαν δὲ καὶ μετὰ τοῦτο αἱ εὐτυχίαι δὲν σοὶ ἔρχονται ἐναλλάξ μὲ τὰς δυστυχίας, διὰ τοῦ τρόπου τούτου θεράπευε τὸ πρᾶγμα».*

Ὁ Πολυκράτης εὐρὼν ὀρθὴν τὴν συμβουλὴν τοῦ φίλου ἀπεφάσισε νὰ ρίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν χρυσόδετον σφραγίδα του, ἣτις ἦτο ἐκ λίθου σμαράγδου, ἔργον δὲ περιφήμου τινος τεχνίτου· ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐξῆλθεν εἰς τὸ πέλαγος, ἐπιβάς ἐντὸς πεντηκοντόρου, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ὄλων τῶν συμπλωτῆρων ἔριψε τὸ δακτυλίδιον του ἐκεῖνο

εἰς τὴν θάλασσαν· ὅλλα, κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν, τὸ δακτυλίδιον εὑρέθη μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐντὸς τῆς κοιλίας μεγάλου τινὸς ὄψαριου, τὸ ὅποιον, ὡς ἐξαιρετόν τι πρᾶγμα, προσέφερε δῶρον εἰς τὸν τύραννον ὁ συλλαβὼν αὐτὸ ἁλιεύς.

Ὁ Πολυκράτης μετὰ τὴν εὑρεσιν αὐτοῦ, διὰ τὸ ὅποιον οὐ μικρὰν εἶχε δοκιμάσει λύπην, ἐμήνυσε πάντα τὰ γενόμενα εἰς τὸν ἐν Αἰγύπτῳ βασιλέα καὶ φίλον τοῦ Ἄμασιν, ὅστις ἀμέσως ἐνόησας, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ὅτι εἶναι ἀδύνατον εἰς ἄνθρωπον νὰ μετατρέψῃ τὸ πεπρωμένον, καὶ ὅτι τὸ τέλος τοῦ Πολυκράτους ἐξ ἅπαντος θά ἦναι ὀλέθριον, ἀφοῦ εὐρίσκει καὶ ὅσα θέλει νὰ χάσῃ, πέμψας κήρυκας εἰς Σάμον διέλυσε τὰς μετὰ τοῦ Πολυκράτους σχέσεις του, ὅπως μὴ λυπηθῆ πολὺ, ὡς διὰ φίλον του, ἐὰν φοβερὰ τις καὶ μεγάλη δυστυχία κατελάβανεν αὐτόν· πράγματι δὲ ἐπῆλθεν ἡ θεία δίκη, τὸ δὲ τέλος τοῦ Πολυκράτους ὑπῆρξεν ὀλέθριον καὶ ὀδυνηρὸν, ὡς προεμάντευσεν ὁ Ἄμασις, διότι μετ' οὐ πολὺ συλληφθεὶς διὰ πανουργίας ὑπὸ τοῦ Σατραπόου τῶν Σάρδεων ἐφονεύθη, καὶ τὸ σῶμά του ἐκρεμάσθη ἐπὶ σταυροῦ.

Πρὸ τοῦ θανάτου του ὅμως ὁ Πολυκράτης, ἵνα μὲν, κατὰ τὴν ἰδέαν του, ἀσφαλῆς ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, διὰ μέσων οὐχὶ ἐντίμων ἀπεμάκρυνε τῆς Σάμου πάντας τοὺς ἀντιπολιτευομένους αὐτόν, οἵτινες ἐπιχειροῦσαν νὰ καθαιρέσωσι διὰ τῆς βίας τὴν ἀρχὴν ἐκείνου ἀπέτυχον, εἰ καὶ πρὸς τοῦτο εἶχον ἐπικαλεσθῆ τὴν συνδρομὴν τῶν Λακαιδεμονίων καὶ Κορινθίων, οἵτινες ὅμως μετὰ τεσσαρακονθήμερον διαμονὴν ἐν Σάμῳ ἄνευ ἀποτελέσματος τινος ἐπέστρεψαν εἰς τὰς πατρίδας των, κατὰ τινὰς μάλιστα δωροδοκηθέντες διὰ μολυβδίνων κεχρυσωμένων νομισμάτων, ἅτινα πρὸς τοῦτο εἶχε κόψει ὁ Πολυκράτης.

Οἱ φυγάδες λοιπὸν Σάμιοι, ἅμα εἶδον, ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἐγκαταλείπουσιν, ἀπέπλευσαν καὶ αὐτοὶ εἰς Σίφνον, διότι εἶχον ἀνάγκην χρημάτων, τὰ δὲ πρᾶγματα

τῶν Σιφνίων, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ἤκμαζον τότε, καὶ αὐτοὶ ἦσαν οἱ πλουσιώτατοι ὅλων τῶν νησιωτῶν διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν ὑπάρχοντα *Χρυσωρυχεῖα καὶ Ἀργυρωρυχεῖα*, ὄντα τοιαῦτα, ὥστε ἀπὸ τὸ δέκατον μόνον τῶν χρημάτων κατεσκεύαζαν εἰς Δελφοὺς, ὅπου ἦτο τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, *θησαυρὸν*, ὁμοίον πρὸς τοὺς τῶν πλουσιωτάτων τῆς Ἑλλάδος πόλεων, τὴν δὲ ἐπίλοιπον πρόσοδον διενέμοντο μεταξύ των κατ' ἔτος οἱ τῆς νήσου κάτοικοι.

Ὅτε δὲ οἱ Σίφνιοι, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ὠκοδόμουν τὸν *θησαυρὸν* ἐν Δελφοῖς, ἠρώτησαν τὸ Μαντεῖον, ἐὰν τὰ παρόντα εἰς αὐτοὺς τότε ἀγαθὰ ἤθελον διαμεῖναι ἐπὶ πολὺν καιρὸν· ἡ δὲ Πυθία ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὸν ἀκόλουθον χρησμὸν εἰς στίχους ἑξαμέτρους.

*« Ἄλλ' ὅταν ἐν Σίφνῳ Πρυτανεῖα λευκὰ γένηται
Λευκόφρυς τ' ἀγορῆ, τότε δὴ δεῖ φράδομος ἀνδρὸς
Φράσασσθαι ἑβλίαν τε λόχον, κήρυκά τ' ἐρυθρόν ».*

ἦτοι· « Ἄλλ' ὅταν ἐν Σίφνῳ τὸ Πρυτανεῖον γένη λευκὸν ὡς καὶ ὁ περὶ τὴν ἀγορὰν περίβολος, τότε τῷ ὄντι χρειάζεσθαι ἀνθρώπος συνετὸς, ἵνα προφυλαχθῶσιν (οἱ Σίφνιοι) ἀπὸ τὸν ξύλινον λόχον καὶ τὸν ἐρυθρὸν κήρυκα » (*) τῶν Σιφνίων δὲ ἡ ἀγορὰ τότε καὶ τὸ Πρυτανεῖον ἦσαν κατεσκευασμένα ἐκ λευκοῦ Παρίου μαρμάρου.

Τούτου τοῦ χρησμοῦ τὴν ἔννοιαν, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐννοήσωσιν οἱ Σίφνιοι οὔτε τότε ἀμέσως, οὔτε ἀφοῦ ἤλθον οἱ Σάμιοι οὗτοι φυγάδες, οἵτινες, ἅμα

(*) Οἱ παρὰ τῶν μαντείων διδόμενοι χρησμοί, διὰ τῶν ὁμοίων οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπίστευαν, ὅτι ἐγίνοντο αἱ ἀποκαλύψεις τῶν μελλόντων εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἦσαν συνήθως *λοξοί*, ἦτοι σκοτεινοὶ καὶ ἀσαφεῖς, διὸ καὶ Λοξίας ἐπεκαλεῖτο ὁ Ἀπόλλων, ἢ διαφοροῦμενοι, ὅποτος εἶναι ὁ γνωστὸς ἐκεῖνος « *Ἡ ξ ε ι ε ἀ φ ἡ ξ ε ι ε ο ὕ θ ν ἡ ξ ε ι ε ἐ ν π ο λ ἔ μ ψ* » οὗτινος ἡ διάφορος ἔννοια ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διαφορᾶς στίξεως.

προσωρμίσθησαν εἰς τὴν Σίφνον, ἔπεμψαν ἕν πλοῖον μετὰ πρέσβειων εἰς τὴν πόλιν τῶν Σιφνίων· τὸ πάλαι δὲ ὄλα τὰ πλοῖα ἦσαν κεχρωματισμένα διὰ μίλτου (ὄρυκτῆς τινος κοκκίνης βαφῆς), καὶ τοῦτο ἠνόει ἡ Πυθία, λέγουσα εἰς τοὺς Σιφνίους νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὸν ξύλινον λόχον, ἦτοι τὰ πλοῖα, καὶ τὸν ἐρυθρὸν κήρυκα, ἦτοι τὸ κομίζον τοὺς πρέσβεις ἐρυθροβαφῆς πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ προσελθόντες παρεκάλουν τοὺς Σιφνίους νὰ τοῖς δανείσωσι δέκα τάλαντα, ἦτοι 60,000 δραχμάς· ἐπειδὴ δὲ οἱ Σίφνιοι δὲν ἔστεργον νὰ δανείσωσιν εἰς αὐτοὺς, (παρὰ τῶν ὁποίων οὐδὲν ἠλπίζον βεβαίως νὰ λάβωσι πλέον), ἀμέσως οἱ Σάμιοι ἐτράπησαν εἰς τὴν λεηλασίαν τῶν ἀγρῶν αὐτῶν· μχθόντες δὲ τοῦτο οἱ Σίφνιοι ἔσπευσαν ἀμέσως πρὸς βοήθειαν τῆς χώρας των, καὶ συμπλακέντες ἐνικήθησαν, πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Σιφνίων ἀπεκλείσθησαν τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν Σαμίων, οἵτινες τοὺς ὑπεχρέωσαν τότε νὰ πληρώσουν λύτρα τάλαντα 400, ἦτοι δραχμάς 600 χιλιάδας, αἵτινες ἀναλογοῦσι πρὸς σημερινὰς 4,800,000.

Ἐποῦ δὲ οἱ Σάμιοι ἤρπασαν τὰ χρήματα ταῦτα, ἀνεχώρησαν, καὶ μέρος ἐξ αὐτῶν δώσαντες ἠγόρασαν παρὰ τῶν Ἑρμιονέων τὴν νῆσον Ἰδραν, ἀκατεύκητον τότε οὖσαν, τὴν ὁποίαν ἐνουποθήκευσαν εἰς τοὺς Τραιζηνίους, καὶ μεταθέντες εἰς Κρήτην ἐκτίσαν τὴν Κυδωνίαν· ἀλλὰ μετὰ πανταστίαν ἐτιμωρήθησαν καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῆς θείας δίκης δόξα πρὸς τοὺς Σιφνίους ἔπραξαν κακὰ, καταστραφέντες ὑπὸ τῶν Αἰγινήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΑΠΟ ΤΩΝ ΠΕΡΣΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΧΑΙΡΩΝΕΙΑ ΗΤΤΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ·
ΗΤΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥ 490—338 Π. Χ.

Οἱ Σίφνιοι μετὰ τὸ ἀνωτέρω ἀτύχημα ἔχασαν μὲν τὰ πλοῦτῃ αὐτῶν, δὲν ἐταπεινώθησαν ὅμως, ὡς φαίνεται, καὶ κατὰ τὰ φρονήματα ὥστε, ὅτε μετὰ τριακονταετίαν περὶ τοῦ δ βασιλεὺς τῆς Περσίας Δαρεῖος συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, πρὸ τῆς ἐνάρξεως δὲ τῶν ἐχθροπραξιῶν ἀπέστειλε κήρυκας, ὅπως ζητήσωσιν ἀπὸ τὰς διαφόρους πόλεις καὶ νήσους τὰ τῆς ὑποταγῆς σημεῖα, Γῆν καὶ Ἰθάκην, οἱ Σίφνιοι δὲν ἔδωσαν τοιαῦτα, ὡς ἐπραξαν πάντες σχεδὸν οἱ νησιῶται ἐκ φόβου βεβαίως. Ἐνῶ δὲ δ Ἡρόδοτος, ἀναφέρων τὰ περὶ τῆς ὑποταγῆς τῶν νησιωτῶν, ἐξαιρεῖ μόνον τοὺς Σιφνίους, Μηλίους καὶ Σεριφίους, ἐσχάτως δ τῶν Κυκλαδικῶν συγγραφεὺς διὰ σοφισμάτων ζητεῖ νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν τιμὴν ταύτην ἀπ' αὐτῶν, δι' ἀγνώστους ἡμῖν λόγους, καὶ ἀντιφάσεις ἀποδίδων εἰς τὸν πατέρα τῆς Ἱστορίας, παρηγορεῖται ἐπὶ τέλους βεβαίως, ὅτι δὲν ἔδωκαν, διότι δὲν ἐζητήθησαν παρ' αὐτῶν τὰ τῆς ὑποταγῆς σημεῖα ὅτι ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν φαίνεται ἔχον οὕτω, γίνεται κατάδηλον, κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν, ἐξ αὐτῆς τῆς διηγήσεως τοῦ Ἡροδότου, ὅστις δυσανασχετῶν, οὕτως εἰπεῖν, διότι ὑπετάγησαν εἰς τὸν Πέρσῃν πολλαὶ πόλεις καὶ νησοί, καὶ ἀπαριθμῶν τοὺς ἀναλαβόντας τὸν ἀγῶνα, ἐπιφέρει μετὰ τινος ὑποδεικνυομένης χαρᾶς, « Καὶ Σεριφίους δὲ καὶ Σί-

φριοι και Μήλιοι ἐστρατεύοντο· οὔτοι γὰρ οὐκ ἔδοσαν μῆτροι νησιωτέων τῷ βαράρῳ Γῆν τε και Ὑδωρ· ἡ ἀπόφασις βεβαίως αὕτη τῶν μὴ δόντων τὰ τῆς ὑποταγῆς σημεῖα νησιωτῶν ἦτο λίαν τολμηρὰ, και οἰκτρά θὰ ἦτο ἴσως ἡ τύχη αὐτῶν ἐν ἀποτυχίᾳ· εὐτυχῶς ὁμως τολμημάτων εἶναι πλήρης και ἡ παλαιὰ και ἡ νεωτέρα τῶν Ἑλλήνων Ἱστορία. Ἐκ στόματος δὲ Ἑλλήνος, τοῦ ῥήτορος Δημοσθένους, ἐξῆλθεν ἡ ἐπομένη παρήγορος διὰ τοὺς παρ' ἀξίαν ἀτυχοῦντας συμβουλή, ὅτι «*Δεῖ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας ἐγχειρεῖν μὲν ἀπαισιρ ἄει τοῖς καλοῖς, τὴν ἀγαθὴν προβαλλομένους ἐλπίδα, φέρειρ δ' ὅτι ἀν Θεὸς διδῶ, γενναίως*».

Δὲν πρέπει δὲ ποσῶς, νομίζω, νὰ ἀμφιβάλωμεν, ὅτι δὲν ἔμειναν ὅλως ἡσυχοι και οἱ προεξάρχοντες τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ διὰ διαφόρων μέσων ἐζήτησαν νὰ διεγείρωσι τὸ ἐθνικὸν φρόνημα· ἀν δὲ δὲν ἐπέτυχον καθ' ὀλοκληρίαν, κατάρθωσαν ὁμως τοῦτο ἐν μέρει· ὁπόσον δὲ σπουδαία ἐθεωρήθη ἡ ἀρνησις τῆς ὑποταγῆς και τῶν ὀλίγων τούτων νησιωτῶν, ἀπόδειξιν ἔχομεν τὴν διαγωγὴν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἀμέσως μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι νίκην ἠθέλησαν νὰ τιμωρήσωσι τοὺς μηδίσαντες νησιώτας, και πρῶτους τοὺς Παρίους, οἵτινες και μίαν τριήρη ἔδωκαν εἰς τοὺς βαρβάρους.

Ὅτε δὲ μετὰ δεκαετίαν, ἦτοι κατὰ τὸ ἔτος 480 Π. Χ. ἐπὶ τοῦ Β'. Μηδικοῦ πολέμου ἦλθε κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὁ τοῦ Δαρείου υἱὸς Ξέρξης, ὀδηγῶν τὴν ἀπειροπληθῆ πεζικὴν και ναυτικὴν δύναμιν, οἱ Σίφνιοι, κατὰ τὴν ὁμολογίαν και πάλιν τοῦ Ἡροδότου, ἀπέστειλαν εἰς Σαλαμίνα, ὅπου ἦτο συνηθροισμένος και ὁ λοιπὸς τῆς Ἑλλάδος στόλος, μίαν πεντηκόντορον, ἦτοι πλοῖον ἔχον πεντήκοντα κώπας· ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον, ἐκτὸς τῶν κωπηλατῶν, και οἱ πρὸς μάχην ἀπαιτούμενοι ἀνδρες· ἐκεῖ δὲ μετέβησαν και τέσσαρες τριήρεις τῶν Ναξίων, ἀλλ' οὐχὶ κατ' ἐντολὴν τῆς πόλεως, ἀλλὰ διότι οὕτως ἀπεφάσισε νὰ πράξῃ ὁ τριήραρχος Δημόκριτος, κατὰ τὸν αὐτὸν ἱστορικὸν, λέγοντα· «*Νάξιοι δὲ παρεῖχοντο τέσσαρας (τριήρεις), ἀποπεμφθέν-*

τες μὲν εἰς τοὺς Μήδους ἐπὶ τῶν πολιητέρων, κατὰ περὶ ὄλλοι
 νησιῶται· ἄλλο γήσαρτες δὲ τῶν ἐντολέων ἀπικατοῖς τοὺς
 Ἕλληνας, Δημοκρίτου σπεύσαρτος, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν
 δοκίμου, καὶ τότε τριηραρχέοντος»· μίαν δὲ πεντηκόντο-
 ρον ἀπέστειλαν καὶ οἱ Σερίφιοι, οἱ δὲ Μήλιοι δύο· πεντηκόν-
 τορον δὲ ἀπέστειλαν καὶ οἱ Κύθνιοι εἰς τοὺς Ἕλληνας, εἰ
 καὶ εἶχον δώσει τὰ τῆς ὑποταγῆς σημεῖα· οἱ δὲ Πάριοι κατὰ
 τὸν πόλεμον τοῦτον μείναντες ὀπισθεν τῆς Κύθνου περιέμε-
 νον νὰ ἴδωσι τὸ ἀποθησόμενον τοῦ πολέμου, καὶ ἐνωθῶσι
 μετὰ τῶν νικητῶν· ἐκ δὲ τῶν τῆς Τήνου Τριήρων, αἵτινες
 εἶχον ἀποσταλῆ πρὸς τοὺς Πέρσας, ὡς καὶ αἱ τῆς Ἄνδρου,
 μία μόνη, τῆς ὁποίας ἦτο τριηραρχος ὁ Παναίτιος, αὐτο-
 μολήσασα κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ναυμαχίας, ἠνώθη
 μετὰ τοῦ Ἑλλήν. στόλου. Ἴνα δὲ ἐννοήσῃ ὁ ἀναγνώστης,
 ὅποσον κρίσιμος ὑπῆρξε διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ περίστασις ἐ-
 κείνη, καὶ πόσον ἐπομένως σπουδαία καὶ ἡ ἐλαχίστη συν-
 δρομῆ, ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες τότε καὶ παρὰ
 τῶν μᾶλλον μεμακρυσμένων Ἑλλ. νήσων, ἦτοι τῆς Σικελίας,
 τῆς Κερκύρας, καὶ τῆς Κρήτης ἐζήτησαν συνδρομὴν, ἀλλὰ
 δυστυχῶς ὑποσχέσεις μόνον, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἔλαβον.

Ὅτε δὲ μετὰ τὰς ἐνδόξους ἐκείνας νίκας ἠθέλησαν οἱ
 Ἕλληνες νὰ ἰδρῶσιν καὶ μνημεῖα, ὅπως δι' αὐτῶν ἀποθα-
 νατίσωσι τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τῶν Βαρβάρων ἀγωνισθέν-
 των, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἀφιέρωσαν μέρος τῶν λαφύ-
 ρων εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα, εἰς τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ
 Δία, καὶ τὸν ἐν τῷ Ἴσθμῷ Ποσειδῶνα, ἐνέγραψαν ἐπ' αὐ-
 τῶν καὶ τοὺς Σιφνίους· ἦσαν δὲ τὰ μνημεῖα ταῦτα δεκά-
 πηχους μὲν Χαλκοῦς Ζεὺς εἰς τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ ναόν, ἐπτά-
 πηχους δὲ χαλκοῦς Ποσειδῶν εἰς τὸν ἐν τῷ Ἴσθμῷ ναόν τοῦ
 θεοῦ τούτου τῆς θαλάσσης, καὶ χρυσοῦς τρίπους ἐπὶ χαλ-
 κῷ τρικεφάλου ὄφρα εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς ναόν τοῦ Ἀπόλ-
 λωνος· καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ τρίποδος εἶχεν ἐγγραφῆ τὸ ἐξῆς ἐ-
 πίγραμμα, ἔργον τοῦ ἐκ Κέας ποιητοῦ Σιμωνίδου.

«*Ἑλλάδος ἐδρυχάρου σωτῆρες τὸν δ' ἀρέθηκαρ
δουλοσύνης στυγερῆς βυσάμενοι πόλιας*».

Ἐπὶ δὲ τῶν σπειρῶν τοῦ ὄφους τὰ ὄνοματὰ πάντων, ὅσοι συνετέλεσαν εἰς τὴν κατατρόπωσιν τῶν βαρβάρων· καὶ πρῶτος μὲν εἶναι γεγραμμένοι οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἶτα οἱ Ἀθηναῖοι, Κορίνθιοι κ.τ.λ. πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ οἱ ΣΙΦΝΙΟΙ· περὶ τοῦ ἀναθήματος δὲ τούτου, ὅπερ ὑπέστη πολλὰς περιπετείας, δὲν ἐθωρήσαμεν ὅλως ἄκαιρον νὰ εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς ὀλίγα τινά.

Ὅτε ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἔκτισε τὴν Κων]πολιν κατὰ τὸ 325 Μ. Χ., μετέφερον ἐκεῖ ἐκ Δελφῶν καὶ τὸ μνημεῖον τοῦτο, κεκολωθωμένον ὅμως, διότι ὁ χρυτοῦς τρίπους πρὸ πολλοῦ εἶχε κλαπῆ, καὶ ἔστησεν αὐτὸ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἴπποδρομίου· ὅτε δὲ Μωάμεθ ὁ Β'. εἰσήλασε νικητὴς εἰς αὐτὴν, ἔκοψε διὰ τῆς σπάθης του τὴν μίαν τῶν τριῶν κεφαλῶν τοῦ ὄφους· κατὰ τὸ ἔτος δὲ 1700 διὰ νυκτὸς ἀφῆρέθησαν καὶ αἱ δύο ἕτεραι· ἔμεινε δὲ ἔτιοτε ἡ στήλη ἐκείνη κεχωσμένη κατὰ μέγιστον μέρος μέχρι τοῦ 1856, ὅτε δι' ἀνασκαφῆς φιλαρχαίων Ἀγγλων ἀξιοματικῶν ἀνεφάνη ὀλόκληρος, ἔχουσα ὕψος περὶ τοὺς 15 πόδας· τὰ δὲ ἐπὶ τῆς στήλης ἐκείνης ὄνοματὰ, δυσδιάγνωστα καταστάντα διὰ τὰς πολλὰς ἐπ' αὐτῆς ἐντομὰς διὰ ξιφῶν, ἐδημοσίευσεν ἡ ἀρχαιολ. Ἐφημερίς κατὰ τὸ ἔτος 1868 ἐξ ἀντιγράφου τοῦ νῦν διευθυντοῦ τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγ. Σχολῆς κ. Ξανθοπούλου, καὶ τοῦ Συμπολίτου ἡμῶν κ. Πανωρίου.

Μετὰ τοὺς Μηδικοὺς δὲ πολέμους, ὅτε ἡ ἡγεμονία τῆς Ἑλλάδος ἐδιχάσθη μεταξὺ τῶν δύο μεγαλειτέρων τῆς Ἑλλάδος πόλεων, ἦτοι τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Σπάρτης, οἱ Σίφνιοι ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν τῶν συγγενῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ νησιῶται, πλὴν τῶν Μηλίων καὶ Θηραίων· συνεισέφερον δὲ τὸν ὑπὸ τοῦ Δικαίου Ἀριστείδου ταχθέντα φόρον εἰς τὸ ἐν Δήλῳ κοινὸν ταμεῖον, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς μὲν διηιοῦνετο ὑπὸ συνεδρίου ὄλων τῶν συμμάχων πόλεων,

νεώσι περι ὑποθέσεώς τινος, ἐγὼ δὲ σχεδὸν ὁμολογῶ χάριτας εἰς τούτους, διότι μὲ περιέπλεξαν εἰς ταύτην τὴν δίκην· διότι, ἐὰν μὲν ἡ ὑπόθεσις ἔμενεν ἀδίκαστος, δὲν θὰ ἐγνωρίζετε, ὁποῖός τις· δειχθεὶς πρὸς τὸν ἀποθανόντα εἶμαι κληρονόμος ἐκείνου· ἀφοῦ δὲ μάθητε ὅλα τὰ πραχθέντα, θὰ γνωρίσητε, ὅτι δικαίως ἠδυνάμην νὰ κριθῶ ἄξιος καὶ μεγαλειτέρας δωρεᾶς ἢ τόσης. Ἐπρεπε δὲ καὶ ἡ φιλονεικοῦσα ἡδὴ δικαστικῶς περὶ τῆς περιουσίας νὰ μὴ προσπαθῆ νὰ λάβῃ παρ' ὑμῶν τὴν περιουσίαν, τὴν ὁποίαν ἀφῆκεν ὁ Θρασύλοχος, ἀλλὰ νὰ ἀπαιτῆ νὰ θεωρηθῆ ἄξια αὐτῆς, ἐπειδὴ ἐδείχθη πρὸς ἐκείνον καλὴ· ἀλλὰ τώρα τόσον μακρὰν εἶναι τοῦ νὰ μετανοῆ δι' ὅσα κακὰ ἔπραξεν εἰς ἐκείνον, ἐνόσω ἔζη, ὥστε καὶ ἀφοῦ ἀπέθανε προσαθεὶ καὶ τὴν διαθήκην νὰ ἀκυρώσῃ, καὶ τὴν οἰκίαν του νὰ ἐρημώσῃ. Θαυμάζω δὲ καὶ τοὺς συνεργοῦντας ὑπὲρ αὐτῆς, διότι νομίζουσιν, ὅτι διὰ τοῦτο ὁ δικαστικὸς ἀγὼν εἶναι καλὸς, ἐπειδὴ, καὶ ἐὰν δὲν ἤθελον κατορθῶσαι τίποτε, οὐδὲν μέλλουν νὰ πληρώσωσιν· ἐγὼ δὲ νομίζω, ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι μεγάλη ζημία, ἐὰν δηλ. ἀποδειχθέντες, ὅτι ἀδίκως φιλονεικοῦσι περὶ τῆς κληρονομίας, φανῶσιν ἔπειτα εἰς σᾶς, ὅτι εἶναι χειρότεροι (παρ' ὅσον νομίζονται) τὴν μὲν κακίαν λοιπὸν τούτων θέλεται γνωρίσει ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἔργα, ἀφοῦ μέχρι τέλους ἀκούσητε τὰ πραχθέντα· θέλω δὲ κάμει ἀρχὴν τῆς διηγήσεως ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον νομίζω, ὅτι ὑμεῖς δύνασθε τὸ ταχύτερον νὰ ἐνοήσητε, περὶ τίνων φιλονεικοῦμεν.

Β'. Ὁ Θράσυλλος λοιπὸν ὁ πατὴρ τοῦ ἀφήσαντός με διὰ διαθήκης κληρονόμον του, παρὰ τῶν προγόνων του μὲν οὐδεμίαν περιουσίαν παρέλαβε, γενόμενος δὲ φίλος τοῦ μάντεως Πολεμαινέτου, τόσῃν οἰκειότητᾳ ἔλαβε πρὸς αὐτὸν, ὥστε ἐκεῖνος ἀποθνήσκων καὶ τὸ περὶ τῆς μαντικῆς βιβλία ἀφῆκεν εἰς αὐτὸν, καὶ μέρος τι τῆς νῦν ὑπαρχούσης περιουσίας τοῦ ἔδωκε. Λαβὼν δὲ ὁ Θράσυλλος ταῦτα τὰ μέσα μετῆρχετο ταύτην τὴν τέχνην· περιπλανηθεὶς δὲ καὶ δια-

τρίψας εἰς πολλὰς πόλεις, καὶ μετ' ἄλλων γυναικῶν συνήλθε, τῶν ὁποίων τινὲς καὶ τέκνα ἐγέννησαν, τὰ ὅποια ἐκεῖνος οὐδέποτε ἀνεγνώρισεν ὡς γνήσια, καὶ πρὸς τούτοις καὶ τὴν μητέρα ταύτης (δηλ. τῆς ἀντιδίκου) ἔλαβε κατὰ τοὺς χρόνους τούτους. Ἀφοῦ δὲ καὶ πολλὴν περιουσίαν ἀπέκτησε, καὶ τὴν πατρίδα του ἐπεθύμησε, καὶ ἐκείνην καὶ τὰς λοιπὰς ἐγκατέλειπεν· ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Σίφνον ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφὴν τοῦ πατρὸς μου, κατὰ τὸν πλοῦτον μὲν ὢν αὐτὸς πρῶτος τῶν πολιτῶν, κατὰ τὸ γένος δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἀξιώματα γνωρίζων καλῶς, ὅτι ὑπερῆγεν ἡ οἰκογένεια ἡμῶν. Τόσον δὲ πολὺ ἠγάπησε τὴν φιλίαν τοῦ πατρὸς μου, ὥστε, ἀφοῦ ἐκείνη ἀπέθανεν ἄτεκνος, πάλιν ἐνυμφεύθη τὴν ἀνεψίαν τοῦ πατρὸς μου, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ διαλύσῃ τὴν πρὸς ἡμᾶς οἰκειότητα· ὀλίγον δὲ καιρὸν συνοικήσας μετ' αὐτῆς, ἔλαβε τὴν αὐτὴν τύχην, τὴν ὁποίαν καὶ μετὰ τῆς προηγουμένης συζύγου. Μετὰ ταύτην δὲ ἐνυμφεύθη γυναῖκα ἐκ Σεριφου παρ' ἀνθρώπων πολὺ μεγαλειτέρας ἀξίας, παρ' ὅσον ἤρμαζεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Σεριφίων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη ὁ Σώπαλις, καὶ ὁ Θρασύλλοχος, καὶ μία θυγάτηρ, ἡ νῦν σύζυγός μου. Ὁ Θρασύλλοχος λοιπὸν τούτους μόνους γνησίους παῖδας ἀφήσας, καὶ καταστήσας κληρονόμους τῆς περιουσίας του, ἀπέθανε.

Γ'. Ἐγὼ δὲ καὶ ὁ Θρασύλλοχος παραλαβόντες ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τόσην φιλίαν, ὅσην πρὸ ὀλίγου διηγῆθη, ἔτι μᾶλλον ἀνεπτύξαμεν αὐτήν· διότι, ἐνόσω μὲν ἤμεθα εἰς παιδικὴν ἡλικίαν, περισσότερον ἐφροντίζομεν ὁ εἰς διὰ τὸν ἄλλον, παρὰ διὰ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ οὔτε θυσίαν, οὔτε θεωρίαν, οὔτε κάμμυϊαν ἄλλην ἐορτὴν ἐωρτάσαμεν χωριστὰ ὁ εἰς τοῦ ἄλλου· ἀφοῦ δὲ ἐγεῖναμεν ἄνδρες, οὐδέποτε ἔπραξέ τι ὁ εἰς ἐναντίον τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ καὶ τὴν περιουσίαν μας εἶχομεν κοινὴν, καὶ ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ φρονήματα εἴμεθα σύμφωνοι, καὶ τοὺς αὐτοὺς φίλους εἶχομεν. Καὶ τίς ἡ ἀνάγκη νὰ λέγω τὰς ἐν τῇ πατρίδι σχέσεις μας; ἀλλ' οὐδὲ ἐξορισθέντες ἐχωρίσθημεν. Ἐπὶ τέ-

λους δὲ προσβληθέντα ἀπὸ φθίσειν, καὶ ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀσθενήσαντα, ἀφοῦ ὁ μὲν ἀδελφός του Σώπολις εἶχεν ἀποθάνει πρὸ αὐτοῦ, ἡ δὲ μήτηρ καὶ ἡ ἀδελφή του δὲν ἦσαν ἀκόμη μεθ' ἡμῶν, τόσον ἐπιπόνως καὶ καλῶς ἐπεριποιήθη αὐτὸν, οὕτως ἀπομονωθέντα, ὥστε ἐκεῖνος δὲν ἐνόμιζεν, ὅτι ἠδύνατο νὰ μοὶ ἀποδώσῃ χάριν ἀξίαν, τῶν ὅσων πρὸς αὐτὸν ἐπραξά· ὅμως δὲν ἔμεινε καὶ αὐτὸς ὀπίσω εἰς τίποτε· ἀλλ' ὅτε πλέον εὐρίσκετο εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, καὶ δὲν εἶχε καμμίαν ἐλπίδα ζωῆς, προσκαλέσας μάρτυρας μὲ υἱοθέτησε, καὶ μοὶ ἔδωκε τὴν ἀδελφὴν του καὶ τὴν περιουσίαν του· καὶ παρακαλῶ, ὦ Γραμματεῦ, ἀνάγνωσον τὴν διαθήκην·

(*Ἀναγινώσκεται ἡ Διαθήκη*).

Δ'. Ἀνάγνωσον δὲ πρὸς χάριν μου καὶ τὸν νόμον τῶν Αἰγυπτῶν, διότι συμφώνως μὲ τοῦτον ἔπρεπε νὰ γείνη ἡ διαθήκη, ἐπειδὴ ἐδῶ εἴμεθα τότε μέτοικοι.

(*Ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Γραμματέως ὁ Νόμος τῶν Αἰγυπτῶν*).

Ε'. Κατὰ τοῦτον τὸν νόμον, ὦ ἄνδρες Αἰγυπτῆται, μὲ υἱοθέτησεν ὁ Θρασύλλοχος, ὄντα συμπολίτην καὶ φίλον του, καὶ οὐδενὸς ἐκ τῶν Σιφνίων δυσγενέστερον, ἐκπαιδευθέντα δὲ καὶ ἀνατραφέντα, ὡς αὐτός. Ὡστε δὲν γνωρίζω, τίμη τρόπον ἠδύνατο νὰ πράξῃ συμφωνότερον πρὸς τὸν νόμον, ὁ ὁποῖος διατάττει, ὅπως υἱοθετῆ τις τοὺς ὁμοίους του· λάβε δὲ καὶ ἀνάγνωσον, ὦ Γραμματεῦ, καὶ τὸν νόμον τῶν Σιφνίων, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡμεῖς ἐπολιτευόμεθα.

(*Ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ γραμματέως καὶ ὁ Νόμος τῶν Σιφνίων*).

ΣΤ'. Ἐὰν μὲν λοιπὸν, ὦ ἄνδρες Αἰγυπτῆται, ἠναντιούτο μὲν εἰς τοὺς νόμους τοῦτους ἡ διαθήκη, εἶχαν δὲ ὑπὲρ ἑαυ-

των (οἱ ἀντιδίκου) τὸν ἰδικόν των, ἔπρεπε νὰ παραξενεύη-
ται τις ὀλιγώτερον δι' αὐτούς· ἀλλὰ τώρα καὶ ἐκεῖνος εἶναι
ὅμοιος μὲ τοὺς ἀνγκωσθέντας νόμους.

*(Ἀναγινώσκειται ἤδη καὶ ὁ Νόμος, τὸν ὁποῖον
ἐπεκαλοῦντο οἱ ἀντιδίκου τοῦ ἀγορευόντος.*

Ζ'. Τί λοιπὸν μένει εἰς αὐτούς, ἀφοῦ αὐτοὶ μὲν ὁμολο-
γοῦσι μεθ' ἡμῶν, ὅτι ὁ Θρασύλοχος ἀφῆκε διαθήκην, ἐκ δὲ
τῶν νόμων κανεὶς μὲν δὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν ἀντιδικῶν,
ἄλλοι δὲ βοηθοῦσιν ἐμὲ, πρῶτον μὲν ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἐ-
χετε σεις, οἵτινες μέλλετε νὰ δικάσητε τὴν ὑπόθεσιν, ἔ-
πειτα ὁ νόμος τῶν Σιφνίων, ὅθεν ἦτο ὁ ἀφήσας τὴν διαθή-
κην, ἀκόμη δὲ καὶ ὁ τῆς πατρίδος αὐτῶν τῶν ἀντιδικῶν;
Εἰς τί δὲ μέσον δὲν νομίζετε, ὅτι δύνανται νὰ καταφύγωσιν
ἐκεῖνοι, οἵτινες ζητοῦσι νὰ σᾶς πείσουν, ὅτι πρέπει νὰ ἀ-
κυρώσητε τὴν διαθήκην, ἀφοῦ οἱ μὲν νόμοι ἔχουσιν οὕτω,
σεῖς δὲ ἔχετε δώσει βρκαν συμφώνως μὲ τούτους νὰ δικάσητε;

Η'. Περὶ τοῦ πράγματος λοιπὸν αὐτοῦ, νομίζω, ὅτι ἀρ-
κούντως τοῦτο ἔχει ἀποδειχθῆ· διὰ νὰ μὴ νομίζῃ δὲ κα-
νεὶς, μήτε ὅτι ἐγὼ ἔχω τὴν κληρονομίαν διὰ μικρὰς αἰτίας,
μήτε ὅτι αὕτη, φανείσα φιλόανθρωπος πρὸς τὸν Θρασύλοχον,
ἔστερξθη τὴν περιουσίαν ταύτην, ἐπιθυμῶ νὰ εἶπω καὶ περὶ
τούτων· διότι ἤθελον ἐντραπῆ χάριν τοῦ ἀποθανόντος, εἰάν
δὲν ἤθέλετε πεισθῆ ἄλλοι, ὅτι ὄχι μόνον ἐπραξε ταῦτα συμ-
φώνως μὲ τοὺς νόμους, ἀλλ' ὅτι καὶ δικαίως· νομίζω δὲ ὅτι
αἱ ἀποδείξεις εἶναι εὐκολοί· ἐπειδὴ τόσοσιν πολὺ ἐφάνημεν
διάφοροι, ὥστε αὕτη μὲν ἢ διὰ συγγένειαν φιλονεικοῦσα
περὶ τῆς κληρονομίας διαρκῶς καὶ πρὸς τὸν ἴδιον ἐκεῖνον,
καὶ πρὸς τὸν Σώπολιν, καὶ πρὸς τὴν μητέρα αὐτῶν εἶχε
διενέξεις, καὶ διέκειτο πρὸς αὐτούς δυσμενῶς, ἐγὼ δὲ ὄχι
μόνον θὰ φανῶ, ὅτι ὑπὲρ πάντα ἄλλον φίλον ἐπροστάτευσα
οὐ μόνον τὸν Θρασύλοχον καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ
καὶ αὐτὴν τὴν περιουσίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἤδη φιλονει-
κοῦμεν.

Θ'. Καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν θὰ ἦτο πολὺ κοπιῶδες νὰ ἐμιλῶ· ὅτε δὲ ὁ Πασίνους (*) κατέλαβε τὴν Πάρον, ἔτυχε τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς περιουσίας αὐτῶν νὰ ἦναι ἐξησφαλισμένον ἐκεῖ παρὰ τοῖς φίλοις μου· διότι ἐνομίζομεν, ὅτι αὕτη προπάντων ἦν ἡσυχία ἢ τὸ ἀσφαλές· ἐνῶ δὲ ἐκεῖνοι εὐρίσκοντο ἐν ἀπορίᾳ, καὶ ἐνόμιζον ὅτι αὕτη ἐχάθη, ἐγὼ πλεύσας ἐκεῖ διὰ νυκτὸς ἔφερα εἰς αὐτοὺς τὴν περιουσίαν των, κινδυνεύσας περὶ τῆς ζωῆς μου· διότι ἡ μὲν χώρα (τῶν Σιφνίων) ἐφρουρεῖτο, τινὲς δὲ τῶν ἐξορίστων Σιφνίων εἶχον καταλάβει τὴν πόλιν, οἵτινες τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφόνευσαν μὲ τὰς ἰδίας των χεῖρας καὶ τὸν πατέρα μου, καὶ τὸν θεῖον μου, καὶ τὸν γαμβρόν μου, καὶ πρὸς τούτοις τρεῖς ἀνεψιούς· ἀλλ' ὅμως τίποτε ἀπὸ ταῦτα δὲν μὲ ἀπέτρεψε τοῦ σκοποῦ μου, ἀλλ' ἐσπευσμένως μετέβην διὰ πλοίου ἐκεῖ, ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι ἐπίσης ἔπρεπε νὰ κινδυνεύω ὑπὲρ ἐκείνων, καθὼς καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου.

Γ'. Μετὰ ταῦτα δὲ φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως (τῆς Σίφνου) μετὰ τοσοῦτου θορύβου καὶ φόβου, ὥστε τινὲς δὲν ἐφρόντιζον καὶ διὰ τοὺς ἰδίους συγγενεῖς, οὐδὲ ἐν καιρῷ τούτων τῶν δυστυχιῶν νύχαριστήθην, εἰάν ἤθελον δυνηθῆ νὰ διασώσω μόνον τοὺς συγγενεῖς μου· ἀλλὰ γνωρίζων, ὅτι ὁ μὲν Σώπολις ἦτο ἀπὸν, αὐτὸς δὲ (δηλ. ὁ Θρασύλοχος) ἀσθενής, ἔσωσα μετ' αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα του, καὶ τὴν ἀδελφὴν του, καὶ ὅλην τὴν περιουσίαν· καὶ λοιπὸν ποῖος εἶναι δικαιοτέρον νὰ ἔχη αὐτὴν, παρὰ ἐκεῖνος, ὅστις τότε μὲν διέσωσε, τῶρα δὲ ἔχει λάβει ταύτην ἀπὸ τοὺς κυρίουσ αὐτῆς ;

ΙΑ'. Τὰ μὲν λεχθέντα λοιπὸν εἶναι ταῦτα, ἐκ τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι ἐκινδύνευσά μὲν, δὲν ἀπήλαυσά δὲ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον πράγμα· ἔχω δὲ νὰ διηγηθῶ καὶ τοιαῦτα, ἕνεκα τῶν

(*) Ἴσως Πείσανδρος, ὅστις κατὰ τὸ 411 εἰς Ἀθήνας ἐκ Σάμου μεταβαίνων, ἀφοῦ κατέλυσε τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα πολλῶν νήσων, ἐρρήθμισεν αὐτὰ ἐπὶ τὸ ὀλιγαρχικώτερον

ὁποίων πρὸς χάριν ἐκείνου περιέπεσον ὁ ἴδιος εἰς τὰ μεγαλείτερα δυστυχήματα.

ΙΑ'. Ὅτε δηλ. ἤλθομεν εἰς Μῆλον, ἐννοήσας ὁ Θρασύλοχος, ὅτι ἐσκεπτόμεθα νὰ μένωμεν ἐκεῖ, μὲ παρκαλεῖ νὰ μεταβῶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Τροίζηναν, καὶ νὰ μὴ τὸν ἀφήσωμεν μόνον, ἀναφέρων τὴν ἀσθενείαν του, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὅτι ἄνευ ἐμοῦ δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ οἰκονομήσῃ τὴν περιουσίαν του· ἐνῶ δὲ ἐφοβείτο ἡ μήτηρ μου, διότι ἤκουεν, ὅτι ὁ τόπος ἐκεῖνος ἦτο νοσώδης, καὶ οἱ φίλοι μὲ συνεβούλευον νὰ μένωμεν ἐκεῖ (δηλ. ἐν Μήλῳ), ὅμως ἐνόμισα καλὸν, ὅτι ἔπρεπε νὰ εὐχαριστήσωμεν ἐκεῖνον. Καὶ μετὰ ταῦτα, μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Τροίζηναν, καὶ κατελήφθημεν ἀπὸ τοιαύτας ἀσθενείας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐγὼ μὲν παρ' ὀλίγον νὰ ἀποθάνω, ἔθαψα δὲ ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν τὴν δεκατετραετῆ ἀδελφὴν μου, καὶ μετὰ πέντε ἡμέρας τὴν μητέρα μου. Ποίαν δὲ διάθεσιν νομίζετε, ὅτι εἶχον, ἀφοῦ τοσοῦτον μετεβλήθη ὁ βίος μου, ὅστις πρότερον μὲν δὲν εἶχον δοκιμάσει κακὰ, νεοστὶ δὲ ἐδοκίμαζον τὰ δεινὰ τῆς ἐξορίας, τὴν εἰς ξένην γῆν μετοικεσίαν, καὶ τὴν στέρνησιν τῆς περιουσίας μου, πρὶς δὲ τούτοις ἔβλεπον τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν μου ἐξορίστους μὲν ἀπὸ τὴν πατρίδα, ἀποθνησκούσας δὲ εἰς ξένην γῆν, καὶ πλησίον ξένων; Ὅστε κανεὶς δὲν δύναται νὰ μὲ ζηλεύσῃ δικαίως, διότι ἔχω ἀπολαύσει ἀγαθόν τι ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ Θρασύλοχου· διότι, ἵνα εὐχαριστήσω ἐκεῖνον, μετοικήσας εἰς τὴν Τροίζηναν περιέπεσα εἰς τόσα δυστυχήματα, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε δύναμαι νὰ λησμονήσω. (*)

ΙΓ'. Πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲ τοῦτο θὰ δυνηθῶσι νὰ εἴπωσιν οἱ ἀντίδικοι, ὅτι, ἐνόσω μὲν ἦτο εἰς τὰς εὐτυχίας του ὁ Θρασύλοχος, ὑπέμενον ὅλα ταῦτα, ἀφοῦ δὲ ἐδυστύχησε,

(*) Ἐκ τῶν ἀνωτέρω τεσσάρων παραγράφων κατανοεῖ ὁ ἀναγνώστης, ὅποσον μανιώδης καὶ ἐμπαθῆς ἦτο ἡ διαίρεσις τῶν ἐν Σίφων πολιτικῶν φατριῶν, καὶ ὅποια τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

τὸν ἐγκατέλειψα, διότι εἰς αὐτὰς τὰς δυστυχίας ἴσα ἴσα ἔδειξα ἔτι σαφέστερον τὴν ἀγάπην, τὴν ὅποιαν ἔτρεφον πρὸς ἐκεῖνον· διότι, ὅτε κατοικήσας εἰς τὴν Αἰγίαν ἠσθένησε τὴν ἀσθένειαν ἐκείνην, ἀπὸ τὴν ὅποιαν καὶ ἀπέθανε, τόσον πολὺ ἐπεριποιήθη αὐτὸν, ὅσον ἀγνοῶ, εἰάν ἄλλος τις ἐπεριποιήθη ποτὲ ἄλλον, τὸν μὲν περισσότερον καιρὸν εὐρισκόμενον εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, δυνάμενον δὲ ἀκόμη νὰ περιπατῆ, κείμενον δὲ κατὰ συνέχειαν εἰς τὴν κλίνην του ἕξ μῆνας· καὶ τούτων τῶν ταλαιπωριῶν κανεὶς ἐκ τῶν συγγενῶν δὲν ἔκρινεν ἄξιον νὰ μετᾶσχη, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἦθε νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ, ἐκτὸς τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς του, αἵτινες μᾶλλον ἐπηύξησαν αὐτὰς· διότι ἦλθον ἀπὸ τὴν Τροιζῆνα ἀσθενοῦσαι, ὥστε καὶ αὐταὶ εἶχον ἀνάγκην θεραπείας. Ἐγὼ ὅμως, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἐφάνησαν εἰς αὐτὸν τοιοῦτοι, δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπ' αὐτοῦ, οὐδ' ἀπηύδησα, ἀλλὰ τὸν ἐνοσῆλευον μετὰ ἐνὸς ὑπηρετοῦ, διότι οὔτε κανεὶς ἀπὸ τοὺς δούλους δὲν ὑπέφερε νὰ μένη, ἐπειδὴ ὧν ἐκ φύσεως δύστροπος, ἔγεινε δυστροπώτερος διὰ τὴν ἀσθένειαν, ὥστε δὲν πρέπει νὰ παραξενευηταί τις δι' ἐκεῖνους, εἰάν δὲν ἔμενον πλησίον του, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον, τίτι τρόπον ἐγὼ, θεραπεύων τοιαύτην ἀσθένειαν, ἠδυνάμην νὰ ἀντέχω· ἐπειδὴ ἐπὶ πολὺν μὲν καιρὸν ἦτο γεμάτος ἀπὸ πύον, δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ κινήται ἀπὸ τὴν κλίνην του, ἔπασχε δὲ τοιαῦτα, ὥστε δὲν παρήρχετο οὐδεμία ἡμέρα χωρὶς νὰ χύσωμεν δάκρυα, διαρκῶς δὲ ἐκλαίωμεν τοὺς πόνους, καὶ τὴν ἐξορίαν, καὶ τὴν ἐρημίαν ἡμῶν· καὶ ταῦτα δὲν ἔπαυσάν ποτε· διότι οὐδὲ νὰ ἀναχωρήσω ἐκεῖθεν μοὶ ἦτο δυνατόν, ἢ νὰ φαίνομαι, ὅτι τὸν παραμελῶ, ὅπερ μοῦ ἦτο πολὺ φοβερώτερον ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα εἰς ἡμᾶς κακά.

ΙΔ'. Ἐπεθύμουν δὲ νὰ ἠδυνάμην νὰ σᾶς φανερώσω, ὁποῖος ὑπῆρξα πρὸς αὐτόν· διότι νομίζω, ὅτι τότε οὐδὲ τὴν φωνὴν τῶν ἀντιδίκων ἠθέλετε ἀνεχθῆ· ἀλλὰ τώρα τὰ χειρότερα τῶν γενομένων κατὰ τὴν θεραπείαν, καὶ τὰ δυσκολώτατα, καὶ ἔχοντα κόπους ἀηδεστάτους, καὶ χρειασθέντα

τὴν μεγαλειτέραν φροντίδα δὲν μοι εἶναι εὐκολον νὰ διηγηθῶ· ἀλλὰ σεῖς οἱ ἴδιοι σκερθήτε, μὲ πόσας ἀγρυπνίας καὶ ταλαιπωρίας ἠδύνατό τις νὰ περιποιηθῇ τοιαύτην ἀσθένειαν τόσον καιρὸν· διότι ἐγὼ εἰς τόσον κακὴν κατάστασιν κατήντησα, ὥστε, ὅσοι φίλοι εἰσῆλθόν ποτε εἰς τὴν οἰκίαν μας, ἔλεγον ὅτι ἐφοβοῦντο, μὴπως καὶ ἐγὼ χαθῶ μετ' αὐτοῦ, καὶ μὲ συνεβούλευον νὰ προφυλάττωμαι, λέγοντες ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν περιποιηθέντων τοὺς πάσχοντας ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν ἀπέθανον καὶ οἱ ἴδιοι μὲ αὐτὴν πρὸς τούτους δὲ ἐγὼ ἀπεκρινόμην τοιαῦτα, ὅτι δηλ. πολὺ προτιμώτερον μοι ἦτο νὰ ἀποθάνω, παρὰ νὰ παραβλέψω ἐκείνον, ὥστε νὰ ἀποθάνῃ πρὸ τῆς ὠρισμένης ὥρας δι' ἔλλειψιν τοῦ μέλλοντος νὰ τὸν περιποιηθῇ.

ΙΕ'. Καὶ ἐνῶ ἐδείχθη τοιοῦτος πρὸς αὐτὸν, ἐτόλμησε νὰ διεκδικήσῃ τὴν περιουσίαν ἡμηδὲ ἐπισκεφθεῖσά ποτε αὐτὸν, ἀφοῦ τόσον καιρὸν διετέλεσεν ἀσθενής, καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν ἐμάνθανεν, εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκειο, ἦτο δὲ εὐκολον εἰς αὐτὴν τὸ ταξείδιον. Ἐπειτα τώρα θὰ ἐπιχειρήσουν νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι αὐτὸς ἦτο ἀδελφός, ὡς νὰ μὴ μέλλῃ νὰ φανῇ, ὅτι τοσοῦτῳ μεγαλειτέρον καὶ φοβερώτερον ἔγκλημα ἔπρακτεν αὐτῇ, ὅσῳ ἐγγύτερον συγγενῇ ἤθελεν ὀνομάσει τὸν ἀποθάνοντα· ἢ ὁποῖα οὐδὲ, ὅταν ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ (ὁ Θρασύλοχος), ἐνῶ ἔβλεπε τοὺς συμπολίτας μας, ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν Τροίξῃνα, νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὴν Αἴγιναν, ὅπως μετ' ἐμοῦ θάψωσιν αὐτὸν, οὐδὲ τότε ἦλθεν, ἀλλὰ τόσον σκληρῶς καὶ ἀνοήτως ἐφέρθη, ὥστε διὰ τὴν κηδείαν του μὲν δὲν ἔκρινεν ἄξιον νὰ ἔλθῃ, μὴ ἀφήσασα δὲ οὔτε δέκα ἡμέρας νὰ περάσωσιν, ἦλθεν ἵνα διεκδικήσῃ, ὅσα ἀφήκεν, ὡς νὰ ἦτο συγγενής τῆς περιουσίας, καὶ ὅχι ἐκείνου. Καὶ ἐὰν μὲν ἤθελεν ὁμολογήσει, ὅτι ὑπῆρχε τοιαύτη ἔχθρα μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἐκείνου, ὥστε εὐλόγως ἔκαμνε ταῦτα, δὲν ἐσκέφθη οὐδὲ ἐκεῖνος κακῶς, ἐὰν ἠθέλησεν εἰς τοὺς φίλους του μᾶλλον, παρὰ εἰς ταύτην νὰ ἀφήσῃ τὴν περιουσίαν του· ἐὰν δὲ, ἐνῶ δὲν ὑπῆρχε οὐδεμία διένεξις μεταξὺ των,

ἐφάνη τόσον ἀμελής και κακή πρὸς αὐτὸν, πολὺ δικαιότερον βεβαίως ἤθελεν εἰσθαι νὰ στερηθῆ τὴν περιουσίαν της, παρὰ νὰ γείνη κληρονόμος ἐκείνου. Ἐχετε δὲ κατὰ νοῦν, ὅτι οὔτε ἔτυχε περιποιήσεώς τινος ἐκ μέρους αὐτῆς κατὰ τὴν ἀσθένειάν του, οὔτε, ἀφοῦ ἀπέθανεν, ἤξιώθη τῶν νομιζομένων τιμῶν, ἐξ αἰτίας δὲ ἐμοῦ ἔγειναν και τὰ δύο ταῦτα. Εἶναι δὲ δίκαιον νὰ ψηφοφορήσητε σεις ἤδη ὄχι ὑπὲρ ἐκείνων, οἵτινες λέγουσι μὲν ὅτι εἶναι συγγενεῖς, διὰ τῶν ἔργων δὲ ἐφάνησαν ὅμοιοι μὲ τοὺς ἐχθρούς, ἀλλὰ μάλλον ὑπὲρ ἐκείνων, ὅσοι μηδὲ ὄνομα συγγενείας ἔχοντες ἐδείχθησαν εἰς τὰς δυστυχίας οἰκειότεροι τῶν συγγενῶν.

ΙΣΤ'. Λέγουσι δὲ πρὸς ταῦτοις οἱ ἀντίδικοι, ὅτι πιστεύουσι μὲν, ὅτι ὁ Θρασύλοχος ἀφῆκε διαθήκην, ἀλλ' ὅτι αὕτη δὲν συνετάχθη καλῶς οὐδὲ ὀρθῶς· και ὅμως, ὡ ἄνδρες Αἰγινῆται, πῶς ἠδύνατο νὰ σκεφθῆ τις καλλίτερον, ἢ και συμφερότερον περὶ τῆς περιουσίας του; ὅστις οὔτε ἔρημον ἀφῆκε τὸν οἶκόν του, και εἰς τοὺς φίλους του ἀπέδωκε χάριν, ἀκόμη δὲ ἔκαμε κυρίως ὄχι μόνον τῆς περιουσίας του, ἀλλὰ και τῆς ἰδικῆς μου τὴν μητέρα και ἀδελφὴν του, τὴν μὲν ἀδελφὴν του δώσας εἰς ἐμὲ σύζυγον, τῆς δὲ μητρὸς του καταστήσας με υἱὸν διὰ τῆς υἰοθεσίας; ἀλλ' ἄρά γε ἐκεῖνος ἤθελε πράξει καλλίτερον, ἐὰν μῆτε ἤθελεν ἀφήσει κανένα νὰ φροντίζη διὰ τὴν μητέρα του, μῆτε ἐμὲ ἤθελεν ἐνθυμηθῆ, ἤθελε δὲ ἀφήσει τὴν ἀδελφὴν του εἰς τὴν τύχην, και ἤθελε παραβλέψει τὸν οἶκον του, ὥστε νὰ κατασραφῆ;

ΙΖ'. Ἀλλὰ και ἴσως εἴπωσιν, ὅτι ἡμην ἀνάξιος νὰ υἰοθετηθῶ ἀπὸ τὸν Θρασύλοχον, και νὰ λάβω τὴν ἀδελφὴν του. Ἀλλ' ὅλοι οἱ Σίφνιοι δύνανται νὰ μαρτυρήσουν, ὅτι οἱ πρόγονοί μου και κατὰ τὸ γένος, και κατὰ τὸν πλοῦτόν, και κατὰ τὴν δόξαν, και καθ' ὅλα τὰ ἄλλα ἦσαν πρῶτοι ἐκ τῶν πολιτῶν· διότι ποῖοι ἄλλοι, ἢ ἐκρίθησαν ἄξιοι μεγαλειτέρων ἀξιομάτων, ἢ συνεισέφερον εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος περισσότερα χρήματα, ἢ ἐχορήγησαν καλλίτερον, ἢ ἐξετέλεσαν τὰς ἄλλας λειτουργίας μεγαλοπρεπέ-

στερον ; ἀπὸ ποίαν δὲ οἰκογένειαν τῶν ἐν Σίφνῳ ἔγειναν περισσότεροι βασιλεῖς ; ὥστε καὶ ὁ Θρασύλοχος, καὶ ἐὰν δὲν ἤθελον διμελήσει ποτὲ μετ' αὐτοῦ, εὐλόγως θὰ ἐπεθύμει διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους νὰ μοι δώσῃ τὴν ἀδελφὴν τοῦ· καὶ ἐγὼ, καὶ ἐν δὲν εἶχον κανὲν ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω προσόντα, ἀλλ' ἤμην καὶ ὁ χειρότερος τῶν πολιτῶν, δικαίως διὰ τὰς πρὸς ἐκεῖνον εὐεργεσίας θὰ ἐκρινόμην ἄξιος τῶν μεγαλειτέρων παρ' αὐτοῦ ἀμοιβῶν. (*)

(*) Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω παραγράφου πείθεται ὁ ἀναγνώστης, ὅτι τὸ ἐν Σίφνῳ πολιτικὸν σύστημα ἦτο καθ' ὅλοκληρῶν ὁμοίον πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων, διότι οἱ πολῖται ἐν Σίφνῳ, ὡς καὶ ἐν Ἀθήναις, εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις βεβαίως, συνεισέφερον χρήματα, τὰς λεγομένας εἰσφοράς, ἐγίνοντο χορηγοὶ, ἤτοι δι' ἰδίας δαπάνης ἐγύμναζον χοροὺς πρὸς παράστασιν δραμάτων· ἐπειδὴ δὲ ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἦτο λίαν δαπανηρά, μόνον οἱ πλούσιοι ἀνελάμβανον αὐτήν. Ἐκ τοῦ χωρίου δὲ τούτου ἐξάγεται, ὅτι καὶ θεάτρον βεβαίως ὑπῆρχεν ἐν Σίφνῳ, διότι ἄλλως περιττὰ θὰ ἦσαν αἱ χορηγίαι· καὶ εἰς ἄλλας δὲ λειτουργίας ὑπεβάλλοντο οἱ Σίφνιοι, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλοπρέπεια ἐξερτάτο ἐκ τοῦ πλοῦτου τῶν λειτουργῶν· ἦσαν δὲ αἱ λειτουργίαι αὗται, ἐν κατ' ἀναλογίαν σκεφθῶμεν ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις τελουμένων, ἡ τριηραρχία, ἡ λαμπροδηφορία, ἡ ἐστίασις ἐν καιρῷ ἑορτῆς τινος, κ.τ.λ. πρὸς ἀπόλαυσιν ἰδίως τῆς εὐνοίας τοῦ δήμου, ὅστις ἦτο ὁ κύριος τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρχόντων, τῶν ὁποίων ἀνώτερος, ὡς φαίνεται, ἦτο ὁ ἄρχων βασιλεὺς, διότι ἡ λέξις βασιλεὺς ἐνταῦθα δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνηται ὑπὸ τῆν σημερινὴν αὐτῆς σημασίαν· Ἴσως δὲ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐξεβίδοντο καὶ τὰ τοῦ δήμου ψηφίσματα καὶ τὰ ἄλλα δημόσια ἔγγραφα, ἐνθ' ἐν Ἀθήναις ἐπ' ὀνόματι ἄλλου ἀρχοντος, ἤτοι τοῦ Ἐπιωνύμου· ὅτι δὲ καὶ ἑορταὶ δημοτελεῖς ἐτελοῦντο ἐν Σίφνῳ καὶ ἀγῶνες γυμνικοὶ δηλοῦνται καὶ ἐκ τινος κεκολοβωμένης ἐπιγραφῆς ἦν δημοσιεύομεν καὶ ἡμεῖς, ὡς ἔχει ἐν τῇ ἐπιγραφικῇ τοῦ Βοικχίου.

III'. Νομίζω δὲ ὅτι αὐτὸς καὶ τὸν ἀδελφόν του Σώπο-
 λιν παραπολὺ ἠὲχαρίστησε, διαθέσας οὕτω τὴν περιουσίαν
 του· διότι καὶ ἐκεῖνος ταύτην μὲν ἐμίσει, καὶ τὴν ἐνόμιζε
 κακόβουλον εἰς τὰ συμφέροντά του, ἐμὲ δὲ ἡγάπα ὑπὲρ
 πάντας τοὺς φίλους του. Ἐρανέρωσε δὲ τοῦτο καὶ εἰς ἄλ-
 λας πολλὰς περιστάσεις, καὶ ὅτε ἀπεφάσιον οἱ μεθ' ἡμῶν
 ἐξόριστοι (ἐνεκα πολιτικῶν λόγων) νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῆς
 πόλεως (τῆς Σίφνου) μετὰ τῶν ξένων βοηθῶν· διότι ἐκλε-
 χθῆις στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ἐμὲ καὶ γραμματέα του ἐξέ-
 λεξε, καὶ τῶν χρημάτων ταμίαν διώρισε· καὶ ὅτε ἐμέλλο-
 μεν νὰ πολεμήσωμεν, ὁ ἴδιος μὲ παρέταξε πλησίον του·
 καὶ σκεφθῆτε, πόσον πολὺ τὸν ὠρέλησε τὸ τοιοῦτο· διότι,
 ἀφοῦ ἡμεῖς ἀπετύχομεν εἰς τὴν κατὰ τῆς Σίφνου προσβο-
 λὴν, καὶ ἡ ἀναχώρησις ἡμῶν ἐγένετο οὐχὶ τοιαύτη, ὅποιαν
 ἠθέλομεν, αὐτὸν πληρωθέντα, καὶ μὴ δυνάμενον νὰ περι-
 πατῆ, ἀλλὰ λειποψυχοῦντα, μετέφερα εἰς τὸ πλοῖον μετὰ
 τοῦ ὑπρέτου μου σηκῶν ἐπὶ τῶν ὤμων, ὥστε ἐκεῖνος
 πολλάκις καὶ ἐνώπιον πολλῶν ὠμολόγησεν, ὅτι ἐγὼ μόνος
 ἐξ ὄλων ἤμην ὁ αἴτιος τῆς σωτηρίας του· ποία δὲ εὐεργασία
 δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεγαλειτέρα ἀπὸ ταύτης; ἀφοῦ δὲ με-
 ταθὰς εἰς τὴν Λυκίαν ἀπέθανεν ἐκεῖ, αὕτη μὲν ὀλίγας ἡ-
 μέρας μετὰ τὴν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου του προσέφερε θυ-
 σίας, καὶ ἔωρταζε, καὶ οὐδὲ κἂν ἐντρέπετο τὸν ἔτι ζῶντα
 ἀδελφόν, ἀφοῦ τόσον ὀλίγον ἐφρόντιζε διὰ τὸν ἀποθανόντα·
 ἐγὼ δὲ ἐπένηθον αὐτὸν, καθὼς εἶναι νόμος νὰ πενηθῆ τις
 τοὺς συγγενεῖς. Ὅλα δὲ ταῦτα ἔκαμνον διὰ τὸν τρόπον

.. καὶ τ]οῖς ἀλειφομένοις ἐ]θουσι[α]σεν τῷ τε Ἑρμῆ . .
 νευσειν [τ]οῖς νησε . . τοὺς ἀλειφομένους καὶ πάντα
 τοῖς ἀλειφομένοις παρ[έ]τρε]. Π]ραεισφέραν τὰ προσενλείποντα
 ἱεράν . . βουλόμενος εὐνοϊάν τε κα[ί] ἐκτεν[ῆ] . .
 εὐεργ]εσιῶν, καὶ μὴ εὐρισκόμενος γυμνασιαρχῆσειν τὸν ἑαυτὸν . .
 ι]δία τῆς τε τοῦ γυμνασίου τῶν ἀλει[φο]μένων
 πρασαχῶντό, τε τῆς ἐαρτῆς τῆ . . ἐγεννήθη κα[ί]—

μου, και τὴν φιλιάν πρὸς ἐκείνους, και ὄχι ἔνεκα ταύτης τῆς δίκης· διότι δὲν ἐφантаζόμην ποτὲ, ὅτι αὐτοὶ θὰ ἦναι τόσο ἀτυχεῖς, ὥστε ἀποθανόντες και οἱ δύο ἄτεκνοι νὰ φέρωσι τὰ πράγματα εἰς ἑσῖν τοιαύτην, ὥστε νὰ ζητῆ νὰ ἀποδείξῃ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, ὁποῖός τις ἐδείχθη πρὸς αὐτούς. (*)

ΙΘ'. Πῶς λοιπὸν διεκείμεθα πρὸς τὸν Θρασύλοχον και τὸν Σώπολιν ἐγὼ και αὐτὴ σχεδὸν ἔχετε ἀκούσει· ἴσως δὲ θὰ τραπῶσιν εἰς ἐκείνον τὸν λόγον, ὅστις μένει ἀκόμη εἰς αὐτούς, ὅτι δηλ. ὁ πατὴρ αὐτῆς Θράσυλλος θὰ ἐνόμιζεν, ὅτι ὑποφέρει δεινὰ πράγματα, (ἐὰν οἱ ἀποθανόντες ἤσθάνοντο τὰ συμβαίνοντα ἐπὶ τῆς γῆς), βλέπων τὴν μὲν θυγατέρα του στερουμένην τῆς περιουσίας του, ἐμὲ δὲ γενόμενον κληρονόμον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἀπέκτησε.

Κ'. Ἐγὼ δὲ νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ ὀμιλῶμεν, ὄχι περὶ τῶν πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντων, ἀλλὰ περὶ τῶν πρὸ ὀλίγου ἀφησάντων τὴν κληρονομίαν . . .

ΚΑ'. Πρέπει δὲ νὰ ἐνθυμῆσθε και ὅσα εἶπον ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου μου· διότι σὰς ἀπέδειξα, ὅτι αὐτὸς τόσο πολὺ ἐπεθύμει τὴν μετὰ τῆς οἰκογενείας ἡμῶν σχέσιν, ὥστε νὰ νυμφευθῆ και τὴν ἀδελφὴν και τὴν ἀνεψιάν τοῦ πατρὸς μου . . .

ΚΒ'. Ὡστε ἂν μὲν διὰ τῆς ψήφου σας δώσητε εἰς ἐμὲ τὴν κληρονομίαν, και πρὸς ἐκείνον θὰ ἦναι τοῦτο ἀρεστὸν, και πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους . . . ἐὰν δὲ πεισθέντες ἀπὸ αὐτὴν ἐξαπατηθῆτε, ὄχι μόνον ἐμὲ θὰ ἀδικήσητε, ἀλλὰ και τὸν Θρασύλοχον, τὸν ἀφήσαντα τὴν διαθήκην, και τὸν Σώπολιν, και τὴν ἀδελφὴν ἐκείνων, ἧτις εἶναι τώρα σύζυγός μου, και τὴν μητέρα αὐτῶν . . .

ΗΓ'. Διὰ νὰ παύσω δὲ ὀμιλῶν και μὴ χρονοτριβῶ πλέον,

(*) Ἐκ τοῦ παραγράφου τούτου ὑποδηλοῦται, ὅτι τραγικά τινα συμβάντα ἔλαβον χώραν ἐν Σίφνῳ, περὶ τῶν ὁποίων ὁμοῦς ἀποσιωπᾷ καθ' ὁλοκληρίαν ἡ Ἱστορία· τούτου δ' ἔνεκεν ἀγνοεῖται ἀκριβῶς και ἡ ἐποχὴ αὐτῶν.

σκεφθῆτε ὅτι παρουσιάσθη ἐνώπιον ὑμῶν ἔχων ὑπὲρ ἐμοῦ πολλοὺς καὶ δικαίους λόγους· πρῶτον μὲν φιλίαν πρὸς τοὺς ἀφήσαντας τὴν κληρονομίαν παλαιάν καὶ πατρικὴν καὶ διαρκῆ, ἔπειτα πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας, αἵτινες μάλιστα ἐγένοντο πρὸς ἐκείνους, ὅταν ἐδυστύχουν, πρὸς δὲ τούτοις διαθήκη, ἣτις δμολογεῖται ἀπὸ αὐτοῦ τοὺς ἀντιδίκους, ἀκόμη δὲ νόμον, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ ὅστις θεωρεῖται καλὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας. Ἀπόδειξις δὲ τούτου μεγίστη εἶναι ἡ ἀκόλουθος· ὅτι δηλ. περὶ ἄλλων μὲν νόμων διαφωνοῦσι, περὶ τούτου δὲ ὅλοι φρονοῦσι τὰ ἴδια. Σὰς παρακαλῶ λοιπὸν, ὅπως καὶ ταῦτα ἔχοντες κατὰ νοῦν καὶ τὰ ἄλλα τὰ λεχθέντα, διὰ τῆς ψήφου ὑμῶν ἀποφασίσσητε τὰ δίκαια, καὶ φανῆτε πρὸς ἐμὲ τοιοῦτοι δικασταί, ὁποῖους καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι ἠθέλετε ἀπαιτήσαι νὰ ἐπιτύχητε».

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσα ἐκ τοῦ Αἰγινητικοῦ λόγου τοῦ Ἰσοκράτους μανθάνομεν περὶ τῆς Σίφνου. Μετὰ τὸ πέρας δὲ τοῦ Πελοπον. πολέμου, ὅστις 27 ὀλόκληρα ἔτη διαρκέσας ἐπὶ τέλους ἀπέβη ὑπὲρ τῶν Σπαρτιατῶν, εἰ καὶ πολλακίς ὑπῆρξεν ἀμφιρρεπῆς, διότι, ἐνῶ κατὰ τὸ ἔτος 410 Π. Χ. οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν λαμπρὰν νίκην, ὅτε καὶ ὁ τοῦ ἠττηθέντος στρατοῦ γραμματεὺς ἔγραψεν εἰς τὴν Σπάρτην τὴν γνωστὴν ἐκείνην καὶ λακωνικωτάτην ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς παραθέτομεν ὧδε, ἥτοι «*Ἐρρει τὰ κάλα· Μίνδαρος ἀπεσσοῦα· πεινῶντι τῶνδρος· ἀπορίομες, τί χρῆ δρῆν*», διὰ τῆς ὁποίας περιέγραφεν ὅλην τὴν δεινὴν θέσιν τοῦ στρατοῦ, ἥτοι, ὅτι «*αἱ πρότεραι εὐτυχίαι ἐχάθησαν, ὅτι ὁ στρατηγὸς Μίνδαρος ἐφανεύθη, ὅτι οἱ στρατιῶται ἐστεροῦντο τροφῶν, καὶ δὲν ἐγνώριζον, τί νὰ κάμουν*», ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἐμειδίασε πάλιν ὑπὲρ τῆς Σπάρτης κατὰ τὸ ἔτος 404 Π. Χ., ὅτε διὰ τῆς ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ἠττησῶν Ἀθηναίων κατελύθη ἡ ἡγεμονία αὐτῶν. Τότε δὲ ἡ

Σίβρος, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ Κυκλάδες, περιήλθεν ὑπὸ τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἡγεμονίαν, ἥτις ὄμως ὀλίγον χρόνον διήρκεσε, διότι μετ' οὐ πολὺ οἱ Ἀθηναῖοι ἀποκτήσαντες καὶ πάλιν ναυτικὴν δύναμιν, νικήσαντες τοὺς περὶ τὴν θάλασσαν ἀδεξίους Σπαρτιάτας, ἐπωφεληθέντες δὲ καὶ ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως τῆς ἡγεμονίας ὑπ' αὐτῶν, οἵτινες ἀντὶ τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ὑπέσχοντο εἰς τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀγωνισθέντας, ὑπέβαλον αὐτοὺς ὑπὸ ζυγὸν βαρύτερον, διορίσαντες εἰς τὰς διαφόρους πόλεις καὶ νήσους τοὺς λεγομένους ἄρμωστας καὶ στρατιωτικὰς φρουράς, ἐσύστησαν τὴν Β' τῶν Ἀθηνῶν ἡγεμονίαν.

Ἐχόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὑπ' ὄψιν τὰ κατὰ τὴν Α'. αὐτῶν ἡγεμονίαν παθήματα, τῆς ὁποίας ἡ πτώσις ἐπῆλθεν ἰδίως ἐκ τῆς ὑπεροψίας αὐτῶν, καὶ τῶν πρὸς τοὺς συμμάχους καταπιέσεων, ἠθέλησαν ἤδη νὰ περιποιηθῶσιν αὐτοὺς κάλλιον· ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐξέδωκαν κατὰ τὸ ἔτος 370 Π. Χ. τὸ ἐπὶ Ναυσινίκου ψήφισμα, διὰ τοῦ ὁποίου διεκηρύττεται πρῶτον ἡ τῶν νέων συμμάχων πόλεων καὶ νήσων αὐτονομία, καὶ δεύτερον ὅτι δὲν ἦσαν αὐταὶ ὑπόχρεοι νὰ δεχθῶσι φρουράν ἢ ἀρχοντα ἐξ Ἀθηνῶν, μῆδὲ νὰ πληρόνωσι φόρον, ὑποβαλλόμενοι μόνον εἰς τοὺς ἔρους, τοὺς ὁποίους εἶχον δεχθῆ οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ Χιοί. Ἐκτὸς δὲ τούτων διεκηρύσσεται διὰ τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος, ὅτι ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἤθελεν ἀφήσει εἰς τοὺς νέους συμμάχους τὰ τε δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ἐγκτήματα, ὅσα ἔτυχον εἰς τὴν χώραν ἐκείνων, καὶ πρὸς τούτοις, ὅτι δὲν ἐπετρέπετο εἰς εὐδένᾳ Ἀθηναῖον, ἐπὶ μεγάλας ποιναῖς, μῆτε ἰδίᾳ μῆτε δημοσίᾳ νὰ ἀποκτήσῃ δι' οἰουδήποτε τρόπου μῆτε οἰκίαν μῆτε γαίαν εἰς τὰς τῶν συμμάχων χώρας· τελευταῖος δὲ ἔρος ἐγράφετο ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος δέπόμενος, πάντων τῶν ἄλλων σπουδαιότερος, ὅτι δηλ., ἐάν τις ἤθελε πορευθῆ ἑχθρικῶς κατὰ τινος τῶν νέων συμμάχων, ὄφειλον οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν λοιπῶν νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν τῶν κινδυνουόντων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν παντὶ σθένει.

νει κατὰ τὸ δυνατόν· μετὰ τὰς ὀριζομένας δὲ ποινὰς καὶ κατάρτας κατὰ παντὸς παραβάτου, παρηγγέλλετο ὁ τῆς Βουλῆς γραμματεὺς νὰ ἀναγράψῃ τὸ ψήφισμα εἰς στήλην λιθίνην, τὴν ὁποίαν νὰ καταθέσῃ πλησίον τοῦ ΕΛΕΥΘΕ-ΘΕΡΙΟΥ ΔΙΟΣ, ἀναγράψῃ δὲ ἐπ' αὐτῆς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συμμαχίδων πόλεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι ἐγγεγραμ-μένοι καὶ οἱ ΣΙΦΝΙΟΙ, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Σικινῖται.

Κατὰ τὴν Β' δὲ ταύτην ἡγεμονίαν οἱ Ἀθηναῖοι, κύριοι ὄντες καὶ τῆς νήσου Δήλου, διεχειρίζοντο καὶ τὰ εἰσοδή-ματα τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ, ἅτινα βεβαίως δὲν ἦσαν εὐκατα-φρόνητα· ἐκ τινων δὲ ἀνευρεθεισῶν ἐκεῖ ἐπιγραφῶν, αἵτινες εἶναι οἱ ἀπολογισμοὶ τῆς διαχειριστικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις, ἐτόχιζε τὰ κεφάλαια ταῦτα εἰς τὰ κοινὰ τῶν νήσων, καὶ εἰς ἰδιώτας, μανθάνομεν ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 377—374 ἐ-πλήρωσαν διὰ τόκους οἱ Σίφνιοι δραχ. 3190 καὶ 4 ὀβο-λοὺς ἐπὶ κεφαλαίων, ἅτινα εἶχον δανεισθῆ· ἐκ τινων δὲ ἄλ-λων ἀγνώστου ἀκριβοῦς ἐποχῆς, φαίνεται ὅτι καθυστεροῦν τόκον οἱ Σίφνιοι δραχ. 2089 καὶ ὀβολοὺς 2· ἐκ τῶν σημειώ-σεων τούτων εἰκάζεται, ὅτι οἱ Σίφνιοι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν των κατέφευγον εἰς δάνεια ἐκτὸς τῆς Σίφνου, καὶ ὅτι δὲν ἦσαν πάντοτε καὶ ἐνήμεροι εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων· οὐδόλως ὅμως πρέ-πει νὰ φανῇ καὶ πολὺ παράδοξον τὸ τοιοῦτον, ὅταν συλ-λογισθῶμεν, ὅτι ἕνεκα τῶν πολυετῶν τότε πολέμων ὀλό-κληρος ἡ Ἑλλάς, καὶ δὴ καὶ ἡ Σίφνος, εἶχεν ἐξαντληθῆ.

Τεκμήριον δὲ ὅτι τὴν πενίαν παρηκολούθησε καὶ ἡ ἐκ-πτώσις τοῦ πολιτικοῦ φρονήματος, διότι κατὰ τὸν Ἡ-σιόδου

«*χρήματα ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι*»

ἔχομεν αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ ῥήτορος Δημοσθένους, λέ-γοντος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους σὺν ταῖς ἄλλοις ἐν τινὶ τῶν λόγων αὐτοῦ.

«*Εἰ μὲν οὖν Σιφνίους ἢ Κυθρίους ἤτισιν ἄλλοις, τοι-ούταις οὖσι, συνήδειν ὑμῖν, ἔλαττον φρονεῖν συνεβοῦ-*

λευορ ἄν' Ἐπειδὴ δ' ἔστ' Ἀθηναῖοι, παραιῶ' αἰσχρὸν γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αἰσχρὸν λιπεῖν τὴν τάξιν, ἢ οἱ πρόγονοι παρέδωκαν ὑμῖν» καὶ τοὺς λόγους μὲν τοὺς ἔλεγεν ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ῥήτωρ πρὸς τοὺς συμπολίτας του ἐπὶ τῆ ἐλπίδι, ὅτι δι' αὐτῶν ἠδύνατο νὰ ἐξάψη τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν, ἀλλ' οὗτοι ἦσαν φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ Ἐρήμῳ, διότι εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἀθηναίων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐλάλει ὁ ῥήτωρ, δὲν ἐκυκλοφόρει πλέον βάνις ἐκ τοῦ αἵματος ἐκείνου, τὸ ὅποιον τοσαῦτον ἀφειδῶς εἶχον χύσει οἱ πρόγονοι αὐτῶν πρὸ ἑκατὸν περίπου ἐτῶν κατὰ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους· νικηθέντες δὲ τότε οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν Θηβαίων ἐν Χαιρωνείᾳ κατὰ τὸ ἔτος 338 Π. Χ. ὑπέκυψαν μετὰ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ νικητοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα καὶ τῶν διαδόχων ἐκείνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ,
ΗΤΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥ 338 Π. Χ.—ΤΟΥ 325 Μ. Χ.

Ἀνάμει τῶν γενομένων συνθηκῶν μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἤτταν, ἡ ΣΙΦΝΟΣ, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ νῆσοι, ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ὑπεσχέθη τὴν αὐτονομίαν αὐτῶν· ἐλήφθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ καὶ πρόνοια, ὅπως ἡ θαλασσοπλοῖα ἐνεργῆται ἐλευθέρως.

Κατὰ τὴν ἐν Ἀσίᾳ δὲ διαμονὴν τοῦ διαδόχου αὐτοῦ, τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἡ Σίφνος καὶ ἡ περὶ αὐτὴν θάλασσα κατέστη τὸ θέατρον τοῦ πολέμου μεταξὺ τοῦ στόλου, τὸν ὅποιον ὁ τῆς Περσίας βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς τὸ Αἶγαλον·

ἵνα φέρῃ ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὰς προόδους τοῦ δορυκτῆ-
 τορος ἐκείνου, καὶ τοῦ τῶν Μακεδόνων, ὅστις εἶχε ταχθῆ
 πρὸς φύλαξιν τῶν νήσων, ὡς διηγεῖται ταῦτα ὁ τὴν ἀνά-
 βχσιν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου γράψας Ἀρριανὸς λέγων (ἐν Βιβλ. Β'.
 Κεφ. 2.), «*ἐν δὲ τούτῳ Πρωτέας ὁ Ἀνδροῦτικος (ἐτύγ-
 χανε μὲν συναγαγῶν ἐξ Εὐβοίας τε καὶ Πελοποννήσου
 ναὺς μακρὰς, ὑπὸ Ἀρτιπάτρου τεταγμένας, ὡς εἶναι τι-
 νας ταῖς τε νήσοις φυλακὴν καὶ αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι, εἰ (κα-
 θάπερ ἐξηγγέλλετο) ἐπιπλέουιν βάρβαροι), πυθόμενος
 Δάταμην παρὰ Σίφνον ὀρμεῖν δέκα ναυσὶν, αὐτὸς ἔχων
 περτεκαδέκα, ρυκτὸς ἀνάγεται ἐπὶ Χαλκίδος τῆς ἐπὶ τῷ
 Εὐρίπῳ· καὶ προσχώρ ἴσθμῳ Κέθρῳ τῇ νήσῳ, τὴν μὲν
 ἡμέραν αὐτοῦ ἀλλέξεται, ὡς σαφέστερόν τε διαπυθέσθαι
 τὰ περὶ τῶν δέκα νεῶν, καὶ ἅμα ἐν ρυκτὶ γοβερώτερον
 προσπείσειν τοῖς Φοίνιξιν· ὡς δὲ ἔμαθε σαφῶς τὸν Δά-
 ταμην ἔδρ ταῖς ναυσὶν ἐν Σίφνῳ ὀρμουῖντα, ἐπιπλεύσας
 ἔτι ρυκτὸς ἐπ' αὐτὴν τὴν ἴω, καὶ ἀπροσδοκῆτοίς ἐπιπεσὼν,
 ὁκτὼ μὲν ναὺς αὐτοῖς ἀνδράσιν ἔλαβε· Δάταμης δὲ μετὰ
 δυοῖν τριήροισι, ἐν τῇ πρώτῃ προσμύξει τῶν ἅμα Πρωτέα
 νεῶν, ὑπεκφυγῶν ἀπεσώθη πρὸς τὸ ἄλλο ναυτικόν».
 Μετὰ τὸ ἀνωτέρω δὲ γεγονός ἐτεροὶ τῆς Περσίας Ναύαρχοι
 ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ 100 πλοίων προσωρμίσθη-
 σαν πάλιν εἰς Σίφνον, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς καὶ ἐν Ἄνδρῳ,
 ἐτοποθέτησαν καὶ φρουρὰς κατὰ τὸν Ῥωμαϊοῖστοριογρά-
 φον Κούρτιον Ῥοῦφον, ἐπιβαλόντες συνάμα καὶ χρηματικὰς
 ζημίας· ἀλλ' ἐκ τῶν νήσων τούτων, τὰς ὁποίας ἐθεώρουν οἱ
 Πέρσαι καταλλήλους διὰ τοὺς σκοπούς των, ἀπεδίωξαν αὐ-
 τοὺς δύο τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ναύαρχοι, ἐλθόντες μετὰ 160
 πλοίων. Κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος, καθ' ὃ οἱ Πέρσαι Ναύαρχοι
 ἦλθον εἰς Σίφνον, ἤτοι τῷ 332 Π. Χ. ἦλθον εἰς αὐτὴν· καὶ
 ὁ τῆς Σπάρτης Βασιλεὺς Ἄγις, ὅπως λαβὼν χρήματα παρ'
 αὐτῶν καὶ πλοῖα καταρραδιουργήσῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ
 ἄλλους Ἕλληνας πρὸς ἀποστασίαν ἀπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάν-
 δρου, ὡς ὁ ἴδιος Ἀρριανὸς (αὐτόθι) λέγει· «*Φαρνά-**

ζος δὲ καὶ Ἀποφραδάτης τέως μὲν περὶ τὴν Χίου διέ-
τριβον, καταστήσαντες δὲ φρουρὰν τῆς Χίου, τὰς μὲν τε-
ρας τῶν νεῶν ἐς Κῶ καὶ Ἀλικαρνυσοῦν ἐστειλὰν· αὐτοὶ
δὲ ἑκατὸν ναυαὶ ταῖς ἄριστα πλεούσαις ἀναγόμενοι, ἐς
Σίφνον κατέσχορον· καὶ παρ' αὐτοὺς ἀφικνεῖται Ἄγιος ὁ
τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐπὶ μιᾶς τριήρους, χρήμα-
τά τε αἰτήσων ἐς τὸν πόλεμον, καὶ δύναμιν ναυτικὴν νε
καὶ περὶ τὴν ὄσσην πλείστην ἀξιώσων συμπέμψαι οἱ ἐς τὴν
Πελοπόννησον· καὶ ἐν τούτῳ ἀγγελία αὐτοῖς ἔρχεται τῆς
μάχης τῆς πρὸς Ἰσοῦ γενομένης. κ.τ.λ.».

Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἡ Σίφνος μετὰ
τῶν λοιπῶν Κυκλάδων μεταβιβάζεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν
ἐν τῇ Εὐρώπῃ διαδόχων αὐτοῦ μέχρι τοῦ 311 Π. Χ. Κατὰ
τὸ ἔτος δὲ 315 κατέλαβε καὶ κατείχε ταύτας ὁ Ἀντίγονος
διὰ φρουρῶν· μετ' οὐ πολὺ δὲ ὑπέκυψαν ἅπασαι ὑπὸ τὸν
Πτολεμαῖον, καὶ κατείχοντο ὑπ' αὐτοῦ μέχρι τοῦ 266 Π.
Χ., ὅτε ὁ τοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ υἱός, καταστρέ-
ψας τὸν στόλον ἐκείνου, ἐγένετο καὶ τῶν νήσων κύριος· πρὸς
τιμὴν δὲ τοῦ Πτολεμαίου ἤγειραν αἱ νῆσοι καὶ ἀνδριάντα,
ἐν Δήλῳ ἐξ εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτὸν βεβαίως, ἢ καὶ διὰ
κολακείαν· ἐπὶ τοῦ βάρθρου δ' αὐτοῦ, πρό τιτων ἐτῶν εὐρε-
θέντος, ἐνέγραψαν τὴν ἐπομένην ἐπιγραφὴν.

«ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΝ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
ΟΙ ΝΗΣΙΩΤΑΙ ΑΝΕΘΗΚΑΝ».

Ὅτε δὲ πάλιν κατὰ τὸ 244 Π. Χ. Πτολεμαῖος ὁ Εὐερ-
γέτης ἐνίκησε τὸν Ἀντίγονον ἐν τῇ περὶ τὴν Ἄνδρον ναυμα-
χίᾳ, ἡ Σίφνος μετὰ τῶν λοιπῶν Κυκλάδων περιήλθεν ὑπὸ
τὴν δυναστείαν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ βασιλευόντων Πτολεμαίων,
καὶ παρέμεινεν ὑπ' αὐτοὺς μέχρι τοῦ 202 Π.Χ. Κατὰ τοὺς
χρονούς δὲ τούτους ἤκμαζεν ἡ Δήλος προπάντων ἐκ τῶν
νήσων, κέντρον τοῦ Ἐμπορίου καταστᾶσα, ὡς νῦν ἡ Σύρος.
Περὶ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην ὑποτίθεται γραφὴν τὸ ἐπόμε-
νον ψήφισμα τοῦ δήμου τῶν Δηλίων ὑπὲρ τοῦ Σφονίου
Κλεινοδήμου διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀναφερομένους λόγους,

ΕΔΟΞΕ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Τῷ ΔΗΜῷ·
ΤΙΜΟΚΛΕΙΔΗΣ ΤΕΛΕΣΙΠΠΟΥ ΕΙΠΕ·
ΕΠΕΙΔΗ ΚΛΕΙΝΟΔΗΜΟΣ ΛΕΒΗΤΟΥ ΣΙ
ΦΝΙΟΣ ΑΝΗΡ ΑΓΑΘΟΣ ΩΝ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΠΕΡΙ
ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΩΝ ΔΗΛΙΩΝ,
ΚΑΙ ΧΡΕΙΑΣ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝῆ Τῆ
ΠΟΔΕΙ ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΤΟΙΣ ΕΝΤΥΓΧΑΝΟΥΣΙΝ
ΑΥΤῷ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΕΣ Ο ΑΝΤΙΣ ΑΥ
ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΑΛῆ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΥ, ΔΕΔΟ
ΧΘΑΙ Τῆ ΒΟΥΛῆ ΚΑΙ Τῷ ΔΗΜῷ ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ
ΚΛΕΙΝΟΔΗΜΟΝ ΛΕΒΗΤΟΥ ΣΙΦΝΙΟΝ
ΕΠΙ Τῆ ΑΙΡΕΣΕΙ ἢ ΕΧΩΝ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΠΕΡΙ
ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΩΝ ΔΗΛΙ
ΩΝ, ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟΝ ΠΡΟΞΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΥ
ΕΡ]ΓΕΤΗΝ ΤΟΥ ΤΕ ΙΕΡΟΥ ΚΑΙ ΔΗΛΙΩΝ ΚΑΙ
ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΓΓΟΝΟΥΣ· ΕΙΝΑΙ Δ' ΑΥ
ΤΟΙΣ ΕΝ ΔΗΛῷ ΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΣ ΕΓΚΤΗ
ΣΙΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΔΟΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΠΡΩΤΟΥΣ ΜΕΤΑ ΤΑ ΙΕΡΑ.
ΥΠΑΡΧΕΙΝ ΔΕ ΑΥΤΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ
ΠΑΝΤΑ ΟΣΑ ΔΕΔΟΤΑΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΑΛΛΟΙΣ
ΠΡΟΞΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ ΤΟΥ ΤΕ Ι
ΕΡΟΥ ΚΑΙ ΔΗΛΙΩΝ· ΑΝΑΓΡΑΨΑΙ ΔΕ ΤΟΔΕ
ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΗΝ ΜΕΝ ΒΟΥΛΗΝ ΕΙΣ ΤΟ
ΒΟΥΔΕΥΤΗΡΙΟΝ, ΤΟΥΣ ΔΕ ΙΕΡΟΠΟΙΟΥΣ
ΕΙΣ ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΕΙΣ ΣΤΗΛΗΝ ΛΙΘΙΝΗΝ.
ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ ΕΠΕΨΗΦΙΣΕΝ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους δὲ 202 αἱ Κυκλάδες καὶ ἡ περὶ αὐτάς θάλασσα κατέστη τὸ θέατρον αἱματηροτάτων πολέμων μεταξὺ τῶν κατεχόντων αὐτάς Πτολεμαίων, τῶν Μακεδόνων, τῶν Ῥοδίων, οἵτινες διὰ τὰς ναυτικὰς αὐτῶν δυνάμεις κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἤκιμαζον, καὶ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες ἤρχισαν ἤδη νὰ ἀναμιγνύωνται εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα, ἕως ὅτου ἐπὶ τέλους κατὰ τὸ ἔτος 145 Π.Χ. μετὰ τὴν ἄλωσιν καὶ καταστροφὴν τῆς Κορίνθου ἐγένοντο κύριοι τῆς ὅλης Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ δὲ εἰδικὰς περὶ Σίφνου πληροφορίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ὡς ἐν μέρει καὶ ἐν τῇ κατόπιν, δὲν ἔχομεν, θέλομεν συμπληρῶσαι τὴν ἱστορίαν τῆς Σίφνου ἐκ τῆς τῶν ὅλων Κυκλάδων, τῶν ὁποίων τὴν τύχην καὶ αὐτὴ παρηκολούθει. Τὴν ἡσυχίαν δὲ τῶν νήσων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διετάραττεν οὐκ ὀλίγον ἡ πειρατεία, ὑπὸ πολλῶν ἐξασκουμένη, καὶ ἰδίως ὑπὸ Κρητῶν καὶ Κιλικίων, οἵτινες τοσοῦτο φοβεροὶ κατέστησαν, ὥστε ἡ Ῥώμη ἠναγκάσθη νὰ κηρύξῃ τὸν λεγόμενον πειρατικὸν πόλεμον, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ κατ' αὐτῶν ἀποσταλεὶς στρατηγὸς Πομπήϊος κατέστρεψεν ὁλόκληρον τὸν στόλον αὐτῶν, ἐκ 2,000 περιπλοίων, εἰς τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας.

Ὁ Ἱστοριογράφος Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἀναφέρει εἰς ἐν τῶν περιωθέντων ἀποσπασμάτων τῆς Ἱστορίας αὐτοῦ, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 162 Π.Χ. οἱ Κρήτες μετὰ τὴν πρὸς τοὺς Ῥοδίους ἀτυχῆ αὐτῶν συμπλοκὴν καταπλεύσαντες εἰς Σίφνον προσέβαλον τὴν πόλιν αὐτῆς ἄνευ ἀποτελέσματος, καὶ ὅτι δι' ἀπάτης γενόμενοι δεκτοὶ ἐντὸς τῶν τειχῶν, ἀφοῦ προηγουμένως ἔδωκαν ὄρκους πίστεως, ὅτι οὐδεμίαν θέλουσι πράξει ἀδικίαν, παραβάντες τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἐσύλησαν τοὺς ναοὺς τῆς πόλεως, καὶ ἀπῆλθον, ἀλλ' ὅτι δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ κατ' αὐτῶν ἡ παρὰ τῶν Θεῶν τιμωρία, διότι μόλις ἐξῆλθον τοῦ λιμένος τῆς Σίφνου, καὶ, ἐγερθείσης τρικυμίας μεγάλης, ἀπωλέσθησαν πάντες οἱ τῆς Ἱεροσυλίας ἐκείνης μετασχόντες.

Οὕτω δ' ἐχόντων τῶν πραγμάτων, τὸ κοινὸν συμφέρον ὑ-

πηγόρρευε να επαγρυπνή έκαστος ομόνον διά τήν ασφάλειαν τής ιδίας πατρίδος, αλλά και διά τήν τών λοιπών νήσων, και μέγας ευεργέτης έθεωρείτο πās ό όπωσδήποτε προλαμβάνων τοιαύτας έπιδρομάς, ή διασώζων άρπαγέντα άνδράποδα, ως δηλοϋται εκ του έπομένου ψηφίσματος του δήμου τών Συρίων ύπερ του Σιφνίου Όνησανδρου, τον όποιον και διά χρυσοϋ στεφάνου έστεφάνωσε και Πρόξενον διώρισεν, οϋτινος τά καθήκοντα ήσαν σχεδόν όμοια προς τά τών νυν ύπό τών διαφόρων κυβερνήσεων διοριζομένων.

α Έδοξε τή Βουλή και τῷ Δήμῳ, Κύρσιλος Άκρύπτου Ναξίτης έφοδον απογραψάμενος επί τήν Βουλήν ειπεν :

Έπειδή ΟΝΗΣΑΝΔΡΟΣ ΒΟΥΛΩΝΟΣ ΣΙΦΝΙΟΣ διατετέλεκεν έν τε τοίς έμπροσθεν χρόνοις ύπερ τής πόλεως ήμῶν τήν πλείστην πρόνοιαν ποιούμενος, πāsιν έαυτόν ευχρηστον και φιλάγαθον παρασκευάζων εις τά λυσιτελή, ουδεμίαν κακοπάθειαν και δαπάνην υποστελλόμενος χάριν τῶν τή πόλει συμφερόντων, και τοίς κατ'ιδίαν αφικνουμένοις τῶν πολιτῶν εις τήν Σιφνίων πόλιν, πρότερόν τε άνγελίας γενηθείσης, διότι κακοϋργα πλοῖα και πλείονα επιβάλλειν ήμῶν ήμελλεν επί τήν χώραν και τήν πόλιν κατά ρύσιον, και ταραχῆς μείζονος γενομένης κατά τήν πόλιν α και απηνγέλη προσωρηκέμαι προς τήν Σιφνίων χώραν, και περι τούτων παραχρήμα ό Δήμος έλόμενος άνδρα εις Σίφνον Κτησικλήν Χαρικλείδου διά νυκτός ένεκεν του κατεσκέψασθαι τά προγεγραμμένα, και έν εκείνοις Όνήσανδρος βουλόμενος αποδείκυσθαι ήν έχει ευνοϊαν εις τον δήμον, πυθόμενος παρά του Κτησικλέους τά προδεδηλωμένα αυτόν τε φιλοφρόνως ύπεδέξατο τούς τε υίους Βούλωνα και

Νίκωνα, ἐν Σίφνῳ δὲ χρηματίζοντα ἔκ-φαντον, καὶ
 τινὰς μεθ' ἑαυτοῦ νεωτέρους παρακαλέσας ἐξαπέ-
 στειλεν ἐπὶ τὴν χώραν ἐξερευνησομένους, καὶ πάντα
 σαφῶς πυθομένους τὰ προσαγγελλόμενα, διασαφή-
 σας τῷ Κτησικλεῖ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν διὰ τάχους,
 φροντίσας καὶ περὶ τῆς ἀνακομιδῆς αὐτοῦ, καθὼς καὶ
 ὁ Κτησικλῆς ἐνεφάνιζεν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας· ὁμοί(ως
 δ) ἐ ἀφαρπαγέντων καὶ οἰκετικῶν σωμάτων ὑπὸ πει-
 ρατῶν παρὰ Σωσίλου τοῦ Ξενοπεΐθου, Νουμινίου καὶ
 Βότρουσ ἀπὸ τῆς καλουμένης ἐσχατιᾶς συνέβη κα-
 τὰραι ἐπὶ τὴν ἐπιχειρήνην ἀπέναντι νῆσον τῆς χώ-
 ρας τῶν Σιφνίων, ἕνα δὲ αὐτῶν Νουμήνιον διακο-
 λυμβήσαντα ἀπὸ τῶν πειρατῶν Ὀνήσανδρος ὑπεδέ-
 ξατο, πυθόμενος ὅτι ἐστὶν (ΕΞΥΡΟΥ) ἐκ Σύρου, καὶ
 ἔθρεψεν ἐκ τῶν ἰδίων χρόνον καὶ πλείονα καὶ ἀνφύεσας
 ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν τοῖς ἰδίους δα-
 πανήμασι, περὶ ὧν καὶ ὁ Δῆμος ἐπιγνοὺς τὴν Ὀνη-
 σάνδρου φιλαγαθίαν καὶ εὖνοιαν, ἣν ἔχων τυγχάνη
 εἰς τε ἑαυτὸν καὶ Συρίουσ πάντας, ΠΡΟΞΕΝΟΝ τε
 αὐτὸν ἐποίησεν, καὶ ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ ἔδωκεν ἐν τοῖς ἀ-
 γῶσιν, οἷς ἡ πόλις συντελεῖ, καὶ ΠΡΟΣΟΔΟΝ πρὸς τε
 τὴν βουλὴν καὶ τὸν Δῆμον, ἐάν ται δέηται, πρῶτω
 μετὰ τὰ ἱερά, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἑαυτὸν παρασκευάζη
 καὶ διὰ τὰς διδομένας τιμὰς, οὔτε δαπάνην ὑποστελ-
 λόμενος οὔτε κίνδυνον ἔνεκεν τῶν τῆ πόλει συμφε-
 ρόντων· ὅπως οὖν καὶ ὁ ἡμέτερος Δῆμος εὐχάριστος
 φαίνεται καὶ τιμῶν τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας καὶ ἀξίους
 κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἑαυτοῦ, ἕτεροί τε πλείονες ἑαυ-
 τοὺς ἐπιδιδῶσιν ἐπιγινώσκοντες τὴν τοῦ Δήμου καλο-
 καγαθίαν, ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ, δεδόχθαι τῷ Δήμῳ καὶ τῇ
 Βουλῇ ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ ΟΝΗΣΑΝΔΡΟΝ ΒΟΥΛΩΝΟΣ ΣΙΦΝΙΟΝ

ἐπὶ τῇ αἰρέσει ἢ(ν) ἔχει εἰς τὸν Δῆμον τὸν ἡμέτερον, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσῷ στεφάνῳ τῷ ἐκ τοῦ νόμου, καὶ ἀναγορεύειν κατ' ἔτος ἕκαστον τὸν ἱεροκέρυκα Διονυσίων τε τῷ ἀγῶνι τῶν τραγωδῶν καὶ Ἡρακλείων τῇ πομπῇ, καὶ Δημητρίων τῇ λαμπάδι κήρυγμα τόδε «ΣΤΕΦΑΝΟΙ Ο ΔΗΜΟΣ Ο ΣΥΡΙΩΝ ΟΝΗΣΑΝΔΡΟΝ ΒΟΥΛΩΝΟΣ ΣΙΦΝΙΟΝ εὐσεβεΐης ἔνεκεν τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ εὐνοίας, ἧς ἔχων διατελῆ πρὸς ΣΥΡΙΟΥΣ πάντας, οἱ δὲ πρυτάνεις αἰεὶ οἱ ἐν ἀρχῇ ὄντες ἐπιμέλειαν ποιήσθωσαν τοῦ κηρύγματος. Κυρωθέντος τοῦδε τοῦ ψηφίσματος, ὁ ταμίας Ἀριστάγορας δότω Ὀνησάνδρῳ τὸ ἀποτεταγμένον εἰς τὸν στέφανον ἐκ τοῦ νόμου διάφορον ἀπὸ τῆς ἐγκυκλίου διοικήσεως· ἵνα δὲ φανερὰ ὑπάρχη ἡ τοῦ δήμου φιλαγαθία καὶ πολλοὶ ἐφάμιλλοι γινόμενοι εὐεργετῶσι τὸν Δῆμον τιμηθέντος Ὀνησάνδρου, ἀναγράψαι τόδε τὸ ψήφισμα εἰς στήλην λιθίνην, καὶ στήσαι εἰς τόπον ὡς ἐπιφανέστατον, ἐλέσθαι δὲ ἄνδρα ὅστις ἐγδώσει τὴν στήλην καὶ στήσει καὶ ἐπιμελὲς ποιήσεται, ὅπως ἀναγραφῇ τόδε τὸ ψήφισμα, τὸ δὲ ἐσόμενον ἀνήλομα εἰς τε τὴν στήλην καὶ τὴν ἀναγραφὴν δότω ὁ ταμίας Ἀριστάγορας ἀπὸ τῆς ἐγκυκλίου διοικήσεως, καθότι ἂν συνετελέσῃ ὁ ἐγδότης (ἐκδότης). ἵνα δὲ καὶ ΣΙΦΝΙΟΙ ἐπιγνῶσι τὰ ἐψηφισμένα τιμια τῷ ἑαυτῶν πολίτῃ Ὀνησάνδρῳ οἱ πρυτάνεις ἐπιμελὲς ποιήσασθωσαν ἀντιγραψάμενοι ὅπως ἐξαποστείλωσι τόδε τὸ ψήφισμα πρὸς τὸν ΔΗΜΟΝ ΤΩΝ ΣΙΦΝΙΩΝ σφραγισάμενοι τῇ δημοσίᾳ σφραγίδι. Ἡρέθη ἐγδότης Κύρσιλος Ἀκρύπτου».^(*)

(*) Ὡς πρὸς τὸ ψήφισμα τοῦτο, ὑπερ εὐρέθη ἐπὶ λιθίνης

Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ μετὰ τῆς Κορίνθου γινόμενον ἐμπόριον, τῆς Σίφνου, ὅτε ἐκείνη ἤκμαζεν, ὡς θέλομεν ἰδεῖ (ἐν τῷ ΙΑ' Κεφ.), ἐγένετο ἤδη μετὰ τῆς Δήλου, ἥτις μετὰ τὴν καταστροφὴν ἐκείνης εἶχε κηρυχθῆ Ἐλεύθερος λιμὴν· τοῦτου δ' ἔνεκεν οὐ μόνον τὰ τῶν νήσων προϊόντα, ἀλλὰ καὶ ἄλλων μεμακρυσμένων χωρῶν μετεφέροντο ἐκεῖ πρὸς πώλησιν· διὰ τὴν αἰτίαν δὲ ταύτην καὶ πλεῖστοι ἔμποροι ἀπεκατεστάθησαν ἐν Δήλῳ, τῆς ὁποίας ὁ πλυθυσμὸς ὑπερέβη τὰς 20,000· ἀξία δὲ λόγου ἦτο ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἡ τῶν δούλων ἐκεῖ ἀγορά, περὶ τῶν ὁποίων ὁ Στράβων λέγει, ὅτι ἡ Δῆλος ἠδύνατο « *μυριάδας ἀνδραπόδων ἀθημερόν καὶ δέξασθαι καὶ ἀποπέμψαι* »· παροιμιῶδες δὲ εἶχε καταντήσει τὸ περὶ τῆς Δήλου λεγόμενον « *Ἐμπορε, κατάπλευσον, ἐξελού, πάντα πέπραται* » ἥτοι « *Ἐμπορε, προσορμίσθητι εἰς Δῆλον, ἐκφόρτωσον, τὰ πάντα ἀμέσως πωλοῦνται* ».

Ἡ ἀκμὴ ὅμως αὕτη τῆς Δήλου καὶ τῶν περὶ αὐτὴν νήσων ὀλίγον διήρκεσε, διότι ἐπὶ τῶν λεγομένων Μιθριδατι-

πλακὸς ἐν Σύρῳ, ὑπαρχούσης ἤδη ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Μουσεῖῳ Ἀθηνῶν παρατηροῦμεν πρῶτον μὲν, ὅτι εἶναι ἐκτενὲς κατὰ τὸ ἔθος τῶν Ἰώνων, εἶτα δὲ ὅτι μίση τινὰ δὲν ἔχουσι συντακτικῶς ἢ γραμματικῶς καλῶς διὰ τὴν ἀπροσεξίαν Ἰσως τοῦ συντάξαντος αὐτῶ, καὶ τὴν ἀμάθειαν τοῦ λιθοξόου· τῶν ἀνορθογραφῶν δὲ τούτων ἐδιωρθώσαμεν τινὰς ἐν τῇ ἀντιγραφῇ γράψαντες λα ν π ά δ η, ε υ σ ε β ή η ς κ α τ ' ἔ τ ο ς. Τὸ δὲ ν π ρ ὸ τ ο ῦ π, γ, καὶ β, τὸ γ π ρ ὸ τ ο ῦ δ ἐν τῇ λέξει ἐγδότης κ.τ.λ. ἀσυνήθη νῦν ἐν τῇ γραφῇ, ἦσαν, φαίνεται, τότε ἐν χρήσει, ὡς καὶ τὸ ἐξόρου ἀντὶ ἐκ Σύρου—Ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν δ' αὐτῆς, εὐλόγητου οὔσης, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ μὲν ἐν τῷ στίχῳ φράσις κ α τ ᾶ ρ ὕ σ ι ο ν σ η μ α ἰ ν ε ἰ ἐ π ῖ τ ῷ σ κ ο π ῶ λ α φ υ ρ α γ ω γ ῖ α ς· ἡ δὲ λέξις δ ι ᾶ φ ο ρ ο ν δηλοῖ ἐνταῦθα τὴν ἀπαιτουμένην δαπάνην διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Στεφάνου, ὠρισμένην οὔσαν ἐκ τοῦ νόμου· ἡ δὲ ἐν τῷ 33'. στίχῳ ἀναφερομένη ν ἦ σ ο ς, ἡ ἀπέναντι τῆς Σιφνίωι χώρας, εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ τότε μὲν ἀνώνυμος, νῦν δὲ Κ υ τ ρ ι α ν ἡ κοινῶς καλουμένη, περὶ ἧς εἴπομεν ἐν τῷ Α'. κεφαλαίῳ.

κῶν πολέμων (ἀπὸ τοῦ ἔτους 108—66 Π. Χ.), ὅτε αἱ νῆσοι πρὸς κειρὸν τινα κατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τοῦ Πόντου Μιθριδάτου, ὁ τούτου στρατηγὸς Μνηοφάνης ἐπιπέσων κατὰ τῆς Δήλου τῷ 88 Π. Χ. 20,000 μὲν τῶν κατοίκων αὐτῆς νατέσφαξεν, ἀφαίρεσας συγχρόνως καὶ τὰ χρήματα αὐτῶν, καὶ συλήσας καὶ καταδαφίσας τοὺς ναοὺς, τοὺς δὲ περισωσθέντας ἐξηνδραπόδισε, τὴν δὲ πόλιν ἄπασαν ἐκ θεμελίων κατέσκαψεν· ἔκτοτε δὲ ἡ Ἱερά αὕτη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις νῆσος, ἢ τοσοῦτον πλουσία καὶ ἐπίσημος, μένει ἔρημος, καὶ μόνον ἐν καιρῷ λοιμῶδους νόσου ἐπισκέπτονται αὐτὴν οἱ ἀνάγκην ἔχοντες καθάρσεως.

Ὅτε δὲ καὶ πάλιν αἱ Κυκλάδες περιῆλθον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥωμαίων μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Μιθριδάτου, ἡ Σίφνος μετὰ τῶν λοιπῶν νήσων ἀπετέλεσε κατ' ἀρχὰς μὲν μέρος τῆς ἐπαρχίας τῆς Ἀσίας, ὕστερον δὲ τῆς τῶν Νήσων· πληρόνουςα δὲ φόρον τινὰ, ὅστις δὲν θὰ ἦτο μικρὸς, (ὡς δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ἐκ τοῦ Γεωγράφου Στράβωνος, λέγοντος ὅτι ἡ Γύαρος (ἢ νῦν ἐρημόνησος Γυοῦρα), ὅπου ἄκων προσωρμίσθη ἐκ τριχυμίας, ὑπὸ ἀλιέων τινῶν κατοικουμένη, ἐπλήρονε φόρον ἐτήσιον δραχ. 150, καὶ ὅτι ἀναχωρῶν ἐκεῖθεν παρέλαβεν εἰς τὸ πλοῖον του πρεσβευτὴν τινα αὐτῶν, ἀποστελλόμενον πρὸς τὸν Αὐγουστον Καίσαρα, ἐν Κορίνθῳ τότε εὐρισκόμενον, ὅπως μεσιτεύσῃ περὶ ἀνακουφισμοῦ τοῦ φόρου, διότι μόνον 50 ἠδύναντο εὐχαρίστως νὰ πληρόνωσι), διετῆρει τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς, ἴδια νομίσματα ἐτικόπτουσα, ὡς θέλομεν ἰδεῖ (ἐν τῷ Ι΄. Κεφ).

Ὅτι δὲ οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἐθεώρουν ὅλως σκληρὰν καὶ ἀχαρὴν τὴν ἐν Σίφνῳ διαμονὴν, ἴσως μικρὰ πρὸς τοῦτο ἀπὸδειξις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡμῖν τὸ ἐπόμενον ἀναμφισβήτητον γεγονός· ὅτι δηλ. ἐνῶ οἱ τῆς Ῥώμης αὐτοκράτορες ἀπέστειλαν πλείστους ὅσους πολιτικοὺς καταδίκους εἰς τὰς νήσους Σύρον, Γύαρον, Σκίαθον, Ἀμοργὸν, Σίκιον καὶ ἄλλας τινὰς, διότι ὁ ἐν αὐταῖς βίος ἐθεωρεῖτο παρὰ τῶν ἀβροδαιῶν Ῥωμαίων ὡς κολαστήριον, καὶ ἡ σκληροτέρα

τῶν ποινῶν, οὐδεὶς τοιοῦτος ἀναφέρεται, ὅτι ἀπεστάλη εἰς Σίφνον.

Ἐν γένει ὅμως φαίνεται, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς Σίφνου καὶ τῶν λοιπῶν νήσων κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Ῥωμαικῆς Ἐποχῆς δὲν ἦτο πλέον ποσῶς ἀνθηρὰ, καὶ ὅτι ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν εἶχεν οὐκ ὀλίγον ἀραιωθῆ, ἕνεκα ἴσως τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐπιγράμματος Ἀντιπάτρου τοῦ Μακεδόνο.

*Νῆσοι ἐρημαῖαι, τρῶφρα χθορός, ἀς κελαδειός
Ζωστήρ Αἰγαίου κύματος ἐντός ἔχει,
Σίφνον ἐμιμήσασθε, καὶ αὐχμηρὴν Φολέγαδρον.
Τλήμορες, ἀρχαίαν δ' ὠλέσατε ἀγλατήν!
Ἦ ρ' ὑμᾶς ἐδίδαξεν ἕνα τρόπον ἢ τότε Λευκὴ
Δῆλος, ἐρημαίου δαιμόνος ἀρξαμένη.*

Ἀπὸ τοῦ ἔτους δὲ 324 Μ. Χ. ἡ Σίφνος μετὰ τῶν λοιπῶν Κυκλάδων ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους· ἡ δὲ ἱστορία αὐτῆς ἀπὸ τῶν χρόνων τούτων ἀνήκει εἰς τὸ Β'. μέρος τῆς πραγματείας ἡμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΕΝ ΣΙΦΝῶ.

Καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ χρονικὸν διάστημα, ὑπερ μέγρι τοῦδε διεξήλθομεν, θρησκεία ἐν Σίφνῳ ἦτο ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, ἦτοι ἡ Φυσιολατρεία, κατὰ τὴν ὁ-

ποίαν αἱ φυσικαὶ δυνάμεις, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἠσθάνοντο οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἑαυτοὺς ἐξηρητημένους, ἐθεωροῦντο ὡς θεία ὄντα, τὰ ὁποῖα ἡ ζῶηρά τοῦ Ἑλληνος φαντασία ἐπροσωποποίησεν, ἀποδώσασα εἰς αὐτὰ σκέψεις καὶ ἐνεργείας ἀνθρωπίνους· ἀλλ' ὅπως εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἄλλοι παρ' ἄλλων θεοὶ ἐτιμῶντο περισσότερον, ὡς ἐν Ἀθήναις ἢ Ἀθηναῖ κ.τ.λ., διότι οἱ θεοὶ οὗτοι ἐθεωροῦντο παρὰ τῶν πόλεων τούτων ὡς Πολιοῦχοι, ἤτοι προστάται αὐτῶν, οὕτω καὶ ἐν Σίφνῳ, ὡς φαίνεται, ἐλατρεύοντο κατ' ἐξοχὴν οἱ δίδυμοι ἀδελφοὶ Ἀπόλλων καὶ Ἀρτεμις. Ὡς δὲ αἱ Ἀθηναὶ ὠνομάσθησαν οὕτω ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς Ἀθηνᾶς, οὕτω καὶ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ ὠνομάσθη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἢ καὶ νῦν ἐτι διατηροῦσα τὸ ὄνομα τοῦτο Κομόπολις ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. οὐδόλως δὲ παράδοξον ὁ νῦν ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς κομοπόλεως ὑπάρχων ναὸς τοῦ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ, νὰ ᾠκοδομήθη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος κατὰ τὴν ὑπάρξασάν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος συνήθειαν νὰ καταστρέφωσι τὰ εἰδῶλα, καὶ νὰ μετασχηματίζωσι τοὺς τῶν ἀρχαίων θεῶν ναοὺς εἰς ναοὺς τῶν Ἁγίων κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅστις φαίνεται, ὅτι ἤρχισε νὰ εἰσάγηται εἰς τὰς νήσους μόλις περὶ τὴν Γ'. Μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα· ὁ δὲ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, ἣτοι ὁ ΑΡΤΕΜΩΝ, (ὡς ὁ ἐν τῇ ἀκροπόλει ναὸς τῆς παρθένου Ἀθηνᾶς ἐλέγετο Παρθενῶν) ὑπῆρξε βεβαίως τὸ κέντρον, περὶ τὸ ὁποῖον ᾠκοδομήθη ἢ νῦν μεγαλειτέρα καὶ πολυπληθεστέρα τῆς νήσου κομόπολις.

Ἐλατρεύετο δὲ ἐν Σίφνῳ κατὰ τὸν Ἡσύχιον ὁ μὲν Ἀπόλλων ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ὁ Ἐραγρος, διότι ἐν μέσῳ τῶν ἀγρῶν, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ πόλει ὑπῆρχεν ὁ Ναὸς αὐτοῦ, ἢ δὲ Ἀρτεμις ὑπὸ τὴν τῆς Ἐκβατηρίας, διότι αὐτὴν, φαίνεται, ἐπεκαλοῦντο διὰ τὴν αἰσίαν ἔκβασιν ἀπὸ πλοίου, ἢ τὴν εὐκταίαν ἀποπεράτως ὑποθέσεώς τινος· ἐκτὸς ὅμως τούτων ἐλατρεύετο ἐν Σίφνῳ καὶ ὁ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε Ζεὺς, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ὁ Ἐπιβήμιος· ἀλλὰ καὶ τοῦ

Πανός ἢ λατρεία δὲν παρῆμελειτο, τοῦ ὁποίου, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἶπομεν, ὑπῆρχεν ἐν Σίφνῳ καὶ Ναός καὶ ἄγαλμα· ἢ λατρεία δὲ τοῦ Θεοῦ τούτου ὑποδηλοῖ, ὅτι καὶ περὶ τὴν ποιμενικὴν ἡσχολοῦντο τὸ πάλαι οἱ Σίφνιοι.

Ἐκτὸς δὲ τῆς πρὸς τοὺς Οὐρανίους τούτους θεοὺς λατρείας, ἀπεδίδοτο τιμὴ τις ἐν Σίφνῳ καὶ εἰς τὰς Νύμφας, αἵτινες ἔθεωροῦντο θεαὶ κατωτέρας τάξεως, κατοικοῦσαι κατὰ τὰς ἰδέας τῶν προπατόρων ἡμῶν ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὅτε καὶ Ὀρειάδες ἐκαλοῦντο, ἢ ἐπὶ τῶν πηγῶν καὶ ὑδάτων, ὅτε πάλιν ἐκαλοῦντο *Νηρηίδες*· εἰς τὰς νύμφας δὲ ταύτας ἦτο ἀφιερωμένον καὶ σπήλαιόν τι, κείμενον εἰς τὸ Νοτ.-Δυτ. τῆς νήσου, ἀντικρὺ τῆς Σερίφου, ὡς καὶ τὸ περίξ ἴσως αὐτοῦ δάσος, ὡς δηλοῖ ἢ ἐπίτινος βράχου ὑπάρχουσα ἐπιγραφή,

ΝΗΜΦΩΝ ΙΕΡΟΝ (*)

(*) Κληρονομία βεβαίως τῆς παρὰ τῶν προγόνων ἡμῶν λατρείας τῶν νυμφῶν τούτων εἶναι καὶ αἱ νῦν ἔτι διατηρούμεναι παρὰ τῷ ἀπαιδευτῷ λαῷ ἰδέαι περὶ τῶν κοινῶς λεγομένων Νεραιδῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐπίστευον, καὶ πιστεύουσι τινες ἔτι, ὅτι καταλαμβάνονται ἐνίοτε οἱ ποταμὸν τινα, καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ νυκτός, διαβαίνοντες, ὅτε καὶ πρὸς θεραπείαν τῶν Νυμφολήπτων τούτων παρασκευάζουσι καὶ τοποθετοῦσιν εἰς τὰς τριόδους (κοινῶς τρίστρατα), ἢ κρεμῶσιν ἐντὸς τοῦ φρέατος, ὅπου νομίζουσιν, ὅτι κατῴκουν αἱ καταλαβοῦσαι τὸν παθόντα Νεραίδες, ἄρτον, ἐντὸς καθαρωτάτης ὀθύνης (πετσέτας), καὶ ἔδεσμά τι ἐκ μέλιτος, γάλακτος καὶ ὠν πρὸς ἐξίλασμόν παρόμοιον δέ τι παρτίθετο καὶ παρὰ τῶν προγόνων ἡμῶν εἰς τὰς τριόδους κατὰ τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς Ἐκάτης, ὅπερ συνήθως ἔπαυε τὴν πέναν πολλῶν πτωχῶν· τὴν αὐτὴν δὲ ἀρχὴν ἔχουσι βεβαίως τὰ κοινῶς λεγόμενα *στοιχεῖα*, ἅτινα ὁ λαὸς φαντάζεται, ὅτι εὐρίσκονται εἰς ἀποκρήμνους τόπους, ἢ παλαιὰ δένδρα, ἢ ἀκατοικήτους οικίας, τὰς ὁποίας καὶ καλεῖ *στοιχειωμένας*, φοβεῖται δὲ διὰ τοῦτο καὶ νὰ πλησιάζῃ· ἐνίοτε δὲ μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ταύτην ὁ λαὸς καὶ πρὸς ἐκφῶσιν τῶν μικρῶν παιδῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ.

Ἔγνωστον ἐκ τοῦ Γ'. κεφαλαίου, μόνον ἐν Σίφνῳ καὶ ἐν Θάσῳ ἐξωρῦσσετο τὸ πάλαι ΧΡΥΣΟΣ· ὃ δὲ πρὸς κατασκευὴν κοσμημάτων ἀσημος χρυσοῦς, ἵως καὶ χρυσᾶ νομίσματα εἰσήγοντο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἰδίως ἐκ τῆς Ἀσίας, ὅπου πρῶτος ὁ Κροΐσος ἔκοψε τοιαῦτα ἀπὸ τῆς 8ης Π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἄφθονον ἔχων τὸν χρυσὸν ἀπὸ τὰ ψήγματα, τὰ ὅποια παρέσυρε μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ Πακτωλοῦ, ἕνεκα τῶν ὁποίων καὶ παροιμιώδης εἶχε καταντήσαι ὁ ΠΛΟΥΤΟΣ τοῦ ΚΡΟΪΣΟΥ· ἐνῶ δὲ ἐν Ἀθήναις, ὡς εἶναι ἐπίσης γνωστὸν, μόλις μετὰ τοῦς Περσ. πολέμους ἐκόπη χρυσοῦν νόμισμα, ὃ καλούμενος Στατήρ ἢ Χρυσοῦς, ἰσοβαρῆς μὲν πρὸς διδραχμον ἀργυροῦν, ἰσότημος δὲ πρὸς 20 δραχμάς Ἀττικάς, ἡ Σίφνος πρώτη ἐκ τῶν ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι πόλεων καὶ νήσων, ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἔκοψε χρυσᾶ νομίσματα.

Κοινώτερα δὲ νῦν καὶ πολυπληθέστερα νομίσματα τῆς Σίφνου εἶναι τὰ ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ, διαφόρους τύπους καὶ διάφορον μέγεθος καὶ βάρος ἔχοντα κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς· εἶναι δὲ καὶ ἀνόμοια τῶν νομισμάτων τῶν ἄλλων τῆς Ἑλλάδος πόλεων, τῶν ὁποίων ἐκάστη εἶχεν ἴδιον, οὕτως εἶπεῖν, νομισματικὸν σύστημα· τῶν νομισμάτων δὲ πάλιν τῆς Σίφνου τὰ μὲν ἐκόπησαν, ὅτε ἡ Σίφνος ἦτο αὐτόνομος, τὰ δὲ, ὅτε ἦτο ὑπὸ τοῦς Ῥωμαίους.

Καὶ τὰ μὲν ΧΡΥΣΑ τῆς Σίφνου νομίσματα, κατὰ τὸν Γάλλον νομισματολόγον Μιονὲ εἶναι μικροῦ μεγέθους· τῶν δὲ ἀργυρῶν ἐν μὲν εὐρέθῃ ἔχον ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς μετὰ κράνους, καὶ περίξ τὰ γράμματα ΕΠΙ ΗΡΟ. . . ἦτοι τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἴσως ἐκόπη, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας ὄψεως περιστεράν βαδίζουσαν πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ ἄνωθεν αὐτῆς τὰ γράμματα ΣΙΦΝΙΩΝ· ἄλλα δὲ ἔφερον ἐπὶ τῆς μιᾶς μὲν ὄψεως κεφαλὴν ἐστεμμένην τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας πτηνὸν ἐντὸς τετραγώνου μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας· εἰς ἐκάστην δὲ τῶνγωνιῶν ὑπάρχει ἀνά ἓν γράμμα τῆς λέξεως ΣΙΦΝ. τινὰ δὲ ἀντὶ τῆς τοῦ Ἀπόλλωνος κεφαλῆς ἔχουσι γυναικεῖαν, τὴν τῆς Ἀρτέμιδος βεβαίως.

Τῶν δὲ ΧΑΛΚΩΝ τὰ μὲν εἶχον ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀρτέμιδος, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας περιστεράν πετώσαν, καὶ κάτωθεν τὰ γράμματα ΣΙΦ., ἄλλα δὲ κεφαλὴν Ἀπόλλωνος, περίξ δ' αὐτῆς τὰ γράμματα ΣΙΦ. ΑΗΟΛΛΩΝΙΑΣ· ἄλλα κεφαλὴν Ἀπόλλωνος ἐστεμμένην ἀφ' ἑνὸς, ἀφ' ἑτέρου δὲ πτηνὸν πρὸ ὄψεως, καὶ ἄλλα ἀετὸν κρατοῦντα εἰς τὸ ῥάμφος τοῦ ὄφιν (ὁ τύπος δὲ οὗτος εἶναι νῦν καὶ τὸ σύμβολον τῆς σφραγίδος τοῦ δήμου Σίφνου)· ἄλλα δὲ ἔχουσι ἐπὶ τῆς μιᾶς μὲν ὄψεως περιστεράν μὲ ἀνοικτὰς ἢ μὴ πτέρυγας, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας τὰ γράμματα ΣΙΦ ἢ καὶ μόνον Σ ἐντὸς στεφάνου ἐξ ἐλαίας· εὐρέθῃ δὲ καὶ νόμισμα τῆς Σίφνου ἔχον ἐπὶ τῆς μ. α. μὲν ὄψεως κεφαλὴν Πανός, ἐστεμμένην μὲ στέφανον κισσοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας τὰ γράμματα ΣΙΦ.

Τῶν δὲ ἐπὶ τῆς βιομακτικῆς ἐποχῆς, τὰ μὲν ἔφερον ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τὴν προτομὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Σεβήρου, (βασιλεύσαντος περὶ τὰ 190 Μ. Χ.), περίξ τὰ γράμματα ΑΥ.Κ. ΣΕΒΗΡΟΥ· ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας τὴν Ἀθηνᾶν βαδίζουσαν πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ κρατοῦσαν εἰς τὴν ἀριστεράν χεῖρα ἀσπίδα, περίξ δὲ τὰ γράμματα ΣΙΦΝΙΩΝ. τὰ δὲ ἐπὶ τῆς μιᾶς μὲν ὄψεως εἶχον ἐκτετυπωμένην τὴν προτομὴν τοῦ Αὐτοκράτο-

ρος Γορδιανού βλέπουσαν πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ περίξ τὰ γράμματα Μ[αρκου] ΑΝΤ[ωνίου] ΓΟΡΔΙΑΝΟΥ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας τὸν Μουσηγέτην Ἀπόλλωνα, ἧτοι τὸν Ἀπόλλωνα, κρατοῦντα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Φόρμιγγα (εἶδος κιθάρας), καὶ κάτωθεν τὴν λέξιν ΣΙΦΝΙΩΝ. Ἔτερον δὲ νόμισμα ἐπὶ τοῦ Γορδιανοῦ ἐπίσης κοπὴν ἔχει ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὀψews τὴν προτομὴν τῆς Ἀθηνᾶς μετὰ κράνους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἧτις ρίπτει ἀκόντιον. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀνωτέρω, ὁ Γόλζιος ἀναφέρει, ὅτι εἶδε νόμισμά τι τῆς Σίφνου ἔχον ἀφ' ἑνὸς μὲν Πύργου, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἰστάμενον ἄνδρα, ἐπὶ τοῦ ἑτέρου δὲ μέρους προτομὴν, κατὰ τινὰς μὲν τοῦ Διὸς, κατ' ἄλλους δὲ τοῦ Ποσειδῶνος. (*)

(*) Ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκονται πολλὰ ὁμοία ἐκ τῶν τελευταίων, οὐδόλως παράδοξον νὰ ἦσαν ταῦτα οὐχὶ ἰδίως Νομίσματα πρὸς κοινὴν χρῆσιν, ἀλλὰ μάλλον Νομισματοποίημα, πρὸς τιμὴν τῶν αὐτοκρατόρων, τοὺς ὁποίους διὰ πολλοὺς λόγους οὐ μόνον οἱ Σίφνιοι, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Ἕλληνας, ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ κολακεύωσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΦΝΙΩΝ.

Ἐκτὸς τῆς μεταλλευτικῆς, τὴν ὁποίαν, δι' οὗς ἀνωτέρω εἶπομεν λόγους, πρῶτῳ, ὡς φαίνεται, εἶχον ἐγκαταλείψει οἱ ΣΙΦΝΙΟΙ, ἠσχολοῦντο εἰς τε τὴν καλλιέργειαν

τῆς νήσου, καὶ τὴν ποιμενικὴν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἦτο κατ'ἀλληλον τὸ ὄρεινόν τοῦ τόπου· ὁ δὲ θεὸς τῶν ποιμένων Πάν, ὡς εἶδομεν, ἀπῆλαυεν ἐν Σίφνῳ οὐ μικρὰς τιμῆς· ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν Κεραμευτικὴν, ἣτις ἦτο ἐν χρήσει ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, διὸ καὶ ὁ Ἡσίοδος, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν τῶν κεραμῶν ἄμιλλαν λέγει «Κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει (φθονεῖ), καὶ τέκτορι τέκτωρ, καὶ ἀοιδῶς ἀοιδῶ» ἠσχολοῦντο οἱ Σίφνιοι, ὡς καὶ πολλοὶ ἐν Ἀθήναις, διὸ καὶ μέγα μέρος τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκαλεῖτο Κεραμεικός, διότι κατοικεῖτο ὑπὸ Κεραμῶν, τῶν ὁποίων τὰ καλλιτεχνικῶς ἐξεργασμένα, καὶ διὰ ζωγραφικῶν κεκοσμημένα κεράμεια ἀγγεῖα διεγείρουσι καὶ νῦν ἔτι τὸν θαυμασμὸν διὰ τὴν λεπτότητα αὐτῶν.

Μετά τινος δὲ βεβαιότητος, κατ' ἐμὴν ἰδέαν, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐν Σίφνῳ, ὅπου ἡ Κεραμῖτις γῆ ὑπάρχει ἄφθονος, καὶ ἵχνη κεραμευτικῶν ἐργαστηρίων πολλαχοῦ φαίνονται, κατεσκευάσθησαν τὰ πρὸ τινων ἐτῶν εὐρεθέντα κατὰ σωρὸν ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης ὑπὸ Καλυμνίων δυτῶν κεράμεια πλησίον μεσημβρινῆς τινος ἄκρας τῆς Σίφνου, ὅπου, ὡς φαίνεται, ἐναυάγησεν ἐκ προσκρούσεως εἰς τὴν ξηρὰν τὸ ἀπ' αὐτῶν φορτωμένον πλοῖον· ἐκ τούτων δὲ φυλάττεται ἔτι μία στάμνα ἐν τῷ δημοτικῷ καταστήματι Σίφνου, ὕψους 0,60 περίπου τοῦ Γαλλικοῦ μέτρου, καὶ χωρητικότητος 42 περίπου δακάρων· διαφέρει δὲ οὐσιωδῶς αὕτη τῶν νῦν κατασκευαζομένων κατὰ τε τὸ σχῆμα, διότι εἶναι μακρόλαιμος, εὐρύστομος, καὶ ἔχει τὴν βᾶσιν ὀξείαν, διὰ τὰ ἐμπήγεται εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ μακρὰς τὰς λαβὰς (ῶτα), καὶ κατὰ τὴν στερεότητα, διότι εἰ καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διέμεινεν ἐν τῷ βυθῷ, καὶ πολλὰ θαλάσσια φυτὰ ἐπεκολλήθησαν ἐπ' αὐτῆς, οὐδεμίαν σχεδὸν ἔπαθεν ἀλλοίωσιν, διατηροῦσα ἔτι ἐν μέρει καὶ τὸ ἐρυθρίζον χρῶμα· καλῆς δὲ τέχνης φαίνονται καὶ οἱ εὐρεθέντες λύχνοι κατὰ τὰς παρά τὴν Σεράλιαν πρὸ τριῶν ἐτῶν γενομένας ἀνασκαφάς, μετὰ ζωδίων ἐκτύπων πεποικιλμένοι.

Ἡ ἐξαγωγή δὲ τῶν κεραμείων τούτων, τῶν ἐπιτραπεζίων ἐκείνων σκευῶν, ἅτινα ἦσαν περιζήτητα καὶ κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς μάλιστα χρόνους, ὡς λέγει ὁ Πλίνιος, διὰ τε τὴν κομψότητα καὶ τὸ πολύτιμον τῆς ὕλης, ἴσως δὲ καὶ ἄλλων τινῶν προϊόντων τῆς νήσου ἠνάγκασε βεβαίως τοὺς Σιφνίους νὰ συνάψωσιν ἐμπορικὰς, οὕτως εἰπεῖν, συνθήκας, μετ' ἄλλων τῆς Ἑλλάδος πόλεων· τούτων δὲ μία εὐρέθη πρότινων ἐτῶν ἐν Καλαυρίᾳ, γεγραμμένη ἐπὶ μαρμάρου, τεθραυσμένου δυστυχῶς ἐν μέρει, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας εἰς Δωρικὴν διάλεκτον γεγραμμένης καὶ θεωρουμένης τῆς Γ' ἢ καὶ Β'. Π. Χ. ἐκχονταετηρίδος, ὅτε ἤκμαζεν τὸ ἐμπόριον τῆς Κορίνθου, ἐξάγομεν ὅτι καὶ πρότερον ὑπῆρχον σχέσεις μεταξὺ τῶν Καλαυρειτῶν καὶ Σιφνίων, ἀνευεώθησαν δὲ αὐταὶ καὶ ἤδη· ἡ δὲ χορηγουμένη εἰς τοὺς Σιφνίους ἀτέλεια, ἦτοι ἀπαλλαγὴ τῶν πληρονομένων παρ' ἄλλων δασμῶν, ἦτο πρόνμιον οὐ μικρόν.

*Ἐχει δὲ ἡ ἐπιγραφή οὕτω

ΣΙΦΝΙΟΙΣ ΑΤΕΛΕΙΑ ΕΓΚΑ
 ΛΑΥΡΕΑΙ, ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ·
 ΕΠΙ ΘΕΟΦΕΙΔΕΟΣ ΤΑΜΙΑ ΕΔΟ
 ΞΕ ΤΑΙ ΠΟΛΙ ΤΑΙ ΚΑΛΑΥΡΕΑ
 ΤΑΝ ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ ΤΑΝ ΠΟΛΙΝ
 ΤΑΝ ΣΙΦΝΙΩΝ, ΟΤΙ ΔΙΑΤΕΛΕΙ
 ΕΥΝΟΥΣ ΕΟΥΣΑ ΤΑΙ ΠΟΛΙ ΤΑΝ
 (ΚΑΚΑΥΡΕΑΤΑΝ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΕΚ ΣΙΦΝΟΥ.

Περὶ τὰ μέσα τῆς 5ης Π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἤκμασε ποιητῆς τις ἐκ Σίφνου παρὰ τινῶν μὲν ΦΙΛΟΞΕΝΟΣ, παρ' ἄλλων δὲ ΘΕΟΞΕΝΙΑΔΗΣ ὀνομαζόμενος, σύγχρονος ἢ ὀλίγον ἴσως προγενέστερος τοῦ κωμικοῦ Ἀριστοφάνους, ὅστις κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ, χλευάζει καὶ τοῦτον αἰνιγματώδως πως, λέγων «εἰ δέ τις αὐτῶν βωμολοχεύσαιτο. . . ἐπετρίβετο τυπτόμενος. . . ὡς τὰς Μούσας ἀφανίζων»· τοὺς στίχους δὲ τούτους σχολιάζων τις ἐκ τῶν ἀρχαίων λέγει· «Πραξιδάμας Δημοκρίτον τὸν Χίον καὶ Θεοξενίδην τὸν Σίφνιον, πρῶτους ἐπὶ χρώματος τάξαι τὴν ἰδίαν ποίησίν φησι, ὡς Σωκράτης (οὐχὶ βεβαίως ὁ Φιλόσοφος, ἀλλ' ἄλλος τις ιστοριογράφος) ἐν τοῖς πρὸς Εἰδόθεον, ὡς παρ' Ἀριστοφάνει τεταγμένον, ὑποφαίνει, «εἰ δέ τις αὐτῶν βωμολοχεύσαιτο . . . ὡς τὰς Μούσας ἀφανίζων» αὐτὸς δεῖξας ἐν ἀρμονίαις Χιάζειν ἢ Σιφνιάζειν»· ὁ δὲ Πολυδεύκης ὁ Γραμματικὸς (Δ. 9. §. 4.) λέγει· «τὸ μέντοι Σιφνιάζειν καὶ Χιάζειν ἴσον τῷ περιέργοις μέλεσι χρῆσθαι ἀπὸ Δημοκρίτου τοῦ Χίου καὶ Φιλοξένου τοῦ Σιφνίου, ὅστις καὶ Ὑπερτονίδης ἐκαλεῖτο». Ἀλλὰ νεωτερισμοὺς δὲν εἰσήγαγον μόνοι ὁ ἐκ Χίου καὶ ὁ ἐκ Σίφνου ποιητῆς, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Ἀριστοφάνης, τὸν ἔποιον ἐπὶ τούτῳ διὰ τρόπου λεπτοῦ φέγει ὁ ἀνωτέρω Σχολιαστῆς, ὡς χλευάζοντα τὰ μὴ

χλευασμοῦ ἄξια (*). δυστυχῶς δὲ οὐδὲν τῶν ποιημάτων τούτου περιεσώθη.

Ἐτερος δὲ Σίφνιος ἐπίσημος ἀνὴρ, συχνότατα παρὰ τοῦ Ἀθηναίου μνημονευόμενος (ἐν Δειπνοσοφισταῖς), εἶναι ὁ Ἴατρος ΔΙΦΙΛΟΣ ἀκμάσας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ· ἔγραψε δὲ ὁ Ἴατρος οὗτος, ὡς ὁ αὐτὸς Ἀθήναιος λέγει, σύγγραμμα τι ἐπιγραφόμενον «ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΤΟΙΣ ΝΟΣΟΥΣΙ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΙΝΟΥΣΙ»· δυστυχῶς τὸ σύγγραμμα τοῦτο δὲν περιεσώθη μέχρις ἡμῶν, εἰ καὶ ἦτο ἐν μεγάλῃ ὑπολήψει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, διότι οὐ μόνον ὁ ῥηθεὶς Ἀθήναιος, γράψας περὶ τὴν 3ην Μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα, ἀλλὰ καὶ ὁ Π. Χ. ἀκμάσας Ἴατρος Ξενοκράτης ἀναφέρεισι πολλάκις ὀλοκλήρους ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Διφίλου περικοπὰς· ἐκ τῶν παρὰ τοῦ Ἀθηναίου δὲ λεγομένων ἐξάγεται, ὅτι ὁ Δίφιλος ἐσπούδασε τὴν Ἴατρικὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ὅτι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς συγγραφῆς τοῦ βιβλίου του περιῆλθε τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου.

Ὁ αὐτὸς δὲ Ἀθήναιος ἀναφέρει, ὅτι ἐκ τῶν ἀρχαίων ἔγραψεν **ΩΡΟΥΣ ΣΙΦΝΙΩΝ**, ἧτοι «χρονικὰ περὶ τῶν ἐν Σίφνῳ συμβάντων» ὁ Μαλακὸς, συγγραφεὺς ἀγνώστου ἐποχῆς καὶ πατρίδος· δυστυχῶς καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Μαλακοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου πολλὰ ἴσως καὶ ἄξια λόγου περὶ τῆς Σίφνου θὰ ἐμανθάνομεν, ἀπωλέσθη.

Σημ. (*) Ἐνῶ ἐκ τοῦ ἀνωτέρω σχολίου σαφῶς δηλοῦνται ἡ σημασία τοῦ ῥήματος σιφνιάζειν, λεξικογράφοι τινὲς ἐκ παρρησιᾶς ἴσως, ἄλλην ὄλως ἀνοίκειον ἔνοιαν ἔδωκεν εἰς αὐτὸ τὸ ῥῆμα, τὴν ὁποίαν θεωροῦμεν ὄλως ἀπορριπτέαν καὶ ἀνάρμοστον.

Ἐχλευάζετο δὲ παρὰ τῶν ἀρχαίων καὶ ἡ τῆς νήσου εὐτέλεια, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐλέγετο παροιμιωδῶς «Σίφνιος ἀστράγαλος»· γνωστὸν ὅμως, ὅτι τοιοῦτων χλευαστικῶν ὀνειδισμῶν δὲν ἐστερεῖτο οὐδεμία σχεδὸν πόλις ἢ νῆσος τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ σὺνήθες χαλκεῖον αὐτῶν ἦσαν αἱ Ἀθηναί, τῶν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΛΕΙΨΑΝΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΣΙΦΝΩ.

Οὐκ ὀλίγα ὑπάρχουσι λείψανα ἀρχαιοτήτων ἐν Σίφνῳ, ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ πλεῖστα τούτων εἶναι ἐντετειχισμένα εἰς τοὺς τοίχους τῶν οἰκιῶν τῆς κομοπόλεως τοῦ Κάστρου, ὅπου πρὸς τοῖς ἄλλοις δύναται τις νὰ ἴδῃ στήλας στήριζούσας τοὺς ἐξώστας πολλῶν οἰκιῶν, κιονόκρανα διάφορου ῥυθμοῦ καὶ μεγέθους, βάσεις κιόνων, ἐπιστύλια, καὶ πλῆ-

ῥοίων οἱ κάτοικοι ἐτέρποντο εἰς τὰ τοιαῦτα, χλευάζοντες ἐκ μερικῶν τινῶν συμβεβηκότων πάντας τοὺς μὴ Ἀθηναίους· οὕτω λ. χ. οἱ μὲν Μήλιοι ἐχλευάζοντο ὡς ἄθεοι, διότι φιλόσοφος τις ἐκ Μήλου, ὁ Διαγόρας, ἔκαυσε τὸ ξόανον τοῦ Ἡρακλέους πρὸς ἔψησιν ἐρεβλιθῶν, οἱ Μυκόνιοι ὡς φιλάργυροι, οἱ Πάριοι ὡς παρὰ τὰ τῶν ὑποσχέσεω των κ.τ.λ. Τὰ ἀνωτέρω δ' ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ Γάλλος περιηγητὴς Γκουφιέ, λέγει ἐν τῇ πρὸ μιᾶς περίπου ἑκατονταετηρίδος ἐκδοθέντι συγγράμματι του.

«Τὰ ἦθη τῶν κατοίκων τῆς Σίφνου δὲν εἶναι ποσῶς δυσφημισμένα, ὡς ἐκεῖνα τῶν προγόνων των· αἱ κυρίαὶ μάλιστα, ὅταν ἦναι εἰς τὴν ἐξοχὴν σκεπάζουσι, διὰ τὰ μὴ γνωρίζονται, τὰ πρόσωπά των μὲ καλύμματα βαμβακερὰ (στομομάρικα τότε καλούμενα), τὰ ὁποῖα περιτυλίσσουν εἰς τόσον ἐπιτηδεῖως, ὥστε δὲν βλέπει τις παρὰ τὸ στόμα, τὴν ῥίτρα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς των· βεβαίως δὲν ἔχουσι τὸ ἦθος κατακτητικὸν μὲ αὐτὸ τὸ προσωπεῖον, καὶ ὁμοιάζουσι μᾶλλον πρὸς κινούμενα τεταριχευμένα σώματα, εἶναι ὅμως προνοητικώτεροι εἰς τὸ νὰ ἀποφεύγωσι τοὺς ξέρονς, παρὰ ἐκεῖναι αἱ τῆς Μήλου καὶ Κιμῶλου».

θος λίθων, οἵτινες ἐλήφθησαν ἐξ ἀρχαίων οἰκοδομημάτων ἐκ τῶν μὴ ὑπαγομένων δὲ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην εἶναι Ἐπιτύμβιος πλάξ, ὕψους, 0,40 περίπου Γαλ. μέτρου, ἔχουσα ἐκτύπους δύο ἄνδρας, τὸν μὲν καθήμενον, τὸν δὲ ἱστάμενον καὶ ἀποχαιρετῶντα, τρόπον τινα, καὶ πλησίον αὐτοῦ παῖδα· εὐρίσκεται δὲ τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Γ. Πανωρίου, ὅστις ὡς πολύτιμον κειμήλιον φυλάττει αὐτό· ἐν δὲ τῷ παρὰ τῇ Σεραλίᾳ κήπῳ τοῦ ἰδίου ὑπάρχει κορμὸς τῆς ἀγάλματος φοροῦντος χιτῶνα ποδήρη, οὔτινος ἢ ἐργασίας δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος.

Ἄνωθεν δὲ τῆς πρὸς Ἀνατολὰς θύρας τοῦ Δημ. Σχολείου τοῦ Κάστρου εἶναι ἐντετειχισμένον τὸ ἄνω μέρος τοῦ κορμοῦ ἐτέρου ἀγάλματος, καὶ ἐν τινὶ ἐκκλησιδίῳ, ὅπερ κεῖται πλησίον τοῦ αὐτοῦ Σχολείου εἶναι ἐρριμένους ἕτερος κορμὸς· πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Ἀντωνίου, ἔξωθεν τῆς κωμοπόλεως, εἶναι κεχωσμένος σχεδὸν ὑπὸ τῶν χωμάτων ἀνήκη ἢ ἀνευ κεφαλῆς· οὐδόπως δὲ παράδοξον εἰς αὐτὸν νὰ ἀνήκη ἢ ὑπάρχουσα ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Σχολείῳ, ἥτις περισταῖ ὄψιν Ῥωμαίου μᾶλλον ἢ Ἑλλήνος ἀνδρὸς, ἴσως δέ τις τῶν αὐτοκρατόρων ἐκείνων, πρὸς τὴν μὴν τῶν ὀποίων καὶ νομίσματα, ὡς εἶδομεν, ἔκοψαν οἱ Σίφνιοι· παρὰ δὲ τῇ Φλ. Μάτσα ὑπάρχουσι ἐκτὸς τῶν ἐντὸς τάφων εὐρεθεισῶν ὑελίων μυροδόχων, καὶ τῶν πηλίνων λυχνιῶν, τοὺς ὁποίους ἐσυνείθιζον νὰ θέτωσιν ἐν αὐτοῖς οἱ ἀρχαῖοι εἰδωλολάτραι πρόγονοι ἡμῶν, καὶ ἀγαλμάτιον, ἔχον μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἑρμάς, ἥτοι κεφαλὴν ἐπὶ τετραγώνου στήλης, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας εἶναι γεγλυμμένος φαλλὸς, καὶ ἑτέρα κεφαλὴ ἀγάλματος, ἀλλ' ἐφθαρμένη κατὰ μέγα μέρος. Εὐρέθησαν δὲ ταῦτα πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐντὸς ἀγροῦ παρὰ τὴν Σεράλιαν πλησίον ἐρειπίων ἀρχαίων ναῶν καὶ ὑπὸ βάθος οὐκ ὀλίγον, διότι καὶ κλίμαξ εὐρέθη ἐν αὐτῷ πρὸς τὸν τάφον ἄγουσα, ἐκ βαθμίδων 14, τῶν ὀποίων ἐκάστη εἶχε μῆκος περὶ τὰ 3 Γαλ. μέτρα. Ἐντὸς δὲ τοῦ αὐτοῦ ἀγροῦ ὑπάρχει ἤδη καὶ ἡ εὐρεθεῖσα μαρμαρίνη λάρναξ, ἔ-

χουσα και γλυφάς τινας ουχι λεπτής ἐργασίας· ἐπ' αὐτῆς δὲ ἦτο λίθος, χρησιμεύων ἤδη ὡς ὑπέρθυρον τοῦ εἰρημένου κτήματος, ἔχον τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν, ῥωμαϊκῆς ἴσως ἐποχῆς, ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν γραμμάτων,

ΑΛΚΙΠΠΕ	Ἄλκιππε
ΑΡΙΣΤΑΡΧΟΥ	Ἀριστάρχου
ΧΡΗΣΤΕ	Χρηστέ
ΧΑΙΡΕ (4)	Χαῖρε.

Ἀρχαιοτέρας δ' ἐποχῆς φαίνεται ἡ ὑπ' ἀριθ. 2 ἐπιτύμβιος ἐπιγραφὴ, ἐν τῷ αὐτῷ εὐρεθείσα κτήματι,

ΑΔΕΞΙΦΑΝΕΙ	Ἀλεξιφάνει
ΤΗ]ΔΕΚΛΕΟΣ (2)	Τηλεκλέο[υ]ς.

Ἐξωθεν τοῦ ἀγροῦ τούτου και πλησίον τοῦ ἐκεῖ κοινοῦ φρέατος ὑπάρχει πρὸ πολλοῦ ἑτέρα λάρναξ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, μήκους 2,20 Γαλ. μέτρα ὕψους 0,80, και πλάτους 0,75, ἔχουσα περὶ τὰς γωνίας μὲν και τὰ μέσα τῶν κατὰ μήκους πλευρῶν ἐκτύπους κεφαλὰς βοῶν κερασφόρους, μεταξὺ δὲ αὐτῶν ταινίας ἐκ διαφόρων φύλλων και καρπῶν· ἐν γένει δὲ ἡ τέχνη τοῦ μνημείου τούτου εἶναι καλή.

Εἰς οἰκίαν δὲ τινα τῆς κωμαπόλεως τοῦ Κάστρου, κειμένην παρὰ τὴν μεγάλην ὁδὸν εἶναι ἐκτετειχισμένη λάρναξ, τῆς ὁποίας φαίνεται μόνον ἡ προσθία ὄψις, φέρουσα ἐπιγραφὴν ΒΑΣΙΛΕ, ἣτις δηλοῖ, ὅτι ὁ τάφος ἐκεῖνος ἀνήκεν εἰς ἄρχοντά τινα Βασιλέα. Καὶ ἐν τινι δὲ τῶν κήπων τῆς μονῆς τῆς Βρύσεως ὑπάρχει λάρναξ, καλῶς εἰργασμένη, χρησιμεύουσα νῦν δυστυχῶς πρὸς διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων· εἰ δὲ και αἱ πλεῖσταί τῶν ἐν αὐτῇ γλυφῶν εἶναι ἐξηλειμμένοι, διακρίνονται ὅμως ἔτι τρεῖς παῖδες, ἕκαστος τῶν ὁποίων κρατεῖ διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ τὸ ἄκρον στεφάνου ἐξ ἀνθῶν.

Κατὰ τὰς γενομένας δὲ πρὸς τὸ Βόρειον μέρος τοῦ Πειραιῶς ἀνασκαφὰς εὐρέθη ἐπιτύμβιος πλάξ μετὰ ἀετώματος

εἰς τὸ ἄνω αὐτῆς μέρας, ἐπιγραφὴν ἔχουσα **ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ**
ΣΙΦΝΙΟΣ εἰς δὲ τὰς πρὸς τὸ βόρειον τῶν Ἀθηνῶν ἐτέρα ἐκ
 Πεντελησιῶν λίθου, ὡς καὶ ἡ προηγουμένη, ἐπιγραφὴν ἔχουσα.

ΣΤΗΣΙΑ[Σ]

Στησία[ς

ΚΑΛΛΑ[ΙΣΧΡΟΥ]

Καλλα[ἰσχρου

ΣΙΦΝ[ΙΟΣ]

Σίφν[ιος. [*]

* Ἐκ τῶν ἐπιτυμβίων τού-
 των ἐπιγραφῶν δύναται τις
 δικαίως νὰ εἰκάσῃ, ὅτι ἀρ-
 χατον ἦτο εἰς τοὺς Σιφνίους
 τὸ ἔθος τῆς εἰς ἄλλας πό-
 λεις μεταβάσεως.

Ἐπάρχουσι δὲ καὶ πολλὰ χυτῶν τῆς Σίφνου οἰκοδομαῖ
 ὡσοῦδ' ἡ τὸ σχῆμα ἔχουσαι, καὶ ἐκ μεγάλων λίθων ἐκτισμέ-
 ναι, αἵτινες κοινῶς καλοῦνται πύργοι· εἶναι δὲ οὗτοι,
 κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, ἐποχῆς νεωτέρας, τῆς τῶν Ἐρετῶν,
 ὡς ἐκ τῶν θέσεων δὲ, ἐν αἷς εἶναι ὀικοδομημένοι, εἰκάζομεν,
 ὅτι οὗτοι ἐρρησιμῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὡς σκο-
 πιαὶ τῆς περὶ τὴν νῆσον θαλάσσης, καὶ πρὸς κατοικίαν
 ἐν αὐτοῖς φρουρῶν, ἵνα δι' αὐτῶν προλαμβάνονται κιν-
 δυνοὶ ἐκ τῆς ἀποβάσεως πειρατῶν, τῶν ὁποίων κατὰ δια-
 φόρους ἐποχὰς κατεπλημύρσει τὸ Αἰγαῖον· τοιοῦτοι δὲ
 εἶναι ὁ πλησίον τοῦ χωρίου Ἐξαμπέλων, ὁ ἐν λόφῳ τιρι
 πρὸς τὸ Νότιον τῆς νήσου ὑπάρχων καὶ καλούμενος
 Ἄσπρος πύργος, διὰ τὴν λευκότητα τῶν λίθων, ἐξ ὧν
 ὀικοδομήθη, ὁ ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ λόφου τοῦ Ἀγίου Ἀρ-
 δρου, ὁ ἐν τῷ Βαθεῖ κ.τ.λ. θύρα δὲ τοιοῦτον πύργου κα-
 ταστραφέτω εἶναι τὸ κοινῶς λεγόμενον Καμπαραρῶδ,
 διὰ τὴν ὁμοιότητα, τὴν ὁποίαν αὕτη ἔχει πρὸς τὰ τῶν
 Ἑκκλησιῶν κωδωνοστάσια.

Ἐπὶ τῷ αὐτῷ δὲ βεβαίως σκοπῷ ὀικοδομήθη καὶ ὁ ἐν εἰ-
 δειμικροῦ φρουρίου εὐμεγέθης πύργος, ἐν μέρει μόνον ἤδη
 διατηρούμενος ἐν τῷ πρὸς τὸ βόρειον τῆς νήσου ἄκρῳ,
 ὅπερ κοινῶς καλεῖται διὰ τοῦ Φραγκικοῦ ὀνόματος
 Πούρτα τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, διὰ τὸν ἐκεῖ ραῖσικον
 ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγαλομάρτυρος τούτου.

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΩΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ
ΥΠΟ ΤΩΝ ΕΝΕΤΩΝ,
ΗΤΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥ 310—1208 Μ. Χ.

Ἐκ τῆς 4ης Μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἀρχεται διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐν γένει νέα ὅλως ἱστορικὴ περίοδος διὰ τῆς ἀναβάσεως ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους τοῦ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἦτο κύριος τοῦ ἡμισσεως μόνον μέρους, ἦτοι τοῦ Ἀνατολικοῦ, οὗτινος πρωτεύουσα ἦτο ἡ Νικομήδεια· περιπλακεῖς δὲ εἰς πόλεμον μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Δυτικοῦ μέρους, οὗτινος πρωτεύουσα διετέλει ἡ Ῥώμη, καὶ εἰς δυσχερῆ εὕρισκόμενος θέσιν κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ συγκροτηθῇ σπουδαία καὶ κρίσιμος πρὸς τοὺς ἀντιπάλους του μάχη, ἐπεκαθέσθη εἰς βοήθειαν αὐτοῦ τὸν Θεὸν τῶν Χριστιανῶν, τοὺς ὁποίους καὶ ὁ πατὴρ του, εἰ καὶ εἰδωλόλατρες, ὡς καὶ αὐτὸς ἀκόμη, ἐπεριποιήθη παρὰ τὴν συνή-

θειαν τῶν συγχρόνων, καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ αὐτοκρατόρων, τῶν ὁποίων μάλιστα τινες δεινῶς κατεδίωξαν τὸν Χριστιανισμόν· σημειωτέον δὲ ὅτι μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀπετελεῖτο ὑπὸ Χριστιανῶν.

Ἐνῶ δὲ ὁ Κωνσταντίνος προσήυχετο, ὡς λέγει ἡμῖν ὁ βιογράφος αὐτοῦ Εὐσέβιος, Ἐπίσκοπος Κιζισαρείας, εἶδεν ὀφθαλμοφανῶς αὐτὸς τε καὶ ἅπας ὁ στρατὸς παράδοξον θεοσημεῖαν ἐν τῷ Οὐρανῷ ἐν μέσῃ μεσημβρίᾳ, ἥτοι τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ἐκ φωτὸς συνιστάμενον καὶ φέρον ἐπιγραφὴν «ΕΝ ΤΟΥΤῳ ΝΙΚΑ»· ἀπορῶν δὲ καθ' ἑαυτὸν περὶ τῆς σημασίας τοῦ φαινομένου ἐκείνου, εἶδε καθ' ὕπνου τὸν Κύριον ἡμῶν, παραγγείλαντα νὰ ἀποιμηθῇ τὸ σημεῖον ἐκείνο, ὅπερ ἐν τῷ Οὐρανῷ εἶδε, καὶ τοῦτο νὰ μεταχειρίζηται τοῦ λοιποῦ ὡς σύμβολον προφυλακτικὸν κατὰ τῶν ἐχθρῶν· οὕτω δὲ κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἡ πρώτη χριστιανικὴ σημαία, *Alabaror* ἐπιλεγομένη, ἣτις ἐσώζετο μέχρι τῆς 9ης Μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος.

Νικητῆς δὲ καὶ τροπαιοῦχος ἐξελθὼν ὁ Μ. Κωνσταντίνος ἐκ τῶν πολλῶν ἀγῶνων, τοὺς ὁποίους ἀνέλαβε, καὶ μονοκράτωρ γενόμενος κατὰ τὸ 323, ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τῆς νέας ἐποχῆς, περὶ τῆς ὁποίας ἤδη γράφομεν, ἣτις καλεῖται ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ· καὶ τὸ κράτος δὲ, οὔτινος καὶ ἡ ὅλη Ἑλλάς ἀπετέλει μέρος, κέντρον μάλιστα αὐτοῦ καταστάσα, καλεῖται ἀπὸ τοῦδε οὐχὶ πλέον Ῥωμαϊκόν, ἀλλὰ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ, ἔχον πρωτεύουσαν τὴν ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ, τῆς ὁποίας τὰ ἐγκαίνια ἐγένοντο τῇ 11 Μαΐου 330, καὶ ἣτις ἐκαλεῖτο καὶ Νέα Ῥώμη· δεχθεὶς δὲ αὐτὸς, ὡς καὶ ἡ μήτηρ του Ἑλένη, τὸν Χριστιανισμόν ἐθέσπισεν αὐτὸν ὡς ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τοῦ κράτους· ὅτι δὲ ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἦτο μέχρι τοῦδε ἐξηπλωμένος εἰς τὰς νήσους, φαίνεται πιθανὸν ἐκ τοῦ ὅτι οὐδεὶς Ἐπίσκοπος ἐκ τῶν νήσων παρέκάθισεν εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ συγκαλεσθεῖσαν ἐν Νικαίᾳ κατὰ τὸ 325 Α'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον.

Κατὰ τὴν γενομένην δὲ ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου διοικητικὴν διαίρεσιν τῆς ὅλης αὐτοκρατορίας εἰς τέσσαρα μεγάλα τμήματα, ἡ Σίφνος διετέλει ὑπὸ τὸν τῆς Ἀσίας Ὑπαρχον (Διοικητὴν), ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ Κυκλάδες, τῶν ὁποίων ἡ εὐημερία ἤρχισε νὰ ἀναπτύσσεται κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, διότι καὶ ἡ Ναυτιλία καὶ τὸ Ἐμπόριον αὐτῶν προήγετο, τὰ δὲ τότε σπουδαῖα γεγονότα κατὰ τῶν ἐπιδραμόντων βαρβάρων διεδραματίσθησαν ἐκτὸς τῶν ἰδίως Ἑλληνικῶν χωρῶν· ἐπηυξήθη δὲ μάλιστα τότε καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν, διότι εἰς ταύτας κατέφευγον πολλάκις πολλοὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας των· κατὰ τὸν βιογράφον δὲ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου μόλις περὶ τὸν ἕντον αἰῶνα Μ. Χ. διάφοροι Σλαυικαὶ φυλαὶ ἐπὶ μονοξύλων πλέουσαι ἐπέδραμον καὶ κατὰ τῶν Κυκλάδων, καὶ πολλῶν ἐκ τούτων τὰς χώρας ἠρήμωσαν, ἀλλὰ δὲν ἀναφέρεται ῥητῶς καὶ τίνων.

Ἐπὶ τῆς γενομένης δὲ διανομῆς τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου εἰς τοὺς τρεῖς υἱοὺς του, Κωνσταντῖνον, Κώνσταν, καὶ Κωνστάντιον, ἡ ΣΙΦΝΟΣ ἐλάχεν εἰς τὸ μερίδιον τοῦ Κωνσταντῖνου· ὅτε δὲ ὁ Μ. Ἰουστινιανὸς, ὅστις ὠκοδόμησε καὶ τὸν ναὸν τῆς ΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΟΦΙΑΣ, μετερρύθμισε τὸ κράτος, αἱ νῆσοι Σίφνος, Ῥόδος, Κῶς, Σάμος, Χίος, Μιτυλήνη, Τένεδος, Ἄνδρος, Τήνος, Νάξος, Πάρος, Μῆλος, Ἴος, Θήρα, Ἀμοργός καὶ Ἀστυπалаία ἀπετέλεσαν ἰδίαν ἐπαρχίαν τὴν τῶν Νήσων, εἰκοστὴν ἐννάτην ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Γραμματικοῦ Ἱεροκλέους, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα ἦτο ἡ Ῥόδος, ἔνθα εἶχε τὴν ἔδραν αὐτοῦ ὁ Πολιτικὸς καὶ Ἐκκλησιαστικὸς ἄρχων· εἶτα δὲ ἀπόσπασθεῖσα ἐκκλησιαστικῶς τῆς Ῥόδου ἡ Σίφνος εἶχεν ἴδιον ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ἄχρις ἐσχάτων, ἔχοντα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ καὶ τινὰς τῶν πέριξ νήσων.

Γενομένης δὲ κατόπιν ἐτέρας διοικητικῆς διαίρεσεως εἰς θέματα (Νομοὺς), ἡ Σίφνος μετὰ τῶν λοιπῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἀπετέλεσεν ἴδιον θέμα τὸ 16ον τῆς Βυζαντινῆς

Αὐτοκρατορίας· τούτου δὲ πρωτεύουσα ὠρίσθη ἤδη ἡ Σάμος κατὰ Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον· ὑποδιηρείτο δὲ τὸ θέμα τοῦτο εἰς Τούρμας (Ἐπαρχίας), τῶν ὁποίων ἐκάστη ἴδιον ἔχουσα Τουρμάρχην ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν πλησιεστέρων νήσων· ἄγνωστον δὲ μετὰ ποίων ἄλλων νήσων ἡ Σίφνος ἀπετέλει ἰδίαν Τούρμαν. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίσσης δὲ Εἰρήνης (780 Μ. Χ.) αἱ ἰδίως Κυκλάδες μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Σίφνος ἀπετέλεσαν ἰδίαν ἐπαρχίαν τὴν τῶν Κυκλάδων, καὶ παρά τινος τῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης χρονογράφων ἀναφέρεται καὶ ΔΡΟΥΓΓΑΡΙΟΣ τῆς ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ, οὗ τινος τὸ ἄξιωμα ἦτο ἐκ τῶν μεγίστων ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει.

Ἐκτὸς δὲ τῶν διαταραξασῶν τὴν ἡσυχίαν τῶν νήσων βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν ἀπὸ τῆς 7ης ἑκατονταστηρίδος καὶ θεομηνίαι σπουδαῖαι, ἦτοι σεισμοί, ἐκρήξεις ἠφαιστειῶν, ἐν μιᾷ τῶν ὁποίων ἀνήλθεν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἡ παρά τὴν Θήραν Ν. Καμένη (τῷ 727 Μ. Χ.), λοιμοὶ καὶ λιμοὶ ἠρᾶϊσαν τὸν πληθυσμὸν αὐτῶν ἐπαισθητῶς· καὶ στόλος δὲ ἀναριθμητὸς τῶν Σαρακηνῶν καὶ Ἀράβων (οὗτω δὲ ἐκαλοῦντο τότε οἱ Τούρκοι) κατεπλημμύρησε τότε τὸ Αἰγαῖον, διευθυνόμενος ὑπὸ τοῦ διαδοῆτου Μωχαμέτ, υἱοῦ τοῦ Ἀβδουλάχ· καὶ δὲν ἀναφέρεται μὲν ὠρισμένως ὑπὸ τοῦ χρονογράφου Θεοφάνους, ποῖα ἐκ τῶν νήσων τότε ὑπέστησαν δοκιμασίας, ἀδύνατον ὅμως νὰ μὴ ὑπέφερον ὁπωσδήποτε καὶ ἡ Σίφνος πολὺ ἢ ὀλίγον· μυθώδη δὲ σχεδὸν καὶ ἀπίστευτα καταντῶσι τὰ λεγόμενα περὶ τοῦ Μωχαμέτ τούτου, ὅτι δηλ. ἐκυρίευσε 36,000 πόλεις καὶ κωμοπόλεις τοῦ Βυζ. κράτους, ὅτε κατηδάφισε 4000 ναοὺς χριστιανικοὺς, καὶ ὅτι κατέσφαξε ἀναριθμήτους ἀνδρας· εἰς δὲ τῶν ἱστοριογράφων ὁ Ῥαμβόλδος ἀναφέρει ρητῶς, ὅτι οὗτος ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐκυρίευσε τὴν Νάξον, τὴν Ἀνδρον, Τήνον καὶ ἄλλας τινὰς, καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν κατοίκων ἐγκατέλειπον τὰς πατρίδας των, μὴ δυνάμενοι νὰ ζῶσιν ἐν ἀσφαλείᾳ πλέον.

Ὅτε δὲ ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Ἰσαυρος ἐξέδωκε τὸ κατὰ τῶν Εἰκόνων θέσπισμα, οἱ νησιῶται πάντες, νομίσαντες, ὅτι τὰ ἐπισυμβαίνοντα εἰς αὐτοὺς κακὰ προήρχοντα ἐκ τῆς πρὸς τὰς θείας εἰκόνας ὕβρεως, ἐπαναστάντες ἀνηγόρευσαν *Βασιλέα τῶν Κυκλάδων καὶ τῆς κυρίως Ἑλλάδος*, Κοσμᾶν τινα, καὶ καταρτήσαντες στόλον ἀξιόμαχον καὶ πεζικὸν στρατὸν ἱκανόν, ἐπορεύθησαν κατὰ τῆς Κων]πόλεως, καὶ ἔφθασαν μέχρι τῶν τειχῶναυτῆς, ζητοῦντες νὰ καθαιρέσωσι τὸν Εἰκονομάχον Λέοντα, καὶ ἀναθιβάσωσιν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν Κοσμᾶν ὁ Αἰγαιοπελαγικὸς ὄμως οὗτος στόλος κατεκῆ τότε διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λεγομένου ὕγρου πυρὸς, ὁ δὲ Κοσμᾶς ἐθανατώθη. Ἐκ τῆς στάσεως δὲ ταύτης προήλθε τὸ καλὸν, ὅτι περιπολῶν ἔκτοτε ὁ Βυζαντινὸς στόλος ἐξησφάλιζεν τὰς νήσους ἐπὶ τινα καιρὸν κατὰ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, αἵτινες καὶ πάλιν ἐπανελήφθησαν, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἀποτυχίαν καὶ δευτέρας στάσεως κατὰ τὴν 9ην ἑκατονταετηρίδα, τῆς ὁποίας ὁ ἀρχηγὸς Θωμᾶς, στρατηγὸς ὢν, ὑπέσχετο τὴν τῶν εἰκόνων ἀναστυλῶσιν, ἥτις τέλος ἀπετελέσθη διὰ τῆς αὐτοκρατορίας ΕΥΔΟΞΙΑΣ, ἥτις καὶ καθιέρωσε ἔκτοτε τὴν ἑορτὴν τῆς ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ. Παρὰ τινος δὲ χρονογράφου τῆς ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος ἀναφέρεται, ὅτι, ἀραιωθέντος τότε τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Βασιλευούσης ὑπὸ λοιμικῆς νόσου, ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ ἐπικαλούμενος Κοπρώνυμος, ἐκάλεσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν πολλοὺς ἐκ τῶν νήσων κατοίκους *συμφαμίλους*, ἐκ τῶν ὁποίων 500 ἦσαν Ὀστρακάριοι (κεραμιδοποιοὶ), ὅπως δι' αὐτῶν ἀνακαινίσῃ καὶ τὰ Ἵδραγωγεῖα· δὲν λέγει ὁμως καὶ ἐκ ποίων νήσων ἦσαν οὗτοι.

Ἀπὸ τῆς ἐνδεκάτης δὲ ἑκατονταετηρίδος ἔκτος τῶν Ἀγαρηνῶν, οἵτινες ἐδέσποσαν τότε καὶ τῆς Κρήτης ἐπὶ 140 ἔτη, καὶ ὅθεν ἐξορμῶντες ἐλεηλάττουσαν τὰς νήσους, καὶ ἠνάγκαζον πολλάκις τοὺς νησιώτας διπλοῦς νὰ πληρώνωσι φόρους, ἤτοι καὶ εἰς αὐτοὺς, καὶ εἰς τὴν ἐν Κων]πόλει κυβέρνησιν, ἀνεφάνησαν καὶ ἄλλοι πειραταὶ ἐκ Σικελίας, Πίσσης

καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Δυτ. Εὐρώπης· ἐπὶ τινὰ μάλιστα καιρὸν, περὶ τὰ τέλη τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης, ἢ Σίφνος καὶ αἱ λοιπαὶ Κυκλάδες διετέλεσαν ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ δουκὸς τῆς Καλαυρίας Ῥοβέρτου Γισκάρδου· μόλις δὲ κατάρθωσεν ὁ Βυζαντινὸς στόλος κατὰ τὸ 1091 νὰ ἀποδιώξῃ αὐτόν· ἀκολούθως αἱ νῆσοι ὑπέκυψαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ὁθωμανοῦ κατακτητοῦ Τσαχᾶ, τὸν ὁποῖον ὅμως ἀπέδιωξεν ἀπ' αὐτῶν, ἐλθὼν μετὰ ἰσχυροῦ στόλου, ὁ Ναύαρχος τοῦ Βυζαντίου Κων. Δαλασσινός, ὅστις καὶ ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν πάλιν εἰς τοὺς πολυπαθεῖς Νησιώτας· μετ' οὐ πολὺ ὅμως ὑπέστησαν δεινότερα παθήματα, ὅτε ἐβασίλευεν ἐν Βυζαντίῳ κατὰ τὸ 1134 Ἰωάννης ὁ Κομνηνός, ὁ ἐπικαλούμενος Καλογιάννης, ἐπελθόντος κατὰ τῶν νήσων μετὰ πολυαρίθμου στόλου τοῦ Δόγη τῆς Ἑνετίας Δομνίκου Μικέλη, ὅστις πλείστους μὲν ἄσους κατοίκους κατέσραξε, πολλοὺς ὡς δούλους ἐπώλησε, πᾶν δ' ὅ,τι χρήσιμον εἰς αὐτὸν κατέστρεψεν, οὐκ ὀλίγα δὲ δένδρα ἐξεριζώσας, διὸ καὶ ἐπεκλήθη οὗτος ὁ Τρόμος τῶν Ἑλλήνων (Terror Graecorum).

Ἡ ὀδυνηρὰ δὲ αὕτη θέσις τῶν νήσων προήρχετο κατὰ μέγιστον μέρος ἐκ τῆς ἀνικανότητος τὸν βασιλευόντων, οἵτινες ἀδυνατοῦντες πολλάκις νὰ προλάβωσι τὰ περὶ αὐτοὺς δεινὰ, πολλῶ μᾶλλον ἠδιαφόρουν περὶ τῶν μακρὰν τῆς πρωτευούσης νήσων. Ἐκτὸς δὲ τῆς ἀνικανότητος καὶ ἄλλο πολλῶ μεγαλείτερον δεινὸν ἐπεσκίαζε τὸ Βυζαντινὸν κράτος, ἤτοι ἡ διαφθορὰ καὶ κακοήθεια τῆς αὐλῆς καὶ τῶν περὶ τὴν αὐλήν· ἵνα δὲ ἐννοήσῃ ὁ ἀναγνώστης μέχρι τίνος βαθμοῦ ἐφθάνεν αὕτη τότε, ἀρκούμεθα εἰς τὴν διήγησιν ἐνός καὶ μόνου γεγονότος ἐκ τῶν πολλῶν, τῶν ὁποίων βριθεὶ ἡ Βυζαντινὴ Ἱστορία.

Ἡ σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ Ζωῆ, τοῦ βασιλευσάντος ἀπὸ τοῦ 1028—1034, εἰ καὶ ὀλίγον προβεβηκυῖα, ἐν τῷ μέσῳ πλείστων ὄσων περισπασμῶν τοῦ κράτους, περὶ οὐδενός ἄλλου ἐσκέπτετο, ἢ πῶς νὰ ἀπαλλαχθῇ

τοῦ συζύγου τῆς, καὶ συζευχθῆ μετὰ τινος ὑπηρετοῦ τῆς αὐλῆς, τοῦ ὁποίου ἤρατο περιπαθῶς· ἐπειδὴ δὲ ἐβράδυνε νὰ φέρῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα τὸ δηλητήριο, διὰ τοῦ ὁποίου εἶχε ποτίσει αὐτὸν, τὸν ἐπνιξεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τοῦ ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων λουτροῦ κατὰ τὴν Μεγάλην Πέμπτην τοῦ ἔτους 1034 (11 Ἀπριλίου)· ὅτε δὲ ἐπῆλθεν ἡ νύξ, καὶ ἐψάλλοντο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τὰ Ἅγια Πάθη, προσεκάλεσεν αὕτη τὸν Πατριάρχην εἰς τὰ ἀνάκτορα· ἐλθὼν δὲ ἐκεῖνος μετὰ σπουδῆς εἶδε μετ' ἐκπλήξεως τὸν μὲν αὐτοκράτορα νεκρὸν, τὴν δὲ Ζωὴν ἐπὶ λαμπροῦ θρόνου καθημένην, καὶ παρ' ἑαυτὴν ἔχουσαν τὸν ἔραστὴν Μιχαὴλ· ζητοῦσαν δὲ παρ' αὐτοῦ, ὅπως εὐλογήσῃ τὸν μιὰρὸν ἐκεῖνον γάμον· ὁ Πατριάρχης κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπεποιήθη, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐνέδωκε, πεισθεὶς διὰ χρημάτων· μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ φθάνει πολλάκις ἡ διαφθορὰ τῶν γυναικῶν καὶ τοῦ κλήρου, πρὸς ἐμπαιγμὸν καὶ τῶν ἱερωτάτων θεσμῶν!

Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην, ἐν ἧ ἤδη εὐρισκόμεθα, πλείστοι ὅσοι Ἑβραῖοι εἶχον ἐγκατασταθῆ εἰς τὰς νήσους, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Ἑβραίου τινὸς περιηγητοῦ· οὐδόλως δὲ παρὰ δόξαν νὰ ὑπῆρχον τοιοῦτοί τινες καὶ ἐν Σίφνῳ τότε, καὶ ἀπὸ τούτων ἴσως φέρει καὶ νῦν ἔτι τὸ ὄνομα Ἑβραϊκὴ (ἀντὶ Ἑβραϊκῆ) συνοικία τις τῆς κωμοπόλεως Κάστρου, ὅπου βεβαίως οἱ Ἑβραῖοι οὗτοι κατῴκουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΕΝΕΤΟΥΣ
ΗΤΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥ 1207—1537 Μ. Χ.

Οἱ κατὰ τὸ ἔτος 1203 Μ. Χ. ἐπιχειρήσαντες τὴν Δ΄ Σταυροφορίαν λαοὶ τῆς Δύσεως, οἱ ὑπὸ τῶν Ἱστορικῶν Φράγχοι καλούμενοι, Ἑνετοὶ καὶ Γάλλοι κατὰ μέγιστον μέρος, ἐπιλήσμονες ὅλως γενόμενοι τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, ἤτοι τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἁγίων τόπων ἀπὸ τῶν Σαρακηνῶν, ἐφ' ᾧ καὶ ὡς διακριτικὸν ἔμβλημα ἔφερον ἐπὶ τοῦ στήθους ἢ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ἐπωφεληθέντες δὲ καὶ ἐκ τῆς παραλυσίας καὶ τῆς διαφθορᾶς, εἰς ἣν εἶχε περιέλθει τὸ Βυζαν. κράτος, ἔτι δὲ καὶ τῶν διχονοιῶν τῆς Βασιλευούσης τότε οἰκογενείας, ἐκυρίευσαν τὴν Κ]πολιν τῇ 18 Ἀπριλίου 1204, καὶ ἀπερίγραπτα διέπραξαν δεινὰ, ἤτοι πυρκαϊὰς, σφαγὰς, λεηλασίας, ἀρπαγὰς, ἱεροσυλίας, βίαισιν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

Κατὰ τὴν γενομένην δὲ ἀμέσως μετὰ τὴν ἄλωσιν συνθήκην, ἢ κατ' ἄλλους κλήρωσιν, μεταξὺ Γάλλων καὶ Ἑνετῶν, οἵτινες ἐγκαθίδρυσαν τῇ 16 Μαΐου τοῦ ἔτους ἐκείνου αὐτοκράτορα μὲν τὸν Γάλλον Κόμητα Βαλδουβίνον, στεφθέντα ἐπισήμως ἐν τῷ τῆς Ἀγ. Σοφίας ναῶ, τὸν ὅποιον πρὸ ὀλίγου εἶχον ἀπογυμνώσει, καὶ πολυειδῶς μιάνει, ἐπὶ δὲ τοῦ Πατριαρχικοῦ τῶν Ὁρθοδόξων θρόνου τὸν Ἑνετὸν Θωμᾶν Μαροζίνην, κατεκληρώθη εἰς τοὺς Ἑνετοὺς τὸ ἤμισυ σχεδὸν τοῦ ὅλου Βυζ. κράτους, ἐν τῷ ὁποίῳ περιλαμβάνοντο καὶ αἱ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους νῆσοι καὶ εἶχον μὲν ἐκλέξει κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς ἀλώσεως οἱ ἄρχοντες τοῦ

Βυζαντίου μετὰ τοῦ πλήθους ἰδ.ον αὐτοκράτορα, τὸν Θεωδ. Λάσκαρην, ἀφοῦ ἐθεβαιώθησαν, ὅτι ὁ ὑπάρχων τότε Ἀλέξιος ὁ Ε΄. εἶχε δραπετεύσει, ἀλλ' οὗτος, (ὅστις δικαίως διὰ τὰς ἀρετὰς του ἀνεβιβάσθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο), ἀφοῦ μάλιστα προσπαθήσας νὰ ἐμβάλῃ καρτερίαν καὶ θάρρος εἰς τὸν λαὸν, ὑποδεικνύων συγχρόνως, ὅποια οἰκτρὰ τύχη περιέμενεν αὐτὸν, ἐὰν δὲν ἀντετάσσετο καρτερικῶς κατὰ τῶν εἰσβαλόντων πολεμίων, ἐπέισθη ἐπὶ τέλους ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς σωτηρίας, παράσας εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, ἴδρυσεν ἐκεῖ τὸ ἐν Νικαίᾳ Βασίλειον· μόλις δὲ μετὰ 57 ἔτη ἀνεκτῆθη καὶ πάλιν ἡ Κων]πολις ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ἐκδιωχθέντων τῶν Φράγκων.

Ἡ Ἑνετικὴ δὲ Δημοκρατία, προβλέπουσα τότε, ὅτι δὲν θὰ ἠδύνατο εὐκόλως νὰ δεσπόζῃ τοσοῦτων χωρῶν καὶ νήσων, ἐξέδωκε ψήφισμα τῷ 1207, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπετρέπετο εἰς πάντα Ἑνετὸν πολίτην νὰ ἐξοπλίσῃ ἰδίᾳ δαπάνῃ πλοῖα, καὶ νὰ καταλάβῃ οἰανδήποτε ἠδύνατο πόλιν ἢ νῆσον ἐκ τῶν παραχωρηθεισῶν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἀναγνωρίζῃ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας· ὡς ἦτο δὲ ἐπόμενον διηγέρθη ἡ φιλοδοξία καὶ πλεονεξία πολλῶν εὐγενῶν καὶ ἄλλων τυχοθηρῶν, οἵτινες ἐξοπλίσαντες ἐπὶ τούτῳ στολίσκους, ἐτράπησαν ἀμέσως εἰς κατακτήσεις.

Εἷς δὲ τῶν τυχοθηρῶν τούτων ἦτο ὁ Ἰππότης Μ. Σανοῦδος, ἀνεψιὸς τοῦ Δόγη τῆς Ἑνετίας, ὅστις ἐπανελθὼν ἐκ τῶν Σταυροφοριῶν, ὅπου ἔδειξε μεγάλην ἀνδρείαν, ἀφοῦ κατηνάλωσε τὴν πατρικὴν περιουσίαν του εἰς τὸ χαρτοπαίγιον καὶ ἄλλας ἀσωτείας, αἵτινες εἶναι συνήθως τὰ καταφύγιον τῶν ἐκ τύχης πλουτούντων, ἐξώπλισε διὰ δανείων δύο Γαλέρας, καὶ λαβὼν μεθ' ἑατοῦ καὶ ἄλλους συνεταίρους κατέλαβεν ἄνευ ἀντιστάσεως σχεδὸν τὰς νήσους Νάξον, Σύρον, Πάρον, Ἀντίπαρον, Ἄνδρον, Σίφνον, Μῆλον, Κίμωλον, Θήραν, Ἴον, Ἀνάφην καὶ Φολέγανδρον, ἐνῶ συγχρόνως ἄλλοι Ἑνετοὶ κατέλαβον τὰς ἄλλας ἐξ αὐτῶν· ἐκ τῶν κατακτη-

θεισῶν δὲ τούτων νήσων τὴν μὲν Σύρον, Πάρον, Ἀντί-
προν καὶ Νάξον, ἐν τῇ ὁποία ὠκοδόμησε καὶ φρούριον ὑπὲρ
τὴν πόλιν, καὶ πύργους οὐκ ὀλίγους εἰς διάφορα τῆς νήσου
μέρη πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐξουσίας του, ἐκράτησε δι' ἑαυ-
τὸν, ἀναγορευθεὶς καὶ Δουξ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, οὕτως
ἔκτοτε αἱ νῆσοι ἐκαλοῦντο καὶ Δουκάνησα, τὰς δὲ ἄλλας
διένειμεν εἰς τοὺς συνεταίρους του, ὁφείλοντας νὰ ἀναγνω-
ρίζωσι τὴν ἐπικυριαρχίαν ἐκείνου.

ὑπὸ τῶν Σανιούδιων λοιπὸν τούτων παρεχωρήθη ἡ Σί-
φνος ὡς Τιμάριον τῇ 20 Ἰουλίου 1344 εἰς τὸν Βασίλ. Γρι-
μάνην· ἀλλὰ πρὸ τούτου εἶχε καταλάβει αὐτὴν ἀπὸ τοῦ
1307 ἢ ἐκ Καστιλίας τῆς Ἰσπανίας οἰκογένεια τῶν Δά-
Κορώνια, τῆς ὁποίας ἐν μέλος ὁ Ἀντώνιος ἐχρημάτισεν ὁ
πρῶτος τῆς Σίφνου Δυνάστης (Signore di Siphanto), τὸν
ὁποῖον διεδέχθη ὁ Ἰανούλης Δά-Κορώνια· τούτου δὲ ἐγ-
γονὸς ἦτο ἕτερος ὁμώνυμος (ὁ Β΄.) ὅστις ἐπισκευάσας μίαν
τῶν τῆς κωμοπόλεως τοῦ Κάστρου Στοῶν ἐπέγραψεν ἐπὶ
δικταγῶνου σήλης, (τῆς ὁποίας ὁ κατώτερος σπόνδυλος ἦτο
λίθος ἐνεπίγραφος), σωζομένης ἔτι διὰ Γοθθικῶν γραμμά-
των τὴν χρονολογίαν MCCCLXV (1365), καὶ τὸ ὄνομά
του IANOUULU DA-KORONIA· τούτου διάδοχος ὑπῆρ-
ξε ὁ Νικ. Δά-Κορώνιας, ὅστις μάλιστα κατὰ τὴν 4 Μαΐου
τοῦ 1421 παρίστατο ἐν Ἀνδρῶ ὡς μάρτυς ἐγγράφου τινος,
δι' οὗ ὑπεχρεοῦτο υἱὸς τις, εἰς τὸν παρὰ τοῦ πατρὸς του ἐ-
δίδοντο τὰ εἰσοδήματα τοῦ τρίτου τῆς Ἀνδρῶ ὡς Τιμά-
ριον, νὰ πληρῶνῃ φόρον Τιμαριωτικὸν ἐν πορτογάλλιον· τὸν
Νικόλαον δὲ διεδέχθη ὁ Ἰανούλης Γ΄. Δά-Κορώνιας, τοῦ
ὁποίου ὁ τότε τῆς Τήνου ἀρμοστής Νικολῶς Μιλιπιέρος συ-
νέλαβεν ἐν πλοῖον φορτωμένον ἀπὸ ὑφάσματα, τῇ διαταγῇ
τῆς Ἑνεγ. Γερουσίας· ἐπεστράφησαν δὲ αἱ κατασχεθεῖσαι
αὐταὶ πραγματεῖαι, ἀφοῦ ἀπεδείχθη δικαστικῶς, ὅτι ὁ
Δά-Κορώνιας δὲν ἦτο ὑποτελής τῆς Δουκίας τῆς Νάξου,
ἀλλ' ἀνεξάρτητος Δυνάστης καὶ Κύριος τῆς Σίφνου.

Ἰανούλην τὸν Γ. μὴ ἔχοντα ἄρρεν τέκνον διεδέχθη ἐν

Σίφνω ὁ Νικόλαος Γοζαδίνος, νυμφευθεὶς τῷ 1456 τὴν μονογενῆ κόρην τοῦ Ἰαν. Δά-Κορώνια, ὀνομαζομένην Μαριέτταν· ἦτο δὲ οὗτος υἱὸς τοῦ Ἀγγελοῦ Γοζαδίνου, Κυρίου τῆς Κόθνου καὶ Κέας. Τοῦτου δὲ υἱοὶ ἦσαν ὁ Ἰανούλης καὶ Ἀγγελος Γοζαδίνος· κατήγετο δὲ ἡ οἰκογένεια αὐτῆ ἐκ Βονωνίας τῆς Ἰταλίας· καὶ ἡ μὲν τῶν Δά-Κορώνια οἰκογένεια ἐξέλειπεν ὅλως ἐκ Σίφνου, καὶ μόνον τὸ ὄνομα διασώζεται εἰς τινὰ τῶν πρὸς τὸ Νότιον τῆς νήσου θέσεων, ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ σπήλαιόν τι ὀνομάζεται τοῦ Δα-Κορώνια, διότι ἐκεῖ ἴσως ὑπῆρχε τὸ ἀγροικίπιον τῶν πρώτων τούτων τῆς Σίφνου Κυρίων· τῆς δὲ ἐτέρας σώζονται καὶ νῦν ἔτι πολλοὶ ἀπόγονοι. Ἄνωθεν δὲ τῆς διπαγώνου στήλης, περὶ ἧς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἐνετείχισεν ὁ Ν. Γοζαδίνος τὸ οἰκόσημον τῆς οἰκογενείας του, ὅπερ παρίστα θυρεὸν, ἔνωθεν μὲν ἔχοντα γυναῖκα μὲ ἀνοικτὰς τὰς χεῖρας, καὶ κρατοῦσαν ζώνην, κάτωθεν δὲ τρεῖς χροσσούς (φούντας), καὶ ἐν τῷ μέσῳ ταινίαν ἐπὶ τῆς πλακῆς δὲ, ἐφ' ἧς ἦτο γεγλυμμένον τὸ οἰκόσημον ὑπῆρχε διὰ Λατ. γραμμάτων ἡ χρονολογία MCCCC. . καὶ τὰ γράμματα N. G. ἦτοι Νικ. Γοζαδίνος.

Ὁ Γάλλος περιηγητὴς Τουρνεφόρτιος ἐπισκερθεὶς τὴν Σίφνον κατὰ τὸ 1700, ἀφοῦ λέγει τινὰ περὶ τῶν ἐπιζώντων τότε Γοζαδίνων προσθέτει, «*La femme de M. Guion, consul de France à Siphanto est de celle noble famille. Ce consul, qui est savant, et qui parle plusieurs langues, conserve le cachet d' Angel Gozadini, par le quel il parait, qu'il etait Seigneur de Siphanto, et Thermie· il nous assure que la fontaine poublique, qui est tout au fond de cette vallée, qui conduit au port, etait un ouvrage des plus anciens, et venait d' un allée taillée dans le roc à plus d' un mille de profondeur*».

Καὶ ἄλλαι δὲ οἰκογένειαι Φραγκικαὶ μετενάστευσαν καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐν Σίφνω, ἐκ διαφόρων τῆς Εὐρώπης μερῶν καταγόμεναι, ἀμέσως μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν

κατάκτησιν τῆς Νήσου, ἢ καὶ βραδύτερον· τὴν ξενικὴν δὲ καταγωγὴν προδίδουσι καὶ νῦν ἔτι τὰ οἰκογενειακὰ ἐπώνυμα διατηρούμενα ἢ ὅλως ἀμετάβλητα, ἢ καὶ ὀλίγον ἐξελληνισθέντα, ὡς λ. χ. ἡ οἰκογένεια τῶν De-Bafi μετεπάτη εἰς τὴν τῶν Βάων· ταύτης δὲ ὁ Ἀρχηγέτης Μαρκῆσιος Ἀλφόνσος Βάος ἦτο ἀνώτερος ἀξίωματικὸς τοῦ Ναυτικοῦ τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας, οὗτινος ὁ υἱὸς Βίκτωρ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ Δυναστού τῆς Σίφνου ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Γοζαδίνων· τὸ δὲ οἰκόσημον τῆς οἰκογενείας ταύτης ἦτο θυρεὸς, χωριζόμενος ὀριζοντίως διὰ ταινίας, καὶ ἔχων ἄνωθεν μὲν αὐτῆς Πύργον μετὰ πολεμιστῶν, κάτωθεν δὲ πρῶραν πλοίου.

Πάντες δὲ οὗτοι οἱ νέοι ἀποικοὶ ἐπρέσβευον καὶ τὸ Καθολικὸν δόγμα, ὡς καὶ οἱ εἰς τὰς ἄλλας Κυκλάδας ἐγκατασταθέντες Φράγκοι· ἐνῶ δὲ εἰς τινὰς νήσους οὐ μόνον διέτηρησαν αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ μετέδωσαν εἰς τοὺς ἐγχωρίους κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἰσχύος των, ἐν Σίφνῳ περιέργως πῶς ἐξέλειψε καθ' ὄλοκληρίαν, ἐξελληνισθέντων τῶν νέων τούτων ἀποίκων, καὶ συγχωνευθέντων μετὰ τῶν ἐγχωρίων, τῶν ὁποίων παρέλαβον καὶ τὴν γλῶσσαν, ἐλάχιστα μόνον ἴχνη τῆς ἰδίως αὐτῶν ἀφήσαντες, ὡς ἐν ἑτέρᾳ πραγματείᾳ ἡμῶν θὰ εἴπωμεν· διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως δὲ τῶν ἐκ τῆς Δυτ. Εὐρώπης νέων τούτων κατοίκων ἀνεπτύχθη ἡ βιομηχανία τῆς Ἰστουργίας καὶ Σκιαδοποιίας, τῶν ὁποίων μάλιστα ἡ πρώτη ἀπετέλει τὸν κυριώτερον τῆς νήσου χρηματικὸν πόρον κατὰ τὰς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας· τὸ ἐμπόριον δὲ τῶν ὑφασμάτων ἐξήσκουν τότε, ὡς εἶδομεν, καὶ αὐτοὶ οἱ Κύριοι τῆς νήσου.

Διειτηρήθη δὲ ἐν Σίφνῳ ἡ τῶν Ἑνετῶν δεσποτεία 330 ἔτη, διότι μόλις κατὰ τὸ ἔτος 1537 κατέλυεν αὐτὴν, ἐκ πατρὸς εἰς υἱὸν μεταβιβαζομένην ἐν τῇ τῶν Γοζαδίνων οἰκογενείᾳ, ὁ τοῦ τότε Σουλτάνου διαβόητος ναύαρχος Χαϊρεδίν, υἱὸς κεραμέως ἐκ Λέσβου, γνωστὸς ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον ΒΑΡΒΑΡΟΖΑΣ (ἐρυθροπώγων), ἐλθὼν κατὰ τῶν νήσων μετὰ

400 πλοίων. Ἡ οἰκογένεια δ' αὐτῆ τῶν Γοζαδίνων διετήρησεν οὐχ ἤττον τὰς ἐν ταῖς νήσοις Σίφνω, Κύθνω, Κιμώλῳ, Φολεγάνδρῳ καὶ Σικίνῳ κτήσεις τῆς κατὰ τὸν Γερμανὸν Κάρολον Ὀπφ μέχρι τοῦ 1617, ὅτε δ' Ἄγγ. Ν. Γοζαδίνος ἐξέβληθη αὐτῶν ἐντελῶς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἐδρα δὲ ἐπὶ τῆς Ἐνετοκρατίας τῶν δεσποτῶν τῆς Σίφνου ἦτο ἡ παλαιὰ πόλις Σίφνος ἀπ' αὐτῶν μετασκευασθεῖσα, καὶ μετονομάσθεισα ΚΑΣΤΡΟΝ, οὗ τινος ἡ ὄψις ἦτο ἐν μέρει διάφορος τῆς νῦν φαινομένης κατὰ τὴν μαρτυρίαν Γάλλου περιηγητοῦ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος· ἡ μεγάλη Πύλη αὐτοῦ, ὡς καὶ αἱ μικρότεραι, ἐκλείετο διὰ σιδηρῶν θυρῶν, ἄνωθεν δὲ τῆς μεγάλης ἦσαν ἐντετειχισμένα δύο ἀγάλματα μετρίως ὀρειότητος, τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἦτο γυμνόν· πρὸς τὰ ἀριστερὰ δὲ τῆς μεγάλης θύρας ὑπῆρχε τετράγωνος πύργος, πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς, μὴ ὑπάρχων ἤδη, καὶ ἐντὸς τοῦ τοίχου αὐτοῦ ἦτο ἐντετειχισμένον Ἄγαλμά τι καὶ Δέων μαρμάρινος, αὐτινος ἦσαν καταφανῆ μόνον ἡ κεφαλή καὶ τὸ στήθος. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ τῶν Ἐνετῶν διατηροῦνται οἱ Πύργοι, περὶ ὧν εἶπομεν ἄνωτέρω (Βιβλ. Α'. Κεφ. ΙΓ'), ὡς καὶ τὸ ὄνομα ΒΙΓΛΙΑ (ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως *Vigilia*) εἰς τινα θέσιν τῆς νήσου, ἐνθα φαίνεται ὑπῆρχε Πύργος πρὸς στάθμευσιν φρουρᾶς, καὶ ὁπόθεν κατοπτεύεται οὐ μόνον ἡ πρὸς μεσημέριαν θάλασσα καὶ οὐκ ὀλίγαι τῶν πέριξ νήσων, ἀλλὰ καὶ ἅπαντα σχεδὸν ἡ Ἀνατολικὴ τῆς Πελοποννήσου παραλία. Ἐντὸς δὲ τοῦ Κάστρου ὑπῆρχε καὶ τάφος πρὸς διοχέτευσιν τῶν ὑμβρίμων ὑδάτων, καὶ τούτου ἕνεκα φέρει νῦν τὸ κοινὸν ὄνομα *Χαρδάκι* ἡ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο συνοικία.

Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς Ἐνετοκρατίας οὐδέποτε ἔλειψαν αἱ πειρατικαὶ ἐπιδρομαί, τῶν ὁποίων κυριώτεραι ἦσαν ἡ κατὰ τὸ 1283 τοῦ Πέρσου πειρατοῦ Ὀσμάν, ἡ κατὰ τὸ 1292 τοῦ ἐκ Σικελίης Ῥογήρου Λούλια, ἡ κατὰ τὸ 1304 τῶν Κατελάνων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ῥογήρου Φλώρου, ἡ γενομένη κατὰ τὸ 1307 ὑπὸ

τῶν Ὀθωμανῶν, οἵτινες ἐλεηλάτησαν κατὰ τοὺς χρονογρά-
φους πολλὰς τῶν Κυκλάδων, ἄγνωστον ὁμῶς ποίας, ἢ τοῦ
1379, ὅτε ἐπεφάνη εἰς τὸ Αἰγαῖον ὁ τρομερὸς καταστροφεὺς
Βαγιαζήδ Χάν, καὶ ἄλλαι τινές.

Ὅτε δὲ κατὰ τὸ 1469 ἠγέρθη τρομερὸς μεταξὺ τῶν Ἐ-
νετῶν καὶ τῶν Τούρκων πόλεμος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἦλθεν
εἰς τὸ Αἰγαῖον ὁ συνησπισμένος τῆς Γαλλίας, Ἰσπανίας,
Οὐγγαρίας καὶ τῆς Ῥώμης στόλος, αἱ νῆσοι οὐ μικρὰς ὑ-
πέστησαν καὶ κατὰ τὸ διάστημα αὐτοῦ ἐκατέρωθεν βλά-
βας· εὐτυχῶς ὁ πόλεμος ἐκεῖνος ἔλαβε πέρασ κατὰ τὸ
1502, ὅτε συνωμολογήθη καὶ ἡ μεταξὺ τῶν Ἐνετῶν καὶ
Τούρκων εἰρήνη διὰ συνθήκης, τῆς ὁποίας τὸ σχετικὸν μέρ-
ος ὡς πρὸς τὰς νήσους ἔχει οὕτω. «*Σουλτὰν Βαγιαζίτ
Χάν, θεοῦ χάριτι Βασιλεὺς μέγιστος, καὶ Αὐτοκράτωρ
ἀμφοτέρων τῶν Ἡπειρῶν Ἀσίας τε καὶ Εὐρώπης καὶ
τῶν ἐξῆς, εἰς τὸν ὑψηλότερον καὶ ἐκλαμπρότατον καὶ ὑ-
πέριμον Τούζιον (Δόνην) τῆς ἐκλαμπροτάτης ἀθην-
τίας τῶν Βερετῶν χαιρεῖ. Εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν ἀπὸ
τῆς Βερετίας τῶν ἀθηντῶν εἰς τὴν μεγάλην Πόρτα ἤρ-
θεν ἀποκρισάρης, καὶ ὡς ἐγύρευεν, ἵνα γένη εἰς τὴν μέση
ἀγάπη, καὶ ἐγὼ τὴν ἀγάπην ἑστερξά τὴν ἀπάρου εἰς
αὐτό . . . καὶ μὲ τῆς Ναξίας τὸ νηεῖν καὶ μὲ τὰ ἄλλα
νησιά, ὅπου ἔρε πρὸς ἐκείνης, (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ
Σίφρος), γὰ ἦραι εἰς τὴν μέση μας φιλλί καὶ ἀγάπη, καὶ
ἀπὸ τοῦ σατζακπέηδες μου, ὅπου ἔρε εἰς τοὺς τόπους
μου, καὶ ἀπὸ τοῦ σουπασίδες μου καὶ ἀπὸ ὄλους τοὺς
σκλάβους καὶ δούλους μου οὐδὲ καρεῖς τοὺς τόπους τῶν,
καὶ τὰ κάστρα τῶν, καὶ τοὺς πύργους τῶν, καὶ τοὺς ἀρ-
θρώπους τῶν καρεῖς γὰ μὴ βλάβη, οὐδὲ ζημιώση κτ.λ.*»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗΝ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΝ.
ΗΤΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥ 1537—1821.

Κατὰ τὰς γενομένας συνθήκας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1540 παρεχωρήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ἐπισήμως ἄ-
πασαι αἱ νῆσοι, μετὰ τῶν ὀπείων καὶ ἡ Σίφνος, εἰς τὸν Σο-
λεϊμάν, τοῦ ὁποίου ὁ διάδοχος Σελίμ Β'. ἔδωρῆσατο ὡς τι-
μάριον αὐτὰς εἰς ἀυλικόν τινα Ἑβραῖον ἐκ προτογαλλίας ὀνό-
ματι Ἰωσήφ Νάζην, ὅστις ὁμῶς δὲν μετέβη ἐκεῖ, ἀλλ' ἀπέστει-
λεν εὐγενῆ τινα Ἰσπανόν, τὸν Φρ. Κολονέλλον, ὅστις διώκησε
καλῶς τὰς νήσους μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Νάζη (τῆ 2 Αὐγ.
1579), ὅστις ἔφερε τὸν τίτλον «Δοῦξ Ἰωσήφ τῆς Νάξου».

Ἡ ἐν Σίφνῳ δὲ, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς νήσοις, δεσποτεία
τῶν Τούρκων δὲν ὑπῆρξε λίαν καταθλιπτική, διότι παρε-
χωρήθησαν εἰς αὐτὰς προνόμια τινα, τῶν ὁποίων ἑστέρητο
ἡ λοιπὴ Ἑλλάς, ὑπὸ τοῦ τότε Σουλτάνου, ἀνανεωθέντα
καὶ ὑπὸ ἐνὸς τῶν διαδόχων του τοῦ Ἰμβραήμ, δι' Ἀκτιναμὲ,
(θεσπίσματος), τὸν ὁποῖον δημοσιεύομεν καὶ ἡμεῖς κατω-
τέρῳ, ὡς ἐν πρωτοτύπῳ ἔχει· διετέλου δὲ ὑπὸ τὴν ἄμεσον
ἐποπτείαν τοῦ κατὰ καιρὸν Καπουδὰν Πασσᾶ (Ἀρχιναυάρ-
χου), καὶ ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἀπετέλει δημοκρατίαν τινα,
οὕτως εἰπεῖν, ὑποτελεῖ, ἔχουσάν τὴν διοίκησιν ἀνατεθειμέ-
νην εἰς ἄνδρας τινάς, παρὰ τῶν ἐαυτῆς πολιτῶν ἐκλεγο-
μένους κατ' ἔτος, οἵτινες ἐκαλοῦντο *Δημογέροντες* καὶ *Ἐ-
πίτροποι*· ἐκ τούτων δὲ ἀπετελεῖτο ἡ τάξις, ἡ λεγομένη τῶν
Ἀρχόντων ἢ *Προεστῶν*.

-Αἰτία δὲ ἰδίως τοῦ νέου τούτου διοικητικοῦ συστήματος
ὑπῆρξεν ἡ τῶν φόρων εἰσπραξίς, οἵτινες κατ' ἀποκοπὴν ἀ-

γοραζόμενοι ὑπὸ τῆς κοινότητος, καὶ κατ' ἀναλογίαν παρ' ἐκάστου εἰσπραττόμενοι ἐδίδοντο εἰς χρήματα εἰς τὸν κατ' ἔτος προσορμιζόμενον εἰς τὸν Δριὸν (λιμένα Νοτ.-Δυτ. τῆς Πάρου) Ἀρχιναύαρχον, ὅστις παρηκολουθεῖτο ἀείποτε καὶ ὑπὸ τοῦ μεγάλου διερμηνέως τοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος συνήθως ἦτο Ἕλλην τὸ γένος· διὰ τούτου δὲ διεβιβάζαντο εἰς τὴν Πύλιν τὰ τυχὸν γεννώμενα κατὰ τῶν ἀρχόντων παράπονα· ὑπὸ τὴν προεδρίαν δὲ τοῦ ναυάρχου συνεκροτεῖτο ἐντὸς τῆς Ναυαρχίδος καὶ τὸ δικαστήριον, τοῦ ὁποῖου μέλη ἦσαν οἱ ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ τῶν διαφόρων νήσων, πρὸς ἐκδίκασιν τῶν σπουδαιωτέρων ἐγκληματικῶν δικῶν. Ἡ δὲ τῶν δημοτικῶν, οὕτως εἶπειν, ἀρχῶν ἐκλογή ἐγένετο ὡδὲ πως.

Ἡ ὅλη νῆσος ἐκ πέντε κομοπόλεων, κεχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων, συγκαίμενη, ἀπετέλει τέσσαρας κοινότητας, ἦτοι τέσσαρα ἰδιαίτερα ἐκλογικὰ τμήματα, τὸ τοῦ Κάστρου, ὅπερ ἦτο τότε καὶ ἡ τῆς νήσου Πρωτεύουσα, τὸ τοῦ Ἀρτεμῶνος, τὸ τῆς Ἀπαλλωνίας, καὶ τὸ τῶν Ἐξαμπέλων μετὰ τῆς Καταβατῆς· συνερχόμενοι δὲ περὶ τὰς ἀρχάς ἐκάστου ἔτους οἱ ἐνήλικες κάτοικοι ἐκάστης κοινότητος ἐν τῷ κεντρικωτέρῳ τῆς Κομοπόλεως τῶν ναῶν, ἄνευ πολλῶν δικτυπώσεων, καὶ ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος ἐξέλεγαν κατὰ πλειονοψηφίαν δι' ἀναφωνήσεως μεταξὺ τῶν νοημονεστέρων καὶ εὐπορωτέρων πολιτῶν ἀνὰ δύο δημογέροντας, οἵτινες ἀκολούθως ἐξέλεγον τὸν Ἐπίτροπον, εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὁποῖου ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ Ἐκτελεστικὴ ἐξουσία· καὶ ἡ μὲν τοῦ Ἐπιτρόπου θέσις ἀνελόγει πρὸς τὴν τοῦ Δημάρχου νῦν, ἡ δὲ τῶν Δημογερόντων πρὸς τὴν τῶν Δημοτ. Συμβούλων, ἐξασκούντων ὅμως μεγαλειτέραν ἐξουσίαν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν κοινοτήτων αὐτῶν· καὶ ὁμοῦ μὲν ἅπαντες συνεδριάζοντες ἐβουλευόντο περὶ τῶν τῆς ὅλης νήσου συμφερόντων, ἰδίᾳ δὲ ἐκάστης κομοπόλεως περὶ τῶν μερικῶν· ἐκ τῆς καλῆς δὲ τῶν Δημοτ. τούτων Ἀρχόντων ποιότητος ἐξήρτατο ἡ εὐημερία ἢ μὴ τοῦ τόπου, διότι εἰς αὐτοὺς ἦσαν ἀνατεθειμένα οὐ μόνον τὰ καθήκοντα τῆς

Δημοτ. Ἀσυνομίας καὶ Ἀγρονομίας, ἡ Διανομὴ καὶ Εἴσπρα-
 ξις τῶν φόρων καὶ προστίμων (ζεραμῶν), ἀλλὰ καὶ ἡ
 Δικαστικὴ Ἐξουσία, ἐνεργουμένη κατὰ τὰ ὑπάρχοντα καὶ
 κοινῶς παραδεδεγμένα ἔθιμα, τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα πα-
 ραθέτομεν καὶ ἡμεῖς ὧδε, ἰσχύον νόμου καὶ τώρα ἔχοντα.

Α'. Περὶ κληρονομίας.

Ὁ πατὴρ μόνον τὸ δεκατημόριον τῆς περιουσίας του δύ-
 νεται νὰ διαθέτῃ ὑπὲρ ξένων· εἰς τοὺς υἱοὺς του ἐν τούτοις
 ἐπιτρέπεται νὰ ἐγκαταλείπῃ ἀνίσους μερίδας διὰ τῆς δια-
 θήκης του.

Οἱ γονεῖς δύνανται μικρὸν μέρος τῆς περιουσίας των νὰ
 ἀφήσωσι πρὸς συγχώρησιν τῶν ἀμαρτιῶν του.

Ἐν περιπτώσει πενίας οἱ γονεῖς δύνανται νὰ λάβωσιν
 ἀπὸ τὰ πρὸς προικισμὸν τῶν τέκνων των δοθέντα, ἕσα ἀ-
 ναγκαιῶσι πρὸς ζωᾶρειαν των.

Β'. Περὶ προικῶς.

Ἡ προικισθεῖσα ἀποκλείεται τῆς κληρονομίας τῶν γο-
 νέων τῆς, καὶ δὲν ὑποχρεοῦται νὰ καταθέσῃ τὴν προίκαν
 τῆς εἰς τὴν οὐμάδα· τὸ αὐτὸ ἰσχύει, καὶ ὅταν ἐπροικίσθῃ
 ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς.

Διὰ νὰ ἐκποιηθῇ ἡ προικὴ ἀπαιεῖται καταπειγούσα τῶν
 συζύγων ἀνάγκη, καὶ ἡ συγκατάθεσις τῆς συζύγου.

Γ'. Περὶ πατρικῆς ἐξουσίας.

Ὁ πατὴρ νέμεται τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ τὰς προακτήσεις
 τῶν τέκνων αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐνηλικιότητος.

Ἡ πατρικὴ ἐξουσία παύει μὲ τὴν ἐνηλικιότητα, ἢ τοῦ
 γάμου.

Δ'. Περὶ Δουλείας.

Ἡ δουλεία ἀποκτᾶται διὰ τῆς συγκαταθέσεως τῶν μερῶν, ἢ παρελεύσεως ἰκανῶν χρόνων.

Πᾶς κάτοικος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ βόσκη τὸ ζῶον τοῦ ἀνευ ῥητῆς συμφωνίας.

Εἰδικαὶ συνήθειαι.

Ὁ ἐπιζῶν σύζυγος διαμένων ἐν τῇ χρεΐᾳ του, νέμεται τὴν περιουσίαν τοῦ ἀδιαθέτως ἀποβιώσαντος συζύγου.

Ἡ προἰξ χρησιμεύει πρὸς πληρωμὴν τῶν χρεῶν τοῦ συζύγου, ἂν οὗτος δὲν ἦναι ἔμπορος· ἄλλως δὲν ὀφείλει ἢ σύζυγος νὰ ἐγγυηθῇ δι' αὐτόν.

Ἐκ τῶν εἰσπραττομένων δὲ φόρων μέρος μὲν ἐχρησίμειε διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ τε ἐγγείου καὶ κεφαλικοῦ (Χαρατσίου) εἰς τὴν Πύλνν, συμποσομένου εἰς ἑπτὰ καὶ ἡμισυ πουγγία, ἧτοι Γρ. 3750, ἐπὶ 5 χιλιάδων κατοίκων, διότι τοσοῦτος ἦτο τότε ὁ πληθυσμὸς κατὰ τὴν μαρτυρίαν Γάλλου περιηγητοῦ, μέρος δὲ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐκάστης κοινότητος διοίκησιν· ἐπειδὴ δὲ πολλάκις αἱ ἐτήσιαι εἰσπράξεις δὲν ἐπῆρκουν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν διττῶν τούτων ὑποχρεώσεων, οἱ Προεστοὶ ἐκάστης κοινότητος συνωμολόγουν ἐπ' ὀνόματι καὶ εἰς βάρος αὐτῆς δάνεια, λαμβάνοντες ταῦτα παρὰ τοῦ Σχολείου, ὡς φαίνονται τοιαῦται χρεωστικαὶ ὁμολογίαι καὶ ἐν τοῖς προλεγομένοις ἡμῶν, ἢ παρὰ τῶν Μονῶν, ἢ καὶ παρ' ἰδιωτῶν τινῶν· ὅπως δὲ διανέμονται οἱ φόροι οὗτοι δικαίως, ἐκάστη κοινότης εἶχε καὶ ἴδιον βιβλίον κτηματολογίου.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀνωτέρω ἀρχόντων ὑπῆρχε καὶ ἰδιαιτέρα τις ἀρχὴ ἢ τῶν Καγγελαρίων, ἀντικαταστησάντων τοὺς ἐπὶ τῶν Ἐνετῶν Νατάρους, καὶ ἀντιστοιχοῦντων πρὸς τοὺς νῦν Συμβολαιογράφους, μετὰ τινος ὁμῶς δικαστικῆς δικαιοδοσίας· φαίνεται δὲ ὅτι καὶ ὁ Καγγελάριος ἢ Καζελιέ-

ρης ἐξελέγετο παρὰ τοῦ λαοῦ ἢ τῶν Προεστώτων, καὶ εἶχεν ἰδιαιτέρον Γραφεῖον τὴν Καντζελαρίαν· ἐκτὸς δὲ τοῦ γενικοῦ ἐν Κάστρῳ ἐδρεύοντος ὑπῆρχον καὶ εἰδικοί ἐκάστης κωμοπόλεως· τῶν ἀνωτέρω δὲ ἀρχῶν ὄργανα δημόσια ἦσαν ὁ Ἀρχικλητῆρ, οὕτως εἶπειν, (Κοζάμπασης), καὶ ὁ Ἐπισπράκτωρ τοῦ κεφαλικοῦ φόρου, (Χαρατζάρης)· ὁ δὲ ἀγοραστής τοῦ ἐγγείου φόρου ἐκαλεῖτο Βοεβόδας.

Τῆς τῶν κοινῶν δὲ διαχειρίσεως δὲν ἀπεκλείετο τότε καὶ ὁ **ΙΕΡΟΣ ΚΛΗΡΟΣ**, τὴν μεγαλειτέραν μάλιστα ἐξασχῶν ἐνίοτε ἐπιτροπὴν, ὡς ἴσως τὰ συνιστῶντα αὐτὸν μέλη ἦσαν ἄξια τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἐκ μέρους τῆς κοινότητος· οὕτω λ. χ. βλέπομεν ὅτι ἐν τῇ κωμοπόλει τοῦ Ἀρτεμῶνος τὰ ἐκκλησιαστικά ἀξιώματα τοῦ Οἰκονόμου καὶ Σακελλαρίου, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταβιβαζόμενα καθ' ὅλους τοὺς χρόνους τῆς δουλείας, διατηροῦνται καὶ νῦν ἔτι εἰς τὰς αὐτὰς οἰκογενεάς.

Κατὰ τὴν περίοδον δὲ, ἐν ἡεὐρισκόμεθα, Σίφνιοι τινες φυγόντες ἐκ Σίφνου διὰ λόγους ἀγνώστους ἡμῖν, κατόκησαν εἰς Κιμῶλον· περὶ τοῦ γεγονότος δὲ τούτου λέγει ὁ περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἐπισκεφθεὶς τὰς νήσους, τῇ διαταγῇ τοῦ ἱε. Λουδοβίκου, Γάλλου Σοννίνης τάδε. «Ἡ κωμόπολις τῆς Κιμῶλου εἶναι πολὺ νέα, διότι ἡ κατασκευὴ αὐτῆς δὲν χρονολογεῖται ἢ ἀπὸ τοῦ 1646· παράδοσις δὲ διατηρουμένη μεταξὺ τῶν ὑπαρχόντων κατοίκων μεταδίδει, ὅτι ἤρξατο ὑπὸ τινῶν φυγάδων ἐκ Σίφνου, οἵτινες ἐκρύπτοντο ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἐντὸς τοῦ δάσου, ὅπερ ἐκάλυπτε τότε τὸ γῆπεδον αὐτῆς· οὗτοι ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ εἰκόνα τινὰ τῆς **ΘΕΟΤΟΚΟΥ**, καὶ ἀνοδόμησαν οἰκίαν καὶ ναὸν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἡ ἐμφάνισις τῆς μητρὸς τοῦ Θεοῦ ἠθέλησε νὰ παραμείνῃ μετ' αὐτῶν, καὶ τοὺς προφυλάττη ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν ἐχθρῶν τῶν».

Ἐν τῇ νεοκτίστῳ δὲ ταύτῃ καὶ ἐν εἰδῇ φρουρίου κωμοπόλει τῆς Κιμῶλου κατόκησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ οἱ λοιποὶ τῆς νήσου κάτοικοι, ἐγκαταλείψαντες τὸ νῦν λεγόμενον

μενον Παλαιόκαστρον' εκ των λόγων δὲ τοῦ ἀνωτέρω περιηγητοῦ ἐξηγοῦνται δύο τινά, πρῶτον μὲν τὸ ἐπώνυμον, ὅπερ φέρει ἡ εἰλὼν ἐκείνη τῆς Θεοτόκου, ἧτοι τὸ τῆς **ΟΔΗΓΗΤΡΙΑΣ**, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ὠκοδόμησαν πρότινων ἐτῶν μεγαλοπρεπέστατον ναὸν οἱ Κιμῶλιοι, πάνυ φιλοτίμως ἐργασθέντες πρὸς τοῦτο, καὶ δεῦτερον τὸ ὄνομα τοῦ ἀντικρῦ τῆς Σίφνου λόφου ὅστις καλεῖται ἔτι *Κλαυβοῶντι*, διότι ἐκεῖ, ὡς φαίνεται, μεταβαίνοντες οἱ φυγάδες ἐκείνοι ἐκλαίον διὰ τὴν στέρησιν τῆς πατρίδος.

Τοῦ Μεγάλου Βασιλέως καὶ Αυτοκράτορος
ΣΟΥΛΤΑΝ ΙΜΒΡΑΗΜ Ο ΑΚΤΙΝΑΜΕΣ,
ὅπου ἔδωσεν εἰς τὰ νησιά.

Ἀπὸ τῶν νησῶν τῆς Ἀζίας καὶ τῆς Ἀρτίας, καὶ τῆς Μήλου, καὶ τῆς Πάρος καὶ τῆς Σαρτορίνης καὶ τῆς Σόφρου καὶ τῶν λοιπῶν νησιῶν, οἱ ἄνθρωποι Χρησώμος Ῥώσας, Καρέλλος Κἄνος, καὶ Μιχάλης, καὶ Δαμιανὸς καὶ Χριστόδουλος, καὶ Μιχάλης ὁ Μπερλής, καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἤλθον εἰς τὴν ἀνοικτὴν Πόρτα, καὶ εἶπαν, ὅτι ὁ μακαρίτης παππὸς μου ὁ Σουλτὰν Σουλεϊμάνης (ὁ Θεὸς τὰ τοῦ συγχωρήσῃ εἰς τὸν Παράδεισον) εἰς τὸν λογιζόμενον αὐτοῦ καιρὸν, ἦτον ὁ Χαϊρινδὴρ Καπετὰν Πασσᾶς, καὶ ἐδιάβη εἰς αὐτὰ τὰ νησιά, καὶ οὕτω δὲν ἐστρεψοκεφαλιάσαρε, μόνον ἐπροσκύνησαν τὴν ἀνίκητὴν μου Βασιλείαν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τότε καὶ ἐδῶθεν ἕνα βωμάτιον Μπέι ἐκαμαν, καὶ ἀπεράσοντας καιροὺς ἕνας Ἐβραῖος Μπέις ἐπάνω εἰς τὰ νησιά τὸ ὄνομά του Ἰωσήφ ἀπὸ τὴν βασιλείαν μου ἐστάθηκε, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰωσήφ τοὺς ἐκαμε Ζάπτι, καὶ κατὰ πῶς ἦτον ἡ τάξις τους, καὶ τὸ καρδὶ τους (ὁ νόμος) ἕως τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς τὸν Ἰσκιὸν τῆς

Βασιλείας μου ἐτοῦτα ὅλα τὰ ρησὶα δόχως καμψίαν πῆ-
ραξιν ἐπέρασας.

Ἀποθαρύτος δὲ τοῦ φηθέντος Ἰωσήφ, ἀπὸ τὴν ἀνι-
κητόν μου Βασιλείαν Μπέις φλαμπουριάτης, καὶ Καδῆς
κριτῆς ἐβάλλθηκε τὰ κρινωταὶ ὁμοῦ μὲ τέτοιαν ἀπόφασιν,
κατὰ τὸ καρδίη καὶ νόμος, ὅπου ἐχάρισσα τῶν Χριστῶν,
καὶ ἐχαρίσθη τὸ αὐτὸ καὶ ὁμοιον καρδίη, καὶ τὰ περροῦ-
σιν εἰς ὅλα παρόμοια, καὶ τῶν Χριστῶν ὁ νόμος καὶ τὸ
καρδίη, καὶ νόμος ὅπου τοὺς ἔδωσα τὰ μὴ πληρόνωσι,
καὶ ὅπου τοὺς ἐχάρισσαι εἶναι, τὰ πληρόνουν, ὅπως ἐπλή-
ροσαν καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὰ χαράτσια τους, καὶ περισ-
σότερο τὰ μὴ πληρόνωσι, καὶ ὅποιος δὲν εἶναι διὰ χα-
ράτσια τὰ μὴ πληρόνη, καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ χαράτσια τους οὔτε
Σπέζα (=φόβος προσωπικός), οὔτε Ἀβαρίζι (=ἐκτα-
κτον φόβος) οὔτε Ἀγγιμογλαρό (=στρατολογία) οὔ-
τε Καλέπι (=Γραφικὸν φόβος) οὔτε Μααρτωικάσι (ἀ-
κατάληκτον) οὔτε ἀπ' ὅ,τι ἄλλα τεκμήρια, ὅπου ἔχει ἢ
ἀνίκητή μου Βασιλεία τὰ μὴ δίδουν, καὶ ὅπως εἶναι ὁ
λαρθασμέρος τῶν νόμος τὰ πηγαιτρῶν εἰς ταῖς Ἐκκλη-
σίαις τῶν, καὶ ὁπόταν θέλουν τὰ ἄνολγουν τὰ μνήμα-
τά τους, οὔτε Καδῆς οὔτε Μπέις τὰ τοὺς πειράζουν . .
Μερί (=δικαίωμα ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν) διὰ τοὺς ἀπο-
θαμμέρους τῶν τὰ μὴ γυρεδουν, οὔτε τὰ πέρουν, ὅτι οὔτε
εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν κρίσιν, οὔτε εἰς τὸ καρδίη μας εἶναι
ἐτοῦτα, καὶ τὰ θάπτουν τοὺς νεκροὺς ὑπ' ἐκκλησίας ἀπὸ
δουλείας, ὅπου δὲν εἶναι τῆς κρίσης, οἱ Καδῆδες δυνατὰ
τὰ φυλάγεται, χωρὶς κρίσιν κατέρα τὰ μὴ πειράζουσι
καὶ ἢ ἐκκλησίαις τῶν, διατ χαλάσουν τὰ ταῖς φτιάρουν,
καθὼς ἦτον πρῶτα, καὶ κατέρας εἰς τοῦτο τὰ μὴ τοὺς
πειράζῃ ἀπὸ τ' ἀμπέλια τους, καὶ χωράφια τους ἢ δεκα-
τιαῖς, καθὼς ἐπερροῦνται πρῶτα, ἔτσι πάλιν τὰ πέρ-
ρωται, καὶ περισσότερον τίποτε καρεῖς τὰ μὴ πέρρη
καὶ ἀπὸ τ' ἄλλα τους μούλκια, καρεῖς σταρικῶς τὰ μὴ
τοὺς ἐβγάλη, οὔτε ἀπὸ τὰ χερίά τους καρεῖς σταρικῶς

ρὰ τὰ πέρρη· καὶ ἐράμεσόν τους ὅποιος ἤθελε ἀφήσει διὰ
 τὰ ροῦχα του ἢ διατάξει ὅτινος ἤθελε θελήσει, ἢ ὅτινος
 ἤθελε τὰ χαρίσει ρὰ πιάρηται· καὶ ἀπὸ τοὺς Κολικίδες
 (ἀκατάληπτοι) καὶ Κασίμυδες ρὰ μὴ ἀπλόρουν καὶ πει-
 ράζουν τίποτις· καὶ ἀπὸ τὰ πρῶτα ἕως τὴν σήμερον κατὰ
 τὸν λαθασμένον τους νόμον ὅ,τι χρίσιν ἐχωρίσανε, καὶ
 ἔχουν ἀπόδειξιν εἰς τὰ χέρια τους, κατὰ ὅπου τὴν ἐκρί-
 νασιν πρῶτα κατὰ τὸν λαθασμένον τῶν νόμον, κατέρας
 π.λέον ρὰ μὴ χαλάσῃ τὴν χρίσιν τους, καὶ οἱ Καδῆδες
 διὰ Χοτσέτι καὶ διὰ Σιστίλι καὶ διὰ Ἄρζι ἔξω ἀπὸ τὸ
 κανόνι ρὰ μὴ πέρρουν περισσότερον· καὶ διὰ καμυλιὰν ὑ-
 πόθεσιν, ἐὰν μαλώσουν ἀράμεσόν τους, καὶ βάλουν κα-
 νέραν ἀγρικημέρον ἀρθρωπορ καὶ ἐσάση ρὰ ἦναι στερ-
 γούμερον, καὶ οἱ Καδῆδες ρὰ μὴ ἔχουν ρὰ κάμουν εἰς
 τέτοιαν λογῆς σύμβασιν· καὶ ἀπὸ ψευδομάρτυρας δυνατὰ
 ρὰ φυλάγῳρται καὶ διὰ τοῦτο περισσότερον ἀπὸ πεντα-
 κόσια ἄσπρα δίχως Χοτσέτι καὶ Σιγκιλάτι (ἀπόδειξιν)
 ἀν μαρτυρήσουν οἱ αὐτοὶ μάρτυρες, οἱ Καδῆδες ρὰ μὴ
 τοὺς ἀφικράζῳρται· καὶ ἀπὸ κρασί καὶ ἄλλα φαγοπότια
 τῆς κουμπανίας τῶν σπητιῶν τῶν, Κουμέρκι ρὰ μὴ δι-
 ρουνε, καὶ ἀπὸ τοὺς Νησιώτας ἐτοῦτους ὁπόταν ἤθελον
 ὑπάγει εἰς πραγματείας τους, ἀποβαρόντας κατέρας ἀ-
 ράμεσόν τους οἱ σόντρογοὶ τους ρὰ περιλαμβάνουν τὰ
 ροῦχά του, καὶ οἱ Ἐμίριδες καὶ οἱ Μπειτολματσίδες
 χέρι εἰς ταῦτα τὰ ροῦχα ρὰ μὴ ἀπλώσωσιν.

Καὶ ἀπὸ ἐτοῦτα τὰ ρησία ὅποιος ἤθελε ρὰ ἔμπη εἰς
 τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ, ρὰ ἔλθῃ ἔμπροστὰ εἰς τὴν κρίσιν
 τοῦ Θεοῦ καὶ μαρτυρήσει, ἄς ἐμπάιρη· καρεῖς στατικῶς
 Μουσουλμάνον ρὰ μὴ κάμρη.

Καὶ ἀπὸ τὰς γυναῖκας τῶν ὁποία ἤθελε θελήσει ρὰ
 πάρη Τοῦρκον ἄνδρα ρὰ ἔρχεται ἀτήτης εἰς τοῦ Θεοῦ
 τὴν καστρικὴν στράταν, ἔμπροσθεν ρὰ δίδῃ τὸν λόγον
 της, ἀμὴ καρεῖς ρὰ μὴ τῆς κόπτη Καλίρι (= ρὰ μὴ ἐκ-
 δίδῃ τὸ τοῦ Γάμον συνάλλαγμα) ἔξω ἀν ἐτοῦρκισε πρῶτα,

καὶ ἀπὸ ἀράμεσόν τους, ἄρ ἦναι κατέρας ἀτυχὸς ἀρ-
 θρωπὸς, καὶ ἤθελε κάμει κατέρα κακόν, ἐκεῖνος δ' ἴδιος
 τὰ παιδεύηται, καὶ οὐχὶ ἄλλος κατέρας δι' αὐτόν· καὶ
 ὅποιος ἄλλος ἀπὸ αὐτοῦς ἤθελεν ἔβγει τὴν ρύττα ἀπὸ
 τὸ σπῆτι του μὲ φωτιά, ἢ μὲ λυχράρι ἢ κερὶ διὰ καμψιάρ
 του δουλειάρ, καρεῖς τὰ μὴ τοῦς πειράζῃ, καὶ εἰς τὰ
 χωρία τους Ναίπης (=δικαστής) τὰ μὴ ἐβγαίρῃ ὅποιος
 ἔχει Νταβὰ τὰ πηγαίρῃ εἰς τὴν κρίσιν, καὶ τινὰς τὰ μὴ
 τοῦς ἐμποδίζῃ, καὶ αὐτοὶ ὅπου μαζόδουρ τὰ χαράτσια
 τους, καὶ ἄλλα τους χρέη, ὅτι εἶναι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς νομο-
 θετημέρον, ἐκεῖνο τὰ πέροννε, καὶ περισσότερον εἶρα
 Μαγκίρι (=μικρὸν νόμισμα) τὰ μὴ πέρονν, καὶ τοῦ ἀ-
 λόγου τους τὴν ταγῆν καὶ φαγοπότι τους ῥ' γοράζουρ
 ἀπὸ τὸ πονγί τους· καὶ τοῦς χρεώστας ὁ Μουχζούρνε
 (=ὁ δεσμοφύλαξ) εἰς σίδερα καὶ σκοτεινὸν τόπον, ἄρ
 ἦναι τῆς γρώμης τῶν γερόντων, τὰ μὴ τοῦς βάρη, καὶ
 εἰς ὅτι θέλημα τοῦς πέμπει ὁ Καδῆς τους, καὶ ὁ Μπέις
 τους τὰ τὸ βλέπουρ μὲ τὴν κρίσιν, καὶ ὄχι ἄλλος κα-
 τέρας· καὶ Δραγομάνορ τὰ βάλουρ ἀτοί τους, ὅποιος
 τῶν ἀρέσει, καὶ ταῖς Βιγλαῖς, ὅπου βάλλουσιν, ὡς κα-
 θῶς ἦτο πρῶτα, ὅποιος θέλουρ τὰ βάλουρ ἀτοί τους τὰ
 φυλάγουρ, καὶ ἄλλος κατέρας τὰ μὴ ἀρακατόρεται· καὶ εἰς
 αὐτὰ τὰ ρησία Γιαρήτσαρος οὔτε Γιαζαξῆς, μὲ τὸ τὰ μὴ
 χρειάζωρται, τὰ μὴν ἐμπαίρῃ καὶ ἀπὸ τούτους, ὅποιος
 ἤθελε τειραχθῆ, καὶ τὰ τοῦ κάμουρ ζουλοῦμν (=τὰ ἀ-
 δικήσουρ) ἢ ἀπὸ Μπέιν, ἢ ἀπὸ Καδῆν, ἢ ἀπὸ ἄλλον
 τινα, καὶ ἤθελε θελήσει τὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀνίκητόν μου
 Πόρταρ, τὰ ἐμπῃ εἰς κάτεργορ, ἢ εἰς ὅποιος ἔβλορ ἤθελε,
 καὶ κατέρας τὰ μὴ γίνεται ἐναρτίος, καρεῖς τὰ μὴ τοῦ
 λέγῃ, ποῦ ὑπάγει, καὶ διὰ ποῦ ὑπάγει, οὔτε Πασσῶς
 οὔτε Καδῆς· καὶ ἀράμεσόν τους τὰ χωράγια, ὅπου δίδουρ
 μὲ ἀποκοπήν, εἶρας τοῦ ἄλλου ὅ,τι λέγουρ ἢ ἔχουρ λαλη-
 μέρον, καρεῖς ἄλλος τὰ μὴ τὸν χαλῶ, μόνον, καθὼς εἶ-
 ραι εἰς τὸν λαρθασμένον τῶν νόμον, τὰ πιάρεται· πε-

ρισσόν ἢ ὀλίγον καρτείας γὰρ μὴ τοὺς πικάρη καὶ ἐτοῦτα δὴλα
ποῦ ἐγράφθησαν εἰς τὴν ἀνίκητον βασιλεία δὴλα γὰρ πλά-
ρωται, καὶ ὅποιος δὲν πιάσει τὸ Καρόρι μου γὰρ τὸν
κάμνον γρωσσὸν εἰς τὴν ἀνίκητόν μου Πόρταν, τὸ ὄ-
ρομά του ξέχωρα γὰρ ἔρχεται ἀπὸ τὸ δίκαιόν του. Ἐτσι
γράφω, καὶ ἔτσι ὀρίζω καὶ τοῦ παπποῦ μου καὶ τοῦ πα-
τέρα μου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τὸν Ἀκτιραμὲ ἔγραψα καὶ ἐγὼ,
καὶ τὸν ἑκαιουόργιωσα, καὶ τὸν ἔδωσα αὐτουῶν τῶν
Νησιωτῶν γὰρ περροῦν ἀπὸ κάτω τὸν μεγαλωτάτόν μου
ἴσκιον. Ἐστι ὄρισα πῶς ὁ Ἀκτιραμὲς μου γὰρ πικάρηται,
καὶ ἀπ' ὅ,τι ἔγραψα, ὅποιος ἤθελε ἐβγῆ εἶνα περισσότε-
ρον ἢ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ δίκαιόν του δυνατὰ ἔρχομαι,
καμμιᾶς λογῆς ἔλεος μὴ γένηται, ἔτσι εἰσεύρετε καὶ μὲ
τὸν ὀρισμόν μου δουλιὰ γὰρ κάμετε.

Ἔτος Τουρκικόν Ἀλλῆ 1036 (1646 M. X.)

Ἡ ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν δὲ κυριαρχίαν ὑποταγὴ τῆς
Σίφνου δὲν ἦτο διαρκὴς μέχρι τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ ὑπὲρ ἀνε-
ξαρτησίας ἀγῶνος τῆς Ἑλλάδος, διότι ὅτε κατὰ τὸ 1770
ἐπὶ τῆς βασιλείσης Αἰκατερίνης, τῆς ἐπονομασθείσης διὰ
τὰ κατορθώματά τῆς Σεμιράμιδος τῆς Ἄρκτου, ἡ ἡπειρω-
τικὴ Ἑλλὰς ἤγειρε τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ δεσπότη αὐτῆς,
τῆ παρατρύνσει καὶ συνδρομῇ τῆς Ῥωσσίας, δέκα καὶ ὀκτὼ
νῆσοι τοῦ Αἰγαίου, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Σίφος, ὑπετά-
γησαν κατὰ τὸ 1774 ὑπὸ τὴν Ῥωσσίαν διὰ τοῦ Ναυάρχου
Σπυριδῶφ, ὅστις παρεχέμασε κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἰς τὴν
Πάρον μετὰ τὴν πυρπόλησιν τοῦ Τουρκικοῦ στόλου ἐν Τσε-
σμέ· τῇ διαταγῇ δὲ τοῦ ναυάρχου τούτου οἱ Σίφνιοι καὶ
οἱ λοιποὶ νησιῶται ὀρκίσθησαν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς
τὴν αὐτοκράτειραν Αἰκατερίνην μεταβληθέντος δὲ καὶ τοῦ
τέως διοικητικοῦ ὄργανισμοῦ, διοικεῖτο ἡ Σίφος ὑπὸ τσε-
σάρων Πρόεστων, Συνδίκων καλουμένων, καὶ ἐνὸς Καζι-
λιέρη, οἵτινες ἐξελέγοντο, ὡς καὶ πρότερον οἱ Δημογέρον-
τες, ὑπὸ τῆς κοινότητος.

Ὁ δὲ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐγένετο πᾶσα μετὰ τοῦ ναυάρχου συνεννόησις, δηλοῦται ἐκ τοῦ κάτωθι δημοσιευομένου πρὸς τοὺς Πρωεστούς τῶν νήσων ἐγγράφου πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποτείνει καὶ ἕτερον, ὅπερ δημοσιεύομεν ἐπίσης, ὁ παρὰ τοῦ Ναυάρχου διορισθεὶς ἐπιμελητὴς τῶν νήσων Μυκόνιος Ἄντ. Ψαρός.

• Κύριοι Πρωεστοί! (Πάρον, Νάξου, Σίφρου, Μήλου, κ.λ.).

Τὴν ἀγαθοῦν, ὅπου μᾶς ἐδώσατε, παρακαλῶντάς μας διὰ τὸν τερέντε τῆς Ῥωσικῆς φλότας Ἀρτώκιον Ψαρόν, ὅπου εὐρίσκειται μὲ ἐμένα, τὸν ὁποῖον διαλέγετε διὰ τὰ ρησιᾶ σας ὅλοι Ἐπίτροπον καὶ Ἐπιτηρητὴν σας, καὶ ἀπὸ ἐμένα εἶτε ὑπόθεσαις ἔχομεν διὰ τὰ ρησιᾶ σας τὰ δίδονται εἰς αὐτὸν, καὶ αὐτὸς τὰ τὰς ἐνεργῆ, τοῦ ὁποῖου τὰ δώσω καὶ ἄδειαν, ὅπου τὰ περιέλθῃ εἰς ὅλα τὰ ρησιᾶ διὰ τὰ βάλῃ τὰ πράγματα εἰς καλὴν κατάστασιν, ἐγὼ ἀπὸ τὰς παρακαλῶν σας δὲν ἀποφεύγω μὲ τὸ τὰ ἠξέβρω, ὅτι ὁ Κύριος Ψαρός εἶναι Ῥωμαῖος γερρημένος εἰς τὴν ρῆσον Μύκονον, ὁ ὁποῖος εὐρίσκειται εἰς τὴν δούλευσιν τῆς μεγίστης Βασιλείας Ἱμπερατορίσσης μας τερέντες τοῦ στόλου τῆς μὲ καλὴν ὄστασιν, καὶ ἔδειξε μὲ τὴν γνῶσιν καὶ ἐμπειρίαν του εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ ἄλλαις καλαῖς δούλευσαις ὅμως μὲ τὸ τὰ διαλέξετε ὅλοι διὰ Ἐπίτροπον καὶ Ἐπιτηρητὴν σας, σὰς τὸν δίδω, ἔχοντας καὶ ἄδειαν, ὅπου τὰ περιέλθῃ εἰς ὅλας σας τὰς νήσους, μὰ ὅχι τὰ παραιτήσῃ τὴν βασιλικὴν δούλευσιν καὶ τὸν τόπον τοῦ ὄφικίου του, ὡς τερέντες τοῦ στόλου μας, ὅπου ὅταν δὲν κάμνῃ χρεῖαν διὰ λόγου σας, τὰ παραιτῆ, καὶ τὰ πέρῃ τὸν τοῦ ὄφικίου του. Κύριοι Πρωεστοί! ἔνας Ἐπίτροπος δὲν ἡμπορεῖ μόνος του, μόνον τὸ ὀλιγώτερον ἀπὸ κάθε ρησιᾶ τὰ ἦναι ἕνας ἐμπιστευμένος Πρωεστός μὲ αὐτὸν διὰ κάθε του συμβουλήν καὶ βοήθειαν, καὶ ἄλλοι μικρότεροι, ὅπου τὰ τοὺς στέλῃ εἰς ταῖς δούλευσαις του καὶ ὅταν ὁ Ἐπίτροπός σας περιέρχεται εἰς τὰς νήσους,

οἱ Προστοί, ὅπου εἶναι μὲ αὐτὸν, πρέπει νὰ μένουν, ὅ-
που ἐγὼ εὐρίσκομαι, διὰ τὰ γίνεταί κάθε πρᾶγμα διὰ
τὴν φλότταν καὶ ρήσους μὲ εὐκολίαν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ νὰ
λαμβάνωμεν καὶ κάθε εἶδησι· ἐκεῖνο ὅπου κάμνει χρεῖα
διὰ τὰ μαρτυριέσται μὲ ὄλους, ὅπου μὲ αὐτὸν εὐρίσκον-
ται, τὸ ἀφῆρω εἰς τὴν διάκρισιν σας, ὅπου νὰ μείνη εὐ-
χαριστημέρος.

Εἰς τὰ 1771 Ἰανουαρίου 15, εἰς τὸ Ἀρχιεπί-
σκοπος, εἰς τὴν ρήσιν Πάρον· πόρτο τῆς Ναούσης, εἰς τὸ
ῥωσικὸν πολεμικὸν καράβι, ὀνομαζόμενον Εὐρώπα, Ἀ-
μιράλιος Γρηγόριος Σπυριδῶφ.

Πρὸς τοὺς Προστώτας καὶ ὄλον τὸ κοινὸν τῶν Νήσων.
Ὁ Ὑπερλάμπρος καὶ Ὑπερενδόξος ἡμῶν Γκε-
ρεράλης καὶ καβαλιέρης διαφόρων τάξεων, Πληρεξούσιος
τῆς Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος Κόμης Ἀλέξιος Ὁρ-
λώφ μὲ διώρισε νὰ κοιρολογήσω ἐγγράφως εἰς ὅλα τὰ
ὑποταχθέντα νησιά εἰς τὴν αὐτῆς Μεγαλειότητα, ὡς ἐ-
πιτηρητῆς τῶν αὐτῶν ὅπου εἶμαι, ὅτι ἡ ἀναχωρῆ τῶν
ἀρμάτων, δηλαδὴ ἡ τρέβα τῶν τε Ὀθωμανῶν καὶ τοῦ τε
Βασιλείου τῆς Ῥωσσίας, ἐτελειώθη, καὶ ἀρχισε πάλι ἀπὸ
τοῦ νῦν πόλεμος· καὶ ἐλπίζομεν, θεία δυνάμει, διὰ πρε-
σβειῶν τῆς Θεοτόκου, εἰς τὰ θεοσεβῆ καὶ τροπαιοῦχα ἄρ-
ματα τῆς ὑψηλοτάτης καὶ εὐσεβοτάτης ἡμῶν Βασιλο-
σης Ἰμπερατορίσσης Αἰκατερίνης τῆς δευτέρας, καὶ εἰς
τὴν γενναϊότητα καὶ μεγαλοψυχίαν τοῦ ὑπερεκλάμπρου
καὶ ὑπερενδόξου ἡμῶν ἀδελτοῦ κόμητος Ἀλεξίου τοῦ
Ὁρλώφ, πῶς θέλει κατατροπῶθῃ ὁ ἐχθρὸς τοῦ σήμερον
ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος· διὰ τοῦτο διορίζομεν καὶ τοῦ
λόγου σας ἀπὸ σήμερον νὰ φυλάττειτε μὲ ἀγρυπνίαν καὶ
ἀσφαλίαν καθ' ἑαυτὸν τὰς προτέρας φυλάξεις καὶ διατα-
γὰς, ὅπου εἰς αὐτὸν κατ' ἀρχὰς πολεμου σας ἐδώσαμεν
ἀπροφασίστως.

Ὁ ὄλος ἐδικὸς σας καὶ καλοθελητῆς σας Ἀντώνιος Γαρός

Ἡ Ῥωσσοκρατία ὅμως αὐτὴ μόλις διήρκεσε τετραετίαν, διότι, ὅτι κατὰ τὸ 1774 συνωμολογήθη συνθήκη μεταξύ τῶν Ῥώσσων καὶ Τούρκων ἐν Κουτζούκ-Καίναρζῆ, διὰ ῤη- τοῦ ἄρθρου ἡ Αἰκατερίνη ὑπεχρεώθη νὰ παραδώσῃ ἀμέσως εἰς τὴν Τουρκίαν τὰς κρατουμένας ὑπ' αὐτῆς 18 νήσους, αἵτινες ἐπανήλθον εἰς ἡν καὶ πρότερον εὑρίσκοντο θέσιν μετὰ τὴν ἐκ Πάρου δὲ ἀναχώρησιν τοῦ Ῥωσσικοῦ στόλου ἐπεσκέφθη πολλάκις τὴν Σίφνον, ὡς καὶ τὰς τριπὰς νήσους, ὁ Καπουδᾶν Πασσᾶς Χασάν Τζεζαίρλῆς, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκ Πάρου Διερμηνέως Ν. Μαυρογένους, ὅστις, ὡς ἐν τοῖς προλεγομένοις φαίνεται, ὑπῆρξε καὶ εὐεργέτης τῆς Σχολῆς τῆς πατρίδος ἡμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΙΦΝΙΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ.

Ὀλίγων ἴσως πόλεων ἢ νήσων τῆς δούλης Ἑλλάδος οἱ κάτοικοι εἶχον καθ' ὅλην ταύτην τὴν περίοδον τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν Σιφνίων, ἕνεκα βεβαίως τῆς καλλιέργειας τῶν Μουσῶν ἐν τῇ διασήμε τῆς νήσου Σχολῆς, καθ' ἣν ἐποχὴν παχυλὸν ἀμαθείας νέφος ἐπεσκίαζε τὸ ἄλλοτε ἐνδοξὸν Ἑλληνικὸν Ἔθνος· ἕνεκα δὲ τῆς παιδείας αὐτῶν πλεῖστοι Σίφνιοι διέπρεψαν ὡς διδάσκαλοι καὶ κληρικοὶ, καὶ τούτων πάλιν πολλοὶ κατέλαβον Πατριαρχικοὺς, Ἀρχιερατικοὺς καὶ Ἐπισκοπικοὺς θρόνους, ὡς εἶπομεν ἐν τοῖς προλεγομέ-

νοις ἡμῶν· κατὰ παράδοσιν δὲ τινὰ πάντες οἱ ἀποτελοῦν-
τές ποτε τὴν τοῦ Πατριαρχείου Σύνοδον ἦσαν ἐκ Σίφνου,
τῶν ὁποίων ὅμως δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώ-
σωμεν τὰς βιογραφίας.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν διαμέ-
νοντες Σίφνιοι ὑπερεῖχον κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν πολλῶν ἐκ
τῶν συγχρόνων, καὶ μάλιστα οἱ τῆς Νήσου Προεστώτες·
ὁ δὲ Γάλλος Γκουφιὲ εἶναι ἀψευδῆς μάρτυς τῶν λόγων
ἡμῶν τούτων. «Εὐρον, λέγει, τοὺς καλλιτέρους τῆς νή-
» σου κατοίκους συνηθροισμένους ὑπὸ Στοᾶν τινὰ, καὶ μόλις
» ἠδυνάμην νὰ ἀπαντῶ εἰς τὰς ἐρωτήσεις, τὰς ὁποίας μοι
» ἀπέτεινον· μοι ὠμίλουν περὶ τοῦ Ἀλγερίου, περὶ τῆς
» Ἰσπανίας καὶ περὶ τῶν στόλων αὐτῶν· οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν
» προσήλωμένοι εἰς ἐμὲ ἐπερίμενον τὰς ἀπαντήσεις μου,
» αἵτινες ἐσυζητοῦντο, καὶ ὑπεβάλλοντο εἰς λογοκρισίαν·
» οἱ πρεσβύτεροι δὲ μόνον ὠμίλουν, καὶ αἱ πολιτικαὶ αὐτῶν
» δοξασῖαι ἠκούοντο μετὰ σεβασμοῦ· δὲν δύναμαι δὲ νὰ
» παραστήσω, τί περὶ ἐμὲ συνέβαιεν· αὕτη ἡ στιγμή ἦτο
» μία ἐξ ἐκείνων, αἵτινες φαίνονται ὅτι πληρόνους τὸν πε-
» ριγητὴν διὰ τοὺς κόπους καὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποι-
» οὺς ἀναλαμβάνει· ἐὰν δὲ ἀκολούθως ἐγεύθην ὁμοίων εὐ-
» χαριστήσεων, οὐδέποτε ἢ ἐκφρασίς ὑπῆρξε τόσον ζωηρὰ
» καὶ τόσον πλήρης· ἐνόμισα ἐμαυτὸν μεταφερθέντα εἰς
» τὰς ὄραιότερας ἡμέρας τῆς Ἑλλάδος. Ἐκεῖναι αἱ στοαί,
» ἐκεῖνη ἡ τοῦ λαοῦ συνέλευσις, ἐκεῖνοι οἱ γέροντες, τοὺς
» ὁποίους ἠκούον οἱ παριστάμενοι μετὰ σιωπῆς, ἐκφραζού-
» σης σεβασμὸν, τὸ σχῆμά των, τὸ ἔνδυμά των, τὸ ὕφος
» τῆς ὀμιλίας των, τὰ πάντα ἀνεκάλουν εἰς τὸν νοῦν μου
» τὰς παλαιὰς Ἀθήνας ἢ τὴν Κόρινθον, καὶ τὰς δημοσίας
» ἐκείνων ἀγορὰς, ὅπου λαὸς ἀπληστος εἰδήσεων περιεκύ-
» κλου τοὺς ξένους καὶ τοὺς ὀδοιπόρους, ἵνα μάθῃ νέον τι». Ἐκφράζων δ' ἐπὶ τέλος τὴν μεγάλην αὐτοῦ εὐχαρίστησιν ὁ
περιγητὴς διὰ τὰς περιποιήσεις, ὧν ἔτυχεν ἐν Σίφνῳ, προσ-
θέτει ὅτι ὑπὸ τινῶν ἐκ τῶν σεβασμίων ἐκείνων γερόντων

συνοδοϋόμενος ἐπεσκέφθη τὸν ναὸν τοῦ Πανός, διατηρούμενον ἔτι τότε ἐν καλῇ ὁπωσοῦν καταστάσει.

Ὁ δὲ Τουρνεφόρτιος ἐκτὸς τῶν ἄλλων, περὶ ὧν εἶπομεν (ἐν προηγουμένοις κεφαλαίοις), προσθέτει, ὅτι εἶδεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Δυτικοῦ Ἱερέως τὸ ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Δά-Κορώνιος ἐχορήγησεν τακτικὸν εἰσόδημα ὑπὲρ τῆς ἐν τῇ Κωμοπόλει τοῦ Κάστρου Δυτικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἣτις ὁμῶς ἦτο πενιχρά, ὡς καὶ ὁ Ἱερεὺς (Vicaire) αὐτῆς, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας ὁ Ἕλλην ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ἦτο πλούσιος, ἔχων ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ καὶ τὰς νήσους Φολέγανδρον, Ἴον, Σέριφον, Μύκονον, Σίκινον, Ἀστυπαλαίαν, Ἀμοργὸν καὶ Ἀνάφη, καὶ ὅτι οἱ τῆς Σίφνου λιμένες γὰρ ὄλην ταύτην τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας ἐσυχνάζοντο ὑπὸ πλοίων Γαλλικῶν καὶ Ἑνετικῶν, καὶ μάλιστα περὶ τὰ μέσα τῆς 12^{ης} ἑκατονταετηρίδος πρὸς μεταφορὰν, εἰς Ἀγκῶνα ἰδίως, βαμβακίνων ὑφασμάτων καὶ νημάτων, τῶν ὁποίων ἡ βιομηχανία ἦτο τότε λίαν ἀνεπτυγμένη ἐν Σίφνῳ διὰ τῶν χρηματικῶν μέσων πρὸ πάντων πλουσίου τινὸς ἐμπόρου Βασιλείου λεγομένου, αὐτὸς καὶ μετὰ τόσα ἔτη διατηρεῖ ἔτι ἡ παράδοσις τὴν μνήμην ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Μισὲρ Βασίλη, τοῦ ὁποίου ὁ τάφος εἶναι ἐν τῇ μονῇ τῆς Βρύσεως· ὁ πλούσιος δὲ οὗτος ἔμπορος, ὅστις ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτοῦ οὐ μικρὰν ἐξήσκει ἐπιρροὴν εἰς τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν, ἦτο κάτοχος καὶ πολλῶν κτημάτων καὶ κήπων περὶ τὴν κωμόπολιν τοῦ Ἀρτεμῶνος ἐν τῇ θέσει, ἣτις καὶ νῦν ἔτι λέγεται τοῦ Ἀφεντικοῦ· λείψανα δὲ τῶν μετὰ τῆς Ἑνετίας ἰδίως ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς πατρίδος ἡμῶν εἶναι τὰ πολύτιμα καὶ πολυτελῆ ἐκεῖνα κεχρυσωμένα καὶ τετορνευμένα ἐπιπλά, τῶν ὁποίων πολλὰ καὶ νῦν ἔτι διατηρούμενα ἐν καλῇ καταστάσει διεγείρουσι τὸν θαυμασμὸν τῶν θεατῶν.

Ὁ πλοῦτος ὁμῶς ὁ ἐκ τῆς βιομηχανίας ἰδίως καὶ τοῦ ἐμπορίου ἐπισωρευθεὶς ἐν Σίφνῳ ἐγένετο ἀφορμῆ, ὅπως ἡ νῆσος, ὡς καὶ τινες ἄλλαι τῶν Κυκλάδων, λεηλατηθῆ κατὰ

τὸ 1648 ὑπὸ τοῦ Ἑνετικοῦ στόλου, τοῦ ὁποίου οἱ στρατιῶται διέπραξαν οὐκ ὀλίγας ὀμότητες κατὰ τῶν ἀόπλων Νησιωτῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἦτο ὁ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Τούρκων περὶ τῆς Κρήτης πόλεμος· ὁ ἐκ Ῥεθύμνου ποιητὴν Μαρίνος Τζάνε, ὁ ἐπικαλούμενος Μπουνιαλῆς, ἐξίσταρῶν τὰ παθήματα τῶν Νησιωτῶν, ἐνοῖς ἦσαν καὶ οἱ Σίφνιοι, καὶ τὰ ἐκ τῆς λεηλασίας ἐκείνης δευνὰ ἐπιφαναὶ ἐπὶ τέλους

Δὲν φέρνω περισσότερον, ὀγιά νὰ μὴ πομπεύγω
τὸ ρίτο τὸ Ῥωμαῖκο, γι' αὐτὸ στὸν λόγον φεύγω,
Μόνον σὰς λέγω, κλαύσατε γιὰ τὴν Χριστιανοσύνη,
γιὰ ταῦτα ὅλα τὰ νησιά, στὸ κρίμα ἐποὺ γίνη·
Ἄν σέκουσιν μετὰ Ἀγαρηνοὺς ἢ μὲ τοὺς Φράγκους λάχουν,
Εἰς ὅποια χέρια τύχουσι, ταῦτ' οἱ Ῥωμαῖοι τᾶχουν.
Τὰ κάτεργα σηκώνονται, καὶ πιάνουσι τὴν Σύραν
καὶ τὰ χαράτσια ὤρισαν ἀπὸ ἄκεῖ καὶ πῆραν·
Φθάνουν εἰς τὴν Σέρφο κάτεργα καὶ βγάνουν Πολεμάρχοι,
καὶ τὰ κανδύλια τὰργυρὰ πέρνουν τοῦ Ταξιάρχῃ·
Μὲ δίχως φόβον τοῦ Θεοῦ ταῖς Ἐκκλησιαῖς ἐγύδσαν
τῶν καλογῆρων κάμασι πάθη πολλὰ περίσσα κ.τ.λ.

Ὁ διαπράξας ὅμως τὰ κακὰ ἐκεῖνα εἰς τὰς νήσους στόλος κατεστράφη ὑπὸ τρικυμίας, καὶ οἱ πλείστοι τῶν ἐν αὐτῷ ἐπνιγήσαν ἢ ἀπέθανον, διὸ ἐπὶ τέλους λέγει ὁ ποιητής·

Πολλότατοι ἴποθάνασιν τὴν νύκτα κ' ἐπνιγήκαν
κ' οἱ καλογῆροι εἰς τὴν γῆν μὲ τὰ κανδύλια βγήκαν
Ὅμαδι, κ' ἐγλυτώσασιν· θαύμασμα τὸ κρατεῖτε,
πὼς τὸ ἐπνιξεν ὁ Μιχαὴλ ξεύρετε καὶ θαρρεῖτε κτλ.

Διαρκούντος δὲ ἐτι τοῦ πολέμου ἐκείνου ἐκινδύνευσεν ἡ Σίφνος νὰ πάθῃ παντελεῆ ἐξανδραποδισμόν ὑπὸ τοῦ Ναυάρχου τῆς Τουρκίας Καπλάν Πασσά, εἰ μὴ ἔσωζεν αὐτὴν ὁ παρ' ἐκείνῳ μεγάλην ἰσχὺν ἔχων Κιοσῆς, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ

επομένου ἀποσπάσματος ποιήματος, εὐρεθέντος πρὸ 400
περίπου ἐτῶν εἰς τινα μονὴν τῆς Πάρου· ὡς ἐκ τῶν ἰδιω-
τισμῶν δὲ τῆς γλώσσης εἰκάζομεν, ὅτι ὁ ποιητὴς αὐτοῦ ἦτο
Κρῆς ἐκ τῶν καταφυγόντων βεβαίως εἰς τὰς νήσους τοῦ
Αἰγαίου κατὰ τὸν μακροχρόνιον ἐκεῖνον πόλεμον.

Μισεύει τὸ λοιπὸν ὁ Πασσᾶς καὶ πιάνει
Εἰς τὸ Δεσποτικὸν, καὶ ἄλλο δὲν κάμνει,
Μονάχῃ τὸν Κιοσὲ πάραυτα κράζει,
Νὰ πάρῃ τὴν βουλὴν του ἔτσι λογιάζει·
Λέγει του ἦντα μουλὲς εἰς τοῦτο νὰ κάμω,
Ἐγὼ ἔλεγα στὴν Σίφνον νὰ δράμω,
Μ' ἀπόφασιν νὰ τὴν ἐξεμπιτάρω,
Γυναῖκας καὶ παιδιὰ καὶ ἀνδρας νὰ πάρω,
Γιατ' ἔχω γρηκητὰ καὶ κάτεχέ το
Τὸ πλοῦτος ἐκεῖνο τοῦ Μιχελέτο·
Κι' ἐμένα τὰ χαράτσια μου κρατίζει,
Καὶ χαραινὰ καὶ τσόχαις μὲ στολίζει·
Κ' ἔξ' ἀπ' ἐτοῦτο πέμπει καὶ μεγάλα
Σοκόρσα (βοήθειαν) εἰς τὸ Κάστρο πλιά παρ' ἄλλα,
Καὶ τσ' ὀρισμούς μου ποτὲ δὲν ὀμπεδίρει
Μηδὲ καὶ ἐμὲ, μηδὲ καὶ τοῦ Βιζύρη,
Μὰ τοῦ Κιοσὲ πολλὰ τοῦ τρεσπιαζέρει
Καὶ τοῦ Καπλάν Πασσᾶ φιλεῖ τὸ χέρι,
Πάσχοντας τὴν βουλὴν του νὰ γυρίσῃ
Κι' ἀκούρσευτη τὴν Σίφνον νὰ ἀφήσῃ,
Γιατὶ ἦτον περίσσα φιλεμένος·
Μ' αὐτὸν τὸν Μιχελέτον γαπημένος,
Κι' ἤπασχε μὲ τὰ λόγια νὰ μαλάξῃ,
Τὴν γνώμην τοῦ Πασσᾶ νὰ τὴν ἀλλάξῃ·
Λέγει του γιὰ τὴν ὥρα μὴ γηρέψῃς
Τὴν Σίφνον νὰ πάγῃς νὰ κουρσέψῃς,
Καὶ γροῖκῃσε τὰ λόγια τὰ δικά μου,
Σὰν δοῦλος πιστὸς ποῦμαι Πασσᾶ μου.

Κι' ἐγὼ σοῦ βρίσκω χώρα νὰ πατήσης
Τὴν Παροικίαν, ὅπου νὰ εὐχαριστήσης·
Πρᾶγμα πολὺ καὶ ἀνθρώπους νὰ τσῆ πάρης
Καὶ δλότελα νὰ τὴν ἐξέμπιτάρης·
Κ' ἀνθὲς νὰ δῆς Πασσά μου τὴν ἀλήθεια,
Καὶ τῶν Φραγκῶν ποιολο δίδουσι βοήθεια,
Μόνον ἀπὸ τὴν Παροικία τοὺς κουβαλοῦσι.
Σοκόρσο, διὰ νὰ μᾶς πολεμοῦσι.
Καὶ δὲν ψηφοῦν τὸ γράμμα τοῦ Βεζύρη
Μηδὲ κανεὶς τοὺς μᾶς ὀμποδίζει·
Ταυτ' ἔλεγεν ὁ Κισσὲς, ὡς καταδότης
Τῆς Παροικίας ἐπίβουλος καὶ προδότης·

Καὶ ἤστεικεν ὁλ' ἡμέραν τὸ Σαββάτο
Κι' ἀργὰ δίχως νὰ πέμψῃ ἄλλο μαντάτο
Τῶν Μπέηδων, σαλπάρει καὶ μισεύει
Κι' ἤκανε πῶς εἶπεν Σίφνον ὀδεύει,
Διὰ νὰ δώσῃ ἀπόγνωσι νὰ ποῦσι
Ὅσοι τὸν ἐθεώρουν νὰ κουμπωθοῦσι
Τὸ πῶς τὴν Πάρον δὲν γυρεύει,
Μηδὲ διὰ λόγου τῆς ἤλθεν, ἀλλὰ μισεύει. κ.τ.λ.
Καὶ καθὼς ἤλθε εἰς νυκτὸς τὸ σκοτίδι
Ντζουσιάρει τὰ κουπιὰ, καὶ ὀρδινιὰ δίδει
Νὰ λάμνουσι σιγὰ, ὅσον μποροῦσι
Τὰ τζούρματα νὰ μηδὲ γρουκηθοῦσι,
Καὶ πριχοῦ ξημερώσῃ νὰ ἀβαντζάρουν,
Ἀπόξ' ἀπὸ ταῖς Πόρταις νὰ ρεστάρουν·
Τὸ πόρτον τῆς Παροικίας νὰ στοχασθοῦσιν,
Ἄν ἦναι παστρικά μέσα νὰ μποῦσιν·
Καὶ μ' ὄλον ποῦσαν ὁλ' ἄρματωμένοι
Τὴν νύκτα τοῦ Σαββάτου ἀγρυπνισμένοι,
Κι' ἐβλέπασιν τὴν νύκτα τὸν λιμνιῶνα,
Τὰ κάτεργα θωροῦσιν καλαμνιῶνα,

Κι' ἀπίτης ἀραδιάσκη καὶ ἰδασίν τα
Καὶ σαρανταεπτὰ ἐμέτρισασίν τα,
Ἐτότες ἐλογιάσαν ὅσ' εἶχαν γινῶσι
Πῶς ἦλθεν ὁ Πασᾶς νὰ τοὺς σκλαβώσῃ κ.τ.λ.

Οὕτω λοιπὸν τῇ μεσιτείᾳ καὶ παρακλήσει τοῦ Κιοσῆ ἢ
Σίφνος διέφυγε τὸν ἔσχατον κίνδυνον, ὃν ὑπέστη τότε ἡ ἀ-
τυχῆς Πάρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΕΩΣ ΤΟΥ ΥΠΕΡ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΙΑΣ ΑΓΩΝΟΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.
ΗΤΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥ 1821—33.

Ὅτε κατὰ τὴν 25ην Μαρτίου τοῦ 1821 ὁ ἀοίδιμος
Μητροπολίτης ΓΕΡΜΑΝΟΣ ὕψωσεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἁγίας
Λαύρας τὴν σημαίαν τῆς Ἐλευθερίας, καὶ ἅπανσά ἡ Ἑλλην.
φυλὴ, προπαρασκευασμένη οὕσα διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς
ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ, ἔλαβεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ ὄπλα,
ὅπως ἢ τὴν πατρίαν ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ δι' αὐτῶν ἀνακτήσῃ, ἢ
καὶ πάλιν νέας Ἐκατόμβας προσφέρῃ εἰς τὸν βωμὸν τῆς πα-
τρίδος, καὶ ἡ Σίφνος δὲν ἔμεινεν ὅλως ἀμέτοχος τοῦ ἡρωϊ-
κοῦ ἐκείνου ἀγῶνος, καταθέσασα καὶ αὐτὴ τὸν ἑαυτῆς ὀ-
βολόν.

Ὁ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ, διδάσκαλος, ὡς καὶ ἐν

τοῖς προλεγομένοις εἶπομεν, διατελών ἐν τῇ τοῦ Ἁγ. Τάφου Σχολῇ, πρῶτος ὑψωσε τὴν Ἐθνικὴν σημαίαν, ἐξυπηρετήσας οὕτω τὸ ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας αἰσθημα, τὸ ὁποῖον ἅπας σχεδὸν ὁ λαὸς τῆς νήσου ὁμοθυμαδὸν ἐξεδήλωσε· μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ δὲ στρατολογηθέντων ἀπελθὼν μετέβη εἰς τὸ ἐν Πελοποννήσῳ στρατόπεδον, ὅπου εἶχε κατέλθει καὶ ἕτερον τῆς πατρίδος ἡμῶν εὐγενὲς τέκνον, ὅπως μετὰ σκητῶν ἐν Ἑλλάδι ἀγώνων, ὁ Μουσὸληπτος Γ. ΑΛΙΜΠΕΡΤΗΣ. Μαθητεύων ὁ ἀοιδίμος οὗτος συμπολίτης ἐν Βουκουρεστίῳ κατετάχθη ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὸν ἔνδοξον μὲν καὶ ἀειμνηστον ἀφήσαντα τὸ ὄνομά του **ΙΕΡΟΝ ΛΟΧΟΝ**, ἀλλ' ἀτυχῆ διὰ τὴν ἐν Δραγατσάνῳ ἦταν του, καθ' ἣν καὶ ὁ Γ. Ἀλιμπέρτης καιρίως πληγωθεὶς μόλις ἐσώθη ἐντὸς τοῦ Αὐστριακοῦ ἐδάφους· ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Τεργίστης ἔλθων μετὰ τὴν ἀνάρρωσίν του εἰς τὸ ἐν Πελοποννήσῳ στρατόπεδον διέμεινεν ἐν αὐτῷ καιρὸν τινα· μεταβάς δὲ μετ' ὀλίγον εἰς Σίφνον πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν γονέων του καὶ ἐντελῆ ἀνάρρωσιν ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὸ πεδῖον τῆς τιμῆς, φέρων μετ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς πατρικῆς ἐστίας καὶ χρηματικὰ ἐφόδια, ὅπως ἐξ ἰδίων συντηρῆται, καὶ μὴ ἐπιβαρῆται τὸ πτωχὸν τοῦ Ἔθνους Ταμεῖον· διέμεινε δὲ ἐν αὐτῷ, μέχρις οὐ ἐπεσφραγίσθη **Η ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ**.

Καταργηθεῖσάν δὲ τῶν ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας ἀρχῶν, διωκείτο ἡ Σίφνος καθ' ὅλους τοὺς χρόνους τοῦ Ἁγῶνος κατὰ τὸ ψήφισμα τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Α'. Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὑπὸ τῶν Δημογερόντων τῶν Κωμοπόλεων, ὑπὸ τῶν ἁπείων ἐξελέγοντο καὶ οἱ τῆς ὅλης Νήσου, ὄντες καὶ τὰ ὄργανα τῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος· ἰδίαν δὲ ἀποτελέσασα ἐπαρχίαν ἡ **ΣΙΦΝΟΣ** ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου Καποδιστριαῦ ὑπήχθη εἰς τὸ τμήμα τῶν Κεντρικῶν Κυκλάδων· τὸ σῶμα δὲ τῶν δημογερόντων τῆς ὅλης νήσου, ἐκ τριῶν ἀνδρῶν ἀποτελούμενον ἐκαλεῖτο **Επαρχιακὴ Δημογεροντία**, ἣτις ἐλάμβανε διὰ τοῦ Διοικητοῦ τὰς τῆς Κυβερνήσεως διαταγὰς· εἶχε δὲ ἡ ἀρχὴ αὕτη καὶ ἰδιαίτεραν σφραγίδα,

ἥτις ἦτο ὠσειδῆς τὸ σχῆμα, σύμβολον ἔχουσαν ἐν τῷ μέσῳ τὴν Ἀθηνᾶν ἀντωπιδνέντος στεφάνου ἐκ κλάδου ἐλαίας, διὰ τῆς δεξιᾶς μὲν χειρὸς κρατοῦσαν δόρυ, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἀσπίδα· πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς Ἰστατο ἡ γλαυξ, ἥτις ἦτο τὸ σύμβολον τῆς θεᾶς ταύτης τῆς σοφίας, καὶ περίξ τὰ γράμματα ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑ ΣΙΦΝΟΥ, καὶ κάτωθεν τὸ ἔτος 1827.

Ὡς ἔδρα δὲ διοικήσεως ἡ Σίφνος ἐπὶ Κυβερνήτου περιλαμβάναν ὑφ' ἑαυτὴν καὶ τὰς νήσους Μῆλον καὶ Κίμωλον· ἡ δὲ τοῦ Διοικητοῦ σφραγίς ἦτο σχεδὸν ὁμοία πρὸς τὴν ἀνωτέρω περιγραφεῖσαν· διέφερε δὲ μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐν αὐτῇ ἡ ἔνοπλος Ἀθηνᾶ εἶχεν ἐστραμμένον τὸ πρόσωπον πρὸς τὰ ἀριστερὰ, καὶ περίξ ἦτο ἡ ἐπιγραφή ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΝ ΣΙΦΝΟΥ ΚΑΙ ΛΟΠΗΩΝ.

Κατὰ δὲ τὴν γενομένην ἐπὶ τῆς ἀντιβασιλείας κατὰ τὸ 1833 νέαν διοικητικὴν διαίρεσιν, ἡ μὲν ἔδρα τῆς διοικήσεως μετετέθη εἰς Μῆλον, ἡ δὲ Σίφνος διηρέθη εἰς δύο δήμους, ἥτοι τὸν τῆς ΣΙΦΝΟΥ, περιλαμβάνοντα τὰς κοινότητες τοῦ Ἀρτεμῶνος καὶ Κάστρου, καὶ τὸν τῆς ΑΠΟΛΩΝΙΑΣ περιλαμβάνοντα τὰς λοιπὰς τῶν ἀρτισυστάτων δὲ τούτων δήμων πρώτοι δήμαρχοι ἐξελέχθησαν ὁ Σπυρ. Βαλέττας καὶ ὁ Α. Καζιλιέρης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ.

Ἡ διαίρεσις τῆς Σίφνου εἰς δύο Δήμους ὀλίγα μόνον ἔτη διήρκεσεν, ἥτοι μέχρι τοῦ 1836, ἕνεκα ἰδίως τῆς ἐλπίσεως χρηματικῶν πόρων πρὸς ἐμπλήρωσιν ὄλων τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς αὐτοὺς ὑποχρεώσεων· ἡ συγχώνευσις δὲ τῶν δύο εἰς ἓνα μόνον δήμον ὑπῆρξε τότε κοινὴ τῶν κατοί-

κων ἐπιθυμία, ἣτις καὶ ἐκπληρωθεῖσα ἐκoinοποιήθη εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ ἀπὸ 16 Αὐγούστου 1836 ἐγγράφου τοῦ τότε διοικητοῦ Μήλου, οὗτινος καὶ ἡμεῖς παραθέτομεν ὧδε ἀντίγραφον, ἄξιον ἀναγνώσεως, κατ' ἐμὴν ἰδέαν, διὰ τὰς ἐν αὐτῷ παραίνεσεις.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΜΗΛΟΥ

Πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου Σίφρου

Ἦ Α. Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς κῦδός τις κατὰ τὴν κοινὴν ἐπιθυμίαν σας νὰ ἐνώσῃ τοὺς πρώην δύο δήμους τῆς νήσου, διὰ νὰ εὐκολύνῃ καὶ ἐδῶ τὴν κατόρθωσιν τῶν ἐλπιζομένων ἐκ τοῦ περὶ δῆμων νόμου ἀγαθῶν· ἡ ἀναγκαῖα αὐτῇ ἐνωσις ἐνηργήθη, ὡς γνωστὸν τοῖς πᾶσι, μὲ τὸν καταλλήλοτερον καὶ εὐκολώτερον τρόπον· αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἤρχισαν ἄλλιν τὰς ἐργασίας των, ἀπὸ τὰς ὁποίας περιμένεται ἡ πρόδος τῶν δημοτ. συμφερόντων καὶ τῆς Βασιλ. ὑπαρσίας κατὰ τὴν νήσον ταύτην.

Σὰς προτρέπω, ἀγαπητοί, καὶ διὰ τῆς παρουσίας εἰς τὴν ὁμόνοιαν, τὴν πρὸς τὰς ἀρχὰς ὁποιασδήποτε ὀφειλομένην εὐπέθειαν παρὰ τῶν ὑπηκόων τῆς Α. Μ., καὶ εἰς τὴν εὐταξίαν ἐν γένει, παρόντος ἢ ἀπόντος τοῦ Διοικητοῦ· μὴ λησμονῆτε δὲ τὴν δύναμιν καὶ τὴν αὐστηρότητα τοῦ Νόμου κατὰ τῶν ἀμαρτανόντων ἀρχομένων καὶ ἀρχόντων.

Ἦ παιδεία καὶ τὰ χρηστὰ ἦθη, δύο μεγάλαι χρεῖαι πάσης κοινωνίας, χρειάζονται πολὺ πλεόν εἰς τόπον ὀλιγόγειτον, πολυάνθρωπον, φιλάτεχνον, καὶ ἐμπορικόν· ἐπιμεληθῆτε οἱ πατέρες τῶν οἰκογενειῶν καὶ πάντες οἱ δημόται μετὰ τῶν ἀρχῶν σας εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν τῶν νεωτέρων, γινόμενοι ἀπαύστως καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ καλὸν παράδειγμα πρὸς τὴν φιλομάθειαν καὶ τὴν χρηστοθήειαν

Ὁ Διοικητής,
(Τ. Σ.) Ι. Γ. ΛΑΤΡΗΣ.

Πρώτος δὲ τῆς νήσου Δήμαρχος μετὰ τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο δήμων εἰς ἓνα ἐξελέχθη ὁ Ν. Χρυσόγελος.

Ἀποτελοῦσα δὲ νῦν ἡ Σίφνος ἓνα μόνον Δήμον Β'. τάξιος, ὑπογόμενον διοικητικῶς μὲν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Μήλου, Ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Σύρου, Τήνου καὶ Μήλου περιέχει κωμοπόλεις ἕξ, ἧτοι τὴν Ἀπολλωνίαν (κοινῶς Σταυρίον), ἧτις εἶναι ἡ τοῦ δήμου Πρωτεύουσα καὶ ἡ τῶν δημοτικῶν καὶ δημοσίων ἀρχῶν Ἔδρα, πλὴν τῆς λιμενικῆς, τὸν Ἀρτεμῶνα, τὰ Ἐξάμπελα, τὴν Καταβατὴν, τὸ Κάστρον καὶ τὸ Κάτω Πετάλλιον· τούτων δὲ ἐκάστη ἀποτελεῖ ἴδιον παρεδρεῖον, πλὴν τῶν Ἐξυμπέλων καὶ τῆς Καταβατῆς, αἵτινες ἀποτελοῦσιν ὁμοῦ ἓν.

Ὁ δὲ καθ' ἕνα τὸν δήμον πληθυσμὸς κατὰ τὸ ὑπάρχον δημοτολόγιον ἀνέρχεται εἰς 8,000 περίπου· συγκρινόμενος δὲ πρὸς τὸν τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ὄντα κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Γάλλου περιηγητοῦ Γκουφιὲ περὶ τὰς 5,000, παρουσιάζει διαφορὰν ἐπὶ πλέον κατὰ τὸ ἥμισυ. Τῶν κατοικῶν δὲ τούτων τῆς νήσου, κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν, 4,500—4800 ἐνδημοῦσι σχεδὸν πάντοτε, τῶν δὲ ὑπολοίπων ἀποδημοῦσιν ἐν μὲν τῇ ἡμεδαπῇ περὶ τοὺς 300, ἐν δὲ τῇ ἀλαοδαπῇ καὶ ἰδίως ἐν Κων]πόλει Ἀλεξανδρεῖα, Ἰμθραῖλα καὶ Γαλαζίω περὶ τοὺς 2,500, διάφορα μετερχόμενοι ἐπιτηδεύματα, ἧτοι τὸ τῶν Ἐμπόρων, Ἐμποροῦντων, Διδασκάλων, Ἰατρῶν, Ναυτικῶν, Βιομηχανῶν Ξενοδόχων, Μαγείρων κ. τ. λ. Τῶν ἐνδημοῦντων δὲ πάλιν κατοικῶν 300 περίπου ἀποδημοῦντες κατ' ἔτος περὶ τὰ μέσα τῆς ἀνοίξεως ἐπανέρχονται τακτικῶς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου εἰς τὴν πατρίδα των, μετερχόμενον τὴν Ἀγγειοπλαστικὴν εἰς διάφορα μέρη τῆς τε ἐλευθέρας καὶ δούλης Ἑλλάδος· τινὲς δὲ ἐκ τούτων τελειοποιήσαντες τὴν τέχνην ταύτην κατασκευάζουσι νῦν ἀγγεῖα σχεδὸν ὅμοια πρὸς τὰ τῆς Ἰταλίας καὶ Γαλλίας.

Τῶν δὲ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πάντες σχεδὸν ἐπισκέπτονται τὴν Σίφνον, ἔνθα διαμένουσιν αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν, ἐκτὸς

ὀλιγίστων, ἐντὸς πενταετίας, ὥστε κατὰ μέσον ὄρον ἔρχον-
ται εἰς Σίφνον κατ' ἔτος ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς 500 ἄτομα
διαφόρου φύλου καὶ ἡλικίας.

Ἐλαβον δὲ πτυχία ἐκ τῶν διαφόρων τοῦ Πανεπιστημίου
Σχολῶν περὶ τοὺς 40. ἐν δὲ τοῖς διαφόροις Σχολείοις
φοιτῶσιν ἄνδρες περὶ τοὺς 400 παῖδας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Ἀπαρτίζουσι δὲ τὸν τῶν ἐνδημούντων κατοίκων πλη-
θυσμὸν οἰκογένειαι 1301, τῶν ὁποίων 330 κατοικοῦσιν ἐν
τῇ Ἀπολλωνίᾳ, 486 ἐν τῷ Ἀρτεμῶνι, 140 ἐν Ἐξαμπέ-
λοις, 120 ἐν τῇ Καταβατῇ, 142 ἐν τῷ Κάστρῳ, καὶ 83 ἐν
τῷ Κάτῳ Πεταλλείῳ· ὁ δὲ τῶν οἰκοδομῶν ὀλίγκος ἀριθμὸς
ἀνέρχεται εἰς 1400, τῶν ὁποίων κατοικημέναι εἶναι μόνον
1302.

Ἐκκλησιαστικῶς δὲ κατὰ τὸ ἀπὸ 8 Ἰουν. 1856 Β. Διά-
ταγμα ἡ Σίφνος ἅπασα ὑποδικαίρεται εἰς Ἐνορίας 11, τῶν
ὁποίων 3 εἶναι ἐν Ἀπολλωνίᾳ, ἧτοι ἡ τοῦ Ἁγ. Σπυρίδιωνος,
(οὗτινος ὁ ναὸς ἐδωρήθη τῷ δήμῳ ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτῆτου κ. Ν.
Ἀνδρονίκου), ἡ τῶν Ταξιάρχων, καὶ ἡ τῆς Οὐρανοσφάρας·
ἓν Ἀρτεμῶνι, ἧτοι ἡ τῆς Κοιμήσεως (ἡ Κόγχης), ἡ τοῦ Ἁγ.
Κωνσταντίνου, ἡ τῶν Ταξιάρχων, ἡ τῆς Κοιμήσεως (ἡ
Γουρνῶν) καὶ ἡ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου· μία ἐν Ἐξαμπέλοις, ἡ
τῆς Παναγίας, μία ἐν τῇ Καταβατῇ, ἡ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου,
μία ἐν Κάστρῳ, ἡ τῶν Εἰσοδείων, καὶ μία ἐν Πεταλλίῳ, ἡ
τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

Ὁ τῶν ἐκλογέων δὲ ἀριθμὸς, ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ τῶν
ἐχόντων ἡλικίαν ὑπὲρ τὸ 21ον ἔτος, ἔφθασεν ἐν τῷ τελευ-
ταίῳ ἐκλογικῷ καταλόγῳ εἰς τοὺς 2,143, τῶν ὁποίων ὅ-
μως οὐδέποτε εὐρέθησαν ἐν Σίφνῳ πλείονες τῶν 900. Ἐκ
τῶν ἐκλογέων δὲ 830 ἀνήκουσιν εἰς τὴν τοῦ Ἀρτεμῶνος
χωμόπολιν, 500 εἰς τὴν τῆς Ἀπολλωνίας, 220 εἰς τὴν
τῶν Ἐξαμπέλων, 210 εἰς τὴν τῆς Καταβατῆς, 250 εἰς
τὴν τοῦ Κάστρου, καὶ 120 εἰς τὴν τοῦ Κάτω Πεταλλίου.

Ἐκ τῶν χωμοπόλεων δὲ τῆς Σίφνου ἡ μὲν τοῦ Κάστρου,
οὐσα παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀπέχει τῆς ἑδρας τοῦ δήμου ἡ-

μισίαν ὥραν, ἢ τοῦ Πεταλλίου 45 λεπτά, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀνὰ 10—15· ἢ δὲ ἔδρα τοῦ δήμου Ἀπολλωνία ἀπέχει τοῦ ὄρμου μὲν τῆς Ξεραλλίας 40 λεπτά τῆς ὥρας, τοῦ λιμένας δὲ τοῦ Φάρου 1 ὥραν καὶ 15 λεπτά, τοῦ τῶν Καμαρῶν 1,25', τοῦ τοῦ Βαθιοῦ 2 ὥρας, τοῦ τῆς Χερρονήσου 3 1/2 καὶ τῶν ἀρχαίων Ὀρυχείων ὑπὲρ τὴν 4 ὥραν.

Τῶν δὲ τῆς Σίφνου ἐξοχῶν αἱ μᾶλλον συχναζόμεναι εἶναι ἢ τοῦ ΒΑΘΙΟΥ παρὰ τὸν ὁμώνυμον λιμένα, ἔχουσα τὸν ναὸν τῶν ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ, καὶ περὶ αὐτὸν ὀκτὼ εὐρύχωρα δωμάτια πρὸς κατοικίαν τῶν ἐκεῖσε μεταβαινόντων, μάλιστα κατὰ τὸ θέρος, πρὸς χρῆσιν τῶν θαλασσίων λουτρῶν· ἐν τῇ θέσει δ' ἐκείνη ὑπάρχει εἰς τῶν καλλιτέρων τῆς νήσου ἐλαιωόνων, οὐκ ὀλίγοι σοκεῶνες, καὶ τινες κήποι καὶ ἄμπελοι· β'. ἢ τῆς ΧΡΥΣΟΠΗΓΗΣ, αὐτῷ λεγομένη διὰ τὸν ναὸν τῆς Ζωοδόχου πηγῆς, ἔχουσα μόνον τέσσαρα δωμάτια· γ'. ἢ τῆς ΠΑΝΑΓΙΑΣ τῆς ἐπιλεγομένης Πουλλάτης, παρὰ τὸ Ἀνατ. τῆς νήσου μέρος, τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν ἔχουσα ἀπὸ τε τῆς κωμοπόλεως τοῦ Ἀρτεμῶνος καὶ τῆς τοῦ Κάστρου· ἔχει δὲ καὶ αὕτη τέσσαρα εὐρύχωρα δωμάτια, καὶ βήματά τινα μόνον ἀπέχει τῆς παραλίας. δ'. ἢ τῆς ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ, ἣτις εἶναι εἰς θέσιν τερπινοτάτην ἄνωθεν τοῦ ὄρμου τοῦ Πλατέως Αἰγιαλοῦ, οὔτινος ἀπέχει περὶ τὰ 20 λεπτά· ἔχει δ' ἡ ἐξοχὴ αὕτη θεῶν ὠραιοτάτην, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν τῆς θαλάσσης, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν τοῦ μεγαλειτέρου τῆς νήσου ἐλαιῶνος, τοῦ ἐν τῷ Πλατεῖ Αἰγιαλῷ· περὶ τὸν μεγαλοπρεπεῖα δὲ ναὸν ὑπάρχουσι περὶ τὰ 15 δωμάτια, καλῶς περιποιημένα, καὶ ἔχοντα πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ καταστήσῃ εὐχάριστον τὴν διαμονὴν τῶν ἐκεῖσε μεταβαινόντων.

Ἄπαντες δὲ οἱ ἀνωτέρω ναοὶ καὶ τὰ περὶ αὐτοὺς δωμάτια, διὰ τοὺς ὁποίους πολλαὶ μυριάδες δραχμῶν ἐδαπανήθησαν, ὠκοδομήθησαν ἢ μετεσκευάσθησαν πρὸ ὀλίγων δεκαετηρίδων διὰ συνδρομῶν τῶν Σιφνίων, καὶ μάλιστα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, οἵτινες ἐξακολουθοῦσι πολλὰ

κατ' ἔτος συνεισφέροντες ὑπὲρ τοῦ καλλωπισμοῦ αὐτῶν.

Μοναὶ δὲ διατηρούμεναι νῦν εἶναι δύο, ἤτοι ἡ τοῦ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΟΥ, καὶ ἡ τῆς ΒΡΥΣΣΩΣ, τῶν ὁποίων ἐκάστη ἔχει 5—7 μοναχοὺς, ἀποζῶντας ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν κτημάτων αὐτῶν.

Διελύθησαν δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1833 ἕτεραι δύο, ἤτοι ἡ τοῦ ΙΩΑΝ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ καὶ ἡ τοῦ ΙΩΑΝ. ΘΕΟΛΟΓΟΥ, ἡ ἐπιλεγομένη καὶ τοῦ Μογκοῦ, τὸ ὄνομα λαβοῦσα κατὰ παράδοσιν τινα ἐκ τῆς Γαλ. λέξεως *mon gout*, διότι ἡ οἰκοδομήσασα τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Μονῆς ἐκείνης, ἐλεγχομένη παρὰ τοῦ συζύγου τῆς διὰ τὴν δαπάνην, ἔλεγεν «*ἔκαμα τὴν δρεξερ μου*» (Γαλ. *Mon gout*).

ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΝ.

Τὸ κυριώτερον τῆς νήσου προϊόν ἐστὶν τὸ ἔλαιον, ὅπερ θεωρεῖται ἀρίστης ποιότητος· ἡ δὲ πρόσδοδος αὐτοῦ ἐν μεγάλῃ εὐφορίᾳ ὑπερβαίνει τὰς 460,000 ἀκάδας· ἐκτὸς δὲ τοῦ ἐλαίου παράγει λεμόνια, ὀλίγα πορτογάλια, καὶ ὀλίγα κίτρα, οἶνον, ὅστις ὅμως δὲ ἐπαρκεῖ εἰς τὴν ἐν τῷ τόπῳ κατανάλωσιν, σῦκα, καὶ πολλῶν εἰδῶν ὄπωρας, ἤτοι μήλα, ρόδια, ἀππίδιχα κτλ. τῶν ὁποίων μέρη μέρος πωλεῖται εἰς τὰς παρακειμένας νήσους, ἔτι δὲ ὀλίγον σίτον, σμιγόν, καὶ κριθὴν μέχρι 40,000 κοιλῶν, σήσαμον, βαμβάκιον, διάφορα εἶδη ὀσπρίων, κρόμμυα κτλ.

Βιομηχανικὰ δὲ προϊόντα τῆς Σίφνου εἶναι διάφορα εἶδη βαμβακίνων ὑφασμάτων καὶ κορδελῶν, ἀχυρίνων πέλων (καπέλλων) καὶ κεραμείων σκευῶν.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ παραγόμενα σιτηρὰ καὶ κτήνη δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τὴν τῶν κατοίκων διατροφήν γίνεται εἰσαγωγή μεγάλης ποσότητος ἀλεύρου καὶ κρεάτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν εἰσαχθέντων ἐμπορευμάτων κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἔφθασε σχεδὸν μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 500,000 δραχ. ἡ δὲ ἀξία τῶν ἐξαχθέντων, ἤτοι τοῦ ἐλαίου, ἔπωρῶν, ὑφασμάτων, κ.τ.λ. μόλις φθάνει τὰς 80,000.

Ἡ συγκοινωνία τῆς νήσου μετὰ τῶν ἄλλων μερῶν ἐνεργεῖται δι' ἰστιοφόρων πλοίων μετὰ τῆς Σύρου δ' ἐκτὸς τούτων, κατὰ δεκαπενθημερίαν δι' ἀτμοπλοίου τῆς Ἑλλην. ἀτμ. Ἐταιρίας, ὅπερ ἀναχωροῦν ἐκ Σύρου τὴν 8 π. μ. τῆς δευτέρας ἐπιστρέφει περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἐπομένης ἡμέρας· τοῦ νέου δὲ τούτου δρομολογίου ἐγένετο ἔναρξις ἀπὸ τῆς 15 Σεπτεμβρίου τοῦ 1875.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ, ΔΗΜΟΤ. ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ,
ΚΑΙ ΔΗΜΟΤ. ΠΡΟΣΟΔΟΙ.

Δυστυχῶς ὀλίγα Δημ. καταστήματα ὑπάρχουσιν, ἥτοι τὸ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ τῆς Ἀπολλωνίας, οἰκοδομηθὲν ἐπὶ Κυβερνήτου, ἐπισκευασθὲν δὲ μετὰ τὴν πρὸ δωδεκαετίας κατὰπτωσιν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον διακοσμηθὲν τῇ χρηματικῇ συνδρομῇ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συμπολιτῶν, καὶ τὸ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ἐκ τριῶν δωματίων συγκείμενον ὠκοδομήθη δὲ τοῦτο κατὰ τὸ 1854, ὅτε καὶ ἐγκαταλείφθη τὸ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐσχολάρχησαν δ' ἐν αὐτῷ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλλην. Ἐθνους οἱ κ.κ. Γ. Ψαραύτης, Γ. Βιώνης, Χαρίδ. Δραγάτσης Θ. Γαϊτάνος, Ι. Δεπάστας καὶ Καρολ. Ι. Γκιῶν· κείνται δὲ ταῦτα παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου, μετοχίου τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει μονῆς, τῆς ἐπιλεγυμένης *Σίμωνος Πέτρας*· ὀλίγα δὲ λεπτὰ μόνον ἀπέχουσι τῆς Ἀπολλωνίας· ὅσον οὐπω δὲ οἰκοδομηθήσεται καὶ τὸ ΛΟΥΚΑΚΕΙΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ, τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν κ.κ. Ι. Χωρεπισκοπίδου Γ. Ράδοβιτς καὶ Γ. Δεπάστας, ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης τοῦ Μιχ. Λουκάκη, διὰ ταύτης ἀφήσαντος εἰς τὸν δῆμον ἀνάλογον χρηματικὸν ποσὸν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀνωτέρω εἰς τὸν δῆμον ἀνήκει καὶ τὸ κατάστημα τοῦ Δημ. Σχολείου Κάστρου, οἰκοδομηθὲν διὰ συνδρομῶν ἰδίως τῶν ἐν τῇ Κ]πόλει κατοίκων τῆς κωμοπόλεως ἐκείνης.

Ἡ δὲ κτηματικὴ τοῦ δήμου περιουσία σύγκειται ἐξ ἀγρῶν τινῶν μόνον, περιελθόντων εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δῆ-

μου είτε εκ παραχωρήσεως αὐτῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, είτε ἐξ ὀφειλῶν πρὸς τὸν δῆμον.

Κατὰ τὸν προϋπολογισμόν δὲ τοῦ 1836 μετὰ τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο δήμων, τὰ μὲν ἔσοδα προϋπελογίσθησαν εἰς δραχ. 3,700, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 6,844, τὸ δὲ ἔλλειπον ποσὸν ἀνεπλήρωτο δι' ἐράνων τῶν δημοτῶν καὶ ἐπιχορηγήσεων τῆς Κυβερνήσεως· ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον, ἀξαναμένων τῶν ἀναγκῶν τοῦ Δήμου, τὰ μὲν ἔξοδα ἀνεβιβάσθησαν εἰς δραχμὰς 9,000, ἀναλόγως δ' ἠϋξήσαν καὶ τὰ ἔσοδα διὰ τῆς ἐπιβολῆς φόρου ἐπὶ τῶν ὠνίων καὶ ἐμπορευμάτων 2 ἐπὶ τοῖς 100, μέχρι τοῦ αὐτοῦ περιπου ποσοῦ.

Κατὰ τὸν προϋπολογισμόν δὲ τοῦ τρέχ. ἔτους τὰ μὲν ἔσοδα θέλουσιν ὑπερβῆ μετὰ πιθανότητος τὰς 12,000, ἐνοικιασθέντος μόνου τοῦ ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων κ.τ.λ. φόρου ἀντὶ δρ. 8505, τὰ δὲ ἔξοδα, οὐδὲμίαν ἢ μικρὰν μόνον δυνάμενα νὰ λάβωσιν ἀξιομείωσιν, προϋπελογίσθησαν εἰς δρ. 9,500.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ, ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ, ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΑΙ,
ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΚ ΣΙΦΝΟΥ.

Ἐν Σίφνῳ διάδοχοι τοῦ μετὰ τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο δήμων πρώτου Δημάρχου Ν. Χρυσογέλου ὑπῆρξαν οἱ Ἰω. Προβελέγγιος, Γ. Καμπάνης καὶ Ι. Πρόκος· ἀνεπλήρωσαν δ' αὐτοὺς ἐπὶ καιρὸν ἀρκετὸν οἱ δημομαρχικοὶ πάρεδροι Ζ. Διαλεισμάς, Ἰω. Τριαντάφυλλος καὶ Ν. Προβελέγιος.

Βουλευταὶ δ' ἐξελέχθησαν ἐκ Σίφνου ἀπὸ τοῦ 1843 οἱ κ. Κων. Προβελέγιος, Σπ. Βαλέττας, Ἰωάν. Προβελέγιος, Ἄν. Πρεζάνης καὶ Γεώρ. Προβελέγιος.

Γερούσιασταὶ δὲ διετέλεσαν οἱ κ. Ν. Χρυσόγελος καὶ Κων. Προβελέγιος, πολλάκις καὶ ὡς ὑπουργοὶ χρηματίσαντες, δ μὲν ἐπὶ τοῦ Καποδιστρίου καὶ τοῦ Ὁθωνος, δ δὲ ἐπὶ τοῦ Ὁθωνος καὶ τοῦ νῦν ἐπ' ἀγαθῶ τοῦ Ἑλλήν. Ἐθνους βασιλευόντος

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ Α΄.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΕΡΜΟΓΗΘΕΩΣ.

Κ. Ζ. Μάτσας Γυμνασιάρχης †	Κ. Εύλαμπιος δικηγ.	1
Β. Ψυλλάκης Καθηγ.	Σ. Μάτσεις »	
Δ. Μαρτίνος »	Β. Μωραΐτης »	
Σ. Εθαγγελινού »	Γ. Γεράρδης »	
Β. Γράβαρης »	Ι. Βενιζέλος »	
Α. Βλαστός Σχολάρχης	Α. Πρεζάνης »	
Γ. Χούμης »	Δ. Βοκατόπουλος »	
'Αν. Γοζαδίνος διδάσκαλος	Γ. Βογιαζίδης »	
Δ. Γαϊτάνος »	Γ. Ποσειδών »	
Ι. Οικονόμος Διευθ. 'Ιδ. 'Εκπ.	Χ. Στεκούλης »	
Μεθόδιος Διευθ. 'Ιερ. Σχολῆς	Κ. Σαλταμπάσης »	
Ι. 'Αργυράκης διδάσκαλος	Γ. Βουγιουκλάκης αξιωματ.	
Κ. Σολιώτης »	Α. Ζώρας 'Υγειονόμος	
Γ. Κουκουλάς »	Α. Βιολάκης Συμβολαιογρ.	
Γ. Κουμζέλης	Μ. Μπρανούνας »	
Ι. Χωρεπισκοπίδης βουλευτής	'Εμμ. Πούρπουρας ἔμπορος	
Κ. Π. Καμπάνης δικηγόρος.	'Αδελφοὶ Καρρά ἔμποροι	2
Ι. Νοστράκης »	» Πετρίτση »	
Ι. Χαζηδάκης »	» Χριστόπουλοι	2
Σ. Βάλληνας »	Δ. 'Ρωμανός ἔμπορος	
Π. Μ. Καράλης »	'Ανδρ. Χούμης βιβλιοπώλης	
Ν. 'Αμπαζῆς »	Δ. Κουντουράκης μαθ. Γυμν.	
Ν. Βαρδῆς »	'Αδελ. Δημητριάδα. » »	
Μ. 'Ανούσιος »	Μ. Λευτίκος Εἰρηνοδίκης	
Μ. Βογιατζόγλους »	Κ. Κοντούδης ὑπάλλ. τελων.	

Ι. Δ. Πικούλιος
Θ. Τσίππρος υπάλλ. τελων.
Γ. Ραφαήλ » »
Γ. Ζηλήμων
Μ. Γεροντάκης
Σ. Βερόνης
Γ. Φραντσόζας
Ήθων Λογοθέτης έμπορος
Ν. Καρδίτσης έμπορορράπτης
Δ. Δελαγραμματικός »
Ήδαμάντιος Μολοχάδης
Θ. Σ. Γαλάτης
Α. Καλουτάς
Ι. Α. Κρίνος
Ι. Πετροκόκκινος
Αλέκ. Καράλης
Π. Σεβαστόπουλος έμπορος
Α. Νοστράκης »
Ι. Κουέρτσος
Μ. Τσιβουράκης
Γ. Πριμουκύρης πλοίαρχος.
Κ. Νικηφοράκης
Κ. Κατσίκας υπάλλ.
Γ. Μοντάνος έμπορος
Ν. Γεωργαντόπουλος έμπορος
Σ. Παυλάκης »
Δ. Βαλμας »
Α. Γκοβόσσης φαρμακέμπορος
Ν. Μίχας έμπορος
Α. Καρέλλας »
Π. Α. Φουστάνος έμπορος
Φ. Μανούσος »
Κ. Τσιβάρας »
Κ. Ήθανκσιάδης »

Τῆ επιμελεία Α. Βάου.

Ν. Σαχτούρης πλ. άτ. έταιρ.
Ι. Κ. Ζαννής ύποπλοίαρχος »
Εύστρ. Μακρίδης υπάλλ. »
Ι. Παρώδης » »
Ν. Καπελλάκης » »
Κ. Συρμαλένιος » »
Δ. Γοζαδίνος
Γ. Ν. Κονταρίνης Σικίνιος
Γ. Περίδης
Ρ. Πρίντζης τυπογράφος
Ν. Βαρβαρέσος »
Δ. Ήμπελάς.
Α. Στεκούλης φοιτ.
Σ. Μαριδάκης ίατρός
Ι. Παππαμανώλης υπάλλ.
Α. Καμπάνης Ήρχιμανδρίτης
Γ. Κουντούρης Ήρεός.
Ν. Δαμπρινάκης
Ι. Μ. Σταυράκης εκ Θήρας
Ν. Μπονίς »
Α. Ε. Νομικός »
Β. Ήβίνθης δήμαρ. Σερίφου
Ήμ. Λιδάνιος.
Γ. Χρυσίδης
Φ. Γ Μαύρος Πάριος
Τῆ επιμελεία
ΑΓ. Δραγάτζη και Ν. Καζιλιέρη.
Καλυψώ Ήραφέτου
Γ. Πατσουδάκης
Ι. Βεκερέλης υπάλληλος
Ι. Γιαννακόπουλος »
Ι. Μωάτσος »

Ε. Βεκερέλης »
 Ι. Μαρσέλος. »
 Ι. Καλαθάκης
 Α. Σοφικίτης.
 Ι. Ναυπλιώτης
 Ν. Κυδωνάκης
 Γ. Σπεράντσας
 Ιωάννης Π. Γ. Μαύρος
 Δ. Ζ. Μπάος
 Φ. Ν. Καμπάνης
 Π. Τσουκάτος
 Ν. Ι. Μιέζερ
 Σ. Δ. Μάντσαρος
 Κ. Πασσαράς
 Γρ. Ξανθάκης
 Α. Συνέλλης
 Α. Γαβαλλάς
 'Επιμελεία Ν. Καμπάνη.
 Α. Καλαφίτης
 Ν. Κουτέπας
 Δ. Κουτσοδόντης
 Δ. Μαυρέας
 Ν. Μαυρής
 Κ. Τσικαράκης
 Αχ. Κυριάκου
 Χ. Χριστοδούλου
 Δ. Λουμήςης
 Ι. Μαυρομάτης
 Ι, Λιβανός
 Ι. Κουτσοβέλης
 Ν. Περαιτικός
 'Αδ. Μαρκότσοι έμποροι
 'Επιμελεία κ. 'Εμ. Δασκαλάκη.
 Τρ. Βαλσαμάκης

'Ηλ. Τσουκάτος
 Κ. Διαμαντής
 Ι. Κουκουλάς
 Τ. Βροντίσης
 Α. Δ. Τσουκάτος
 Μ. Σακαλής
 Π. Γλίκας
 Δ. 'Αθανασιάδης
 Ν. Χ. Σταυράκης
 Δ. Γ. 'Αντολής
 Δ. Καμπιλήρης

ΣΙΦΝΟΥ.

Γ. Προβελέγιος Βουλευτής 45
 Ι. Τριαντάφυλλος, Πάρσορ.
 Γ. Γιαννούτσικος »
 Δ. Χ. Ζάνε δημ. Σύμβουλος.
 Ν. Ψαράυτης » »
 Ν. 'Ανδρόνικος » »
 Γ. 'Ράδοβιτζ. » »
 Α. Μιτυληναίος » »
 Ε. Γκιών » »
 Δ. Θεολόγος » »
 Φ. Πρόκος » »
 Δ. Φορτσάρης » »
 Ι. Συναδυνός » »
 Ν. Βλαβιανός Ειρηνοδ.
 Τ. Κουλλούρης Γραμ. »
 Κων. Βᾶος Οικονόμος
 'Αβέρκιος' ήγούμενος τῆς Μο-
 νῆς τοῦ Προφήτου 'Ηλιοῦ.
 Δαμιανός ήγούμ. Βρῦσεως.
 Κοσμᾶς ἱερομόνοχος.

Ἱεροθέος Ἱεροδιάκονος.
 Ἄρ. Προβιλέγιος
 Ν. Χωρεπισκοπίδης.
 Ι. Τ. Καρδίτσης Ἀρχιτέκτων.
 Θ. Σεργιάννης.
 Ἀρ. Μονόπωλης.
 Ἀν. Πρόκος.
 Β. Καρρᾶς Ἐμ.π.
 Π. Ἀργυρόπουλος »
 Α. Χανοῦτσος »
 Ἀντ. Δεπάστας »
 Ι. Γ. Καμπάνης ἑλληνοδιδ.
 Ν. Βερνίκος δημοδ.
 Σ. Ἀβραῆς. »
 Η Μανδελαίνης »
 Γ. Καρχαμουλιωτάκης »
 Γ. Δεστουιάνος. »
 Ν. Χρυσόγελος. »
 Ν. Δραγάτσης. Χρυσ.
 Γ. Χάλαρης, ράπτης.
 Ι. Μαλανδράκης.
 Β. Σπεράντσας.
 Ν. Ῥωμάνος.
 Ι. Γουλάκης.
 Γ. Ἐργίνης.
 Γ. Ὀφανός.
 Μ. Χρυσόγελος,
 Τ. Καρδίτης, καὶ δι' αὐτοῦ
 Κ. Προβιλέγιος
 Γ. Παππασταυρόπουλος Ἐμ.
 Ξ. Σεργιάννης. »
 Γ. Ῥωμάνος »
 Ν. Δασκαλάκης πλοίαρ.
 Γ. Πλητάς. Ζωγρ.

Γ. Γιράρδης.
 Ι. Π. Βαλλῆς.
 Κ. Τουλλῆς.
 Ν. Πρόκος, Εἰσπρ.
 Γ. Διαρεμές »
 Α. Ἀθουσόπουλος.
 Μ. Κανῆς.
 Ι. Γιασημῆς.
 Ι. Σταύρου. Ὑπενωμ.
 Α. Βερνίκος.
 Ζ. Ἀγγελῆς.
 Φ. Πιτῆς.
 Θ. Ἀρβανιτάκης πλοίαρχος
 Ι. Φιλικός

ΑΘΗΝΩΝ.

Γ. Βιώνης. Καθηγ.
 Α. Ἀλθέρτης.
 Απ. Κλεώπας.
 Στ. Σρατουδάκης.
 Αγ. Βλάχος.
 Ι. Ἀβραῆς.
 Απ. Καρρᾶς.
 Ιάκ. Δραγάτσης καὶ δι' αὐτοῦ
 Σπ. Δραγάτσης.
 Α. Ι. Θεολόγης.
 Γ. Σγουρδαῖος. Φοιτ.
 Γ. Πρεζάνης. »
 Γ. Στάβαρης. » Ἄνδριος.
 Κ. Δαμιράλης. » Νάξιος.
 Ν. Παρίσης. » Ὑδραῖος.
 Ἀν. Μηλιαράκης.
 Χ. Διοσκορίδης. Φοιτ.

ΤΗΝΟΥ.

Τῆ ἐπιμελεία τοῦ κ. Γ. Βαφία,
Εἰρηνοδίκου.

Τὸ Ἱερ. Καθίδρ. τῆς Εὐγγελ. 5

- Α. Φινάλης. Συμβολαιογρ.
- Γ. Κρικελῆς. Γραμ. Εἰρηνοδ.
- Ν. Ἀγγελίδης. Δικηγόρος.
- Δ! Κουφάκης. δικ. Κλητῆρ.
- Α. Δενδρινός. Ἴατρός.
- Μ. Παξιμάδης.
- Χ. Στασινόπουλος. Ταμίας.
- Γ. Μπιλάλης. Ὑποτέλεινης.
- Δ. Πολυχρονιάδης. Κτηματ.
- Ε. Σπανουδάκης. Μουσικός.
- Σ. Σέργιος. Ὑπάλληλος.
- Α. Φαράκλας.
- Ι. Σταματούλης. Ἐφορος.
- Γ. Γκαρπολάς Τηλεγρ.
- Ι. Σπεράντσας. Σχολάρχ.

ΝΑΣΕΟΥ.

- Ι. Δ. Χάμπας.
- Κ. Δελαρόκας.
- Φ. Μπέλλος.
- Α. Θεόφιλος.
- Γ. Μπογιαζόγλους.
- Κ. Κωνσταντινίδης δῆμ. Κορ.
- Ζ. Καμπάνης Εἰρην. Τραγαίας

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Ἄδελ. Δεπάσα Βιβλιοπ. 400
Ἰωάν. Δημητριάδ. Ἴατρός. 15

- Α. Δημητριάδης. ἔμπ. 45
- Α. Κανακάρης 40
- Φρ. Σγουρδαῖος Πλ.
- Κ. Τριαντάφυλλος.
- Β. Βεντούρης. διδ.
- Π. Νοτάρης.
- Αρ. Πρόκος.
- Απ. Ψαχαρόπουλος.
- Ν. Κανδυλάκης 2, καὶ δι' αὐτοῦ.
- Γ. Α. Κανδυλάκης.
- Ι. Ν. Βολάνης.
- Αντ. Ν. Βολάνης.
- Γ. Τριαντάφυλλος.
- Ν. Τριαντάφυλος.
- Γ. Α. Δεπάστας.
- Α. Πυργιονᾶς.
- Ι. Ν. Λουκατάρης.
- Α. Καλουπίδης.
- Ν. Ε. Κλάρης.
- Δ. Α. Ζιώτης, καὶ δι' αὐτοῦ.
- Γ. Α. Ζιώτης
- Μ. Ἀνδρόνικος.
- Α. Γ. Πανώριος.
- Γ. Α. Θεολόγος.
- Αριστ. Ῥαφελιάς
- Α. Γ. Λαμπρινός
- Απ. Ψυχούλης
- Θ. Α. Κελπερῆς.
- Π. Κλεόπας
- Ν. Κοιλίτης
- Κ. Α. Ῥάμπιας
- Γ. Φ. Κόρης
- Ν. Γουλάνης
- Ανόνομος παρὰ τῷ Ζιώτῃ

Εὐγ. Δελασεύδας
Α. Φ. Ῥαφελιάς
Γ. Ν. Θεολάης
Γ. Φ. Κολαράκης
Ν. Α. Ἀγγελῆς
Γ. Κ. Βέλλης
Γ. Ι. Τσηριγώτης
Α. Κ. Ἀντωνᾶς
Ι. Κ. Κανέλλος
Γ. Μ. Λύκου
Ι. Π. Βολάνης
Μ. Μ. Λύκου
Ν. Γ. Ἀγγελῆς
Ι. Α. Σαρταντώνης
Κ. Ἀποστολόπουλος
Ερ. Α. Δεπάστα
Ν. Γ. Γκαρῆς
Ζ. Φιλικός
Ι. Μ. Χαζηδάκης
Γ. Ἀχλημέαρης
Ι. Βελτράν
Ν. Διονυσιάδης
Γ. Μ. Ἄγας
Α. Μαστρόκαλος
Ν. Ι. Δεπάστας
Φ. Δ. Σπεράντσα
Α. Γιασημῆς
Μ. Ι. Λιζάρδος. Φολεγ.
Κ. Α. Δεπάστας
Φ. Ι. Δεπάστας
Ι. Α. Πιργιονᾶς
Β. Καμινάρης
Ν. Βασάλος
Φ. Κολαράκης

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

Τῆ ἐπιμελεῖα
τοῦ Γεωρ. Δημητριάδου.

Γ. Πανᾶς
Ν. Γιαννόπουλος
Γ. Κ. Κωνσταντίνου
Δ. Κ. Δημητρίου
Η. Lallinasia
Κ. Κωστίδης
Α. Τσαλαμάγκος.
Κ. Παππανικολάου
Αθ. Δρακόπουλος
Ε. Ζούλιας
Κ. Παππαπαντελίδης
Χ. Μανάρης
Σ. Σαβούρας
Α. Λουκιανός.
Κ. Παππακυρίτσης
Η. Σκάμπουλος
Α. Περίδης
Α. Χιώτης
Σ. Π. Περίδης
Ε. Σιγάλας
Μ. Τύμπας
Α. Bellamore
Δ. Τάσος
Σ. Παππαδάκης
Δ. Παππαδάκης
Α. Σμυρنيώτης
Γ. Ἀγιοστρατίτης
Κ. Βασιλειάδης.
Κ. Βασιλειάδης
Κ. Τσιπιανός

Δ. Μοσχονᾶς]	ΙΜΒΡΑΪΔΑΣ.	
Κ, Παππαλουκᾶς		Τῆ ἐπιμελεία	
Κ. Ι. Ξενάκης		Ἐμ. Κανδυλάκης.	2
Ν. Σκουφάδης			
Κ. Μάσχος		Γ. Ι. Μάτσας	10
Μ. Νικηφόρου		Ι. Γ. Μάτσας	2
Ν. Φιλιππῆς		Γ. Ζ. Μάτσας	2
Κ. Καυκάλας		Α. Ἀρβανιτάκης	2
Ι. Δημητριάδης		Ἐμ. Τσιώνης	2
Δ. Κεφαλάς		Θ. Χριστοφορίδης	
Ν. Καλογερίδης		Μ. Ἀντωνόπουλος	
Ζ. Φιλικός		Λ. Μεταξᾶς. Τήνιος	
Σ. Ζαμπλάκος		Ἀρ. Καμαράσης	
Γ. Καζιλιέρης		Ν. Γ. Ἀλιμπέρτης.	
Κ. Ψαχαρόπουλος		ΓΑΛΑΖΙΟΥ.	
Ι. Ψαχαρόπουλος		Μιλ. Χανούτσος	20
Ζ. Σεβαστόπουλος		Θ. Χανούτσος	
Μ. Μοάτσος		Εὐσ. Ξερίδης	
Γ. Κατρης		Κ. Ψυλλιᾶκος	
Γ. Σπεράντσας, δι' ἑαυτὸν καὶ		Γ. Γεωργιάδης	
τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κοινὴν		Ζ. Θεολόγος	
τητα τῶν Σιφνίων	60	Η. Χανούτσος,	

Ζητοῦμεν συγγνώμην παρὰ πολλῶν συνδρομητῶν, τῶν
 ὁποίων δὲν ἐδημοσιεύθησαν τὰ ὄνόματα, ὅτι δυστυχῶς
 δὲν ἐπεστράφησαν ἡμῖν ἐγκαίρως αἱ ἀγγελίαι

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Προλεγόμενα τοῦ συντάκτου ἀπὸ σελ. ε'. = σελ. θ'.

Περὶ τῆς ἐν Σίφῳ Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Τάφου	σελ. ι' - μη'.
Μέρος Α'. Ἱστορίας τῆς Σίφου. Κεφ. Α'. Χωρο- [γραφία τῆς νήσου	σελ. 49 — 56.
Κεφ. Γ'. Ὀρυκτολ. τῆς νήσου καὶ περιγραφὴ τῶν ἀρχαίων Μεταλλείων	» 60 — 67.
Κεφ. Δ'. Κλιματολογία τῆς νήσου	» 64 — 70.
Κεφ. Ε'. Περὶ τῶν κατοίκων τῆς νήσου	» 71 — 73.
Κεφ. ς'. Ἱστ. τῆς νῆσ. μέχ. τῶν Μηδ. πολέμ.	» 74 — 79.
Κεφ. ζ'. Ἱστ. » » τῆς ἐν Χερ. ἡττης	» 80 — 101.
Κεφ. η'. Ἱστ. » » τῆς συστάσεως τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους	» 101 — 144.
Κεφ. θ'. Θρησκεία ἐν Σίφῳ	» 144 — 143.
Κεφ. ι'. Νομίσματα Σίφου	» 144 — 146.
Κεφ. ια'. Ἐπιτηδεύματα τῶν Σιφίων	» 146 — 150.
Κεφ. ιβ'. Μνημεῖα καὶ ἄλλα λείψ. ἀρχαιοτ.	» 121 — 124.
Μέρ. β'. Κεφ. Α'. Ἱστορία τῆς Σίφου μέχρι τῆς καταλήψεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν	» 125 — 131.
Κεφ. β'. Ἱστ. τῆς νήσου ὑπὸ τοὺς Ἑνετοὺς	» 132 — 138.
Κεφ. γ'. Ἱστ. τῆς νήσου ὑπὸ τὴν Τουρ. δυν.	» 139 — 151.
Κεφ. δ'. Διανοητικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνά- πτυξις τῶν Σιφίων ἐπὶ Τουρκοκρατίας	» 151 — 157.
Κεφ. ε'. Ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ Ἀνεξαρτησίας ἀγῶ- νος μέχρι τοῦ 1833	» 137 — 159.
Κεφ. στ'. Στατιστικὴ	» 159 — 166.
Κατάλογος Συνδρομητῶν	» 166 — 173.

Σημ. Παροράματα τινὰ διαφυγόντα τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ἀφέν-
ται εἰς τὴν ἐπιείκειαν τοῦ ἀναγνώστου.

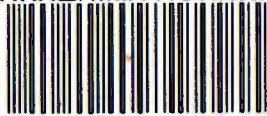
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

009840

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000168984

-31-

